

T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DOKTORA TEZİ

**ELEKTRİK ÜRETİM FAALİYETLERİNİN
DÜZENLENMESİ VE DENETLENMESİ**

FİGEN SAMURAY

KAMU HUKUKU DOKTORA PROGRAMI

DANIŞMAN

Prof. Dr. TURAN YILDIRIM

İSTANBUL-2017

**DEVLET İRADESİNDE ÇALIŞANLAR HALKIN HİZMETİNDE
OLDUKLARINI UNUTMAMALIDIR.**

THOMAS JEFFERSON

**İYİ KANUN İYİ
DÜZENDİR
ARİSTO**

KABUL ve ONAY SAYFASI

Zarife Figen SAMURAY tarafından hazırlanan “*Elektrik Üretim Faaliyetlerinin Düzenlenmesi ve Denetlenmesi*” isimli Doktora Tez Çalışmasının Savunma Sınavı 23 Şubat 2017 tarihinde İstanbul Medipol Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmış olup aşağıda belirtilen jüri tarafından değerlendirilerek, ~~oybirliği/~~ oyçokluğu ile BAŞARILI/ ~~BAŞARISIZ~~ olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Turan YILDIRIM
Marmara Üniversitesi
Tez Danışmanı

Doç. Dr. H. Eyüp ÖZDEMİR
İstanbul Medipol Üniversitesi
Sınav Jüri Üyesi

Doç. Dr. Gül ÜSTÜN
Marmara Üniversitesi
Sınav Jüri Üyesi

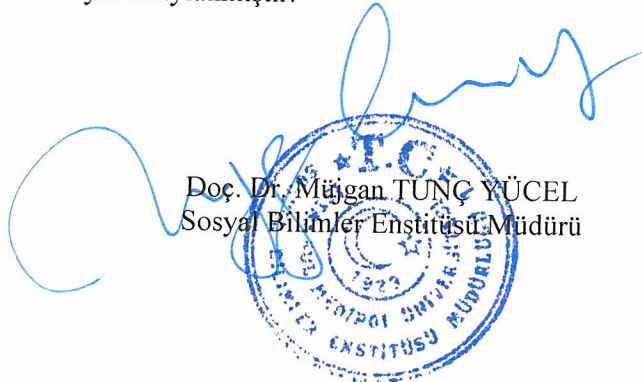
Yrd. Doç. Dr. Esra Alan AKCAN
İstanbul Medipol Üniversitesi
Sınav Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. H. Melih ÇAKIR
Marmara Üniversitesi
Sınav Jüri Üyesi

İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 08/03/2017 tarih ve ..44/03-.... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Müjgan TUNÇ YÜCEL
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Elektrik piyasasındaki faaliyetlerinin ülkemizde kabuk değiştirerek gelişimi,bunun ,bir kamu hizmeti olup olmadığı sorunu defalarca öğreti ve Yargı kararlarında yer almıştır. Ancak ülkemizde de Avrupa ve dünyadaki uygulamalardan etkilenerek elektrik piyasası mevzuatında yapılan yapısal değişiklikler aynı sorunların tekrar irdelenmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Artık incelenmesi gerekli sorunlar genel olarak elektrik alanındaki faaliyetlerin kamu hizmeti olup olmadıkları değil ,üretim, iletim,dağıtım ve ticaret gibi farklı elektrik sektörü faaliyetlerinin hem kamu hem de özel şirketler tarafından gerçekleştirilmeleri ve kamu hizmeti sayılıp sayılmayacaklarıdır.

Bu çalışmada Elektrik piyasası faaliyetlerinin sadece Üretim kısmı ele alınmıştır.

On beş yıldan beri İdare hukuku danışmanları olarak tüm sorunlarının çözümüne katkıda bulunduğum Palmet Enerji şirketi bana bu tezi yazmam için gerekli tüm mutfak ve uygulama çalışması yapma imkanını sunmuştur. Gerek Palmet Enerji Şirket'inin gerekse benim yeni uygulama ve düzenlemeler ile sık sık değişen regülasyonlara uyumda karşılaştığımız tüm sorunlarda en doğru çözümler ile her zaman yanımda olan sevgili dostum, meslektaşım ve hocam Sn. Prof. Dr. Turan Yıldırım 'a da bu vesile ile teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunarım.

Av. Figen Samuray

İÇERİK

ÖNSÖZ	iii
İÇERİK	iv
KISALTMALAR	viii
ÖZET	1
ABSTRACT	3
GİRİŞ	5

BİRİNCİ BÖLÜM

LİSANS KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

1. LİSANS KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ	8
1.1. Yasal Düzenleme	18
1.1.1. 6446 Sayılı Kanuna göre Lisans Usul ve Esasları.....	13
1.1.1.1. Lisans Usul ve Esasları İlgili Düzenlemenin Anayasa'ya Uygunluğunun İncelenmesi.....	23
1.1.1.2. Lisans Başvurusu.....	26
1.1.1.2.1. Lisans Başvurularının Alınması ve İncelenmesi.....	29
1.1.1.2.1.1. Başvuruların Değerlendirilme Süresi.....	29
1.1.1.2.1.2. Başvuruların Değerlendirilmesinde Dikkate Alınan Hususlar.....	30
1.1.1.2.1.3. Lisans Verilmesinde İdarenin Takdir Yetkisi.....	35
1.1.1.3. Lisans Bedelleri.....	44
1.1.1.3.1. Lisans Bedeli- Kamu Yararı İlişkisi.....	44
1.1.1.3.2. Yıllık Lisans Bedeli.....	45
1.1.1.4. Lisans Tadili.....	46
1.1.1.5. Lisans Yenileme Başvuruları.....	51
1.1.1.6. Lisansların Sona Ermesi.....	52
1.1.1.7. Lisansa Tabi Olmayan Faaliyetler.....	69
1.1.1.8. Önlisans ve Lisans Yer Alacak Hususlar.....	70
1.2. Lisans Sahiplerinin Genel Hak ve Yükümlülükleri	71
1.2.1. Üretim Lisansı Sahiplerinin Hak ve Yükümlülükleri.....	72

1.2.2. Tedarik Lisansı Sahibinin Hak ve Yükümlülükleri.....	74
1.2.3. Yükümlülüklerin Ertelenmesi, Askıya Alınması ve Kaldırılması.....	77
1.2.4. Hesapların Ayırıştırılması ve Çapraz Sübvansiyon Yasağı.....	79
1.2.5. Teminatın İadesi ve İrat Kaydedilmesi.....	79
1.2.6. Hizmet Alımı.....	82
1.3. Önlisans.....	83
1.3.1. Önlisans Başvuru Usulü.....	85
1.3.2. Önlisans Başvurularının Alınması ve İncelenmesi.....	88
1.3.3. Önlisans Başvurularının Değerlendirilmesi.....	89
1.3.4. Önlisans Başvurularının Sonuçlandırılması.....	91
1.3.5. Önlisans Süresi İçerisinde Tamamlanması Gereken İş ve İşlemler.....	92
1.3.6. Önlisansın Tadil Edilmesi.....	94
1.3.7. Önlisansın Sona Ermesi ve İptali.....	97

İKİNCİ BÖLÜM YÜKÜMLÜLÜKLER

2. YÜKÜMLÜLÜKLER.....	98
2.1. Kanundan Kaynaklanan Yükümlülükler.....	98
2.1.1. 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunundan Kaynaklanan Yükümlülükler.....	99
2.1.2. 5346 Sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanundan Kaynaklanan Yükümlülükler.....	102
2.2. Yönetmeliklerden Kaynaklanan Yükümlülükler.....	107
2.2.1. Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler.....	107
2.2.2. Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler.....	109
2.2.3. Elektrik Piyasası Yan Hizmetler Yönetmeliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler.....	112

2.2.3.1.Yan Hizmetler.....	112
2.2.3.2.Primer Frekans Kontrolü.....	114
2.2.3.3.Sekonder Frekans Kontrol Hizmeti Verme.....	119
2.2.4. Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler.....	120
2.2.4.1.Perakende Satış Sözleşmesi.....	120
2.2.4.2.Bilgilendirme.....	124
2.2.5. Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler.....	125
2.2.5.1.Bağlantı ve/veya Sistem Kullanım Anlaşması İmzalanması.....	125
2.2.5.2.Uyum ve Testler.....	132
2.2.5.3.İletişim Sistemi Kurma.....	133
2.2.5.4.Önemli Olayların Bildirilmesi.....	134
2.2.5.5.Çalışma Güvenliği Önlemleri.....	135
2.2.5.6.Anlaşmazlıkların Çözümü.....	136

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DENETİM VE YAPTIRIMLAR

3. DENETİM VE YAPTIRIMLAR.....	137
3.1. Elektrik Piyasasında Yapılacak Denetimlere İlişkin Usul ve Esaslar.....	138
3.1.1. Genel Olarak.....	138
3.1.2. Denetim Görev ve Yetkisi.....	139
3.1.3. Denetimde Uyulması Gereken İlke ve Esaslar.....	140
3.1.3.1.Denetim Yapan Görevli Personelin Yükümlülükleri.....	140
3.1.3.2. Denetime İlişkin İlkeler.....	141
3.1.3.3.Denetlenen Tüzel Kişilerin Yükümlülükleri.....	141
3.1.4. Denetim Raporunun Sunulması ve Sonuçları.....	142
3.2. Elektrik Piyasasında Yapılacak Ön Araştırma ve Soruşturmalara İlişkin Usul ve Esaslar.....	143

3.2.1. Genel Olarak.....	143
3.2.2. Ön Araştırma.....	143
3.2.3. Soruşturma.....	144
3.2.3.1. Soruşturmaya Başlama ve Soruşturma Süresi.....	144
3.2.3.2. Delillerin Toplanması.....	145
3.2.3.3. Soruşturma Raporunun Hazırlanması, İlgiliye Tebliği ve İlgilinin Savunması.....	145
3.2.3.4. Soruşturmanın Neticelendirilmesi.....	146
3.2.3.5. Özel Soruşturma Halleri.....	147
3.2.3.5.1. Soruşturmaya Doğrudan Yazılı Savunma Alınarak Başlanması.....	147
3.2.3.5.2. Denetim Raporlarının Soruşturma Raporu gibi Değerlendirilebileceği Haller.....	148
3.2.3.6. Kararların Tebliği ve Para Cezalarının Tahsili.....	148
3.3. Yaptırımlar.....	149
3.3.1. Genel Olarak.....	149
3.3.2. İhtar.....	153
3.3.3. Para Cezası.....	155
3.3.3.1. Para Cezalarının Anayasaya Uygunluğu Sorunu.....	156
3.3.3.2. Emsal Anayasa Mahkemesi Kararı.....	166
3.3.3.3. Para Cezalarında Kabahatler Kanunu İlkelerinin Uygulanması.....	170
3.3.4. Şirketlerin Yapısına Yönelik Yaptırımlar.....	173
SONUÇ.....	175
KAYNAKÇA.....	178
ÖZGEÇMİŞ.....	182

KISALTMALAR VE SİMGELER

Bkz.	: Bakınız
B.Y.T.M.	: Bölgesel Yük Tevzii Merkezi
Ç.E.D	: Çevresel Etki Değerlendirmesi
Ç.K.	: 2872 sayılı Çevre Kanunu
D.S.İ.	: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
E.P.D.K.	: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu
E.P.K.	: 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu
E.P.K.	: 4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu
E.P.L.Y.	: Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği
E.T.K.B.	: Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığı
E.Ü.A.Ş.	: Elektrik Üretim Anonim Şirketi
E.P.İ.A.Ş.	: Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi
G.E.S.	: Güneş Enerjisi Santrali
H.E.S.	: Hidroelektrik Santrali
M.Y.T.M.	: Milli Yük Tevzii Merkezi
O.S.B.	: Organize Sanayi Bölgesi
Ö.Y.K.	: Özelleştirme Yüksek Kurulu
P.F.K.	: Primer Frekans Kontrolü
P.M.U.M.	: Piyasa Mali Uzlaşma Merkezi
P.Y.S.	: Piyasa Yönetim Sistemi
Piyasa İşletmecisi	: Enerji piyasaları İşletme Anonim Şirketi
R.E.S.	: Rüzgar Enerji Santrali
R.G.	: Resmi Gazete
T.E.D.A.Ş.	: Türkiye Elektrik Dağıtım. A.Ş
T.E.İ.A.Ş.	: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi
T.E.T.A.Ş.	: Türkiye Elektrik ,Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi
T.T.K.	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
Y.E.K.	: Yenilenebilir Enerji Kaynakları
Y.E.K.D.E.M.	: Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizmaları

ÖZET

ELEKTRİK ÜRETİM FAALİYETLERİNİN DÜZENLENMESİ VE DENETLENMESİ

T.C. Anayasası'nda 1999 senesinde yapılan değişiklikle birlikte enerji ile alakalı kamu hizmetlerinin bir kısmının özel hukuk sözleşmeleriyle özel hukuk kişilerine devrine imkân sağlanmıştır. Bununla beraber, hem kamu hem de özel hukuk kişilerini düzenleyebilecek bakanlıklara bağlı olmayan özerk bir düzenleyici mekanizmaya ihtiyaç duyulmuştur. 2001'de Avrupa Parlamentosu'nun ilgili direktiflerine karşılık yürürlüğe giren 6428 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'na (EPDK) Elektrik Piyasası'nda özerk bir denetleyici ve düzenleyici olma yetkisi verilmiştir. 2009'da yürürlüğe giren 6446 Sayılı Kanun EPDK'nın görev ve yetkilerini detaylandırarak güncellemiştir. Elektrik üretimi, satışı, dağıtımı, ithalatı, ihracatı, iletimi, toptan satışı, perakende satışı, ve piyasa işletim faaliyeti olarak çeşitlenen piyasa faaliyetlerinin her biri farklı özellikler taşımaktadır. Bu faaliyetlerin her birinin ayrı ayrı ele alınması zorunluluk halinde gelmiştir. Bu sebeple tezin konusu elektrik üretim faaliyeti ile sınırlandırılmıştır. Ancak üretim faaliyeti, bazen toptan ve perakende satış faaliyetlerini de içerdiği için gerekli olan yerlerde üretim faaliyeti, satışla da ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Üretim Faaliyeti olarak birinci bölümde 6446 Sayılı Kanun'un 3. maddesinde yer alan ve tanımı yapılan Lisans konusu yönetmelikler ve uygulamalar açıklanmıştır. Elektrik Üretim Faaliyeti, sadece EPDK tarafından lisanslanmış kamu ve özel sektör üretim şirketleri ile Organize Sanayi Bölgesi tüzel kişiliği tarafından yürütülebilir. İkinci bölümde bu kuruluşların kanundan kaynaklanan, uymaları gerekli yükümlülüklerine yer verilmiştir. Günümüzde çok önemli bir hal alan elektriğin yeterli, kaliteli ve sürekli bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren, mali açıdan güçlü ve istikrarlı ve bağımsız bir Enerji piyasasının oluşturulması için düzenleme ve denetim büyük önem taşımaktadır. Tezin üçüncü bölümünde kanun ve yönetmelikler ile düzenlenmiş denetim ve yaptırımlar ele alınmıştır. Elektrik üretimi faaliyetinin kamu hizmeti niteliği taşıması sebebiyle, idare hizmete müdahale etmekte ve regüle

etmektedir. Ancak, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun piyasadaki rolü ve düzenlemeleri, faaliyet gösteren Şirketlere ağır bürokratik engeller de çıkarabilmektedir. Kamu hizmeti niteliindeki faaliyetin düzenli ve sürekli yürütülmesi esas olduğuna göre, Şirketleri cezalandırmaktan ziyade faaliyetlerini kesintisiz sürdürmelerine imkân tanıyacak yaptırımlara yer verilmesi daha uygundur. Cezalarda alt ve üst sınırlar belirlenmeli, hizmetin yürütülmesi bakımından zorunlu olmadıkça, Şirketlerin ağır mali yük altına sokulması önlenmelidir. Tezin son bölümünde bu konuda bazı örnekler verilip, düzenleyicinin uygulayacağı yaptırımlar hakkında ve sınırlamalar konusunda çeşitli öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: elektrik lisansı, elektrik piyasası, elektrik üretimi, kamu hizmeti, regülasyon

ABSTRACT

REGULATION AND INSPECTION OF ELECTRICITY PRODUCTION

A series of amendments to the Constitution in 1999 has provided the opportunity to transfer various segments of public service applications regarding energy to privately owned entities. This has led to the requirement of an energy regulator with equal distance to both the public and private entities without organic ties to any of the ministries. The Electricity Market law numbered 6428, which was put into effect as per the directives of the European Council, clearly appoints Energy Market Regulatory Authority (EMRA) to be the regulator of Electricity Markets in Turkey. The law numbered 6446 that came into effect in 2009 has updated and detailed EMRA's obligations and authority. Many types of participants are involved with different forms of activities the electricity markets. Mainly, electricity production, wholesales and retail sales, import, export as well as the market platform provider. This is why it is important to individually observe every activity. This report goes to note and particularize the regulatory aspects of electricity production. However, since electricity production entails electricity sales in both wholesale and retail, these parts have also been studied where necessary. The first part of this study focuses on and explains the applications and regulations according to the third section of Law numbered 6446. Electricity Production activities can be carried out only by EMRA approved and licensed public entities, private companies and companies established by Organized Industrial Zones. The second part focuses on the requirements expected from these entities according to license regulations. The supply of electricity has been of the utmost importance in terms of security, quality and sustainability. This is why all entities attached to its production; sales and distribution must abide by strict rules as well as be subject to regulations and subsequent inspections. The third of part of this study focuses on the supervision and oversight procedures such as inspections and penalties. EMRA's role in the Electricity Market on the supervision of electricity production entities can also be seen as restraining to the sector in general. The final part of this thesis studies ways in which EMRA can inspect and supervise electricity producing entities without

endangering the security of electricity supply. These ways include imposing penalty limits for EMRA and ensuring other ways to keep the power producer running while still under supervision.

Key Words: public service, electricity license, electricity markets, electricity production, energy regulator

GİRİŞ

1982 Anayasasının yürürlüğe girmesinden hemen sonra yapılan seçimlerle işbaşına gelen siyasal iktidar, ve siyasal iktidarın lideri Merhum (sonradan Cumhurbaşkanı) Turgut Özal, idare hukukunun temel kavramlarından olan kamu hizmetini farklı bir boyuta taşımıştır.

Esasen Türk hukuk ve siyasal hayatında önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilen 24 Şubat 1980 kararlarıyla başladığı kabul edilen liberal ekonomi politikası, 1984 yılından itibaren, günümüze kadar kesintisiz sürdürülmüştür. Hemen belirtmek gerekir ki 1990 sonrasında sosyal demokrat veya demokratik sol olduğunu ifade eden siyasal partilerin koalisyonlarda yer almalarına rağmen, liberal ekonomi politikası kesintiye uğramamış, adeta Devlet politikası olarak kabul edilmiştir.

1982 Anayasasının yürürlüğe girmesinden sonraki dönemde bu politikanın idare hukukuna yansımaları, yukarıda da belirtildiği üzere kamu hizmeti kavramında temel bir değişikliğe yol açmıştır. Daha önceleri istisna olarak kabul edilen kamu hizmetlerinin özel hukuk kişileri tarafından yürütülmesi, yaygın bir yöntem haline gelmiştir. Hatta Anayasada 1999 senesinde yapılan değişiklikle, kamu hizmetlerinin gördürülmesinin özel hukuk sözleşmeleriyle özel hukuk kişilerine devrine de imkan sağlanmıştır.

2002 yılında ağır ekonomik kriz sırasında iktidara gelen siyasal iktidar, bu ağır kriz ortamından çıkardığı Ülkemizde kamu hizmetinin özel hukuk kişileri tarafından yürütülmesi bakımından bir başka aşamaya daha geçmiştir. 2002 öncesinde kamu hizmetleri özel sektör tarafından üstlenmeye başlamıştı. Ancak 2002 sonrasında özel hukuk kişilerinin Devlete para ödeyerek kamu hizmetini görmeye talip oldukları başka bir döneme geçilmiştir. Bu yöntem hem kamuya kaynak aktarılmasına hem de

kamu hizmetlerinin özel sektöre devredilmesine yol açtığı için ağır ekonomik krizden çıkmayı da kolaylaştırıcı bir faktör olmuştur.

Bu gelişmelerin öncüsü olarak görülen elektrik piyasası faaliyetleri, 2001 tarihli 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun çıkarılmasıyla, özel sektör tarafından üstlenilmiştir. Elektrik piyasasının ,elektrik üretimi, iletimi ,dağıtımını ,ticareti piyasa işletimi gibi alt piyasaları vardır. Bilhassa, elektrik iletimi ve dağıtımını için yüksek maliyetli sabit bir alt yapıya ihtiyaç bulunduğundan dolayı iletim ve dağıtım piyasaları doğal tekel niteliğine sahiptir. Bu durum elektrik piyasasının regüle edilmesinin doğal gerekçesini oluşturmaktadır. Elektrik piyasası faaliyetlerinin rekabete açılması, serbest piyasa ekonomisi kurallarına göre yürütülmesi, bu faaliyetlerin düzenlenmesini ve denetlenmesini de zorunlu kılmıştır. Bu amaçla oluşturulan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), daha sonra diğer enerji kollarında da görev yapacak şekilde düzenlenmiş, görev alanı oldukça genişlemiştir.

Ayrıca elektrik piyasası faaliyetleri de Kanunun ilk çıktığı yıllara göre genişlemiş, önceden idare tarafından üstlenilen faaliyetler özel sektöre devredilmeye başlanmıştır. Nihayet ,elektriğin kamu hizmeti şartlarına uygun olarak sürekli , kaliteli, düşük maliyetli ve çevre ile uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren ,mali açıdan güçlü , istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin yapılması amacı ile çıkarılan 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu 30/03/ 2013 tarihinde yürürlüğe girmiş ancak bu kanunun 30.maddesi ile 4628 sayılı Kanun ilga edilmeyerek başlığı Enerji Piyasası Düzenleme ve Denetleme kurumunun Teşkilat ve Görevleri hakkında Kanun olarak değiştirilmiştir. Bu kanunların yürürlüğe girmesinden sonra, elektrik piyasası faaliyetleri ve EPDK, çeşitli eserlerde incelenmiştir. Çalışmada ilgili yerlerde zikredilen bu eserlerde elektrik piyasası faaliyetleri bir bütün olarak ele alınmaktadır.

Bu çalışmayı daha önceki eserlerden ayıran husus, sadece elektrik üretim faaliyetinin incelenmesidir. Çünkü, elektrik üretimi, satışı, dağıtımını, ithalatı, ihracatı,

iletimi, toptan satışı, perakende satışı, ve piyasa işletim faaliyeti olarak çeşitlenen piyasa faaliyetlerinin her biri farklı özellikler taşımaktadır. Bu faaliyetlerin her birinin ayrı ayrı ele alınması zorunluluk halinde gelmiştir. Bu sebeple tezin konusu elektrik üretim faaliyeti olarak seçilmiştir. Ancak üretim faaliyeti, bazen toptan ve perakende satış faaliyetlerini de içerdği için gerekli olan yerlerde üretim faaliyeti, satışla da ilişkilendirilerek ele alınmıştır.

Üretim faaliyeti lisans usulüyle yürütüldüğü için ilk bölümde üretim lisansı incelenmiştir. Lisans konusu genel olarak doktrinde ele alınan bir bahistir. Bu sebeple lisanslara ilişkin genel açıklamalara atıfla yetinilerek, üretim lisansı koşulları ve lisan verilme sürecine değinilmiştir.

İkinci bölümde mevzuatın üretim faaliyeti yapan şirketlere getirdiği yükümlülükler, sorumluluklar incelenerek, son bölümde denetimler ve yaptırımlar ele alınmıştır. Yaptırımlara karşı başvurulacak yargısal yollar, gene bilgi niteliğinde olduğu için, gereksiz şekilde çalışmanın hacmini genişletmemek endişesiyle ayrıca üzerinde durulmamıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİSANS KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

1. LİSANS KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

Lisans kavramı, hukukun bir çok alanında karşımıza çıkmaktadır. Özel hukukta kullanım hakkı olarak veya bir malı yabancı firma adına üretmek olarak da anlaşılmaktadır. İdare Hukukunda ise, lisans kavramı, iki temel idari faaliyet alanında, kullanılmaya başlanmıştır.¹ Türkiye’de idare sisteminin ve dolayısıyla İdare Hukukunun Amerika etkisine girmesiyle, mevzuatta ruhsat veya izin kavramları yerine lisans ifadesine yer verilmeye başlanmıştır. Bu gelişmenin sonucu olarak, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 3.maddesinde lisans, tüzel kişilere piyasada faaliyet gösterebilmeleri için Kanun uyarınca verilen izin olarak tanımlanmaktadır.

Piyasada faaliyet göstermek isteyen tüzel kişi, faaliyetine başlamadan önce; Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği kapsamındaki istisnalar hariç, her faaliyet için ve söz konusu faaliyetlerin birden fazla tesiste yürütülecek olması hâlinde, her tesis için ayrı lisans almak zorundadır. Bağlantı noktası ve tesisin fiziki durumuna göre, Kurul, birden fazla projeye konu üniteleri, tek bir önlisans veya lisans kapsamında değerlendirebilir.

Lisans, faaliyetin niteliği dikkate alınarak en az on, en çok kırk dokuz yıl için verilir. Ancak, 6446 Sayılı Kanunun geçici 12’nci maddesi kapsamında verilen üretim lisansının süresi, ilgili mevcut sözleşmenin süresi ile sınırlıdır.

¹ KARAN, Nur, Elektrik Piyasası Lisanslarının Tabi Olduğu Hukuki Esaslar, XII Levha Yay., İstanbul, 2011, s.89.

Üretim faaliyetiyle işigal edecek tüzel kişi, faaliyeti birden fazla tesiste yürütecek olması hâlinde, her tesis için ayrı önlisans almak zorundadır. Ancak birden çok yapı veya müstemilatının yüzeylerinde tesis edilen aynı tür yenilenebilir enerji kaynağına dayalı üretim tesisleri, sisteme aynı noktadan bağlanmak kaydıyla tek bir önlisans veya üretim lisansı kapsamında değerlendirilebilir.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğın 5. maddesine göre; lisans devredilemez. Ancak, aşağıdaki durumlar lisans devri sayılmamaktadır:

- a) Lisans sahibi bir tüzel kişi, bu Yönetmelik kapsamındaki hak ve yükümlülüklerini, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca birleşme veya bölünme yoluyla, 59 uncu madde çerçevesinde başka bir tüzel kişiye devredebilir.
- b) Üretim lisansı almış bir tüzel kişinin Elektrik Lisans Yönetmeliğı kapsamındaki hak ve yükümlülükleri, aynı ortaklık yapısı ile kurulan bir başka tüzel kişiye Kurul onayı alınmak ve yeni tüzel kişinin Yönetmelik kapsamındaki yükümlülükleri yerine getirmesi kaydıyla devredilebilir ve devralması onaylanan tüzel kişiye eskisinin devamı mahiyetinde yeni lisans verilir. Üretim lisansı sahibi halka açık bir tüzel kişinin Yönetmelik kapsamındaki hak ve yükümlülükleri, bu tüzel kişinin yüzde yüz payına sahip olarak kurduğı bir başka tüzel kişiye, Kurul onayı alınmak kaydıyla devredilebilir ve devralması onaylanan tüzel kişiye eskisinin devamı mahiyetinde yeni lisans verilir. Eskisinin devamı mahiyetinde lisans verilmesi onaylanan tüzel kişilerin ortaklık yapılarında, ilgili tüzel kişiye lisans verilene kadar, halka açık paylar hariç olmak üzere pay devri yoluyla değışiklik yapılması halinde, bu tüzel kişilerin lisans başvuruları Kurul kararıyla reddedilir. Eskisinin devamı mahiyetinde yeni lisans verilmesine ilişkin Kurul kararında lisans verilmesi uygun bulunan tüzel kişinin yükümlülükleri ve bu yükümlülüklerin yerine getirileceğı süre belirlenir. Söz konusu yükümlülüklerin mücbir sebepler veya Kurul tarafından uygun bulunan haller dışında süresi içerisinde yerine getirilmemesi halinde, bahse konu başvuru Kurul kararı ile reddedilir.

c) Üretim lisansı sahibi bir tüzel kişi lisansı kapsamındaki üretim tesisini, Kurul onayı almak kaydıyla satış, devir veya kiralama gibi kullanım hakkının değişmesi sonucunu doğuran diğer bir işlem ile lisans kapsamındaki faaliyete devam etmek isteyen bir diğer tüzel kişiye devredebilir. Bu suretle üretim tesisini devralacak tüzel kişinin, devir işlemi gerçekleşmeden önce Kurumdan lisans alması zorunludur. Üretim tesisini devralan tüzel kişiye yeni lisans verilir ve söz konusu lisans, devir işlemlerinin tamamlanması ve eski lisansın sona ermesi ile yürürlüğe girer.

ç) Üretim lisansı sahibi tüzel kişiye bankalar ve/veya finans kuruluşları tarafından sınırlı veya gayri kabili rücu proje finansmanı sağlanması halinde, sözleşme hükümleri gereği, bankalar ve/veya finans kuruluşlarının Kuruma gerekçeli olarak bildirimde bulunması ve Kurul tarafından gerekçelerin uygun bulunması halinde, Yönetmeliğin öngördüğü şartlar çerçevesinde önerecekleri bir başka tüzel kişiye lisans sahibi tüzel kişinin lisansı kapsamındaki tüm yükümlülüklerini üstlenmek şartıyla lisans verilmesini talep edebilir. Önerilen tüzel kişiye, Yönetmelik kapsamındaki yükümlülükleri yerine getirmesi kaydıyla aynı hak ve yükümlülüklerle eskisinin devamı mahiyetinde yeni lisans verilir.

Bilindiği üzere ruhsat veya izin, idare hukukunda kamu hizmetlerinin görülüş usullerinden biridir.² Ayrıca ruhsat veya izin, kolluk usulleri arasında da yer almaktadır.³ Dolayısıyla bu kavramların yerine kullanılan lisans da hem kamu hizmetinin yürütülüş biçimi hem de kolluk usulü olarak iki ayrı anlam taşımaktadır.

² Kamu hizmetlerinin görülüş usulleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. GÜLAN, Aydın, Kamu Hizmeti ve Görülüş Usulleri, İstanbul Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1987; KARAHANOGULLARI, Onur, Kamu Hizmeti (Kavram ve Hukuksal Rejim), Turhan K., Ankara, 2015; GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref, TAN, Turgut, İdare Hukuku Genel Esaslar, C.1, Turhan K., Ankara, 2010, s. 705-752; YAŞAR, Hasan Nuri, İdare Hukuku, 2. Baskı, Der Yay., İstanbul, 2014, s. 177-197; DURAN, Lütfi, İdare Hukuku Ders Notları, Fakülteler Mat., İstanbul, 1982, s. 327- 344; TAN, Turgut, “Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Hizmeti Yaklaşımı”, Anayasa Yargısı Dergisi, Cilt 8, s. 233-252

³ İdare Hukuku eserlerinin tümünde bu bilgiler yer almaktadır. Bu sebeple sadece örnek olarak şu kitaplara atıf yapılmıştır. YAYLA, Yıldızhan, İdare Hukuku, Beta Yay., İstanbul, 2009; GÜNDAY, Metin, İdare Hukuku, İmaj Yay., Ankara, 2013; ÖZAY, İl Han, Günışığında Yönetim, Filiz K., İstanbul, 2004; TAN, Turgut, İdare Hukuku, 5. Baskı, Turhan K., Ankara, 2015; ÖZDEMİR, H. Eyüp., Nükleer Güç Santrallerinin Kurulmasına İlişkin Esaslar, İstanbul, 2012, s.89.

Bu sebeple, lisans kavramının iki temel idari faaliyette de yer alması sebebiyle elektrik üretimi faaliyetindeki anlamını açıklayabilmek için elektrik üretimi faaliyetinin hukuki niteliği üzerinde durmak gerekmektedir.

Elektrik üretim, iletim ve dağıtım tesislerini kurmak ve işletmek ve elektrik ticaretini yapmak faaliyetleri, yargı kararlarında kamu hizmeti olarak nitelendirilmektedir. Bu konudaki kararlar çeşitli eserlerde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.⁴ Bu sebeple sadece Anayasa Mahkemesi'nin nitelemesine değinilecektir.

Anayasa Mahkemesi'ne göre kamu hizmeti; devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında, genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararı ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan düzenli ve sürekli etkinliklerdir.⁵

Elektrik piyasası faaliyetlerini konu alan kararlarda ise bu faaliyetlerin, kamu yararına dönük,⁶ toplumun ortak gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik, düzenli ve sürekli etkinlikler olması sebebiyle, kamu hizmeti niteliği taşıdığı ifade edilmektedir. Hatta, elektrik üretimi, iletimi ve dağıtım gibi faaliyetler, stratejik öneme sahip kamu hizmetlerindedir.

Mahkemeye göre; "...Toplumsal yaşamın zorunlu gereksinmelerini karşılayan hizmetler, nitelikleri gereği kamu hizmeti olarak görülmüştür. Düzenlilik ve süreklilik kamu hizmetinin önemli öğelerinden birini oluşturmuştur. Çünkü, bunun yokluğu toplum yaşamını altüst eder. Bir kamu hizmeti, ülke çapında, tüm halkın gereksinmesine yanıt verebileceği gibi; belli bir yörede belli bir topluluğun gereksinmesini de karşılayabilir. Başka bir anlatımla, hizmetin ülkesel, yöresel veya

⁴ KARAN, a.g.e. s.18. vd.; ERGÜN, Çağdaş Evrim, Elektrik Piyasasında Kamu Hizmeti, Çakmak Yay., Ankara, 2010, s.85; KENT, Bülent, Elektrik Piyasasının Düzenlenmesi ve Düzenleyici Kurumlar, Ankara, Adalet Yay., 2012, s.24; GÖNEN, Yakup, Türkiye'de Elektrik Kamu Hizmetinin Yürütülmesi ve Lisans Usulü, Adalet Yay., Ankara, 2011, s. 22

⁵ YASİN, Melikşah, İdare Hukuku (Yıldırım-Yasin-Kaman-Özdemir-Üstün-Okay Tekinsoy), 6. Baskı, XII Levha Yay., İstanbul, 2015, s.484.

⁶ Görüldüğü üzere herhangi bir faaliyetin kamu hizmeti olup olmadığının tespitinde "kamu yararı" kavramının belirleyici bir rolü vardır. Kamu yararı kavramı için bkz. YILDIRIM, Turan, "Kamu Yararı ve Disiplin Cezalarının Affı", Anayasa Yargısı Dergisi, Cilt 18, s. 438-449; AKILLIOĞLU, Tekin, "Kamu Yararı Kavramı Üzerine Düşünceler", İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, Cilt 9, Sayı 1-3, 1988; DURAN, s. 25 vd.

toplumun bir kesimi için söz konusu olması onun kamu hizmeti olma niteliğini etkilemez. "Kamu hizmeti kavramı"nın gerek öğretilerde gerekse uygulamalarda Devletçe ve öteki kamu tüzel kişilerinince genel idare esaslarına göre yürütülen hizmetler alanının dışına taşan ve yayılan bir kapsamı olduğu ve kapsamın da gittikçe genişlediği bir gerçektir. Çağdaş kamu hizmeti kavramına giren hizmetler yalnızca devlet etkinlikleri ile sınırlandırılmaz.

Elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımı ile ilgili etkinlikler kamu hizmetidir. Çünkü bu etkinlikler, kamu yararına dönük, toplumun ortak gereksinmesinin karşılanmasına yönelik, düzenli ve sürekli etkinliklerdir. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin 26.3.1974 günlü, Esas 1973/32, Karar 1974/11 sayılı kararında, "...kişilerin su, elektrik, havagazı gibi ihtiyaçlarının karşılanması önemli kamu hizmetlerindedir" denilerek, elektrik hizmetlerinin kamu hizmeti olduğu açıkça vurgulanmıştır..."⁷

Kamu hizmeti niteliğini taşıdığı kabul edilen elektrik üretimi hizmeti, özel hukuk kişileri tarafından yürütüldüğünde, bu hizmetin sunulması için verilen lisansın (izin/ruhsat) hukuki niteliği, kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Elektrik üretiminde lisans, hizmetin özel hukuk kişileri tarafından görülmesi usulüdür. İdare, tek taraflı bir idari işlemle elektrik üretimi hizmeti için özel hukuk tüzel kişilerine yetki vermekte, imkan tanımaktadır.⁸

Doktrinde, üretim faaliyetinin kamu hizmeti niteliği taşımadığı; elektrik piyasası faaliyetlerinden sadece iletim ve dağıtım faaliyetlerinin kamu hizmeti olduğu gerekçesiyle yukarıdaki görüş eleştirilmiştir. Üretim faaliyetinde lisansın kamu hizmetinin yürütülüş usulü olmadığı görüşünün diğer gerekçesi ise şudur: "Bir ruhsatın kolluk ruhsatının ötesinde kamu hizmetini gördürme vasfını kazanabilmesi için, faaliyetin her noktasını ve anını etkileyen, içten bir denetim vasıtası olması ve

⁷ Anayasa Mahkemesi Kararı, T. 9.12.1994, E. 1994/43, K. 1994/42-2, (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası)

⁸ Lisans yöntemi öncesinde çeşitli düzenlemelerle sözleşme yöntemine başvurulmuş, ancak Anayasa Mahkemesi ve Danıştay, bu sözleşmelerin imtiyaz sözleşmesi olması gerektiği yönünde kararlar verdiği için nihai çözüm olarak tek taraflı işlem olan lisans uygulaması benimsenmiştir. Gelişim için bkz. ÖZCAN, Elvin Evrim İdare Hukuku Açısından Türkiye'de Elektrik Sektörünün Regülasyonu ve Avrupa Birliği, Rusya, Çin ve Güney Amerika Uygulamaları, Turhan K., Ankara, 2010, s.55 vd.

kamu düzeninin sağlanması hedefiyle yetinmeyip yerindelik denetimi öngörmesi gerekmektedir.”⁹

Yukarıda yer verilen gerekçeyle elektrik üretimi lisansının kolluk ruhsatı niteliğinde olduğu savunulmuştur. Ancak, elektrik üretim faaliyetinin Anayasa Mahkemesi tanımındaki kamu hizmeti kapsamına girdiği açıktır. Ayrıca, bu çalışmanın konusunu oluşturan, faaliyetin her noktasını ve anını etkileyen bir denetim söz konusudur. Bu sebeple üretim lisansını kolluk işlemi olarak kabul eden görüş tercih edilmemiştir.

Genelde elektrik piyasası faaliyetleri özelde ise üretim faaliyeti üzerindeki denetim, içten müdahaleye kadar ulaşabilen, kolluk yetkisinin kapsamını aşan boyuttadır. Ancak, elektrik üretiminin özel hukuk hükümlerine tabi, piyasada alınıp satılan bir mal üretimi faaliyeti olduğu da açıktır. Kamu hizmetinin özel hukuk kişileri tarafından görülmesinin kabulü sonrasında bu faaliyetleri düzenleyici ve gözetleyici kurumlar da ihdas edilmeye başlanmıştır.¹⁰ Lisans işleminde klasik kamu hizmetinin görülüş usullerini ve kolluk yetkisinin kapsamını aşan unsurlar mevcuttur. Bu sebeple bu lisanslar regülasyon aracı olarak da nitelendirilmektedirler.¹¹

Elektrik üretimi faaliyeti için verilen lisanslarda ve faaliyetin denetiminde kolluk yetkisinin kapsamını aşılması sebebiyle, ve faaliyetin niteliği dikkate alınarak, elektrik üretimi lisansı, bu çalışmada kamu hizmetinin yürütülüş usulü olarak benimsenmiştir.

Danıştay 13.Dairesinin 2013/276 K Sayılı Kararında, elektrik dağıtım faaliyetinin kamu hizmeti niteliği şöyle açıklanmaktadır: “...

Dosyanın incelenmesinden; Eskişehir ili, Tepebaşı ilçesi, Karagözler Mahallesi Boyacıoğlu Köyü mevkiinde bulunan Yenişehir Konaklar Sitesi'nin yönetimine gönderilen dava konusu 29.12.2011 tarih ve 9653 sayılı ... Elektrik Dağıtım A.Ş.

⁹ ERGÜN, ag.e., s. 87-89

¹⁰ GÜLAN, Aydın, Maden İdare Hukukumuzun Ana İlkeleri ve Temel Müesseseleri, Lamure Yay., İstanbul, 2008, s.176

¹¹ KARAN, a.g.e., s.96

Genel Müdürlüğü Eskişehir İl İşletme Müdürlüğü işlemi ile, "Bilindiği üzere, 10.07.2009 tarih ve 27284 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Aydınlatma Yönetmeliği'ne göre kamunun ortak kullanımına açık olan yerlerdeki aydınlatma tesislerinin işletme, bakım ve onarımı ilgili dağıtım şirketince, aydınlatma giderleri ise Hazine Müsteşarlığı'nca karşılanmaktadır. Site içerisinde yer alan aydınlatmaların cadde, sokak statüsü olan yerlere kumanda etmesine rağmen site girişine konulan güvenlik ve site etrafının kapatılmış olması ile kamunun ortak kullanımına kapatıldığı yerlerdeki aydınlatma tesisleri için site yönetimi tarafından abone olunması ve işletme, bakımının da site yönetimince yapılması gerekmektedir. Bu nedenle...04.01.2012 tarihine kadar abone olunması, aksi halde aydınlatma tesislerinin elektriğinin kesileceğinin ve konuyla ilgili tüm sorumluluğun tarafınıza ait olacağı bilinmesi" hususunun davacıya bildirildiği, bunun üzerine davacının sokak aydınlatmalarının kesilmemesi ve bu konuyla ilgili bir mağduriyet yaşanmaması için abonelik işlemini gerçekleştirdiği, abonelik işlemleri sonrasında davalı tarafından 13.07.2010 - 29.01.2012 tarihleri arasındaki tüm aydınlatma bedelleri için 32.209,70-TL tutarında elektrik faturası düzenlendiği anlaşılmaktadır.

İdarî işlemler, çeşitli hukukî etkiler doğurmak amacıyla yapılan tek yanlı ve icraî irade açıklamaları olarak tanımlandığında, "iradenin açıklanması" yönünden, bu iradenin sahibi durumunda olan "idarî makam" kavramı önem kazanmaktadır. Bu noktada, yalnızca işlemi yapan merciye göre belirlenen organik ölçüt tek başına yeterli olmamaktadır. Yani idarenin her işlemi idarî işlem olmadığı gibi, bütün idarî işlemlerin kamu tüzel kişileri tarafından tesis edilmesi de söz konusu değildir. Bu açıdan, idarî karar alma yetkisi ve gücüyle donatılmış olmalarına karşılık, gerek statüleri ve gerekse teşkilatlanmaları ve yönetimleri bakımından özel hukuk tüzel kişisi olup da, kamu hizmeti gören kuruluşlar, bu hizmetleri yerine getirirken kamu makamı gibi hareket etmekte ve işlemleri de idare hukuku kurallarına tabi olmaktadır.

Kamu yararı içermesi ve özel faaliyet olarak gereği gibi sunulmasının mümkün olmaması nedeniyle, yasama organı tarafından özel faaliyetler için söz konusu olmayacak bir ayrıcalıklar ve yükümlülükler rejimine tabi tutulan ve sorumluluğu ile

denetimi son tahlilde bir kamu otoritesi tarafından üstlenilen faaliyetler, kamu hizmeti olarak kabul edilmektedir. Kamu hizmeti yerine getirilirken sahip olunan ayrıcalıklara dayanılarak, tek yanlı irade beyanıyla tesis edilen, hukuk düzeninde değişiklik yapan, başka bir deyişle, kişilerin hukukî durumlarında değişiklik meydana getiren etkili ve yürütülmesi zorunlu işlemler iptal davasına konu edilebileceği gibi, bu işlemler nedeniyle uğranılan zararların tazmini için tam yargı davası açılması da mümkündür.

Bu itibarla öncelikle, ... Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin gördüğü hizmetin niteliği ve hukukî durumunun incelenmesi gerekmektedir. Elektrik enerjisine ilişkin faaliyetleri, temel olarak “üretim”, “iletim”, “dağıtım” ve “ticaret” başlıkları altında toplamak mümkündür. Hizmetin kesintiye uğramasının alternatif maliyetleri çok yüksek olduğu için bütün bu faaliyetlerin bir koordinasyon içinde yürütülmesi şarttır. Bu amaçla, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile 2001 yılında kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve mali özerkliğe sahip ve bu Kanun ile kendisine verilen görevleri yerine getirmek, enerji piyasasını düzenlemek ve denetlemek üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) kurulmuştur. Elektrik piyasası faaliyetleri, 4628 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatında detaylı olarak düzenlenmiştir. 4628 sayılı Kanun'un 2. maddesi, elektrik piyasası faaliyetlerini: “piyasada faaliyet gösterecek tüzel kişilerin üretim, iletim, dağıtım, toptan satış, perakende satış, perakende satış hizmeti, ticaret, ithalat ve ihracat faaliyetleri ” olarak sıralamıştır. Kanun'da elektrik enerjisi “iletim” faaliyetinin ancak tekel niteliğinde ve Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi tarafından yürütülebileceği düzenlenmiştir. Diğer faaliyetlerde ise, kamu tüzel kişilerinin yanında, özel hukuk tüzel kişilerinin de hizmetlerin yürütülmesine katılabileceği öngörülmüştür. Elektrik piyasası faaliyetlerinin yürütülmesinde kamu-özel ayrımı yapılmaksızın, kural olarak, lisans alınması zorunluluğu getirilmiştir. Bu itibarla, elektrik piyasası faaliyetlerinin, arz güvenliğini ve kamu hizmeti gerekliliklerini sağlayacak uyum içinde yürütülmesi adına düzenleme, denetleme ve kolluk faaliyetlerinde bulunma işlevlerinin kamu gücüyle yerine getirildiği bir kamu hizmeti faaliyeti olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Nitekim Anayasa Mahkemesinin 09.12.1994 tarih ve E:1994/43, K:1994/42-2 sayılı kararında elektrik üretim, iletim ve dağıtım ile ilgili etkinliklerin kamu hizmeti olduğu ifade edilmiştir.

Öte yandan, elektriğin kamu hizmeti özelliği, "dağıtım" faaliyeti açısından ele alındığında, 4628 sayılı Kanun (m.2/4/c), dağıtım şirketlerinin lisanslarında belirtilen bölgelerdeki tesislerde yenileme, ikame ve kapasite artırımı yatırımlarını yapma, dağıtım sistemine bağlı ve/veya bağlanacak olan tüm sistem kullanıcılarına, eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin elektrik enerjisi dağıtım ve bağlantı hizmeti sunma yükümlüğü getirmiştir. Kanun'da ve ilgili yönetmeliklerde "dağıtım" faaliyetini yerine getirecek işletmelerin uyması gereken yükümlülükler açıkça düzenlenmiştir. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi doğrudan hizmetin aksamasına yol açacak niteliktedir. Bu nedenle elektrik piyasası faaliyetlerinden "dağıtım"ın kamu hizmeti niteliği taşıdığı görülmektedir.

Elektrik dağıtım piyasasının en temel aktörü Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı, elektrik dağıtımıyla, elektriğin tüketicilere perakende satışı ve tüketicilere perakende hizmeti verilmesiyle iştigal eden bir iktisadi devlet teşekkülüdür. Doğal tekel niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyeti 4628 sayılı Kanun öncesinde TEDAŞ tarafından gerçekleştirilmekte iken, 4628 sayılı Kanun uyarınca, dağıtım sektörünün, EPDK tarafından verilen dağıtım lisanslarıyla bölgesel tekeller olarak işletilmesi öngörülmüştür. 17.03.2004 tarihinde Yüksek Planlama Kurulu'nun 2004/3 sayılı kararıyla onaylanarak yürürlüğe giren "Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Stratejisi Belgesi" (Strateji Belgesi) ile elektrik dağıtım ve üretim alanları için özelleştirme girişimi başlatılarak özelleştirme uygulamalarına dağıtım sektöründen başlanacağı belirtilmiş, Strateji Belgesi'ndeki eylem planına uygun olarak Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 02.04.2004 tarih ve 2004/22 sayılı kararıyla TEDAŞ, özelleştirme programına alınmıştır. Bu kapsamda, söz konusu Yüksek Planlama Kurulu kararı ekinde yer alan dağıtım bölgelerinin şirketleştirilmesinin tamamlanarak TEDAŞ'ın hissedarı olduğu ve dağıtım, perakende satış hizmeti yürüten 20 dağıtım şirketi oluşturulmuştur. 4628 sayılı Kanun'un 14.

maddesinin 2. fıkrasında yer alan, "TEDAŞ'ın faaliyet alanında yer alan ve dağıtım faaliyeti için gerekli olan işletme ve varlıklar üzerinde, mülkiyeti saklı kalmak kaydı ile TEDAŞ ile belirlenen dağıtım bölgelerinde faaliyet göstermek üzere kurulan elektrik dağıtım şirketleri arasında işletme hakkı devir sözleşmesi düzenlenebilir." kuralı uyarınca, TEDAŞ ile %100 hisselerine sahip olduğu 20 elektrik dağıtım şirketi arasında dağıtım varlıklarının işletilmesine yönelik idarî sözleşme niteliğine sahip "İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi" imzalanmış ve Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 07.11.2005 tarih ve 2005/125 sayılı kararıyla da; sermayesinin %100'ü TEDAŞ'a ait olan ve elektrik dağıtım bölgelerinde dağıtım lisansı ile TEDAŞ'ın uhdesinde bulunan dağıtım sisteminin işletme hakkına sahip olan veya ileride sahip olacak dağıtım şirketlerinin hisselerinin blok olarak satış yöntemi ile özelleştirilmesine karar verilmiştir.

Dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesinde "İşletme Hakkı Devri"ne dayalı "Hisse Satış Modeli" uygulanmakta olup bu modele göre yatırımcı, özelleştirilen dağıtım şirketinin bulunduğu bölgedeki elektrik dağıtım lisansına sahip tek şirket olmaktadır. Ancak, yatırımcının işletme hakkını devraldığı dağıtım tesisleri ve bu tesislerin işletilmesinde varlığı zorunlu unsurların mülkiyeti TEDAŞ'ın uhdesinde kalmaya devam etmektedir. Yatırımcı, dağıtım şirketinin hisselerinin sahibi olarak, TEDAŞ ile imzalanmış olan işletme hakkı devir sözleşmesi çerçevesinde dağıtım varlıklarının işletme hakkını elde etmektedir. Başka bir anlatımla, "hisse satış modeli"nde, mevcut varlıklar ile özelleştirme sonrası yatırımcı tarafından gerçekleştirilecek yatırımlar sonucu oluşacak yeni varlıkların mülkiyeti TEDAŞ'ta kalırken, yatırımcı, dağıtım tesislerinin ve bu tesislerin işletilmesinde varlığı zorunlu diğer unsurların işletme hakkı ile birlikte tüm yeni yatırımları gerçekleştirme yükümlülüğünü üstlenmektedir. Ayrıca yatırımcı, işletme hakkı çerçevesinde vereceği hizmeti ve üstlendiği yükümlülükleri, 4628 sayılı Kanun ve ilgili alt düzenlemeler uyarınca ve EPDK'nın denetimi altında gerçekleştirmektedir.

Davalı ... Elektrik Dağıtım A.Ş. de bu kapsamda belirlenen 20 dağıtım bölgesinden birinde (Eskişehir, Afyon, Bilecik Kütahya, Uşak illerini kapsayan bölgede) kurulan bir dağıtım şirkettir. TEDAŞ ile aralarında 24.07.2006 tarihli

"İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi" bulunmaktadır. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 08.04.2009 tarihli oluru çerçevesinde ... Elektrik Dağıtım A.Ş.'deki %100 oranındaki hisselerin blok olarak satış yöntemiyle özelleştirilmesi için ihaleye çıkılmış, ihale süreci tamamlanmış, 31.05.2010 tarihinde "... Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin %100 Oranındaki Hisselinin Dedeli Yatırım İnşaat Taahhüt Elektrik Dağıtım Sanayi Ticaret Anonim Şirketi'ne Satışına İlişkin Hisse Satış Sözleşmesi" imzalanarak özelleştirme süreci tamamlanmıştır. İmzalanan İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi ile Hisse Satış Sözleşmesi gereğince, mevcut varlıklar ile özelleştirme sonrası kendisi tarafından gerçekleştirilecek yatırımlar sonucu oluşacak yeni varlıkların mülkiyeti TEDAŞ'ta kalırken, kendisi, dağıtım tesislerinin ve bu tesislerin işletilmesinde varlığı zorunlu diğer unsurların işletme hakkı ile birlikte tüm yeni yatırımları gerçekleştirme yükümlülüğünü üstlenmiştir. Ayrıca davalı, Hisse Satış Sözleşmesi'nin 9.6. maddesinde de belirtildiği üzere, dağıtım bölgesinde uygulanacak tarifeler, yatırımlar, hizmet kalitesi ve diğer elektrik piyasası faaliyetlerinde 4628 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuata tabi olduğunu kabul etmektedir.

Bu durumda, özel faaliyetler için söz konusu olmayacak üstün ayrıcalıklara sahip olan ve yükümlülükler rejimine tabi tutulan ve sorumluluğu ile denetimi son tahlilde bir kamu otoritesi tarafından üstlenilen kamu hizmeti niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyetini yürüten davalı ... Elektrik Dağıtım A.Ş. tarafından, kamu hizmetinin yürütülmesini teminen tek yanlı olarak tesis edilen, ilgilinin hukukunda değişiklik yapan ve idarî işlem niteliğinde bulunan 29.12.2011 tarih ve 9653 sayılı ... Elektrik Dağıtım A.Ş. Genel Müdürlüğü Eskişehir İl İşletme Müdürlüğü işleminin yargısal denetiminin idarî yargıda yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.”¹²

1.1. Yasal Düzenleme

Yukarıda değinildiği üzere elektrik piyasası faaliyetlerini yürütebilmek için alınması gereken lisans, idarenin kamu hizmetinin görülüşünü gözetmesi, denetlemesi bakımından önemlidir. Ayrıca lisans işlemi özel girişim özgürlüğü

¹² Karar Kazancı İçtihat Bilgi Bankasından alınmıştır

bakımından da önem taşımaktadır. Denetim ve yaptırım bölümünde görüleceği üzere lisans işlemi, özel girişim özgürlüğünü de sınırlamaktadır. Ancak Kanundaki düzenleme, lisans işleminin önemiyle orantısız düzeyde yetersizdir.

1.1.1. 6446 Sayılı Kanuna göre Lisans Usul ve Esasları

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 5. maddesinde lisans esasları şöyle düzenlenmiştir:

“(1) Lisans, bu Kanun hükümleri uyarınca üzerinde kayıtlı piyasa faaliyetlerinin yapılabilmesi için tüzel kişilere verilen izin belgesidir. 11 inci maddenin onuncu fıkrasında belirtilen piyasalara ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, lisanslara ilişkin olarak aşağıdaki hususlar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir:

- a) Başvuru ve değerlendirme usul ve esasları ile lisansların verilmesi, tadili, sona erdirilmesi, iptali, süreleri, süre uzatımı, yenilenmesi ve lisans kapsamındaki hak ve yükümlülüklerin belirli bir süre askıya alınmasına ilişkin usul ve esaslar
- b) Faaliyetin türü ve işin niteliğine göre belirlenecek lisans bedelleri
- c) Lisans sahibi tüzel kişilerin lisansları kapsamında sahip oldukları hakları, yükümlülükleri, görevleri, sermaye yeterlilikleri, istihdam edilmesi gereken nitelikli personele ilişkin hükümler ile tarifesi düzenlemeye tabi lisans sahiplerinin haklarının temlikine ilişkin usul ve esaslar

(2) Bu Kanun kapsamında verilecek lisansların tabi olacağı ve lisans sahiplerinin uymakla yükümlü olduğu esaslar şunlardır:

- a) Bu Kanundaki istisnalar hariç piyasa faaliyetleri ile iştigal edecek tüzel kişiler, faaliyetlerine başlamadan önce, her faaliyet için ve söz konusu

faaliyetlerin birden fazla tesiste yürütülecek olması hâlinde, her tesis için ayrı lisans almak zorundadır.

b) Tarifesi düzenlemeye tabi faaliyet gösteren tüzel kişiler, tarifesi düzenlemeye tabi her faaliyet ve bu faaliyetin lisansı kapsamında sınırlandığı her bölge için ayrı hesap ve kayıt tutmakla yükümlüdür.

c) Lisanslar, en çok kırk dokuz yıl için verilir. Üretim, iletim ve dağıtım lisansları için geçerli olan asgari süre on yıldır.

ç) Tüzel kişiler, Kurul tarafından belirlenen lisans alma, lisans yenileme, lisans tadili, lisans sureti çıkartma ve yıllık lisans bedellerini Kuruma ödemek zorundadır.

d) Lisans sahibi tüzel kişiler; tesislerini, yasal defter ve kayıtlarını Kurum denetimine hazır bulundurmak, Kurum tarafından talep edildiğinde denetime açmak ve Kurumun faaliyetlerini yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi ve belgeyi zamanında, tam ve doğru olarak Kuruma vermek zorundadır.

e) Tüzel kişiler lisans almanın yanı sıra faaliyet alanlarına göre mevzuatın gereklerini yerine getirmekle yükümlüdür.

f) Birden çok yapı veya müstemilatının yüzeylelerinde tesis edilen aynı tür yenilenebilir enerji kaynağına dayalı üretim tesisleri sisteme aynı noktadan bağlanmak kaydıyla tek üretim lisansı kapsamında değerlendirilebilir. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.

(3) Piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin aşağıda belirtilen işlemleri Kurul iznine tabidir. Kurul izni alınmasına dair usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

a) Halka açık şirketlerde yüzde beş, diğerlerinde yüzde on ve üzerindeki sermaye payı değişiklikleri

b) Kontrol değişikliği sonucunu doğuracak her türlü işlem

c) Tesislerin mülkiyetinin veya kullanım hakkının değişmesi sonucunu doğuran iş ve işlemler

(4) Tarifesi düzenlemeye tabi lisans sahibi tüzel kişiler için aşağıda belirtilen hususlara ilişkin hükümler Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikte yer alır:

- a) Lisans kapsamında hizmet verilecek gerçek ve tüzel kişiler ile yürütülecek faaliyet türlerini belirleyen hükümler
- b) Bir dağıtım ya da iletim lisansı sahibinin, gerçek ve tüzel kişilere, eşitler arasında ayırım gözetmeksizin sisteme erişim ve sistemi kullanım imkânını sağlayacağına dair hükümler
- c) Bu Kanunda yer alan fiyatlandırma esaslarını tespit etmeye, piyasa ihtiyaçlarını dikkate alarak son kaynak tedariki kapsamında ve/veya serbest olmayan tüketicilere yapılan elektrik satışında uygulanacak fiyatlandırma esaslarını tespit etmeye ve bu fiyatlarda enflasyon dâhil ihtiyaç duyulacak diğer ayarlamalara ilişkin formülleri uygulamaya dair yöntemler ve bunların denetlenmesine dair hükümler
- ç) Lisans sahibinin Kuruma tam ve doğru bilgi vermesini ve tüketicilere yapılan satışlar açısından, elektrik enerjisi veya kapasite alımlarını basiretli bir tacir olarak yapmasını sağlayacak hükümler
- d) Hizmet maliyetlerinin yansıtılmasına dair kurallar ile teknik ve teknik olmayan kayıpları asgariye indirecek önlemlerin uygulanmasına dair esasları içeren hükümler
- e) Lisans sahibinin Kurum tarafından verilen tüm talimatlara uyma yükümlülüğüne ilişkin hükümler
- f) Lisans kapsamında, Kuruldan izin alınmaksızın yapılabilecek faaliyetlere ilişkin hükümler
- g) Hizmetin teknik gereklere göre yapılmasını sağlayacak hükümler

(5) Lisans başvurusu reddedilen tüzel kişilere ret gerekçesi tam ve açık biçimde bildirilir.

(6) Lisans, süresinin bitiminde kendiliğinden, lisans sahibi tüzel kişinin iflasının kesinleşmesi, lisans sahibinin talebi veya lisans verilmesine esas şartların kaybedilmesi hâllerinde ise Kurul kararıyla sona erer.

(7) Üretim lisansı başvurusunda bulunan tüzel kişiden, önlisans yükümlülüklerinin yerine getirilmesini müteakiben üretim tesisinin lisansında belirlenen inşaat süresi içerisinde kurulmaması hâlinde irat kaydedilmek üzere, kurulmak istenen üretim tesisinin niteliğine ve büyüklüğüne göre yatırım tutarının yüzde onunu geçmemek üzere teminat mektubu alınır. Mücbir sebep hâlleri ile lisans sahibinden kaynaklanmayan haklı sebepler dışında üretim tesisinin lisansında belirlenen inşaat süresi içerisinde kurulmaması veya kalan süre içerisinde kurulamayacağı tespit edilmesi hâllerinde lisans iptal edilir ve teminat mektubu irat kaydedilir. Teminatın alınması, niteliği ve süre uzatımı verilmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

(8) Lisansı iptal edilen tüzel kişi, bu tüzel kişilikte yüzde on veya daha fazla paya sahip ortaklar ile lisans iptal tarihinden önceki bir yıl içerisinde görevden ayrılmış olanlar dâhil, yönetim kurulu başkan ve üyeleri, lisans iptalini takip eden üç yıl süreyle lisans alamaz, lisans başvurusunda bulunamaz, lisans başvurusu yapan tüzel kişiliklerde doğrudan veya dolaylı pay sahibi olamaz, yönetim kurullarında görev alamaz.

(9) Dağıtım lisansı, başvuru sahibinin bu Kanun uyarınca öngörülen yükümlülükleri yerine getirmesi ve ilgili dağıtım sisteminin işletme hakkını tevsiki hâlinde verilebilir.

(10) Lisans sahibi tüzel kişilerden talep edilen bildirim, rapor ve diğer evrak, yönetmeliklerde düzenlenen usul ve esaslara uygun olarak Kuruma sunulur.

(11) Kurum, tüketicilerin korunması ve piyasa faaliyetlerinin aksamaması için lisansların sona erdirilmesi veya iptali durumlarında gerekli tedbirleri alır.”

1.1.1.1.Lisans Usul ve Esaslarıyla İlgili Düzenlemenin Anayasaya Uygunluğunun İncelenmesi

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 5. maddesinde dikkati çeken temel nokta, lisansla ilgili düzenlemelerin yönetmeliğe bırakılmış olmasıdır. Lisansların azami süresi (üretimde asgari süre) belirlenmiş; birden fazla faaliyet için ayrı ayrı lisans alınacağı hükme bağlanmış ve diğer hususlar yönetmeliğe bırakılmıştır.

Bu durumda 6446 sayılı Kanun düzenlemesinin Anayasanın 7. maddesine uygun olup olmadığı tartışılmalıdır. Bir başka ifadeyle, lisans esaslarının yönetmelikle düzenlenmesinin yasama yetkisinin devri niteliğini taşıyıp taşımadığı incelenmelidir.

Anayasa Mahkemesi, idarenin düzenleme alanı konusunda farklı ve çelişkili kararlar vermektedir.¹³ Bu konuda dikkate alınabilecek bir karar şöyledir: "...Anayasa'nın 7. maddesinde, 'Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez.' denilmektedir. Anayasa Mahkemesinin pek çok kararında yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesinden ne anlaşılması gerektiği hususu açıklanmıştır. Buna göre, kanunla düzenleme ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesi değil, bunların kanun metninde kurallaştırılmasıdır. Kurallaştırma ise düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Ancak bu koşulla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin hususların belirlenmesi yürütme organının takdirine bırakılabilir.

Anayasa'da kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle, Anayasa'da öngörülen ayrık durumlar dışında, kanunlarla düzenlenmemiş bir alanda, kanun ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez.

¹³ YILDIRIM, Turan, İdare Hukuku, (Yıldırım-Yasin-Kaman-Özdemir-Üstün-Okay Tekinsoy), XII Levha Yay., İstanbul, 2015, s.14

Yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasa'nın 7. maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koyması, çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yürütmenin düzenlemesine bırakmaması gerekir...¹⁴

Yürütmenin düzenleme yetkisi¹⁵ konusunda yukarıdaki karar açısından bakıldığında; Kanunun 5. maddesinde temel ilkelerin konulmadığı, çerçevenin çizilmediği görülmektedir. Örneğin lisans ücretlerinin belirlenmesinin, hiçbir esas konulmaksızın, yönetmeliğe bırakılması Anayasaya aykırıdır. Lisans sürelerinin nasıl tespit edileceği idareye bırakılmıştır. Daha da önemlisi lisansların tadili ve sona ermesi konularında kanunda düzenleme yoktur. Yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür. Kanuni idare ilkesi¹⁶ gereğince idare kanuni dayanak olmaksızın düzenleme yapamayacağına göre,¹⁷ temel ilkelerin konulmadığı, çerçevenin çizilmediği bir alanda yönetmelik çıkarılması, Anayasayla bağdaşmamaktadır.

Ancak, başka kararlara bakıldığında ise bu düzenlemenin Anayasaya uygun olduğu da söylenebilecektir. Bu kararlarda Anayasa Mahkemesi, yürütme organının genel ifadelerle yetkilendirilmesini yeterli bulmaktadır. Örneğin bir kararda şöyle denilmektedir: "...Anayasa'nın 7. maddesinde, "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez." denilmektedir. Yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olması ve bu yetkinin devredilememesi, kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir gereğidir. Bu hükme yer veren Anayasa'nın 7. maddesinin gerekçesinde, yasama yetkisinin parlamentoya ait olması hususu "demokrasi rejimini benimseyen siyasi rejimlerde kaçınılmaz bir durum" olarak nitelendirilmiştir.

¹⁴ Anayasa Mahkemesi Kararı, T. 6.6.2013, E. 2013/47, K. 2013/72, (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası)

¹⁵ Yürütmenin düzenleme yetkisi konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. GÜNEŞ, Turan, Türk Pozitif Hukukunda Yürütme Organının Düzenleyici İşlemleri, Sevinç Mat., Ankara, 1965; TAN, Turgut, "Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Yürütmenin Düzenleme Yetkisi", Anayasa Yargısı Dergisi, Cilt 3, 1986, 203-216

¹⁶ Kanuni idare ilkesi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. AKBULUT, Emre, Türk İdare Hukukunda Kanunî İdare İlkesi, Beta Yay., İstanbul, 2013

¹⁷ KARAHANOĞULLARI, Onur, İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler, Turhan K., Ankara, 2012, s. 45

Madde gerekçesinden de anlaşılacağı üzere, yasama yetkisinin devredilemezliği esasen kanun koyma yetkisinin TBMM dışında başka bir organca kullanılmaması anlamına gelmektedir. Anayasa'nın 7. maddesi ile yasaklanan husus, kanun yapma yetkisinin devredilmesi olup bu madde, yürütme organına hiçbir şekilde düzenleme yapma yetkisi verilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Kanun koyucu, yasama yetkisinin genelliği ilkesi uyarınca, bir konuyu doğrudan kanunla düzenleyebileceği gibi bu hususta düzenleme yapma yetkisini yürütme organına da bırakabilir.

Yürütmenin türevselliği ilkesi gereğince, yürütme organının bir konuda düzenleme yapabilmesi için yasama organınca yetkilendirilmesi gerekmektedir. Kural olarak, kanun koyucunun genel ifadelerle yürütme organını yetkilendirmesi yeterli olmakla birlikte, Anayasa'da kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda genel ifadelerle yürütme organına düzenleme yapma yetkisi verilmesi, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırılık oluşturabilmektedir. Bu nedenle, Anayasa'da temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, vergi ve benzeri mali yükümlülüklerin konması ve memurların atanmaları, özlük hakları gibi münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda, kanunun temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemiş olması gerekmektedir. Anayasa koyucunun açıkça kanunla düzenlenmesini öngördüğü konularda, yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz...¹⁸

Görüldüğü üzere Anayasa Mahkemesi, Anayasada kanunla düzenlenmesi öngörülemeyen bir konuda genel ifadelerle yürütmenin ve idarenin düzenlemeyle yetkilendirilebileceğini kabul etmektedir. Bu anlayışa göre, elektrik üretimi lisansını Anayasada yer almayan bir konu olarak değerlendirerek genel ifadelerin yeterli bulunması mümkün görünmektedir. Dolayısıyla 5. madde, bu bakışla Anayasaya uygundur.

¹⁸ Anayasa Mahkemesi Kararı, T. 14.5.2015, E. 2014/177, K. 2015/49, (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası)

Ancak, lisans işlemleri temel hak ve hürriyetleri sınırlandıran işlemler olduğu için, Anayasa Mahkemesinin bu yöndeki kararlarında göre de temel esaslarının ve çerçevesinin kanunla belirlenmesi gerekmektedir. Bu sebeple, 5. maddedeki lisans düzenlemesi Anayasaya aykırıdır.

1.1.1.2. Lisans Başvurusu

Üretim lisansı başvurusunda bulunan tüzel kişiden, önlisans yükümlülüklerinin yerine getirilmesini müteakiben üretim tesisinin lisansında belirlenen inşaat süresi içerisinde kurulmaması hâlinde irat kaydedilmek üzere, kurulmak istenen üretim tesisinin niteliğine ve büyüklüğüne göre yatırım tutarının yüzde onunu geçmemek üzere teminat mektubu alınır. Mücbir sebep hâlleri ile lisans sahibinden kaynaklanmayan haklı sebepler dışında üretim tesisinin lisansında belirlenen inşaat süresi içerisinde kurulmaması veya kalan süre içerisinde kurulamayacağını tespit edilmesi hâllerinde lisans iptal edilir ve teminat mektubu irat kaydedilir.

Elektrik üretimi faaliyetinde bulunmak isteyenlerce yapılacak lisans başvuruları Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 20. maddesine göre; piyasada faaliyette bulunmak isteyen tüzel kişiler, lisans almak için; Yönetmeliğin ekinde yer alan “Lisans Başvuru Dilekçesi” ile birlikte, Kurul kararıyla yürürlüğe konulan “Önlisans ve Lisans İşlemleri ile İlgili Başvurularda Sunulması Gereken Bilgi ve Belgeler Listesi” uyarınca sunulması gereken belgeleri ibraz etmek suretiyle Kuruma başvurur.

Lisans işlemleri ile ilgili diğer başvurularda, formatı ve ekleri Kurulca belirlenen formlar kullanılır. Başvuru dilekçelerine eklenecek bilgi ve belgelere ilişkin açıklamalar; “Önlisans ve Lisans İşlemleri ile İlgili Başvurularda Sunulması Gereken Bilgi ve Belgeler Listesi” nde yer alır.

Piyasada faaliyet göstermek üzere lisans başvurusunda bulunacak özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilere ilişkin bazı sınırlamalar mevcuttur. Buna düzenlemeler şöyledir:

- a) Tüzel kişinin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda anonim şirket ya da limited şirket olarak kurulmuş olması,
- b) Anonim şirket olarak kurulmuş olması halinde, sermaye piyasası mevzuatına göre borsada işlem görenler dışındaki paylarının tamamının nama yazılı olması ve hamiline yazılı pay senedi çıkarmaması,
- c) Kendisi ile tüzel kişinin; Doğrudan veya dolaylı payına sahip olan gerçek veya tüzel kişi veya kişilerin, Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile limited şirketlerde müdürlerin, 6446 Sayılı Kanunun 5 inci maddesinin sekizinci fıkrasında belirtildiği üzere; Lisansı iptal edilen tüzel kişi, bu tüzel kişilikte yüzde on veya daha fazla paya sahip ortaklar ile lisans iptal tarihinden önceki bir yıl içerisinde görevden ayrılmış olanlar dâhil, yönetim kurulu başkan ve üyeleri, lisans iptalini takip eden üç yıl süreyle lisans alamaz, lisans başvurusunda bulunamaz, lisans başvurusu yapan tüzel kişiliklerde doğrudan veya dolaylı pay sahibi olamaz, yönetim kurullarında görev alamaz. Ve bu kapsamında yasaklı olmaması zorunludur.

Üretim/tedarik lisans başvurularında; başvuru sahibi tüzel kişinin esas sözleşmesinde aşağıdaki hususlara yer verilmesi zorunludur;

- a)Tüzel kişinin anonim şirket olması halinde, sermaye piyasası mevzuatına göre borsada işlem görenler dışındaki paylarının nama yazılı olduğuna ilişkin hüküm,
- b) Pay devirleri ile şirket birleşmeleri açısından Yönetmelikte öngörülen hükümler,
- c) Tarifesi düzenlemeye tabi faaliyet yürüten tüzel kişiler için, şirket amaç ve konusuna ilişkin hükümlerin, elektrik piyasasına ilişkin ilgili mevzuata uygun hale getirilmesi ile bu hükümlere ilişkin esas sözleşme değişikliklerinde Kurumun uygun görüşünün alınmasına ilişkin hüküm.

Yönetmelikte şirketin sermayesine ilişkin kurallar da mevcuttur. Buna göre; Tedarik lisansı başvuruları açısından, iki milyon TL tutarında, olduğuna ilişkin şirket

esas sözleşmesinin sunulması zorunludur. Dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler ile görevli tedarik şirketlerinin lisansları süresince sağlamaları gereken sermaye yeterliliğine ilişkin hususlar Kurul kararı ile belirlenir.

Ayrıca, lisans alma bedelinin Kurum hesabına yatırıldığına ilişkin belgenin ibraz edilmesi zorunludur.

Üretim lisansı başvurusunda, başvuru dilekçesi ekinde;

a) Başvuru sahibi tüzel kişinin önlisansı kapsamında Elektrik Lisans Yönetmeliğinin 17 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen iş ve işlemlerin tamamlandığını tevsik eden bilgi ve belgeler,

b) Kaynak türü ve kurulu güç bazında Kurul kararı ile belirlenen oranlara karşılık gelen tutardan, önlisans kapsamında Kuruma sunulan teminat tutarının düşülmesi ile bulunan ve üretim tesisi için Kurum tarafından öngörülen toplam yatırım tutarının yüzde onunu geçmemek koşuluyla, Kurul kararıyla belirlenen tutarda teminat,

c) Lisansa konu olan üretim tesisinin özellikleri dikkate alınarak hazırlanan ve üretim tesisinin tamamlanma tarihine kadar olan süreci kapsayan bir termin programı,

ç) Lisans alma bedelinin Kurum hesabına yatırıldığına ilişkin belge,

d) Şirket asgari sermayesinin, üretim tesisi için Kurum tarafından öngörülen toplam yatırım tutarının yüzde yirmisine, nükleer enerjiye veya yerli kömüre dayalı üretim tesisi kurulması için yapılan önlisans başvuruları açısından yüzde beşine artırıldığına ve şirket sermaye miktarının azaltılmasına yönelik esas sözleşme değişikliklerinde Kurumun onayının alınacağına ilişkin şirket esas sözleşmesi,

e) Pay devirleri ile şirket birleşme ve bölünmeleri açısından bu Yönetmelikte öngörülen hükümlerin yer verildiği şirket esas sözleşmesi, sunulur. Yerli doğal kaynaklar ile yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi kurmak üzere lisans almak için başvuruda bulunan tüzel kişilerden lisans alma bedelinin sadece yüzde onu tahsil edilir.

Özelleştirme kapsamında olan bir üretim tesisi için lisans başvurusunda bulunan tüzel kişiye, Elektrik Lisans Yönetmeliğinde belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi koşuluyla, üretim lisansı verilir.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 17'nci maddesi kapsamında belirtilen yükümlülüklerin tamamlandığına ilişkin bilgi ve belgelerin başvuru aşamasında sunulması koşuluyla, önlisans almaksızın doğrudan üretim lisansı başvurusunda bulunulabilir. Üretim lisansı başvurusuna konu üretim tesisinin geçici kabulünün yapılmış olması halinde, yönetmeliğin 17'nci maddesi kapsamında belirtilen yükümlülükler ile söz konusu başvuru için Yönetmeliğin asgari sermaye ve teminat yükümlülüklerine ilişkin hükümleri uygulanmaz.

1.1.1.2.1. Lisans Başvurularının Alınması ve İncelenmesi

1.1.1.2.1.1. Başvuruların Değerlendirilme Süresi

Başvuru sırasında tüzel kişilerden istenen belgelerin gereğine uygun olarak teslim edilip edilmediği hakkındaki inceleme, sunulan belgelerin Kurum evrakına giriş tarihini izleyen on iş günü içerisinde tamamlanır ve gereğine uygun olarak yapılmadığı tespit edilen lisans başvurularındaki eksikliklerin on beş iş günü içerisinde giderilmesi istenerek, giderilmediği takdirde başvuru sırasında sunulan belgelerin iade edileceği bildirilir. Bu çerçevede sunulan bilgi ve belgeler on iş günü içerisinde incelenir ve söz konusu süre içerisinde de eksikliklerin giderilmemesi veya başvurudan vazgeçildiğinin Kuruma yazılı olarak bildirilmesi halinde, başvuru yapılmamış sayılır ve başvuru sırasında sunulan belgeler iade edilir.

Lisans başvuru esaslarına göre eksiksiz olarak yapıldığı tespit edilen başvurular, başvuru tarihi itibarıyla, eksik yapıldığı tespit edilen başvurular ise birinci fıkra kapsamında eksikliklerin giderilmesine ilişkin bilgi ve belgelerin Kurum evrakına giriş yaptığı tarih itibarıyla, Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 22'nci maddesi çerçevesinde değerlendirmeye alınır.

1.1.1.2.1.2. Başvuruların Değerlendirilmesinde Dikkate Alınan Hususlar

Yönetmeliğin 22. maddesine göre; lisans başvurusunun değerlendirmeye alınması, lisans almaya hak kazanıldığı anlamına gelmez. Bu maddenin niçin yazıldığı anlaşılmamaktadır. Çünkü, idareye yapılan başvuruların idare tarafından incelenmeye başlanması kazanılmış hak¹⁹ doğurmayacağı açıktır.

Nitekim Danıştay 13.Dairesi lisans alınmadığı takdirde kazanılmış haktan söz edilemeyeceğine karar vermiştir. Kararın ilgili kısımları şu şekildedir: "...4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 1. maddesinin (36) numaralı bendinde "Lisans", "Tüzel kişilere piyasada faaliyet gösterebilmeleri için bu Kanun uyarınca Kurul tarafından verilen izin" olarak tanımlanmış, Kanunun "Lisans genel esasları ve lisans türleri" başlığını taşıyan 3. maddesinde de, lisansların tabî olacağı usul ve esaslar ile lisanslarda yer alacak hususlar belirtilmiştir. Anılan maddeye 9/7/2008 tarih ve 5784 sayılı Kanunla eklenen 5. fıkra ile," Rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak üzere yapılmış veya yapılacak olan lisans başvuruları kapsamında, bu Kanun ile 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu kapsamında Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak teknik değerlendirme ve ardından Kurum tarafından yapılacak değerlendirme sonucunda lisans almak için gerekli koşulları sağlayan başvuru sahipleri belirlenir. Yapılan belirleme sonucunda da aynı bölge ve/veya aynı trafo merkezi için birden fazla başvurunun bulunması durumunda, bu başvurular Kurum tarafından Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketine gönderilir. Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi tarafından bu durumda olan başvurular arasından sisteme bağlanacak olanı belirlemek için yarışma yapılır. Yapılan yarışmada, Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketine işletmeye girdikten sonra yönetmelikle belirlenecek bir süre boyunca üretilecek kWh başına ödenecek en yüksek katkı payını teklif ve taahhüt eden başvuru sahibi belirlenerek yarışma sonuçları Kuruma gönderilir. Lisans verilmesine ilişkin tüm hak ve yetkiler Kurula aittir. Katkı payı gelirleri Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi tarafından münhasıran sisteme bağlanacak üretim tesisleri için gerekli iletim yatırımlarının finansmanında kullanılır. Yarışmaya

¹⁹ Kazanılmış hak konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. OĞURLU, Yücel, İdare Hukukunda Kazanılmış Haklara Saygı ve Haklı Beklentiler Sorunu, Seçkin Yay., Ankara, 2003

ve yarışma sonunda belirlenen katkı payının ödenmesine ilişkin usul ve esaslar Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi tarafından hazırlanacak ve Kurum tarafından onaylanacak yönetmelikle düzenlenir." hükmü getirilmiştir. Yine aynı maddenin 7. fıkrasında," Rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak amacıyla alınan lisanslar kapsamındaki tesisler için, Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü ve ilgili dağıtım şirketinden alınan tadil kapsamındaki bağlantı görüşünün olumlu olması halinde, Kuruma yapılan ilk lisans başvurusundaki sahada başka lisans başvurusu olmaması ve kapasite artışı sonunda oluşacak yeni güç için mevcut iletim/dağıtım hattı ile mevcut bağlantı noktası ve gerilim seviyesinin kullanılması koşullarıyla kapasite artışı, modernizasyon, yenileme yatırımları ve tadilatlarla izin verilir." hükmüne yer verilmiştir.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 8. maddesinin 4. fıkrasında; "Lisans başvurusunun inceleme ve değerlendirmeye alınması, lisans almaya hak kazanıldığı anlamını taşımaz." denilmiş, aynı Yönetmeliğin 9.maddesinde inceleme ve değerlendirmeye alınan üretim başvuruları hakkında Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (Kurum) tarafından, kurulacak üretim tesisinin iletim ve/veya dağıtım sistemine bağlantısı ve sistem kullanımı hakkında Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü (TEİAŞ) ve/veya üretim tesisinin bulunduğu dağıtım bölgesindeki dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiden görüş isteneceği,TEİAŞ ve/veya ilgili dağıtım şirketi, başvuru kapsamındaki üretim tesisinin bağlanması talep edilen trafo merkezi ile bağlantı kapasitesine ilişkin 38. madde kapsamında oluşturulan görüşünü, bildirim tarihinden itibaren kırkbeş gün içerisinde sonuçlandırarak Kuruma sunacağı, TEİAŞ'nin, rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak için yapılan her bir başvuru için, başvuruda talep edilen trafo merkezine bağlanabilecek rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesisi kapasitesini Kuruma gönderileceği, internet sayfasında yayımlayacağı, Rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak üzere aynı bölge ve/veya aynı trafo merkezi için yapılmış veya yapılacak olan lisans başvuruları kapsamında, 4628 sayılı Kanun ile 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu kapsamında Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak teknik değerlendirme ve ardından Kurum tarafından yapılacak değerlendirme sonucunda lisans almak için gerekli koşulları sağlayan birden fazla başvurunun bulunması

halinde, başvurular arasından sisteme bağlanacak olan başvurunun, TEİAŞ tarafından hazırlanan ve Kurum tarafından onaylanan yönetmelik çerçevesinde belirleneceği kurala bağlanmıştır.

Yönetmeliğin" İnceleme ve Değerlendirmenin Sonuçlandırılması" başlığını taşıyan 10. maddesine göre, Kurum tarafından yapılan inceleme ve değerlendirme Kurula sunulmakta ve lisans başvurusu Kurul kararıyla sonuçlandırılmaktadır. Aynı yönetmeliğin 11.maddesinde ise; lisansların, lisansta belirtilen tarihte yürürlüğe gireceği ve lisans sahibi tüzel kişilerin lisans kapsamındaki hak ve yükümlülüklerinin bu tarihten itibaren geçerlilik kazanacağı belirtilmiştir.

Dava konusu 18.02.2010 tarih ve 2431/10 sayılı Kurul kararı ile Elektrik Piyasası Kanununa 09/07/2008 tarihli ve 5784 sayılı Kanunun 3 maddesi ile eklenen kural uyarınca inceleme ve değerlendirme aşamasında bulunan tüm lisans başvurularına ilişkin olarak; "a) TEİAŞ tarafından; rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesisi bağlanabilir kapasitesi olarak 13 Şubat 2009 tarihinde ve daha öncesinde oluşturulan uygun bağlantı görüşlerine ait kapasitelerin birleştirilerek toplam bağlanabilir kapasitenin trafo merkezi gerilim seviyesi bazında ilan edilmesine, b) TEİAŞ'ın ilanını müteakip, 10 iş günü içerisinde, başvuru sahipleri tarafından TEİAŞ'ın ilan ettiği trafo merkezleri kapasiteleri esas alınarak ilk başvuru bilgi formlarında yer alan; 1) "Öngörülen sisteme bağlantı noktası ve gerilim seviyesi" ile ilgili bilgileri değiştirebileceğinin bildirilmesine, 2) Türbin yerlerini değiştirmemek kaydıyla tesis toplam kurulu gücünü, ilan edilen trafo merkezlerinin gerilim seviyesi kapasitesine kadar düşürmesi gerektiğinin bildirilmesine; 3) Birden çok bağlantı noktası ve/ veya gerilim seviyesi talep edenler ile bağlantı noktası belirsiz olanların tek bir bağlantı noktası ve gerilim seviyesi bildirmesine; 4) Bilgilerle ilgili olarak, 2 ve 3. madde kapsamında değişiklik talebinde bulunmayan başvuru sahiplerinin lisans başvurularının Kurul Kararıyla reddedileceğinin bildirilmesine; 5) Bilgilerle ilgili olarak, Değişiklik gerekmeyen başvurulara ilişkin olarak ilk başvurudaki bilgi formunun esas alınmasına" denilmiş, yine dava konusu olan 11.03.2010 tarih ve 2461/3 sayılı Kurul kararıyla da, Kurumdan Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar lisans almamış rüzgâr enerjisine dayalı tüm lisans başvurularının diğer inceleme ve

değerlendirme aşamasında bulunan başvurular ile birlikte değerlendirileceği belirtilmiştir.

Davacı tarafından, rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak üzere lisans başvurusunda bulunulduğu, proje için uygun bağlantı görüşü alındığı, hatta 4628 sayılı Kanun'un 3. maddesindeki değişiklikten sonra gerek Elektrik İşleri Etüt İdaresi gerekse TEİAŞ'nden de uygunluk görüşü alındığı, dolayısıyla üretim lisansı alınma aşamasına geldikleri tarih itibariyle kazanılmış haklarının bulunduğu ileri sürülmektedir.

Bilindiği gibi, hukuk devleti; yönetilenlere hukuk güvenliği sağlayan, adaletli bir hukuk sistemine dayanan devlet düzenidir. Hukuka güvenin, kamu düzeninin ve istikrarın korunması da kazanılmış hakların korunması ilkesine bağlılık ile mümkündür. Kazanılmış hakları ortadan kaldıracı nitelikte sonuçlara yol açan uygulamalar Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanmış olan "hukuk devleti" ilkesine aykırı olur.

Kazanılmış Haklara Saygı İlkesi' bireylerin hukuk güvenliğini sağlamak amacını taşımaktadır. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş hak olarak tanımlanabilir. Başka bir anlatımla, kazanılmış hakkın varlığı için, bu hakkın yeni yasadaki önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekir.

Bu bağlamda dava konusu uyuşmazlık incelendiğinde, rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak üzere yapılmış ve yapılacak olan lisans başvurularında uygulanacak esaslar 5784 sayılı Kanunla yeniden belirlendiğinden ve davacı bu düzenlemeden önce lisans almaya hak kazanmadığından yani bu konuda kazanılmış hakkı bulunmadığından, dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık görülmemiştir...²⁰

²⁰ 13.D. K:2011/729,Kazancı İçtihat Bilgi Bankasından alınmıştır.

Kurumun yaptığı değerlendirmede lisans açısından temel olarak aşağıdaki hususlar Lisans Yönetmeliğinin 22. maddesinde düzenlenmiştir. Yönetmeliğe göre dikkate alınacak temel noktalar şunlardır:

- a) Tüketici haklarının korunması ile rekabetin ve piyasanın gelişimine olan etki,
- b) Başvuruda bulunan tüzel kişi ile tüzel kişilikte yüzde on ve üzerinde, halka açık şirketlerde yüzde beş ve üzerinde doğrudan veya dolaylı pay sahibi olan kişilerin varsa, piyasadaki deneyim ve performansları,
- c) Başvuru hakkında ilgili kuruluşlardan alınan görüşler ve/veya ilgili tüzel kişi hakkında yürütülmekte olan veya sonuçlandırılmış olan işlemler.
- d) Başvuru sahibi tüzel kişinin önlisansı kapsamındaki yükümlülüklerini önlisans süresi içerisinde tamamlamış olup olmadığı da esas alınmaktadır.

Değerlendirmeye alınan lisans başvurusuna ilişkin Kurum tarafından yapılan değerlendirme, 45 gün içerisinde tamamlanarak, söz konusu değerlendirme Kurula sunulur ve lisans başvurusu Kurul kararıyla sonuçlandırılır.

Üretim lisansı başvurularında, yapılan değerlendirme sonucunda;

- a) Önlisans kapsamında öngörülen yükümlülüklerinden herhangi birinin süresi içerisinde tamamlanmadığının anlaşılması halinde, söz konusu tüzel kişinin başvurusu, Kurul kararı ile reddedilir.
- b) Önlisans kapsamında öngörülen yükümlülüklerin süresi içerisinde tamamlanmış olduğu sonucuna varılması halinde, söz konusu tüzel kişiye Kurul kararı ile üretim lisansı verilir.

Ayrıca üretim lisansı ile ilgili olarak; üretim lisansına inşaat süresi ve tesis tamamlanma tarihi derç edilir. Tesis tamamlanma tarihinin belirlenmesine esas inşaat süresi, Kurul kararı ile belirlenir ve Kurum internet sayfasında yayımlanır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim lisansına, lisansa konu tesisin kaynağına göre mevcut kurulu gücü ile üretebileceği yıllık azami üretim miktarı, yıllık elektrik enerjisi üretim miktarı olarak derç edilir.

Yenilenebilir enerji kaynakları dışında diğer enerji kaynaklarına dayalı üretim lisanslarına, öngörülen ortalama yıllık üretim miktarı, yıllık elektrik enerjisi üretim miktarı olarak derç edilir.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde belirtilen yükümlülükleri yerine getiren tüzel kişiye Kurul kararı ile lisans verilir, lisans sahibi tüzel kişinin ticaret ünvanı ile aldığı lisans türü ve süresi Resmî Gazete’de yayımlanır ve Kurum internet sayfasında duyurulur.

1.1.1.2.1.3. Lisans Verilmesinde İdarenin Takdir Yetkisi

Yönetmeliğin 22. maddesinde lisans başvurularının değerlendirilmesinde dikkate alınacak hususlar yer verilmiştir. Ancak yukarıda aktarılan bu hususların genel ifadeler olduğu görülmektedir. Örneğin “piyasanın gelişimine olan etki” somut, üzerinde kolayca anlaşılabilir bir ölçüt değildir. Dolayısıyla lisans başvurularının sonuçlandırılmasında Kurumun takdir yetkisi kullanacağı anlaşılmaktadır.

Özellikle aynı bölge ve aynı kaynak için birden fazla lisans başvurusu olması durumunda, Kurumun yetkisi daha da önem taşımaktadır. Doktrinde, bu tür durumlarda lisans bedellerini ölçü alınması eleştirilmektedir.²¹ Bir başka ifadeyle lisans için yüksek teklif veren lehine takdir yetkisinin kullanılmasında her zaman kamu yararı olmayabilecektir.

Birden fazla başvuru olmaması halinde, Kurum istenen şartların taşındığını tespit ettiği takdirde, lisans düzenlemelidir. Başvuru sahibinin üretimi gerçekleştiremeyeceği yönünde somut belirtiler tespit edildiği takdirde, yargısal denetime elverişli bir gerekçeyle başvuru reddedilebilir. Bilindiği üzere takdir yetkisi

²¹ KARAN, a.g.e.,s.284

mutlak bir yetki değildir. Kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun kullanılması gerekmektedir.²²

Bu konudaki bir örnek kararda üretim başvurusu talebinin reddi işlemi, tesislerin tamamlanma süresi ve başvuran şirketin bir başka yerdeki lisansının iptal edilmesi dikkate alınarak hukuka uygun bulunmuştur. Karar şöyledir: "...Dava, davacı şirketin, Balıkesir İli, Erdek İlçesi, Paşalimanı Adası-Küçüktepe-Kalındağ Tepe-Paşalimanı-Harmanlı Mevkii'nde, 7 MW kurulu gücünde rüzgar enerjisine dayalı üretim lisansı başvurusunun reddine ilişkin 26.10.2006 tarih ve 959/13 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 3. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin 3 numaralı alt bendinde; lisans başvuru usûl ve esaslarının, lisans sahibi tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerinin, lisans sahibinin haklarının temlikinin, lisansların tadili, süreleri, süre uzatımı ve sahibi tarafından lisanstan vazgeçilmesi halleri ile faaliyetin türü ve üretimi, iletimi ve dağıtımı yapılan elektrik enerjisi miktarına göre belirlenecek lisans bedellerinin yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmış, aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin 1 numaralı alt bendinde ise; üretim lisansının, mevcut ve kurulacak olan üretim tesisleri için üretim şirketlerinin elektrik enerjisi üretimi ve üretilen elektriğin satışına yönelik olarak, her bir üretim tesisi için Kurum'dan almak zorunda oldukları lisansı ifade ettiği ve üretim lisansı alınma usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceği kurala bağlanmıştır.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin "İnceleme ve değerlendirme" başlıklı 9. maddesinin üçüncü fıkrasında, üretim, otoprodüktör ve otoprodüktör grubu lisansı başvurularının inceleme ve değerlendirilmesinde; rüzgar, güneş ve jeotermal kaynaklara dayalı üretim tesisinin kurulacağı sahanın etkin kullanımı ile başvuru sahibi tüzel kişinin yerli doğal kaynaklar ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı

²² Takdir yetkisi hakkında bkz. ALAN, Nuri, "Türk idari yargısında yerindelik ve takdir yetkisinin değerlendirilmesi", **İdari Yargıda Son Gelişmeler Sempozyumu**, Ankara 10-11-12 Haziran 1982; KAYA, Cemil, İdarenin Takdir Yetkisi ve Yargısal Denetimi, XII Levha Yay., İstanbul, 2014; KALABALIK, Halil, "İdare Hukukunda Takdir Yetkisi Kavramı ve Benzer Kurumlarla Karşılaştırılması", Gazi ÜHFD, Cilt 1, Sayı 2 (Aralık 1997); YAYLA, Yıldızhan, "İdarenin Takdir Yetkisi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 30, Sayı 1-2 (1964); KARAHANOGULLARI, İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler, s.512.vd.

üretim tesisi kurmak için almış olduğu lisanslar kapsamındaki üretim tesislerinin işletme öncesi döneme ilişkin faaliyetlerindeki ilerlemeler de dikkate alınacağı hükmü yer almıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı şirkete kurulu gücü 29,7 MW olan Çanakkale Rüzgar Enerji Santrali (RES) projesi için lisans verildiği, bu proje için şirkete lisans başvurusunda talep ettiği 16 aylık tesis tamamlama süresinin verilmesine ve 14.10.2005 olan tesis tamamlama tarihinin önce 14.08.2006, daha sonra da 14.02.2007 tarihine ötelenmesine rağmen, Eylül-2006 ilerleme raporlarına göre, gerçekleşme oranının %8,28 olduğunun anlaşılması nedeniyle, Çanakkale RES için verilen üretim lisansının Kurul kararlarıyla iptal edildiği, şirketin sahip olduğu lisans kapsamında faaliyetlerindeki ilerlemelerin çok düşük olması ve şirketin iptal edilmiş üretim lisansının bulunması nedeniyle, dava konusu Kurul kararıyla Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca davacı şirketin rüzgar enerjisine dayalı üretim lisansı başvurusunun reddedildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacı şirketin en son 14.02.2007 tarihine kadar tamamlaması gereken tesisi, Eylül-2006 tarihli ilerleme raporunda %8,28 olarak gerçekleştirmesi nedeniyle, Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca üretim lisansı başvurusunun reddine ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık bulunmamaktadır...”²³

Lisans başvurularının değerlendirilmesinde çevreye olan etkinin de dikkate alınması gerekmektedir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun yürütmeyi durdurmaya ilişkin bir (E. 2008/1393) kararında bu hususa değinilmiştir. Karar şöyledir: “... Enerji Üretim A.Ş.'ye İzmir İli, Aliğa İlçesinde kurulması planlanan termik santral için 6.3.2008 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada; Danıştay Onüçüncü Dairesince verilen ve yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin 23.9.2008 günlü,

²³ 13.D. K:208/7128, www.legalbank.net

E:2008/4053 sayılı karara, davacı itiraz etmiş ve yürütmenin durdurulmasına karar verilmesini istemiştir.

Anayasa'nın 56. maddesinde, "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." Hükmü yer almaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 1. maddesinde, Kanunun amacının, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamak olduğu hükme bağlanmış; "tanımlar" başlıklı 2. maddesinde, "çevresel etki değerlendirilmesi" terimi, gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmalar şeklinde tanımlanmıştır.

2872 sayılı Kanun'un 10. maddesi yapılan yapılan düzenlemede, gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlü tutulmuştur. Aynı kuralda, çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemeyeceği; proje için yatırıma başlanamayacağı ve ihale yapılamayacağı" hükmü bulunmaktadır. Bu kurala dayanılarak yürürlüğe konulan Çevresel Etki Değerlendirilmesi Yönetmeliği'nde ise Çevresel Etki Değerlendirmesi (CED) sürecinde uyulacak idare ve teknik usul ve esaslar düzenlenmiştir.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 1. maddesinde; bu Kanunun amacının elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreye uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için rekabet ortamında özel hukuk

hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması olduğu ifade edilmiş ve böylece elektrik hizmetlerinin rekabet ortamı içinde özel kişilere gördürülmesi. özel hukuk hükümlerine tabi bir elektrik piyasasının oluşturulması hedeflenmiş, piyasanın bağımsız bir şekilde düzenlenmesi ve denetlenmesi amacıyla da Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu oluşturulmuştur.

4628 sayılı Kanun'un 2. maddesinde; üretim faaliyeti gösterebilecek tüzel kişilerin arasında özel sektör şirketlerine yer verilmiş olup, Kanun'un 3. maddesinde, “Üretim Lisansı”; mevcut ve kurulacak olan üretim tesisleri için üretim şirketlerinin elektrik enerjisi üretimi ve üretilen elektriğin satışına yönelik olarak, her bir tesisi için kurumdan almak zorunda oldukları lisans şeklinde tanımlanmıştır. Üretim lisansının alınma usul ve esasları ise Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde gösterilmiştir. Elektrik Piyasası Lisansı Yönetmeliğinin 9. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendinde lisans başvurularının öncelikle ilgili mevzuata öngörülen amaçlara uygunluk açısından incelenip değerlendirileceği kuralına yer verilmiştir. Yönetmeliğin sözü edilen kuralında gönderme yapılan amaçların, 4628 sayılı Yasanın 1 inci maddesinde öngörülen amaçlar olduğunda da kuşku bulunmaktadır.

Anayasa hükmü ile değinilen yasal ve yönetsel düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinde, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının bulunduğu, çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemenin Devletin ve vatandaşların ödevi olduğu Anayasa'da açıkça belirtildiğine, Çevre Kanunu ile bu konuda gerekli düzenlemelere yer edildiğine ve Elektrik Piyasası Kanunu ile yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreye uyumlu bir şekilde üretilmiş elektriğin tüketicilerin kullanımına sunulması amaçlandığına göre Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu'nun bu konularda yapılan lisans başvurularını çevre mevzuatı yönünden de incelenmesinin zorunlu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla, davaya konu proje ile ilgili olarak hazırlanan fizibilite raporu çerçevesinde projenin “çevreye uyumlu” olup olmadığının, çevre mevzuatı açısından zorunlu olan “ÇED Olumlu Kararı” veya “ÇED Gerekli Değildir Kararı” alınmasına ilişkin yasal sürecin tamamlanmasının, üretim lisansı verilmeden önce bir

“Ön Şart” kabul edilmesi ve böylece şartın lisans verilmeden önce aranması gereklidir.

Elektrik üretim faaliyetine konu bir projeye çevreye uyumlu olup olmadığı bilinmeden üretim lisansı verilmesinin Anayasa'nın 56.maddesi ve Çevre Kanunu'nun yukarıda anılan hükümleri ile Elektrik Piyasası Kanunu'nun 1.maddesinde öngörülen, elektriğin çevreye uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması amacının Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından göz ardı edilmesi anlamına geleceği dikkate alındığında, çevre mevzuatı açısından zorunlu olan yasal sürecin, üretim lisansı verilmesi sürecinin dışında bir süre olduğu yolundaki Daire kararında belirtilen nedenlerle hukuka uygunluk görülmemiştir.

Her ne kadar, 4628 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (a) bendinde, lisans alan tüzel kişinin, faaliyet alanına göre yürürlükteki mevzuatın gereklerini yerine getirme yükümlülüğü bulunduğu öngörülmüş ve bu hükümden hareketle davalı idare tarafından “ÇED Olumsuz Kararı” verilmesi durumunda lisansın iptal edilebileceği belirtilmişse de; 4628 sayılı Kanun'un amacı gözetildiğinde, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından 4628 sayılı Kanun'un 1'inci ve Yönetmeliğin 9'uncu maddelerine göre ancak, tüketicilerin kullanımına sunulacak elektriği çevreye uyumlu bir şekilde üreteceği kanıtlanmış başvuru sahiplerine üretim lisansı verilebileceğinden, davalı tarafın iddiası yukarıda varılan yargıya etkili görülmemiştir.

Bu durumda, “ÇED Olumlu Kararı” veya “ÇED Gerekli Değildir Kararı” alınmadan üretim lisansı verilmesine ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır...”²⁴

Lisans başvurusunun çevreye etkisinin dikkate alınması gerektiği yönündeki bir 13.Daire kararında ise şöyle denilmektedir: “...Anayasa'nın 56. maddesinde, "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi

²⁴ Kazancı İçtihat Bilgi Bankası

geliştirmek, evre sağlığını korumak ve evre kirlenmesini onlemek Devletin ve vatandaşların odevidir." hkm yer almaktadır.

2872 sayılı evre Kanunu'nun 1. maddesinde, Kanun'un amacının, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir evre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamak olduğu hükme bağlanmış; "tanımlar" başlıklı 2. maddesinde, "evresel etki değerlendirmesi" terimi, gerçekleştirilmesi plânlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin onlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek lde en aza indirilmesi için alınacak onlemlerin, seçilen yer ile teknolojik alternatiflerin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmalar şeklinde tanımlanmıştır.

2872 sayılı Kanun'un 10. maddesinde yapılan düzenlemede, gerçekleştirmeyi plnladıkları faaliyetleri sonucu evre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, evresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlü tutulmuşlardır. Aynı kuralda, evresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya evresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemeyeceği; proje için yatırıma başlanamayacağı ve ihale yapılamayacağı hkm bulunmaktadır. Bu kurala dayanılarak yürürlüğe konulan

Çevresel Etki Değerlendirmesi Ynetmeliğimde ise evresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecinde uyulacak idari ve teknik usul ve esaslar düzenlenmiştir.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 1. maddesinde; bu Kanun'un amacının; elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreye uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması olduğu ifade edilmiş ve böylece elektrik

hizmetlerinin rekabet ortamı içinde özel kişilere gördürülmesi, özel hukuk hükümlerine tabi bir elektrik piyasasının oluşturulması hedeflenmiş, piyasanın bağımsız bir şekilde düzenlenmesi ve denetlenmesi amacıyla da Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu oluşturulmuştur.

4628 sayılı Kanun'un 2. maddesinde; üretim faaliyeti gösterebilecek tüzel kişiler arasında özel sektör şirketlerine yer verilmiş olup, Kanun'un 3. maddesinde, "Üretim Lisansı"; mevcut ve kurulacak olan üretim tesisleri için üretim şirketlerinin elektrik enerjisi üretimi ve üretilen elektriğin satışına yönelik olarak, her bir üretim tesisi için Kurumdan almak zorunda oldukları lisans şeklinde tanımlanmıştır. Üretim lisansının alınma usul ve esasları ise Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nde gösterilmiştir. Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 9. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendinde, lisans başvurularının öncelikle ilgili mevzuatta öngörülen amaçlara uygunluk açısından incelenip değerlendirileceği kuralına yer verilmiştir. Yönetmeliğin sözü edilen kuralında gönderme yapılan amaçların, 4628 sayılı Yasa'nın 1. maddesinde öngörülen amaçlar olduğunda da kuşku bulunmamaktadır.

Anayasa hükmü ile değinilen yasal ve yönetsel düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinden, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının bulunduğu; çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemenin Devletin ve vatandaşların ödevi olduğu Anayasa'da açıkça belirtildiğine, Çevre Kanunu ile bu konuda gerekli düzenlemelere yer verildiğine ve Elektrik Piyasası Kanunu ile yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreye uyumlu bir şekilde üretilmiş elektriğin tüketicilerin kullanımına sunulması amaçlandığına göre Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu'nun bu konularda yapılan lisans başvurularını çevre mevzuatı yönünden de incelemesinin zorunlu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla, davaya konu proje ile ilgili olarak hazırlanan fizibilite raporu çerçevesinde projenin "çevreye uyumlu" olup olmadığının, çevre mevzuatı açısından zorunlu olan "ÇED Olumlu Kararı" veya "ÇED Gerekli Değildir Kararı" alınmasına ilişkin yasal sürecin tamamlanmasının, üretim lisansı verilmeden önce bir "ön şart" olarak kabul edilmesi ve bu ön şartın lisans verilmeden önce aranması gereklidir.

Elektrik üretim faaliyetine konu bir projeye çevreye uyumlu olup olmadığı bilinmeden üretim lisansı verilmesinin Anayasa'nın 56. maddesi ve Çevre Kanunu'nun yukarıda anılan hükümleri ile Elektrik Piyasası Kanunu'nun 1. maddesinde öngörülen, elektriğin çevreye uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması amacının Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından gözardı edilmesi anlamına geleceği kuşkusuzdur.

Her ne kadar, 4628 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (a) bendinde, lisans alan tüzel kişinin, faaliyet alanına göre yürürlükteki mevzuatın gereklerini yerine getirme yükümlülüğü bulunduğu öngörülmüş ve bu hükümden hareketle davalı idare tarafından "ÇED Olumsuz Kararı" verilmesi durumunda lisansın iptal edilebileceği belirtilmişse de; 4628 sayılı Kanun'un amacı gözetildiğinde, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından 4628 sayılı Kanun'un 1. ve Yönetmeliğin 9. maddelerine göre ancak, tüketicilerin kullanımına sunulacak elektriği çevreye uyumlu bir şekilde üreteceği kanıtlanmış başvuru sahiplerine üretim lisansı verilebileceğinden, davalı tarafın iddiası hukuki görülmemiştir.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'ne eklenen Geçici 36. madde ile 30.09.2009 tarihi itibarıyla hakkında uygun bulma kararı alınmış veya lisans almış tüzel kişilere, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında alınması gereken karar için belirli süreler içerisinde ilgili Kuruma başvuruda bulunma ve gerekli kararın sunma zorunluluğu getirilmiş, belirtilen süre içerisinde söz konusu proje için çevresel etki değerlendirilmesi ile ilgili kararın sunulmaması halinde tüzel kişinin lisansının Kurul kararıyla sona erdirileceği kurala bağlanmışsa da, 4628 sayılı Kanun'un 1. ve Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 9. maddeleri uyarınca üretim lisansı verilebilmesi için çevresel etki değerlendirilmesine ilişkin kararın alınması ön koşul olduğundan ve Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 10. maddesi uyarınca inceleme ve değerlendirme sonucu lisans alması Kurul kararıyla uygun bulunan başvuru sahibi tüzel kişinin, üretim tesisi projesinin Çevresel Etki Yönetmeliği kapsamında olması halinde söz konusu Yönetmelik kapsamında alınan kararın ibraz etmesi durumunda lisans alabileceği kurala bağlandığından, Yönetmeliğin Geçici maddesi Kurul kararına hukukilik kazandırmamaktadır. Bu

durumda, "ÇED Olumlu Karan" veya "ÇED Gerekli Değildir Karan" alınmadan üretim lisansı verilmesine ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır...²⁵

1.1.1.3. Lisans Bedelleri

1.1.1.3.1. Lisans Bedeli-Kamu Yararı İlişkisi

Elektrik piyasası –üretim- faaliyetlerinin özel hukuk kişileri tarafından yürütülmesi usulünün klasik kamu hizmeti teorisinden ayrılan önemli bir yönü bulunmaktadır. Lisansın bedelli olması. Bu usule göre hizmet sunmak isteyenler idareye bedel ödemektedirler. 6446 sayılı Kanunun 5. maddesinde lisans bedellerinden söz edilmekte; ayrıntılı düzenleme Kuruma bırakılmaktadır. Lisans Yönetmeliğinde ise lisans bedellerinin Kurul tarafından her yıl aralık ayı sonuna kadar belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Kamu hizmetlerinin bedelsizliği ilkesi artık geçerliliğini yitirmiştir. Sağlık hizmetlerinin dahi bedel karşılığı yürütüleceği artık kabul edilmektedir.²⁶ Ancak hizmeti görmeyi üstlenenlerden ayrıca bedel alınması daha farklı bir konuyu ele almayı gerektirmektedir.

İdareye-Devlete- üste para ödemek suretiyle bir hizmeti idareden alarak ifa etmek, kamunun mali külfetini kaldırdığı hatta mali kaynak yaratıldığı için cazip görünmektedir. Ancak, asıl hedefi kar etmek olan özel sektörün, üste para ödeyerek hizmet üstlendiğini düşünmek kolay değildir. Bu sebeple lisans bedellerinin hizmete yansıtılacağı açıktır. Dolayısıyla lisans bedeli konusu hizmet kalitesiyle ve maliyetiyle birlikte düşünülmelidir. Bu açıdan bakıldığında ise çok da cazip olmadığı görülecektir. Nitekim Yönetmelik, yerli doğal kaynaklar ile yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri için ilgili lisanslara derç edilen tesis tamamlanma tarihini izleyen ilk sekiz yıl süresince yıllık lisans bedeli alınmayacağını hüküm

²⁵ 13.D.,K:2010/380 Kazancı İçtihat Bilgi Bankası

²⁶ ÇAKIR, Hüseyin Melih, Sağlık Hizmetlerinin Özel Hukuk Kişileri Tarafından Yürütülmesi, XII Levha Yay., İstanbul, 2015, s.169. vd.

altına almaktadır. Böylelikle lisans bedelinin, her zaman kamu yararına hizmet etmediği de kabul edilmiş olmaktadır.

Yukarıda belirtildiği üzere piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin Kurum hesabına yatırmak zorunda oldukları ve bir sonraki yıl için geçerli olacak önlisans ve lisans alma, yıllık lisans, lisans yenileme, önlisans ve lisans tadili, önlisans ve lisans sureti çıkartma bedelleri, her yılın Aralık ayının sonuna kadar Kurul tarafından belirlenerek Resmi Gazete’de yayımlanır ve Kurum internet sayfasında duyurulur.

Önlisans ve lisans alma bedelleri faaliyet konularına ve/veya faaliyet büyüklüğüne göre maktu olarak, yıllık lisans bedelleri ise faaliyet konularına ve üretimi, iletimi, dağıtımı, toptan veya perakende satışı gerçekleştirilen elektrik enerjisi miktarına göre nispi olarak belirlenir ve Elektrik Lisans Yönetmeliği hükümlerine göre ödenir.

Önlisans ve lisans alma, lisans yenileme, önlisans ve lisans sureti çıkartma ile önlisans ve lisans tadili bedelleri peşin olarak ödenir. Aynı tadil başvurusunda farklı konuların bulunması halinde, söz konusu başvuru kapsamında Kurul ve ilgili ana hizmet birimi tarafından sonuçlandırılacak tadiller için ayrı tadil bedelleri alınır.

1.1.1.3.2. Yıllık Lisans Bedeli

Üretim lisansları açısından, tesis tamamlanma tarihi ile o yıl 31 Aralık tarihine kadar üretilen elektrik enerjisi miktarına göre hesaplanır. Takip eden yıllar için ise yıllık lisans bedeli, bir önceki yılda üretilen elektrik enerjisi miktarı üzerinden hesaplanır.

Üretim tesisi, geçici kabulün yapıldığı tarihte tamamlanmış olur. Yıllık lisans bedelleri, Üretim lisansları için her yılın Şubat, Haziran ve Ekim aylarının ilk beş iş günü içerisinde üç eşit taksitte Kurum hesabına yatırılır.

Yıllık lisans bedellerinin ödenmesi gereken süre içerisinde Kurum hesabına yatırılmaması durumunda; ödenmesi gereken tutara 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51'inci maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranı uygulanır.

Üretim lisanslarında tesis tamamlanma süresinin uzatılmasına ilişkin tadillerde, lisansa konu tesis için içerisinde bulunulan yıl itibarıyla geçerli olan lisans alma bedeli kadar tutar, lisans tadil bedeli olarak alınır.

Değerlendirmeye alınmış olan önlisans ve lisans başvuruları ile anılan lisansların tadil başvurularının reddedilmesi veya söz konusu başvurulardan vazgeçilmesi halinde, Kuruma ödenmiş olan önlisans veya lisans alma bedelleri ile tadil bedelleri iade edilmez. Lisansının sona erdirilmesi talebi uygun bulunan tüzel kişi, ödenmesi gereken yıllık lisans bedelinin ödendiğine ilişkin belgeyi, ilgili Kurul kararında belirtilen süre içerisinde Kuruma sunmakla yükümlüdür. Mevzuatın değişikliklerinin ve mevzuat uygulamalarının gerektirdiği tadiller için önlisans ve lisans tadil bedeli alınmaz.

1.1.1.4. Lisans Tadili

Lisans Yönetmeliği, lisans tadillerinin üç durumda gerçekleştirilebileceğini hüküm altına almıştır.

İlki lisans sahibinin talep etmesi ve talebin uygun bulunmasıdır. Yönetmelikte lisans sahibinin talebinin nasıl değerlendirileceğine dair bazı düzenlemeler mevcuttur. Yönetmeliğe göre; lisans tadil başvuruları için Kurum tarafından yapılan değerlendirmede temel olarak aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- Tüketici haklarının korunması ile rekabetin ve piyasanın gelişimine olan etki.
- Başvuruda bulunan tüzel kişi ile tüzel kişilikte yüzde on ve üzerinde, halka açık şirketlerde yüzde beş ve üzerinde doğrudan veya dolaylı pay sahibi olan kişilerin varsa, piyasadaki deneyim ve performansları.

- Başvuru hakkında ilgili kuruluşlardan alınan görüşler ve/veya ilgili tüzel kişi hakkında yürütülmekte olan veya sonuçlandırılmış olan işlemler.

Üretim tesisinin kurulması sürecindeki tadil başvurularında ise dikkate alınacak hususlar şunlardır:

- Mücbir sebep halleri ile Kurul tarafından uygun bulunan hallerin bulunması,
- Söz konusu durumların üretim tesisinin kurulmasını doğrudan etkilemesi veya etkileyebilecek nitelikte olması,
- Lisansta belirlenen tesis tamamlanma süresi içerisinde gerekçeleri ve belgeleriyle birlikte Kuruma başvurulması.

Üretim tesislerinin kurulması sürecinde yukarıdaki durumların gerçekleşmesi hallerinde, tesis tamamlama süresinin uzatılması suretiyle lisans tadil edilebilir. Ancak, üretim tesisi yatırımının, geri dönülemez noktaya geldiğinin tespiti halinde Lisansta belirlenen tesis tamamlanma süresi koşulu aranmaz.

Lisansa konu üretim tesisinin kurulu gücünün değiştirilmesi suretiyle lisans tadili başvurusunda bulunulması halinde, üretim tesisinin iletim ve/veya dağıtım sistemine bağlantısı ve sistem kullanımı hakkında 15 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü uygulanır. Söz konusu başvurunun Kurul tarafından uygun bulunması halinde, uygun bulma kararının ilgili tüzel kişiye tebliğ edildiği tarihten itibaren;

- a) Şirket asgari sermayesinin, yeni kurulu güce göre, Kurum tarafından öngörülen sermaye tutarına artırıldığına ilişkin bilgi ve belgelerin,
- b) Revize edilmiş ilgili kaynak kullanım hakkı anlaşmasına veya söz konusu anlaşmanın revize edilmesine gerek olmadığına ilişkin bilgi ve belgelerin,
- c) Teminat tutarının, yeni kurulu güce göre, ilgili Kurul kararında öngörülen tutara artırıldığına ilişkin bilgi ve belgelerin,
- ç) Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında alınması gerekli olan kararın, doksan gün veya ilgili kararda belirtilen süre içerisinde Kuruma sunulması zorunludur. Bu fıkradaki diğer yükümlülüklerin doksan gün

içerisinde yerine getirilmesi kaydıyla, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesine tabi projeler için alınan Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararının, mücbir sebepler dışında, bir yıl içerisinde Kuruma sunulması zorunludur. Bu yükümlülüklerin süresi içerisinde yerine getirilmesi kaydıyla, lisans tadili ilgili ana hizmet birimi tarafından gerçekleştirilir. Ancak, söz konusu yükümlülüklerin süresi içerisinde yerine getirilmemesi halinde, tadil başvurusu reddedilmiş sayılır.

Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak amacıyla alınan lisanslar kapsamındaki tesisler için kapasite artışı, modernizasyon, yenileme yatırımları ve tadilatları;

- a) TEİAŞ ve ilgili dağıtım şirketinden alınan tadil kapsamındaki bağlantı görüşünün olumlu olması,
- b) Kuruma yapılan ilk lisans başvurusundaki sahada başka lisans başvurusu olmaması,
- c) Kapasite artışı sonunda oluşacak yeni güç için mevcut iletim veya dağıtım hattı ile mevcut bağlantı noktası ve gerilim seviyesinin kullanılması,
- ç) Lisansa derç edilen üretim tesisi sahasının dışına çıkılmaması, kaydıyla izin verilir. Kuruma, üretim tesisinin lisansa derç edilmiş elektriksel gücün tamamının geçici kabulünün yapıldığı tarihten sonra başvurulabilir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim lisansı sahibi tüzel kişiler, lisanslarında belirlenen sahaların dışına çıkılmaması, işletme anında sisteme verilen gücün lisanslarında belirtilen kurulu gücü aşmaması ve kaynak türüne göre teknik değerlendirmesinin gerekmesi halinde Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü tarafından teknik değerlendirmesinin uygun bulunması ile dördüncü fıkra kapsamında belirlenen ilgili yükümlülüklerin tamamlanması kaydıyla ek kapasite kurabilir.

Lisans sahibinin talebiyle yapılacak tadillerde, tadil hakkındaki kararın ardından lisans tadil işlemi ilgili ana hizmet birimi tarafından gerçekleştirilir. Tadil

kararında herhangi bir yükümlülüğün belirlenmesi halinde, söz konusu yükümlülüklerin tadil kararının tebliğinin yapıldığı tarihten itibaren otuz gün veya tadil kararında öngörülen süre içerisinde Kuruma sunulması zorunludur. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, lisans tadili talebi reddedilmiş sayılır.

Lisans tadili sebebi olarak düzenlenen bir diğer durum, gelir ve tarife düzenlemesi kapsamında belirlenen fiyat, parametre, gösterge ve benzeri hususların lisansa derç edilmesine karar verilmesi veya lisansa derç edilen bu hususlarda değişikliğe gidilmesidir

Ayrıca mevzuat değişikliklerinin ve mevzuat kapsamındaki uygulamaların lisansa kayıtlı hususlarda değişiklik gerektirmesi halinde de lisans tadili mümkündür.

Lisans tadil başvurusu, Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin Ek-7 maddesinde yer alan dilekçeyle birlikte, “Önlisans ve Lisans İşlemleri İle İlgili Başvurularda Sunulması Gereken Bilgi ve Belgeler Listesi” uyarınca sunulması gereken belgelerin ibraz edilmesi suretiyle yapılır.

Tadil başvurusu sırasında tüzel kişilerden istenen belgelerin gereğine uygun olarak teslim edilip edilmediği hakkındaki inceleme, sunulan belgelerin Kurum evrakına giriş tarihini izleyen on iş günü içerisinde tamamlanır. Gereğine uygun olarak yapılmadığı tespit edilen lisans tadil başvurusundaki eksikliklerin ilgisine yapılan tebliğ tarihinden itibaren onbeş iş günü içerisinde giderilmesi istenir ve söz konusu eksikliklerin giderilmediği takdirde, başvurunun yapılmamış sayılacağı ilgili tüzel kişiye bildirilir. Bu çerçevede sunulan bilgi ve belgeler on iş günü içerisinde incelenir. Başvurudan vazgeçildiğinin Kuruma yazılı olarak bildirilmesi veya inceleme sonucu eksikliklerin giderilmediğinin ilgili ana hizmet birimi tarafından tespiti halinde başvuru yapılmamış sayılır ve bu husus ilgili tüzel kişiye bildirilir. Başvuru sırasında sunulan belgeler, başvuru sahibinin talebi halinde iade edilir.

Eksiksiz olarak yapıldığı tespit edilen başvurular, başvuru tarihi itibarıyla veya Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 24’ncü maddesinin (b) bendi kapsamında

eksikliklerin giderilmesine ilişkin bilgi ve belgelerin Kurum evrakına giriş yaptığı tarih itibariyle, bu madde çerçevesinde değerlendirmeye alınır.

Lisans alma tarihinden sonra: Tedarik lisansı sahibi tüzel kişinin uluslararası enterkonneksiyon şartı oluşmuş ülkelere ya da ülkelere ithalat ve/veya ihracat faaliyetlerinde bulunabilmesine ilişkin; üretim lisansı sahibi tüzel kişinin uluslararası enterkonneksiyon şartı oluşmuş ülkelere ihracat faaliyetinde bulunabilmesine ilişkin; üretim lisansı sahibi tüzel kişinin, sınırda yer alan illerde kurduğu üretim tesisinde ürettiği elektriği iletim veya dağıtım sistemine bağlantı tesis etmeden kuracağı özel direkt hat ile ihraç etme talebine ilişkin, lisans tadil talepleri Elektrik Piyasası İthalat ve İhracat Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde sonuçlandırılır.

Üretim lisansına konu üretim tesisi sahasının değiştirilmek istenmesi ve bu durumun mücbir sebepler veya Kurul tarafından uygun bulunan haller kapsamında olduğunun tespiti durumunda, talep edilen değişikliğin üçüncü kişilere ilişkin hak ihlaline yol açmaması, bağlantı noktasının veya bağlantı bölgesinin değişmemesi ve Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü tarafından yapılan teknik değerlendirmenin uygun olması hallerinde, söz konusu lisanslarda gerekli tadiller yapılabilir.

Yönetmelikte lisans değişikliği taleplerinden bazılarının Kurul bazılarının ise EPDK'nun ilgili ana hizmet birimi tarafından sonuçlandırılacağı hükme bağlanmıştır. İlgili ana hizmet birimi tarafından sonuçlandırılacak tadil talepleri şunlardır:

- a) Tarifesi düzenlemeye tabi tüzel kişiler dışında, lisans sahibi tüzel kişinin ünvan ve nev'i değişikliği.
- b) Lisansların özel hükümlerinde yer alan bağlantı noktası ve kurulu gücü değişmemek kaydıyla, ünite sayısı, ünite gücü, ünite koordinatları, yıllık elektrik enerjisi üretim miktarı, bulunduğu il, ilçe, mevki ve üretim tesisi adı.
- c) Lisansların özel hükümlerinde yer alan bildirim adresi değişikliği.
- ç) Tüzel kişilikte doğrudan veya dolaylı pay sahibi olan gerçek ve tüzel kişilere ait bilgiler.

d) Rüzgar enerjisine dayalı üretim lisanslarında komşu sahalardaki türbin koordinatlarının etkilenmediği yönünde Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğünden alınacak uygunluk belgesi ve Teknik Etkileşim İznine binaen yapılan üretim tesisi sahası içerisindeki türbin koordinatlarına ait bilgilerin değiştirilmesi.

Yapılan lisans tadili ilgili tüzel kişiye yazılı olarak bildirilir. Lisans tadili başvurusunun reddi halinde, gerekçesi yazılı olarak ilgili tüzel kişiye bildirilir. Lisans sahibinin, lisans tadilinden doğacak yükümlülükleri yerine getirebilmesi için ilave bir süreye ihtiyaç duyması halinde, söz konusu süre Kurul kararı ile belirlenir ve tadil edilen lisanslarda yer alır.

1.1.1.5. Lisans Yenileme Başvuruları

Lisanslar, lisans sahibinin talebi üzerine lisans süresinin bitiminden başlamak üzere ve 6446 sayılı Kanunda öngörülen asgari süreler gözetilmek suretiyle her defasında en fazla kırkdokuz yıl için yenilenebilir.

Lisans yenileme talebi, yürürlükteki lisans süresinin bitiminden en erken 12 ay, en geç dokuz ay önce, dağıtım şirketi ile görevli tedarik şirketi için en erken 15 ay, en geç 12 ay olmak üzere, lisans sahibinin Kuruma yazılı olarak başvurusu suretiyle yapılabilir. Lisans yenileme bedelinin Kurum hesabına yatırıldığına ilişkin belgenin başvuru ekinde sunulması zorunludur.

Görevli tedarik şirketleri veya dağıtım lisansı sahibi tüzel kişilerin, lisans sürelerinin bitiminden önce ve öngörülen süreler içerisinde lisanslarını yenilemek üzere Kuruma başvurmamaları halinde Kurum tüketicilerin korunması ve hizmetin aksamaması için gereken önlemleri alır.

Dağıtım ile tedarik ve piyasa işletim lisansı yenileme talebi incelenirken temel olarak lisans sahibinin;

- a) Tüketici haklarının korunması ile rekabetin ve piyasanın gelişimine olan etki,
- b) Başvuruda bulunan tüzel kişi ile tüzel kişilikte yüzde on ve üzerinde, halka açık şirketlerde yüzde beş ve üzerinde doğrudan veya dolaylı pay sahibi olan kişilerin varsa, piyasadaki deneyim ve performansları,
- c) Başvuru hakkında ilgili kuruluşlardan alınan görüşler ve/veya ilgili tüzel kişi hakkında yürütülmekte olan veya sonuçlandırılmış olan işlemler,
- ç) İlgili kamu kurum ve kuruluşları ile yenilenmesi gereken anlaşmalar ve/veya izinler, dikkate alınır.

Görevli tedarik şirketinin tedarik lisansının yenilenebilmesi için, lisans sahibinin lisansında belirlenen dağıtım bölgesindeki düzenlemeye tabi faaliyetlere ilişkin varlıkların işletme hakkını elde ettiğini tevsik etmesi zorunludur. Söz konusu işletme hakkını elde ettiğini tevsik edemeyen görevli tedarik şirketinin başvurusu, Kurul kararı ile reddedilir. Bu durumda son kaynak tedarikçisi olarak, tedarik lisansı verilecek yeni tüzel kişi, Elektrik Piyasasında Dağıtım ve Tedarik Lisanslarına İlişkin Tedbirler Yönetmeliği çerçevesinde belirlenir.

Lisans yenileme başvurusu hakkındaki değerlendirme, lisansın sona erme tarihinden en geç üç ay öncesine kadar sonuçlandırılır ve lisans yenileme başvurusu hakkındaki Kurul kararı lisans sahibine yazılı olarak bildirilir.

Lisansı yenilenen lisans sahibi tüzel kişinin ticaret unvanı ile yenilenen lisans türü ve süresi Resmî Gazete'de yayımlanır ve Kurum internet sayfasında duyurulur.

1.1.1.6. Lisansların Sona Ermesi

Lisans; süresinin bitiminde kendiliğinden; lisans sahibi tüzel kişinin iflasının kesinleşmesi, lisans sahibinin talebi veya lisans verilmesine esas şartların kaybedilmesi hallerinde ise Kurul kararıyla sona erer.

Lisans sahibi bir tüzel kişi lisansı kapsamındaki faaliyetini sona erdirmek istemesi halinde, lisansın sona ermesinin talep edildiği tarihten en az altı ay önce, dağıtım şirketi ile görevli tedarik şirketi için en az oniki ay önce, gerekçeleri ile birlikte Kuruma yazılı olarak başvuruda bulunulması esastır. Ancak Kurul, sona erdirme talebinin piyasaya olan etkilerini dikkate alarak bu süre şartını uygulamayabilir. Bu başvuru kapsamında lisans sahibi tüzel kişinin lisansını sona erdirmek istediği tarih itibarıyla ne tür yükümlülükler taşıdığı ve bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için ne tür tedbirlerin öngörüldüğünün belirtilmesi de zorunludur.

Yapılan değerlendirme sonucu, sona erdirme talebinin Kurul kararıyla uygun bulunması halinde lisans, Kurul kararında yer alan tarihte sona erer. Kurul, lisansın sona ermesinin tüketiciler ve piyasa koşulları aleyhine bir durum yaratacağının belirlenmesi halinde, gerekçeleri lisans sahibi tüzel kişiye bildirilmek suretiyle talebi reddedebilir veya lisansın sona ermesi için talep edilen tarihi ileri bir tarihte erteleyebilir.

Lisans sahibi tüzel kişilerin ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranması durumunda, fiilin niteliğine göre 6446 Sayılı Kanunun 16'ncı maddesinde öngörülen yaptırımlar uygulanır. Bu maddede kapsamında Kurul, piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilere aşağıdaki yaptırım ve cezaları uygular:

a) Kurul tarafından bilgi isteme veya yerinde inceleme hâllerinde; istenen bilgilerin yanlış, eksik veya yanıltıcı olarak verildiğinin saptanması veya hiç bilgi verilmemesi ya da yerinde inceleme imkânının verilmemesi hâllerinde, on beş gün içinde bilgilerin doğru olarak verilmesi veya inceleme imkânının sağlanması ihtar edilir. Yapılan yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere, beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

b) 6446 sayılı Kanun, ikincil mevzuat veya lisans hükümlerine, Kurul kararlarına ve talimatlara aykırı hareket edildiğinin saptanması hâlinde, aykırılığın niteliğine göre aykırılığın otuz gün içinde giderilmesi veya tekrarlanmaması ihtar edilir ve yapılan yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını

devam ettiren veya tekrar edenlere beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

c) 6446 sayılı Kanun, ikincil mevzuat veya lisans hükümlerine aykırılık yapılmış olduktan sonra niteliği itibarıyla düzeltme imkânı olmayacak şekilde aykırı davranılması durumunda ihtar gerek kalmaksızın beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

ç) Lisans müracaatında veya lisans yürürlüğü sırasında, lisans verilmesinde aranan şartlar konusunda, gerçek dışı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya lisans verilmesini etkileyecek lisans şartlarındaki değişikliklerin Kurula bildirilmemesi hâlinde, sekiz yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Anılan gerçek dışı belge veya yanıltıcı bilgi veya lisans şartlarındaki değişikliğin düzeltilmesinin mümkün olmaması veya otuz gün içinde düzeltilmesi için yapılacak yazılı ihtar rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlerin lisansı iptal edilir.

d) Lisans süresi boyunca iştirak ilişkisi yasağına aykırı davranışta bulunulması hâlinde, otuz gün içinde iştirak ilişkisinin düzeltilmesi ihtar edilir. Yazılı ihtar rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere dokuz yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

e) Piyasada lisans kapsamı dışında faaliyet gösterildiğinin saptanması hâlinde, on beş gün içinde kapsam dışı faaliyetin veya aleyhte faaliyetin durdurulması ihtar edilir. Yapılan yazılı ihtar rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere bir milyon Türk Lirası idari para cezası verilir.

f) Lisans verilmesine esas olan şartların lisansın yürürlüğü sırasında ortadan kalktığı veya bu şartların baştan mevcut olmadığı saptanması halinde lisans iptal edilir.

g) Bu Kanuna göre yapılan talep ve işlemlerde kanuna karşı hile veya gerçek dışı beyanda bulunulduğunun tespiti hâlinde lisans iptal edilir.

Yukarıdaki para cezalarını gerektiren fiiller için Kurul, fiilin niteliğine göre ihtar sürelerini farklı uygulayabilir. Söz konusu para cezalarının uygulanmasını takiben para cezasına konu fiilin; verilen ihtar süresi içerisinde giderilmemesi veya tekrarlanması hâllerinde para cezaları, her defasında bir önceki cezanın iki katı

oranında artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Ancak, aynı fiilin iki yıl içinde tekrar işlenmesi hâlinde artırılarak uygulanacak para cezasının tutarı, cezaya muhatap tüzel kişinin bir önceki mali yılına ilişkin bilançosundaki gayrisafi gelirinin yüzde onunu aşamaz. Cezaların bu düzeye ulaşması hâlinde Kurul, lisansı iptal edebilir.

Bir görevli tedarik şirketinin, mevzuat ihlallerinin düzenlemeye tabi faaliyetlerini Kurum tarafından hazırlanan yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara uygun biçimde yerine getirmesini kabul edilemeyecek düzeyde aksattığının veya mevzuat ihlallerinin düzenlemeye tabi faaliyetlerin niteliğini ya da kalitesini kabul edilemeyecek düzeyde düşürdüğünün veya mevzuata aykırılıkları itiyat edindiğinin veya acze düşmesi ya da acze düşeceğinin Kurul kararıyla belirlenmesi durumunda aşağıdaki yaptırımlar ayrı ayrı veya birlikte uygulanabilir:

- a) Lisans sahibi tüzel kişinin yönetim kurulu üyelerinin bir kısmına veya tamamına görevden el çektilerilerek yerlerine Kurul tarafından atama yapılır.
- b) Kurum tarafından tüketicilerin korunması ve hizmetlerin aksamaması için, lisansı sona erdirilen görevli tedarik şirketinin yerine, son kaynak tedarikçisi olarak başka bir tüzel kişinin belirlenmesine kadar, her türlü önlem alınır.
- c) Kurul tarafından son kaynak tedarikçisi olarak belirlenen tüzel kişiye yeni tedarik lisansı verilir.

Üretim lisansı, mücbir sebep halleri ile lisans sahibinden kaynaklanmayan haklı sebepler dışında üretim tesisinin ilgili lisansta belirlenen inşaat süresi içerisinde kurulmaması veya kalan süre içerisinde kurulamayacağını tespit edilmesi hallerinde iptal edilir.

Lisansı iptal edilen tüzel kişi, bu tüzel kişilikte yüzde on veya daha fazla paya sahip ortaklar ile lisans iptal tarihinden önceki bir yıl içerisinde görevden ayrılmış olanlar dahil, yönetim kurulu başkan ve üyeleri, limited şirketlerde müdürler, lisans iptalini takip eden üç yıl süreyle, mevcut önlisansları kapsamındaki üretim lisansı

başvuruları hariç olmak üzere, önlisans ve lisans alamaz, önlisans ve lisans başvurusunda bulunamaz, önlisans ve lisans başvurusu yapan tüzel kişiliklerde doğrudan veya dolaylı pay sahibi olamaz, yönetim kurullarında görev alamaz. Önlisans ve lisans başvurusundan sonra bir tüzel kişinin ortakları ve yönetim kurulu başkan ve üyeleri, limited şirketlerde müdürlere ilişkin yasaklılık halinin olması halinde, bu aykırı durumun giderilmesi için doksan gün süre verilir. Aykırılığın giderilmemesi halinde ilgili başvuru Kurul kararı ile reddedilir.

Nükleer enerjiye dayalı üretim tesisine ilişkin inşaat lisansı ve/veya işletme lisansı başvurularının olumlu sonuçlanmaması ya da mevcut inşaat lisansı ve/veya işletme lisansının iptal edilmesi durumunda, ilgili üretim lisansı iptal edilir.

Lisans iptali işlemlerine dair Danıştay uygulamasına bakıldığında mücbir sebeplerin ve başka idarelerin işleyişindeki aksaklıkların dikkate alınması gerektiğinin vurgulandığını görmekteyiz.

Danıştay 13.Dairesinin kararlarında bu durum şöyle açıklanmaktadır:

“...Dava, davacı şirkete, rüzgar enerjisine dayalı elektrik üretimi tesisi için verilen üretim lisansının iptal edilmesine dair Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 20.9.2007 tarih ve 1315/38 Sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 1. maddesinde, bu Kanunun amacının, elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreye uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanması olduğu belirtilmiş; 5. maddesinin 6. fıkrasının (a) bendinde tüketicilere güvenilir, kaliteli, kesintisiz ve düşük maliyetli elektrik enerjisi hizmeti verilmesini teminen gerekli düzenlemeleri yapmakla Kurulun görevli ve yetkili olduğu hükme bağlanmış; Yaptırımlar ve

yaptırımların uygulanmasında usul başlıklı 11. maddesinde, Kurul'un, piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilere maddede öngörülen yaptırım ve cezaları uygulayacağı belirtilerek, maddenin (c) bendinde, Lisans genel esasları ve yükümlülüklerinden herhangi birinin yerine getirilmediğinin saptanması halinde, otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir. Yapılan yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere, üçyüzbin Yeni Türk Lirası idari para cezası verilir hükmü, (d) bendinde de, Lisans müracaatında veya lisans yürürlüğü sırasında, lisans verilmesinde aranan şartlar konusunda, gerçek dışı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya lisans verilmesini etkileyecek lisans şartlarındaki değişikliklerin Kurula bildirilmemesi halinde lisans iptal edilir. Ancak, anılan gerçek dışı belge veya yanıltıcı bilgi veya lisans şartlarındaki değişikliğin düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde, otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir. Yapılan yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere, dört yüzbin Yeni Türk Lirası idari para cezası verilir hükmü yer almış; 11. maddenin 3. fıkrasında da, bu maddenin 1. fıkrasının (c) veya (d) bendinde sayılan ihlallerde Kurul'un, fiilin ağırlığına göre idari para cezası uygulamaksızın lisansı doğrudan iptal edebileceği kurala bağlanmıştır.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 16.maddesinde, bu yönetmelikte tanımlanan genel mücbir sebepler ile lisanslarda tanımlanan özel mücbir sebepler dışında; üretim, otoprodüktör grubu ve yerli doğal kaynaklar ile yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı otoprodüktör lisansları kapsamındaki tesis tamamlama süresinin yarısını aşan bir gecikme olması veya Kuruma sunulan ilerleme raporlarının inceleme ve değerlendirilmesi sonucu tesis tamamlanma süresinin yarısını aşan bir gecikme dikkate alındığında dahi tesisin gerçekleştirilmesinin imkansız olduğunun anlaşılması halinde, Kurul kararı ile lisansın iptal edilebileceği, diğer enerji kaynaklarına dayalı otoprodüktör lisansları kapsamındaki üretim tesisleri için gecikme için öngörülen sürenin iki kat olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

Yönetmeliğin mücbir sebepler başlıklı 51.maddesinde; bir olayın mücbir sebep hali sayılabilmesi için; olaydan etkilenen tarafın gerekli özen ve dikkati göstermiş ve tüm önlemleri almış olmasına karşın önlenemeyecek, kaçınılamayacak veya giderilemeyecek olması ve bu durumun etkilenen tarafın ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesini engellemesi gerekeceği belirtildikten sonra, genel mücbir sebep olarak kabul edilecek haller sayılmıştır. Maddenin (d) bendinde; tüzel kişiden kaynaklanmayan nedenlerle; izin, onay gibi idari işlemlerin hiç veya süresinde tesis edilmemesi, kamulaştırma, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi veya uzun süreli kiralama işlemlerinin tamamlanamaması halinin de genel mücbir sebep olarak kabul edileceği belirtilmiştir; maddenin son fıkrasında da, ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerin ertelenmesi veya kaldırılması kararının verilebilmesi için, tüzel kişinin mücbir sebebin başlama tarihini, mahiyetini, ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerine olan etkilerini ve mümkün olması halinde etkilerin tahmini giderilme süresini içeren başvurusunu, mücbir sebebin başlama tarihinden itibaren otuz gün içerisinde Kuruma yazılı olarak bildirmesi gerektiği hükmü yer almıştır.

Dava dosyasında mevcut bilgi ve belgelerin incelenmesinden, davalı idarece davacıya, Balıkesir İli, Bandırma İlçesi, Kayacık mevkiinde rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak ve üretim faaliyeti göstermek üzere 20.1.2004 tarih ve EÜ//289-2/401 numaralı üretim lisansı verildiği; tesis tamamlama süresinin 14 ay olarak belirlendiği ve davacının istemi üzerine Kurul Kararıyla tesis tamamlama süresinin 22 ve 30 ay olarak tadil edildiği, tesis tamamlanma süresine dair yükümlülüklerin ise 3,5 ay süreyle ertelendiği, davacının Mayıs 2007 dönemi ilerleme raporuna göre tesis gerçekleştirme oranının %20,4 olduğu, tesis tamamlama süresinin 5.11.2006 tarihinde dolduğu, tesis tamamlama tarihini %50 aşan sürenin ise 4.2.2008 tarihinde dolduğu, üretim lisansı tarihinden itibaren 44 ay geçmesine rağmen henüz inşaat çalışmalarına başlanılmaması ve türbin alım ve kurulum sözleşmeleri çerçevesinde yükümlülüklerin yerine getirildiğine ve sözleşmenin halen yürürlükte olduğuna dair belge temin edemediği, tesis tamamlama süresinin yarısını aşan bir

gecikme dikkate alındığında dahi tesisin gerçekleşmesinin mümkün bulunmadığı gerekçesiyle 20.9.2007 tarihli ve 1315/38 Sayılı Kurul kararıyla davaya konu üretim lisansının iptal edilmesine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Her ne kadar 4628 Sayılı Kanununun 11. maddesinde lisansların iptali konusunda Kurul'un yetkili olduğu öngörülmüş ise de, Kurul kararlarının idari yargı denetimine tabi olması ve idarenin bu konudaki belirleme yetkisinin; Kanun'un amacı, getirdiği ilke ve prensipler ile, kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden değerlendirilmesinin gerekliliği dikkate alınarak Kurul kararının yargısal denetiminin yapılacağı tartışmasızdır.

Dosyadan, davacı şirkete verilen üretim lisansının tesisin tamamlama sürecinde, Hava Kuvvetleri Komutanlığının 3.1.2006 tarihli yazısıyla bildirilen talebi üzerine santral sahasının zorunlu olarak doğuya doğru taşınmak durumunda kalındığı, santral alanına ait nazım imar planı, yerleşim planı ve haritalar hazırlanarak gerekli revizeler yapıldığı ve imar planlarının 4.9.2006 tarihinde Balıkesir Valiliği İl Genel Meclisi, 7.12.2006 tarihinde ise Balıkesir Valiliği tarafından onaylandığı, 10.1.2007 tarihinde askıdan indirildiği, 12.9.2007 tarihinde Balıkesir Valiliği Bayındırlık İl Müdürlüğü tarafından onaylanan kamulaştırma dosyalarının Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na teslim edildiği, Hava Kuvvetleri Komutanlığı tarafından taşınması talep edilen bölge türbinlerin yerleştirileceği bölge olduğu için, kamulaştırma çalışmaları tamamlanmadan türbin alanları temel çalışmalarının yapılması ve tamamlanmasının mümkün olmadığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın 76 metre yüksekliğindeki 18 adet türbinin Uluslar Arası Havaalanı Mania Kriteri sebebiyle uçuş emniyeti açısından aykırı olduğu ve bu sebeple türbin koordinatlarının değiştirilmesi gerektiğini belirterek santral sahasının zorunlu olarak doğu yönüne kaydırılması talebi üzerine önceden başlatılan tüm çalışmaların yeniden yapılması gerekliliğinin ortaya çıktığı ve çalışmaların aksadığı, belirlenen yeni bölgede kamulaştırma çalışmaları tamamlanmadan türbin alanları temel çalışmalarının yapılmasının olanaksız olduğundan inşaat aşamasına geçilemediği, inşaat aşamasına geçilmesi için kamulaştırma

yapılabilmesinin ise imar planında değişiklik yapılmasını gerektirdiği, inşaat öncesi sürenin uzamasında bir diğer önemli nedenin de imar planı yapım sürecinden kaynaklanan gecikmelerden doğduğu, Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın istemi doğrultusunda yenilenmiş santral alanına ait nazım imar planı, yerleşim planı ve haritalar hazırlanarak gerekli revizyonlar yapıldığı ve Elektrik Piyasası Düzenleme İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı'nın 17.9.2007 tarih ve 5259 Sayılı müzekkeresinde de, ... (e) Kurumumuz Kamulaştırma Dairesi Başkanlığı'nın 17.9.2007 tarihli yazısında söz konusu rüzgar enerjisi santrali üretim tesisi için gerekli olan taşınmaz mallar hakkında kamulaştırma kararı alınabilmesi için ihtiyaç duyulabilecek eksik belge bulunmadığı, Kurulca kamulaştırma kararı alınması halinde bir ay içinde şirketin araziye girebileceğinin düşünüldüğünün ifade edildiği, belirtildiğinden, inşaat öncesi süreç kamulaştırma yapılması ve bir ay içinde davacı şirketin araziye girmesinin öngörüldüğü bir aşamaya gelmiş ve bu durum davalı idarenin Kamulaştırma Dairesi Başkanlığı tarafından saptanmışken 20.9.2007 tarihinde davaya konu yapılan işlemle lisansın iptaline karar verildiği görülmektedir.

Bu bağlamda, davacıdan kaynaklanmayan diğer başka idarelerin işlemlerinin de etkisiyle rüzgar santrali tesisinin süresinde tamamlanmamasının nedeni mücbir sebep hallerinden olduğundan, davacı şirketin üretim lisansının iptaline dair Kurul kararında Kanuna, ilgili Yönetmelik kuralına ve kamu yararına uygunluk bulunmamaktadır...’’²⁷

“...Dava, davacı şirkete verilen üretim lisansının iptaline dair 25.3.2008 tarih ve 1546/36 Sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararı ile anılan kararın düzeltilmesi istemiyle yapılan başvurunun reddine dair Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 23.5.2008 tarih ve 1613/28 Sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 1. maddesinde, bu Kanunun amacının, elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük Maliyetli ve çevreye uyumlu bir

²⁷ 13.D.,K:2009/6904

şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanması olduğu belirtilmiş; 5. maddesinin 6. fıkrasının (a) bendinde, tüketicilere güvenilir, kaliteli, kesintisiz ve düşük maliyetli elektrik enerjisi hizmeti verilmesini teminen gerekli düzenlemeleri yapmakla kurulun görevli ve yetkili olduğu hükme bağlanmış; Kanunun "Yaptırımlar ve yaptırımların uygulanmasında usul" başlıklı 11. maddesinde, Kurul'un, piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilere maddede öngörülen yaptırım ve cezaları uygulayacağı belirtilerek, maddenin (c) bendinde, "Lisans genel esasları ve yükümlülüklerinden herhangi birinin yerine getirilmediğinin saptanması halinde, otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir. Yapılan yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere, üç yüz bin Yeni Türk Lirası idari para cezası verilir" hükmü, (d) bendinde de, "Lisans müracaatında veya lisans yürürlüğü sırasında, lisans verilmesinde aranan şartlar konusunda, gerçek dışı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya lisans verilmesini etkileyecek lisans şartlarındaki değişikliklerin Kurula bildirilmemesi halinde lisans iptal edilir. Ancak, anılan gerçek dışı belge veya yanıltıcı bilgi veya lisans şartlarındaki değişikliğin düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde, otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir. Yapılan yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere, dört yüz bin Yeni Türk Lirası idari para cezası verilir" hükmü yer almış, 11. maddenin 3. fıkrasında da, bu maddenin 1. fıkrasının (c) veya (d) bendinde sayılan ihlallerde Kurul'un, fiilin ağırlığına göre idari para cezası uygulamaksızın lisansı doğrudan iptal edebileceği kurala bağlanmıştır.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 16.maddesinde, bu yönetmelikte tanımlanan genel mücbir sebepler ile lisanslarda tanımlanan özel mücbir sebepler dışında; üretim, otoprodüktör grubu ve yerli doğal kaynaklar ile yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı otoprodüktör lisansları kapsamındaki tesis tamamlama süresinin yarısını aşan bir gecikme olması veya Kuruma sunulan ilerleme raporlarının inceleme ve değerlendirilmesi sonucu tesis tamamlanma süresinin yarısını aşan bir gecikme dikkate alındığında dahi tesisin gerçekleştirilmesinin imkansız olduğunun anlaşılması halinde, Kurul kararı ile lisansın iptal edilebileceği, diğer enerji

kaynaklarına dayalı otoprodüktör lisansları kapsamındaki üretim tesisleri için gecikme için öngörülen sürenin iki kat olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

Yönetmeliğin "mücbir sebepler" başlıklı 51.maddesinde; bir olayın mücbir sebep halı sayılabilmesi için; olaydan etkilenen tarafın gerekli özen ve dikkati göstermiş ve tüm önlemleri almış olmasına karşın önlenemeyecek, kaçınılamayacak veya giderilemeyecek olması ve bu durumun etkilenen tarafın ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesini engellemesi gerekeceği belirtilip genel mücbir sebep olarak kabul edilecek haller sayıldıktan sonra, (d) bendinde; Tüzel kişiden kaynaklanmayan nedenlerle; izin, onay gibi idari işlemlerin hiç veya süresinde tesis edilmemesi, kamulaştırma, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi veya uzun süreli kiralama işlemlerinin tamamlanamaması halinde genel mücbir sebep olarak kabul edileceği belirtilmiş, maddenin son fıkrasında da; ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerin ertelenmesi veya kaldırılması kararının verilebilmesi için, tüzel kişinin mücbir sebebin başlama tarihini, mahiyetini, ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerine olan etkilerini ve mümkün olması halinde etkilerin tahmini giderilme süresini içeren başvurusunu, mücbir sebebin başlama tarihinden itibaren otuz gün içerisinde Kuruma yazılı olarak bildirmesi gerektiği hükmü yer almıştır.

Dosyanın incelenmesinden; rüzgar enerjisi üretimi için üretim lisansı almış şirketin Ulusal sisteme bağlantı noktasının biran önce belirlenmesi ve diğer işlerin ikmal için kamulaştırma onayının hemen ertesinde TEİAŞ Genel Müdürlüğünün 13.12.2004 tarih ve 3616 Sayılı yazısı ile gerekli bilgi ve belgelerinin davacı şirketten istendiği, Anlaşma eki sayfalardan birindeki imza eksikliği nedeniyle, TEİAŞ Genel Müdürlüğü'nün 30.12.2004 tarihli 3805 Sayılı yazısı ile bu eksikğin giderilmesinin istendiği, imza eksikliğinin giderilmesi ertesinde TEİAŞ Genel Müdürlüğü'nün 25.1.2005 tarihli 151 Sayılı yazısı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na yapılan başvurunun yeniden incelendiğinden bahisle, bağlantı planının tümünde değişiklik yapılmasının istendiği, TEİAŞ'ın taleplerinin tümü yerine getirilmek suretiyle ilgili kuruma taslak bağlantı anlaşmasının bir sureti imzalanarak başvuruda bulunduğu, TEİAŞ Genel Müdürlüğü bu başvuruya 9.6.2005 tarihli ve 1577 Sayılı yazısı ile verdiği yanıtta; bağlantı anlaşma taslağının yeniden

incelenmesi sonucunda hat uygunluğu ile bazı teknik detayların değişmesini istemesi üzerine yeniden TEİAŞ'a başvurulduğu, başvuruya verilen 6.7.2005 tarihli ve 1888 Sayılı yanıtta maddi yükümlülüklerin yerine getirilmesini müteakip bağlantı anlaşmasının yapılacağı hususunun bildirildiği, belirtilen hususlar yerine getirildikten sonra bağlantı anlaşması taslağının TEİAŞ tarafından onaylandığı, bu anlaşma ertesinde TEİAŞ'nin davacı şirket tarafından yapılacak 154 KV'lik Akhisar RES-Akhisar T.M.E. İ hattına ait profil, direk tevzi listesi ve güzergah planını inceleyip onayladığı ve bu durumu 29.8.2005 tarihli 4393 Sayılı yazısı ile davacıya bildirdiği, TEİAŞ'nin 21.2.2007 tarihli ve 4075 Sayılı yazısı ile iletim tesisleri güzergahına isabet eden taşınmazların kamulaştırma işlemlerinin düzenlenmesi amacıyla bağlantı anlaşmasında değişikliğe gidildiği, değişen sözleşmenin bir suretinin TEİAŞ'a sunulduğu ve TEİAŞ'nin, bu hususa dair onayını 13.3.2007 tarihli ve 5408 Sayılı yazısı ile davacı şirkete bildirdiği, bu bildirimle netleşen iletim parametreleri doğrultusunda çalışmalar sürdürülürken TEİAŞ'nin 11.7.2007 tarihli ve 2422 Sayılı yazısı ile Akhisar İlçesinde kurulacak 30,4 MW kurulu gücünde Sayalar RES ve 43,75 MW kurulu gücünde Akhisar RES ile bağlantı anlaşması yapıldığı, bu anlaşmalar uyarınca bağlantıların Akhisar TM üzerinden yapılacağı, ancak yapılan inceleme sonucunda, Akhisar TM'de bir adet 154 hat fideri bağlantısının mümkün olması, 2. bağlantının fiziken mümkün olması nedeniyle, bağlantı konfigürasyonun alternatifli olarak değiştiiğinin bildirildiği, bu yazı ile davacı şirketin ulusal sisteme bağlantı parametrelerinin yeniden değiştirildiği, yazıda ayrıca sistem bağlantı anlaşmasının da kullanım aşamasında bu çerçevede tadilinin istendiği, yeni parametrelere göre kamulaştırma işlemlerinin acele el koyma yöntemiyle yapılabilmesi için TEİAŞ'a başvurulduğu; bu başvurunun 20.7.2007 tarihli ve 5748 Sayılı yazı ile yanıtlandığı, 9.8.2007 tarihli ve 14.8.2007 tarihli yazılarda bağlantı hattındaki kamulaştırmalara dair diğer işlemlere dair bildirimlerde bulunulduğu, TEİAŞ'nin 31.8.2007 tarihli ve 3036 Sayılı yazısı ile yeni bağlantıya uygun şekilde davalı idare tarafından verilen üretim lisansının tadilinin istendiği, 10.9.2007 tarihli ve 3106 Sayılı yazı ile de kamulaştırma avanslarının davacıdan talep edildiği, TEİAŞ'nin bu talebine dair başvurunun ise TEİAŞ ve EPDK arasında 2008 yılının 3. ayına kadar olan yazışmalarla değerlendirildiği, davacı şirketin üretim lisansının iptal

edildiği tarih itibariyle bağlantıya dair idari işlemlerin ancak tekemmül etmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Davacı şirketin üretim lisansının "Lisansta Yapılan Tadiller "başlığını taşıyan bölümü incelendiğinde; 22.6.2004 gününde verilen üretim lisansında tesis tamamlanma süresinin 18 ay olarak öngörüldüğü, bu sürenin 18.8.2005 tarihli ve 537-24 Sayılı Kurul kararı ile 22 aya çıkartıldığı ve ardından sürenin 4.5.2006 tarihli ve 742-24 Sayılı Kurul kararı ile de 30 aya çıkartıldığı, lisansta öngörülen tesis tamamlanma tarihinin ise 22.12.2006 günü olduğu, ancak değişen yatırım parametreleri sebebiyle davacı şirketin neredeyse yatırım süresi kadar süre kaybettiği, temelinde başka idarelerin işlemlerinin de etkisi olan bu uzama nedenlerinin mücbir sebepler kapsamında olduğu anlaşıldığından, tesis tamamlama süresinin uzatılması veya süre sonunun belirlenmesi hususlarında davalı idareye takdir yetkisi tanınmışsa da belirtilen nedenler karşısında tesis tamamlama süresini uzatmak durumunda olan davalı idarece, davacı şirketin 5.3.2008 tarihli mücbir sebep başvurusu kabul edilmeyerek üretim lisansının iptaline dair Kurul kararında hukuki isabet görülmemiştir...²⁸

İdarenin kendi işlem ve eylemlerini yol açtığı gecikmelerin dikkate alındığı bir başka kararda da şöyle denilmektedir:

“...Dava, davacı şirketin, Aydın İli, Çine İlçesi, Madranbabadağı, Tamçamtepe, Kayalıktepe, Madranbaba Tepe Mevkii'nde, rüzgâr enerjisine (RES) dayalı üretim tesisi kurmak üzere almış olduğu üretim lisansının iptaline ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 25.03.2008 tarih ve 1546/21 sayılı kararının ve bu karara yapılan itirazın reddine ilişkin 08.05.2008 tarih ve 1598/123 sayılı Kurul kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 1. maddesinde, bu Kanun'un amacının, elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreye uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk

²⁸ 13.D.K:2011/1039

hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanması olduğu belirtilmiş; 5. maddesinin 6. fıkrasının (a) bendinde tüketicilere güvenilir, kaliteli, kesintisiz ve düşük maliyetli elektrik enerjisi hizmeti verilmesini teminen gerekli düzenlemeleri yapmakla Kurulun görevli ve yetkili olduğu hükme bağlanmış; "Yaptırımlar ve yaptırımların uygulanmasında usul" başlıklı 11. maddesinde, Kurul'un, piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilere maddede öngörülen yaptırım ve cezaları uygulayacağı belirtilerek, maddenin (c) bendinde, "Lisans genel esasları ve yükümlülüklerinden herhangi birinin yerine getirilmediğinin saptanması hâlinde, otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir. Yapılan yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere, üçyüzbin Türk Lirası idari para cezası verilir" hükmü, (d) bendinde de, "Lisans müracaatında veya lisans yürürlüğü sırasında, lisans verilmesinde aranan şartlar konusunda, gerçek dışı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya lisans verilmesini etkileyecek lisans şartlarındaki değişikliklerin Kurula bildirilmemesi hâlinde lisans iptal edilir. Ancak, anılan gerçek dışı belge veya yanıltıcı bilgi veya lisans şartlarındaki değişikliğin düzeltilmesinin mümkün görülmesi hâlinde, otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir. Yapılan yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere, dört yüzbin Türk Lirası idari para cezası verilir" hükmü yer almış; 11. maddenin üçüncü fıkrasında da, bu maddenin birinci fıkrasının (c) veya (d) bendinde sayılan ihlâllerde Kurul'un, fiilin ağırlığına göre idari para cezası uygulamaksızın lisansı doğrudan iptal edebileceği kurala bağlanmıştır.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 16.maddesinde, bu yönetmelikte tanımlanan genel mücbir sebepler ile lisanslarda tanımlanan özel mücbir sebepler dışında; üretim, otoprodüktör grubu ve yerli doğal kaynaklar ile yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı otoprodüktör lisansları kapsamındaki tesis tamamlama süresinin yarısını aşan bir gecikme olması veya Kuruma sunulan ilerleme raporlarının inceleme ve değerlendirilmesi sonucu tesis tamamlanma süresinin yarısını aşan bir gecikme dikkate alındığında dahi tesisin gerçekleştirilmesinin imkânsız olduğunun anlaşılması halinde, Kurul kararı ile lisansın iptal edilebileceği, diğer enerji

kaynaklarına dayalı otoprodüktör lisansları kapsamındaki üretim tesisleri için gecikme için öngörülen sürenin iki kat olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

Yönetmeliğin "mücbir sebepler" başlıklı 51. maddesinde; bir olayın mücbir sebep hali sayılabilmesi için; olaydan etkilenen tarafın gerekli özen ve dikkati göstermiş ve tüm önlemleri almış olmasına karşın önlenemeyecek, kaçınılamayacak veya giderilemeyecek olması ve bu durumun etkilenen tarafın ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesini engellemesi gerekeceği belirtilip, genel mücbir sebep olarak kabul edilecek haller sayıldıktan sonra, (d) bendinde; tüzel kişiden kaynaklanmayan nedenlerle; izin, onay gibi idari işlemlerin hiç veya süresinde tesis edilmemesi, kamulaştırma, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi veya uzun süreli kiralama işlemlerinin tamamlanamaması halinin de genel mücbir sebep olarak kabul edileceği belirtilmiş; maddenin son fıkrasında da, ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerin ertelenmesi veya kaldırılması kararının verilebilmesi için, tüzel kişinin mücbir sebebin başlama tarihini, mahiyetini, ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerine olan etkilerini ve mümkün olması halinde etkilerin tahmini giderilme süresini içeren başvurusunu, mücbir sebebin başlama tarihinden itibaren otuz gün içerisinde Kuruma yazılı olarak bildirmesi gerektiği hükmü yer almıştır.

4628 sayılı Kanun'un 11. maddesinde lisansların iptali konusunda Kurul'un yetkili olduğu öngörülmüş ise de, Kurul kararlarının idari yargı denetimine tabi olması ve idarenin bu konudaki belirleme yetkisinin; Kanun'un amacı, getirdiği ilke ve prensipler ile, kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden değerlendirilmesinin gerekliliği dikkate alınarak Kurul kararının yargısal denetiminin yapılacağı tartışmasızdır.

Dosyanın incelenmesinden, Türkiye Elektrik İletim A.Ş.'nin (TEİAŞ) üretim lisansına konu projeye ilişkin bağlantı ve sistem kullanımı hakkındaki görüşünde; davacı tarafından teklif edilen 24,3 MW kurulu güçteki Madranbaba RES sahasının, DSİ Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre 39,5 MW kuralı gücündeki Çine Hidroelektrik Santrali (HES) ile birlikte 2005 yılı sonunda tamamlanması öngörülen Çine Trafo Merkezine (TM) yaklaşık 14 km uzaklıkta olduğu, Çine TM'ye

bağlanabilecek maksimum RES kapasitesi 69 MW olup bunun 17 MW'nın OG baraya bağlanabileceği ve bu belirlemeler doğrultusunda Madranbaba RES'in en erken 2005 yılında servise girmesi öngörülen Çine TM 154 KV baraya, 154 kV gerilim seviyesinden bağlantısının mümkün olduğunun Madranbaba RES projesinin Çine TM'ne bağlanmak üzere uygun görüldüğü, üretim lisansının da bu temele dayanılarak verildiği, üretim lisansının tadilden önceki ilk halinin özel hükümlerinde; tesisin toplam kurulu Gücü:24,3 MW, sisteme bağlantısı ve gerilim seviyelerinin: Çine TM (Çine HES TM) 154 kv olarak gösterildiği, davalı idarece yapılan bu belirlemelere göre, 2004 yılı itibariyle, belirlenen kurulu güce ve bağlantıya göre proje aşamasında yapılan ölçümlerin kontrolü ve değerlendirilmesinin yapıldığı ve santral alanı ve iletim hatlarının yapılacağı alanın kamulaştırmaları için davalı idare tarafından çıkartılacak, lüzum kararının beklendiği Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 18.11.2004 tarih ve 986-92 sayılı kararı ile lüzum kararı verildiği bu kararın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 23.03.2005 tarihli olur'u ile onaylandığı, böylece, 2005 yılının 4. ayı itibariyle santralin ve sisteme bağlantısının yapım yerinin netleştiği ancak TEİAŞ ile bir türlü sistem bağlantı kullanım anlaşmasının imzalanamadığı, anılan kuruma, 19.12.2005 tarihinde yazılı olarak projenin Çine TM'ne bağlanacağına ilişkin davalı idarenin uygun bulma kararı ilgi tutularak, plânlama ve finansman işlerinin sistem bağlantı kullanım anlaşması yapılamaması nedeniyle gecikmeye uğradığı belirtilerek, bir an önce Çine TM'nin durumu ve akıbeti hakkında bilgi istendiği, bu yazıya verilen 28.12.2005 tarihli cevapta bu kere Çine TM'nin TEİAŞ yatırım programında olmadığı, kesin bilginin DSİ Genel Müdürlüğü'nden alınmasının uygun olacağı belirtilmesi üzerine 06.02.2006 tarihli yazı ile Çine HES yatırım programı çerçevesinde plânlanan Çine TM'nin akıbetinin DSİ Genel Müdürlüğü'nden sorulduğu, bu kurum tarafından verilen 06.03.2006 tarihli cevapta; teçhizat ve yapım yüklenicilerinin verdiği iş programına göre şalt sahası inşaatına 2010 yılı Mart ayında başlanabileceği ve inşaatın 15.03.2013 tarihinde tamamlanabileceğinin belirtildiği, davacı şirketin kuracağı santral için 08.05.2006 tarihli yazısı ile bağlantı değişiklik talebinde bulunduğu, TEİAŞ 24.07.2006 tarihli İletim Şebekeleri İşletme Müdürlüğü'ne yazdığı yazısı ile davacının projesi Madranbaba RES'in 154 kV Çine geçici TM OG baraya kurulu gücü 19,5 MW seçilmek kaydıyla bağlanabileceğini bildirdiği, bu

bildirim doğrultusunda, davacının üretim lisansının 07.09.2006 tarihli ve 909-11 sayılı Kurul kararı ile tadil edildiği, tadilat sonucunda tesisin toplam kurulu gücünün 19,5 MW, sisteme bağlantı noktası ve gerilim seviyelerinin ise 154 kV, Çine geçici TM ve OG bara olarak değiştirildiği, santral yapımına ilişkin tüm hususlarla ilgisi bulunan, tesis toplam kurulu gücü, sisteme bağlantı noktası, gerilim seviyesi gibi temel parametrelerin, lisansın verilmesinden 2 yıl, yedi ay, on yedi gün sonra davacıdan kaynaklanmayan nedenlerle değiştirildiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca, değişim nedeniyle davacının 2002 yılından beri yürüttüğü ve davalı idare tarafından kendisine 20.01.2004 tarihli lisans ile verilen parametrelere dayalı olarak geliştirdiği çalışmalarının büyük bir bölümünün kullanılamaz hale geldiği saptanmıştır.

Bu bağlamda, santral alanı ve bağlantıya ilişkin tüm plân ve projelerin değiştiği, teçhizat tipleri ve büyüklüklerinin değiştirilerek bu konularda yapılan bağlantıların yeniden gözden geçirilme gereği doğduğu; lisansın temel parametrelerindeki değişikliğin hemen ertesinde öncelikle M... Elektrik Dağıtım A.Ş. ile 23.11.2006 tarihli bağlantı anlaşması yapıldığı, yeni enerji nakil hattının projelendirme çalışmalarına derhal başlandığı ve müşavir firmanın hazırladığı on dört km'lik projenin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca 21.02.2007 tarihinde onaylandığı, 09.07.2007 tarihli yazı ile davacı şirketten altı km'lik ilave bir nakil hattı yapmasının istendiği, revize projenin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 11.03.2008 tarihli onayı ile onaylandığı ve 26.03.2008 tarihinde T... Elektrik Dağıtım A.Ş.'ne (T.) sunulduğu, Innovative Wind Power ile daha uygun türbin tiplerini içeren anahtar teslimi türbin satış sözleşmesi yapıldığı, sözleşmenin ödeme yükümlülüklerini düzenleyen 6. maddesi uyarınca ödemesi gereken peşinat olan 1.810.000.-Euro'nun da davacı tarafından üretici firma hesabına yatırıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, temelinde davalı idarenin lisans verilirken yaptığı saptamadan kaynaklanan, iletim bağlantı anlaşması ve orman kullanımından çıkan sorunlar gibi başka idarelerin işlemlerinin de etkisi olan tesis tamamlama sürelerindeki azalma

nedenleri ilgili mevzuat kapsamında mücbir sebeplerden olduğundan, davacı şirketin üretim lisansının iptaline ve bu karara karşı yapılan itirazın reddine ilişkin Kurul kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır...”²⁹

1.1.1.7. Lisansa Tabi Olmayan Faaliyetler

Lisans Yönetmeliğinin 7. maddesinde lisansa tabi olmayan faaliyetler belirtilmektedir. Buna göre aşağıdaki üretim tesislerinde yapılan üretim faaliyetleri, önlisans ile lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muaftır:

- a) İmdat grupları ve iletim ya da dağıtım sistemiyle bağlantı tesis etmeden izole çalışan üretim tesisi.
- b) Kurulu gücü azami bir megavat veya Kanunun 14 üncü maddesi çerçevesinde Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenmiş kurulu güç üst sınırına kadar olan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi.
- c) Belediyelerin katı atık tesisleri ile arıtma tesisi çamurlarının bertarafında kullanılmak üzere kurulan elektrik üretim tesisi.
- ç) Mikrokojenerasyon tesisleri ile Bakanlıkça belirlenecek verimlilik değerini sağlayan kategorideki kojenerasyon tesisleri.
- d) Ürettiği enerjinin tamamını iletim veya dağıtım sistemine vermeden kullanan, üretimi ve tüketimi aynı ölçüm noktasında olan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi.

Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan veya dolaylı olarak belediyeye ait olan tüzel kişilerce, belediyeler tarafından işletilen su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde teknik imkânın olması ve DSİ tarafından uygun bulunması hâlinde, önlisans ve lisans alma yükümlülüğü olmaksızın, üretim tesisi kurulabilir. Su isale hattı üzerinde birden fazla belediyenin tahsis hakkı bulunması durumunda, hidroelektrik enerji tesisi ilgili belediyeler arasında yapılacak protokole göre kurulur ve işletilir. Bu kapsamdaki tesisler, Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde

²⁹ 13.D.,K:2011/1041

Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte belirtilen koşullar çerçevesinde kurulabilir.

1.1.1.8. Önlisans ve Lisans Yer Alacak Hususlar

Önlisans ve lisans yer alacak hususlar ile önlisans ve lisans formatları, Kurul kararı ile belirlenir.

Elektrik Lisans Yönetmeliğinde önlisans ve lisansa aşağıdaki hususların dercedilmesi zorunludur:

- a) Tüzel kişinin ünvanı ile adresi.
- b) Önlisans veya lisansın yürürlük tarihi ve süresi.
- c) Tüzel kişilikte yüzde on ve üzerinde, halka açık şirketlerde yüzde beş ve üzerinde doğrudan veya dolaylı pay sahibi olan kişiler ve pay oranları.
- ç) Önlisans veya lisansa ilişkin özel hükümler.

Görevli tedarik şirketinin tedarik lisansında, ayrıca lisansına kayıtlı olan ilgili dağıtım bölgesinde son kaynak tedarikçisi olarak faaliyet göstermekle yükümlü olduğu hükmüne, yer verilir.

Tedarik lisansında, varsa ithalat veya ihracat; üretim lisansında ise varsa ihracat yapılacak ülke, şirket, miktar ve süreye ilişkin hükümlere de yer verilir.

Önlisans ve lisans, üzerinde kayıtlı olan yürürlük tarihinde yürürlüğe girer ve önlisans ve lisans sahibinin önlisans ve lisans kapsamındaki hak ve yükümlülükleri, Yönetmelikte farklı bir şekilde belirlenmedikçe, bu tarihten itibaren geçerlilik kazanır.

Tadil, lisans yenileme ve sona erme ile iptal kararları, kararda aksi belirtilmediği sürece, kararın alındığı tarihte yürürlüğe girer.

1.2. Lisans Sahiplerinin Genel Hak ve Yükümlülükleri

Lisans sahibi tüzel kişinin lisans kapsamındaki hak ve yükümlülükleri lisansın yürürlüğe girmesi ile geçerlilik kazanır.

Lisans sahibi, lisanstan kaynaklanan yükümlülükleri saklı kalmak koşuluyla, lisansı kapsamındaki faaliyetlerinden, Elektrik Lisans Yönetmeliği ile belirlenenleri hizmet alımı yolu ile gördürebilir.

Lisans sahibi 6446 sayılı Kanunda sayılanların yanı sıra;

- a) Tüketiciler dışında, lisans sahibi olmayan hiçbir kişi ile yurt içinde elektrik enerjisi ve/veya kapasite ticareti yapmamak,
- b) Dengeleme ve uzlaştırma işlemlerini düzenleyen ilgili mevzuat kapsamında belirlenen yükümlülükleri yerine getirmek,
- c) Lisansı kapsamındaki tesislerini mevzuat hükümlerine uygun olarak işletmek,
- ç) Lisansı kapsamındaki hizmetin teknik gereklere göre yapılmasını sağlamak,
- d) Kurum tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde verilen tüm talimatlara uymak,
- e) Tesislerini, yasal defter ve kayıtlarını Kurum denetimine hazır bulundurmak, Kurum tarafından talep edildiğinde denetime açmak,
- f) Kurum tarafından istenen her türlü bilgi ve belgeyi zamanında, tam ve doğru olarak Kuruma vermek,
- g) Kurum tarafından talep edilen veya Kuruma sunulacak olan bildirim, rapor ve diğer evrakları, ilgili mevzuatta düzenlenen usul ve esaslara uygun olarak Kuruma sunmak,
- ğ) Lisansına derç edilmiş bulunan hükümlere uymak,
- h) Lisans kapsamındaki faaliyetlerin yerine getirebilmesini teminen gerçek ve tüzel kişiler tarafından verilen veya edinilen bilgileri gizli tutmak ve amacı dışında kullanmamak,

- 1) Lisans işlemleri ile ilgili bedeller ile yıllık lisans bedellerini zamanında ve eksiksiz olarak Kuruma ödemek,
- i) Lisans almanın yanı sıra faaliyet alanlarına göre ilgili diğer mevzuatların gereklerini yerine getirmek ile yükümlüdür.

Tarifesi düzenlemeye tabi lisans sahibi, yukarıda sayılanlara ek olarak;

- a) Piyasa faaliyetleri arasında ve piyasa faaliyetleri ile piyasa dışı faaliyetleri arasında çapraz sübvansiyon yapamaz.
- b) Tüketicilere yapılan satışlar açısından, elektrik enerjisi veya kapasite alımlarını basiretli bir tacir olarak yapmakla yükümlüdür.
- c) Bu Yönetmelikte belirtilen istisnalar ile OSB'ler hariç, piyasa dışında faaliyet gösteremez.
- ç) OSB'ler hariç olmak üzere, bir önceki yıla ait yıllık faaliyet raporu hazırlar ve her yılın Mayıs ayı sonuna kadar Kuruma sunar ve kendi internet sayfasında yayımlar.
- d) Lisansı kapsamındaki hizmeti, eşitler arasında ayırım gözetmeksizin sunmak ile yükümlüdür.
- e) Yapım, mal ve hizmet alım ihalelerini; rekabet ortamında, şeffaf ve eşitlik ilkesi çerçevesinde yapmakla yükümlüdür.

OSB Üretim Lisansı ile OSB Dağıtım Lisansı sahiplerinin hak ve yükümlülükleri, ayrıca yönetmelikle düzenlenir.

1.2.1. Üretim Lisansı Sahiplerinin Hak ve Yükümlülükleri

Üretim lisansı, sahibine;

- a) Lisansında belirtilen üretim tesisini kurma ve işletme,
- b) Üretim tesisinde ürettiği elektrik enerjisini veya kapasitesini;

1. Tedarik şirketlerine,
2. Serbest tüketicilere,
3. Özel direkt hat tesis ettiği kişilere,

satma,

- c) Organize toptan elektrik piyasalarında, elektrik enerjisi ve/veya kapasitesi ticareti yapma,
- ç) Tedarik etmekle yükümlendiği elektrik enerjisi veya kapasitesini teminen, bir takvim yılı için lisansına dercedilen yıllık elektrik enerjisi üretim miktarının, Kurul tarafından belirlenen oranını aşmamak kaydıyla elektrik enerjisi veya kapasitesi alma,
- d) Ürettiği elektrik enerjisinin uluslararası enterkonneksiyon şartı oluşmuş ülkelere ihracatını yapma,
- e) Kurulca verilecek izin ile, sınırda yer alan illerde kurmak kaydıyla, üretim tesisinde ürettiği elektriği iletim veya dağıtım sistemine bağlantı tesis etmeden kuracağı özel direkt hat ile ihraç etme,
- f) Satış olarak değerlendirilmemek üzere, tesislerinde ürettiği enerjiyi iletim veya dağıtım sistemine çıkmadan kullanmak kaydıyla sahip olduğu, kiraladığı, finansal kiralama yoluyla edindiği veya işletme hakkını devraldığı tüketim tesislerinin ihtiyacı için kullanma hakkını verir.

Üretim lisansı sahibi, 6446 sayılı Kanunda sayılanların yanı sıra;

- a) Mücbir sebepler ile yıllık programlı bakım takvimi dışında, üstlenilmiş bulunan yükümlülükleri yerine getirecek şekilde üretim tesisini işler halde tutmak,
- b) Yıllık programlı bakım takvimlerini, TEİAŞ ve/veya ilgili dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiye bildirmek,
- c) İletim tarifesi ve/veya dağıtım tarifesine göre belirlenen bedelleri ödemek,
- ç) Lisansta yazılı tesis tamamlanma tarihine kadar, gerçekleştirilen faaliyetler hakkında her yılın Ocak ve Temmuz ayları içerisinde Kuruma, usulüne uygun olarak ilerleme raporu sunmak,

- d) OSB üretim lisansı sahipleri hariç olmak üzere, kurulu gücü 100 MW ve üzerinde olan ve geçici kabulü yapılmış bütün üretim tesisleri için, kurumsal bilişim sistemi ile endüstriyel kontrol sistemlerini TS ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi standardına uygun bir şekilde işletmek, TS ISO/IEC 27001 standardına uygun faaliyet gösterdiğini Türk Akreditasyon Kurumuna akredite olmuş bir belgelendirme kurumuna ispat ederek sistemlerini belgelendirmek ve söz konusu belgelerin geçerliliğini sağlamak,
- e) Rüzgar enerjisine dayalı üretim lisansı sahibi tüzel kişiler; kriz, gerginlik ve harp durumlarında Genel Kurmay Başkanlığı ve/veya MİT Müsteşarlığı tarafından talep edildiğinde Genelkurmay Başkanlığının sorumluluğunda işletilen Haberleşme, Seyrüsefer ve Radar Sistemlerine ve/veya MİT Müsteşarlığının sorumluluğunda işletilen sistemlere etkisi olduğu tespit edilen türbinlere ilişkin talep edilen tedbirleri yerine getirmek, ile yükümlüdür.

1.2.2. Tedarik Lisansı Sahibinin Hak ve Yükümlülükleri

Tedarik lisansı, sahibine;

- a) Herhangi bir bölge sınırlaması olmaksızın serbest tüketicilerle, elektrik enerjisi ve/veya kapasitesi ticareti yapabilme,
- b) Diğer lisans sahibi tüzel kişilerle elektrik enerjisi ve/veya kapasite ticareti faaliyetinde bulunma,
- c) Organize toptan elektrik piyasalarında, elektrik enerjisi ve/veya kapasitesi ticareti yapma,
- ç) Bakanlığın uygun görüşü doğrultusunda uluslararası enterkonneksiyon şartı oluşmuş ülkelere veya ülkelere, Kurul onayı ile elektrik enerjisi ithalatı ve ihracatı faaliyetlerini yapabilme,
- hakkını verir.

Tedarik lisansı, görevli tedarik şirketine, yukarıda sayılanlar ve 6446 Sayılı Kanunda sayılanların yanı sıra;

- a) İlgili dağıtım bölgesinde bulunan serbest olmayan tüketicilere Kurul tarafından onaylanan perakende satış tarifeleri üzerinden elektrik enerjisi satışı yapma,
- b) İlgili dağıtım bölgesinde, son kaynak tedarikçisi sıfatıyla elektrik enerjisi sağlama,
hakkını verir.

Aynı zamanda tedarik lisansı sahibi, 6446 Sayılı Kanunda sayılanların yanı sıra;

- a) Elektrik enerjisi satışı yapılan serbest tüketiciler ile ilgili bilgileri, TEİAŞ'a veya ilgili dağıtım şirketine vermek,
- b) İletim tarifesi ve/veya dağıtım tarifesine göre belirlenen bedelleri ödemek,
- c) Hizmet verilen tüketiciler ile ilgili olarak, bölgesindeki dağıtım şirketinin talep ettiği bilgileri, dağıtım şirketinin ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için gerekli olması koşuluyla, talep tarihinden itibaren 30 gün içinde sunmak, ile yükümlüdür.

Görevli tedarik şirketi, yukarıda sayılanlar ve 6446 Sayılı Kanunda sayılanların yanı sıra;

- a) Lisansına kayıtlı olan dağıtım bölgesinde bulunan serbest olmayan tüketicilere Kurul tarafından onaylanan perakende satış tarifeleri üzerinden elektrik enerjisi satışı yapmak,
- b) İlgili dağıtım bölgesinde, son kaynak tedarikçisi sıfatıyla elektrik enerjisi sağlamak,
- c) Piyasada rekabeti kısıtlayıcı veya engelleyici etki doğuran davranış veya ilişkilere girmemek, bu tür davranış veya ilişkilerin tespiti halinde Kurulca öngörülecek tedbirlere uymak,
- ç) Lisanssız elektrik üretim faaliyeti ile ilgili mevzuat kapsamında belirtilen görevleri yerine getirmek,

- d) Tarife önerilerini, Kurul tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre hazırlayarak Kurum onayına sunmak,
- e) Her yıl Aralık ayı sonuna kadar gelecek beş yıl için, tahmin ettikleri elektrik enerjisi puant güç taleplerini, ihtiyaç duydukları elektrik enerjisi miktarını, bu miktarın temini için yaptıkları sözleşmeleri ve ilave enerji veya kapasite ihtiyaçlarını Kuruma bildirmek,
- f) Son kaynak tedariki kapsamındaki tüketiciler için temin ettiği elektrik enerjisinin Kurul tarafından her yıl belirlenecek oranı kadarını, TETAŞ'tan temin etmek,
- g) İş ve işlemlerinde tüketicilere; ilgili dağıtım şirketinin devamı niteliğinde olduğu izlenimi verebilecek aynı marka, logo ve ana şirket unvanı gibi hususların kullanılmasından ve bu nitelikteki açıklama ve beyanlardan kaçınmak,
- ğ) Lisans alma tarihinden itibaren yirmi dört ay içerisinde TS EN ISO 9001, TS ISO 10002 ve TS ISO/IEC 27001 standartları için Türk Akreditasyon Kurumuna akredite olmuş bir belgelendirme kurumu tarafından verilen uygunluk belgelerini Kuruma sunmak, ile yükümlüdür.

Son kaynak tedarik yükümlülüğü bulunan tedarik şirketinin lisansının sona ermesi veya iptali hâlinde, ilgili bölge için son kaynak tedarik yükümlüsü tedarik şirketi, Elektrik Piyasasında Dağıtım ve Tedarik Lisanslarına İlişkin Tedbirler Yönetmeliği çerçevesinde belirlenir.

Görevli tedarik şirketleri dışındaki tedarik lisansı sahibi tüzel kişiler, lisansları kapsamında serbest olmayan tüketicilere elektrik enerjisi ve/veya kapasite satışı yapamazlar.

Tedarik lisansı, TETAŞ'a;

- a) Mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alış ve satış anlaşmaları imzalayabilme,

- b) Hükümetler arası anlaşmalar kapsamında elektrik enerjisi ithalat veya ihracat anlaşmaları imzalayabilme,
- c) İlgili mevzuat kapsamında elektrik enerjisi ve kapasitesi alım ve satımına ilişkin ikili anlaşmalar yapma ve yürütme,
- ç) Organize toptan elektrik piyasalarında faaliyette bulunabilme, hakkını verir.

Tedarik lisansı kapsamında TETAŞ, 6446 Sayılı Kanunda sayılanların yanı sıra;

- a) Görevli tedarik şirketine, tarifesi düzenlemeye tabi olan tüketiciler için ihtiyaç duyulan elektrik enerjisinin Kurul tarafından her yıl belirlenecek oranı kadarını, toptan satış tarifesinden satmak,
- b) Dağıtım şirketlerinin, genel aydınlatma ile teknik ve teknik olmayan kayıplarından dolayı ortaya çıkan enerji ihtiyaçlarını temin etmek,
- c) Mevcut sözleşmeler kapsamında imzalanmış olan enerji alış ve satış anlaşmalarını yürütmek,
- ç) Satın aldığı elektrik enerjisinin ortalama maliyetini ve üstlenilmiş olan diğer yükümlülükleri yansıtan toptan satış tarife önerisini Kuruma sunmak ve Kurul onayını müteakip eşit taraflar arasında ayırım gözetilmeksizin uygulamak, ile yükümlüdür.

1.2.3. Yükümlülüklerin Ertelenmesi, Askıya Alınması ve Kaldırılması

Önlisans ve lisans sahibinin 6446 sayılı Kanundan kaynaklanan yükümlülükleri, mücbir sebep hallerinde, etkilendikleri oranda, mücbir sebebin etkileri giderilinceye kadar, Kurul kararıyla ertelenebilir veya askıya alınabilir. Söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilemeyeceğinin anlaşıldığı hallerde, Kurul, önlisans ve lisans sahibinin yükümlülüğünün kaldırılmasına da karar verebilir. İletim ve dağıtım faaliyetlerine ilişkin yükümlülüklerin kaldırılması talep edilemez.

Bir olayın mücbir sebep³⁰ hali sayılabilmesi için; olaydan etkilenen tarafın gerekli özen ve dikkati göstermiş ve tüm önlemleri almış olmasına karşın olayın önlenemeyecek, kaçınılamayacak ve öngörülemeyecek olması ve bu durumun etkilenen tarafın ilgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesini engellemesi gerekir.

Aşağıda belirtilen haller, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, mücbir sebepler olarak kabul edilir:

- a) Doğal afetler ve salgın hastalıklar,
- b) Savaş, nükleer ve kimyasal serpinçler, seferberlik halleri, halk ayaklanmaları, saldırı, terör hareketleri ve sabotajlar,
- c) Grev, lokavt veya diğer memur ve işçi hareketleri.

6446 sayılı Kanun kapsamındaki yükümlülüklerin ertelenmesi, askıya alınması veya kaldırılması kararının verilebilmesi için, lisans sahibinin;

- a) Mücbir sebebin başlama tarihini ve mahiyetini,
- b) İlgili mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerine olan etkilerini,
- c) Mümkün olması halinde etkilerin tahmini giderilme süresini, içeren başvurusunu, Kuruma yazılı olarak bildirmesi zorunludur.

Bu kapsamındaki talepler, başvuruya ilişkin gerekli bilgi ve belgelerin tamamlanmasından itibaren altmış gün içerisinde Kurul kararı ile sonuçlandırılır.

Tarifesi düzenlemeye tabi faaliyet yürüten lisans sahibinin lisans kapsamındaki hakları Kuruldan izin almaksızın üçüncü şahıslara devir, temlik ve rehin edilemez. Kurul izni için yapılan başvuru, Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 21 inci

³⁰ Mücbir sebep hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. EVREN, Çınar Can, “İdarenin Sorumluluğunu Etkileyen Neden Olarak Mücbir Sebep”, Gazi ÜHFD, C. XIV, S. 1. 2010; YAYLA, Yıldızhan, “İdarenin Sorumluluğu ve Mücbir Sebep”, **Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler Sempozyumu**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1980

maddesi hükümleri uyarınca incelendikten sonra hazırlanan değerlendirme raporu Kurula sunulur ve Kurul kararı ile sonuçlandırılır.

1.2.4. Hesapların Ayrıştırılması ve Çapraz Sübvansiyon Yasağı

Tarifesi düzenlemeye tabi faaliyet gösteren tüzel kişiler;

- a) Tarifesi düzenlemeye tabi her faaliyet ve bu faaliyetin lisansı kapsamında sınırlandığı her bölge için,
- b) Piyasa faaliyeti ile birlikte yürütülmesi verimlilik artışı sağlayacak nitelikteki piyasa dışı bir faaliyetin yürütülmesi halinde, piyasa dışı faaliyet için, ayrı hesap ve kayıt tutmakla yükümlüdür.

Görevli tedarik şirketi, perakende satış faaliyeti ile perakende satış hizmeti için ayrı hesap tutar ve bu hesaplar arasında çapraz sübvansiyon yapamaz.

Görevli tedarik şirketi, hesaplarını Kurul tarafından onaylanan Elektrik Dağıtım Sektörü Düzenleyici Hesap Planına uygun olarak tutmakla yükümlüdür.

Tarifesi düzenlemeye tabi faaliyet yürüten lisans sahibi;

- a) Müessesesi, bağlı ortaklığı, iştiraki veya ortağının kendisi ile,
- b) Aynı holding ya da şirketler topluluğu çatısı altında yer alan başka bir şirketle,
- c) Piyasa faaliyetleri arasında,
- ç) Piyasa faaliyetleri ile piyasa dışı faaliyetleri arasında, çapraz sübvansiyon tesis edemez.

1.2.5. Teminatın İadesi ve İrat Kaydedilmesi

Önlisans başvurularında, Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 12'nci maddesi kapsamında Kuruma sunulan teminat,

a) Aşağıdaki hallerde ilgili tüzel kişiye iade edilir:

1. Elektrik Lisans Yönetmeliğinde belirtilen “Rüzgar ve güneş enerjisine dayalı önlisans başvurularında TEİAŞ tarafından yapılan yarışma sonucunda bağlantı hakkını elde eden tüzel kişilerin mücbir sebep halleri ile başvuru sahibinden kaynaklanmayan haklı sebepler dışında bir sebeple önlisans başvurusundan vazgeçmesi veya önlisans başvurusunun reddedilmesi” hükmü saklı kalmak üzere, önlisans başvurusundan vazgeçilmesi veya önlisans başvurusunun reddedilmesi.
2. Önlisansın, önlisans sahibi tüzel kişiden kaynaklanmayan bir nedenle sona erdirilmesi.

b) Aşağıdaki hallerde irat kaydedilir:

- 1) Önlisans sahibinin 20 nci maddede belirtilen süre içerisinde üretim lisansı başvurusunda bulunmaması.
- 2) Önlisans sahibinin, önlisans süresinde yerine getirmesi gereken yükümlülüklerini süresi içerisinde yerine getirmemesi.
- 3) Bu fıkranın (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde belirtilen durumlar dışında, önlisansın, önlisans sahibi tüzel kişinin talebiyle sona ermesi veya Kurul kararıyla iptal edilmesi.
- 4) 21 inci madde kapsamında lisans başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verilmesi.
- 5) Lisans başvurusu değerlendirmeye alındıktan sonra başvurudan vazgeçilmesi veya mücbir sebep halleri ile başvuru sahibinden kaynaklanmayan haklı sebepler dışında bir sebeple başvurunun reddedilmesi.
- 6) Rüzgar ve güneş enerjisine dayalı önlisans başvurularında TEİAŞ tarafından yapılan yarışma sonucunda bağlantı hakkını elde eden tüzel kişilerin mücbir sebep halleri ile başvuru sahibinden kaynaklanmayan

haklı sebepler dışında bir sebeple önlisans başvurusundan vazgeçmesi veya önlisans başvurusunun reddedilmesi.

Lisans başvurularında, Kuruma sunulan teminat aşağıdaki hallerde iade edilir:

- a) Lisans başvurusundan vazgeçilmesi veya başvurunun reddedilmesi halinde.
- b) Lisansa konu üretim tesisinin;

1. Tamamının geçici kabulünün yapıldığının tevsiki halinde,

2. Geçici kabulü yapılmayan kısım için Elektrik Lisans Yönetmeliğinin lisans başvurularını düzenleyen 20'nci maddesi uyarınca belirlenen tutarda yeni teminatın Kuruma sunulması kaydıyla, kısmi geçici kabulünün yapıldığının tevsiki halinde.

3. Üretim lisansları ile ilgili olarak, Elektrik Lisans Yönetmeliğinin lisans başvurularını düzenleyen 20'nci madde kapsamında Kuruma sunulan teminat, mücbir sebep halleri ile lisans sahibinden kaynaklanmayan haklı sebepler dışında;

- a) Üretim tesisinin lisansta belirlenen inşaat süresi içerisinde kurulmaması,
- b) Üretim tesisinin kalan süre içerisinde kurulamayacağını tespit edilmesi,
- c) Lisansın, üretim tesisinin geçici kabulü yapılmadan önce herhangi bir nedenle iptal edilmesi, halinde irat kaydedilir.

Önlisans veya lisansa derç edilmiş bulunan kurulu gücün düşürülmesi suretiyle önlisans veya lisansın tadil edilmesinin talep edilmesi halinde;

- a) Tadil talebinin gerekçesinin mücbir sebep ya da gerekçeleri Kurul tarafından uygun bulunan haller kapsamında bulunması durumunda, tadil sonucunda önlisans veya lisansa derç edilecek kurulu güce karşılık gelen tutarda yeni teminatın Kuruma sunulması kaydı ile mevcut teminat iade edilir.

b) Yukarıda belirtilen haller dışında, Kuruma sunulmuş bulunan teminat önlisans süresince veya üretim tesisinin geçici kabulü yapılmaya kadar iade edilmez.

1.2.6. Hizmet Alımı

Lisans sahibi tüzel kişiler, lisansları kapsamındaki faaliyetlerle ilgili olarak hizmet alımı yapabilirler.

Dağıtım şirketleri, lisansları kapsamındaki faaliyetlerle ilgili olarak;

- a) 6446 sayılı Kanununun 23 üncü maddesi çerçevesinde, her yıl, takip eden beş yıl için ve takip eden on yıl için olmak üzere sistemlerine bağlanabilecek bölgesel üretim tesisi kapasitelerinin belirlenmesi,
- b) SCADA'nın işletilmesi ile ilgili mevzuat uyarınca proje onayı ve kabul işlemleri, üretim ve tüketim tesislerinin dağıtım sistemine bağlantısı ile ilgili görüşlerin verilmesi ve 21/12/2012 tarihli ve 28504 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Dağıtım ve Perakende Satışına İlişkin Hizmet Kalitesi Yönetmeliği kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi,
- c) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımı işlerinde, ihale dokümanlarının hazırlanması ve tekliflerin değerlendirilmesi gibi yüklenici ve/veya tedarikçi ile sözleşme imzalanmasına kadar olan sürece ilişkin işlemlerin yapılması,
- ç) Tüketicilere yönelik çağrı hizmetleri dışında, tüketici hizmetleri merkezlerinin iş ve işlemleri, konularında hizmet alımı yapamaz.

Görevli tedarik şirketleri;

- a) Faturalandırma ve tahsilat işlemleri ile tüketici hizmetleri merkezlerinin tüketicilere yönelik çağrı hizmetleri için,
- b) Nüfusu elli binin altında olan ilçelerde tüketici hizmetleri merkezlerinin tüm faaliyetleri için, hizmet alımı yapabilirler. Görevli tedarik şirketleri hizmet alımına ilişkin uygulamasını, her yıl, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından

yayımlanan nüfus sayılarını esas alarak takip eden yılın sonuna kadar bu fıkra hükmüne uygun hale getirir.

Görevli tedarik şirketleri, bu kapsamındaki hizmet alımlarını perakende satış faaliyetlerinin hukuki ayrıştırması çerçevesinde belirlenen ve Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği ile ilgili diğer mevzuatta yer alan düzenlemelere aykırı olmamak koşuluyla yapabilirler.

Bu madde kapsamında düzenlenen hizmet alımı, ilgili lisans sahibi tüzel kişinin lisanstan kaynaklanan yükümlülüklerinin devri anlamına gelmez.

1.3. Önlisans

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 6. maddesine göre; üretim lisansı başvurusunda bulunan tüzel kişiye öncelikle, üretim tesisi yatırımına başlaması için mevzuattan kaynaklanan izin, onay, ruhsat ve benzeri belgeleri edinebilmesi ve üretim tesisinin kurulacağı sahanın mülkiyet veya kullanım hakkını elde edebilmesi için Kurum tarafından belirli süreli önlisans verilir. Önlisansa ilişkin aşağıda belirtilen hususlar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenecektir:

- a) Başvuru, değerlendirme ve teminat mektubu usul ve esasları ile önlisansın verilmesi, tadili, sona ermesi, iptali, süresi ve süre uzatımı hâllerinde uygulanacak usul ve esaslar
- b) Önlisansın iptali ve sona ermesinin hüküm ve sonuçları
- c) Önlisans sahibi tüzel kişilerin önlisans kapsamında sahip oldukları haklarına, yükümlülüklerine, sermaye yeterliliklerine ilişkin usul ve esaslar

Önlisans süresinde; gerekli izin, onay, ruhsat veya benzeri belgeleri alamayan, üretim tesisinin kurulacağı sahanın mülkiyet veya kullanım hakkını elde ettiğini tevsik edemeyen, Kurum tarafından belirlenen yükümlülükleri yerine getirmeyen tüzel kişiye lisans verilmez.

Lisans alınıncaya kadar veraset ve iflas nedenleri dışında önlisans sahibi tüzel kişinin ortaklık yapısının doğrudan veya dolaylı olarak değişmesi, hisselerinin devri veya hisselerin devri sonucunu doğuracak iş ve işlemlerin yapılması veya Kurum tarafından belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda önlisans iptal edilir.

6446 sayılı Kanun kapsamında Kurul tarafından verilecek önlisansların tabi olacağı ve önlisans sahiplerinin uymakla yükümlü olduğu esaslar şunlardır:

- a) Bu Kanundaki istisnalar hariç üretim faaliyetiyle iştirak edecek tüzel kişi, faaliyeti birden fazla tesiste yürütecek olması hâlinde, her tesis için ayrı önlisans almak zorundadır.
- b) Tüzel kişiler, Kurul tarafından belirlenen önlisans alma, tadili, suret çıkartma ve diğer bedelleri Kuruma ödemek zorundadır.
- c) Önlisans sahibi tüzel kişi, Kurumun faaliyetlerini yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi ve belgeyi istenilen zamanda Kuruma vermek zorundadır.

Önlisansın süresi mücbir sebep hâlleri hariç yirmi dört ayı geçemez. Kurul, kaynak türüne ve kurulu güce bağlı olarak bu süreyi yarısı oranında uzatabilir.

Önlisansın, önlisans sahibi tüzel kişiden kaynaklanmayan bir nedenle iptal edilmesi veya sona ermesi hâlinde ilgisinin teminatı iade edilir.

Önlisans, süresi uzatılmadığı takdirde süresinin bitiminde, önlisans sahibi tüzel kişinin talebi veya iflası hâlinde kendiliğinden sona erer.

Önlisans için başvuran tüzel kişiden, önlisans süresinde yerine getirmesi gereken yükümlülükleri ikmal etmemesi hâlinde irat kaydedilmek üzere, kurulmak istenen üretim tesisinin niteliği ve büyüklüğüne göre yönetmelikle belirlenecek miktarda teminat mektubu alınır.

Lisans başvurusuna konu üretim tesisinin tesis edileceği yerde faaliyet göstermek üzere petrol veya doğal gaz piyasası faaliyetleri için ayrıca lisans başvurusunun yapılması durumunda öncelik verilecek lisans başvurusuna Bakanlık görüşü alınarak Kurul tarafından karar verilmektedir.

1.3.1. Önlisans Başvuru Usulü

Önlisans başvuru usulü, Lisans Yönetmeliğinin 12. maddesinde düzenlenmiştir. Yönetmeliğe göre,³¹ Üretim faaliyetinde bulunmak isteyen tüzel kişiler, önlisans almak için Yönetmelik ekinde (Ek-2) yer alan “Önlisans Başvuru Dilekçesi” ile birlikte, Kurul kararıyla yürürlüğe konulan “Önlisans ve Lisans İşlemleri ile İlgili Başvurularda Sunulması Gereken Bilgi ve Belgeler Listesi” uyarınca sunulması gereken belgeleri ibraz etmek suretiyle, bu Yönetmelikte başvuru süresi düzenlenen kaynaklar bakımından süresi içerisinde Kuruma başvurmalıdır.

Önlisans işlemleri ile ilgili diğer başvurularda, formatı ve ekleri Kurulca belirlenen formlar kullanılır. Başvuru dilekçelerine eklenecek bilgi ve belgelere ilişkin açıklamalar; “Önlisans ve Lisans İşlemleri ile İlgili Başvurularda Sunulması Gereken Bilgi ve Belgeler Listesi” nde yer alır.

Piyasada faaliyet göstermek üzere önlisans başvurusunda bulunacak özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilerin;

- a) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda anonim şirket ya da limited şirket olarak kurulmuş olması,
- b) Anonim şirket olarak kurulmuş olması halinde, sermaye piyasası mevzuatına göre borsada işlem görenler dışındaki paylarının tamamının nama yazılı olması,zorunludur.

Önlisans başvurusunda bulunan tüzel kişinin veya tüzel kişilikte;

³¹ 23/12/2015 tarihli ve 29571 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik ile değiştirilmiştir.

- a) Doğrudan veya dolaylı pay sahibi olan gerçek veya tüzel kişi veya kişilerin,
b) Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile limited şirketlerde müdürlerin,
Kanununun 5 inci maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında yasaklı olmaması zorunludur.

Önlisans başvurularında,

- a) MWm cinsinden her bir kurulu güç başına Kurul kararı ile belirlenen tutarda teminat sunulur. Bu yöntemle hesaplanan teminat tutarının üst sınırı, üretim tesisi için Kurum tarafından öngörülen toplam yatırım tutarının yüzde beşini geçmemek üzere, Kurul kararı ile belirlenir. Bu Yönetmelik kapsamında Kuruma sunulacak banka teminat mektubu tutarı, birden fazla bankadan temin edilen banka teminat mektupları ile de sağlanabilir.
- b) Şirket asgari sermayesinin, üretim tesisi için Kurum tarafından öngörülen toplam yatırım tutarının yüzde beşine, nükleer enerjiye veya yerli kömüre dayalı üretim tesisi kurulması için yapılan önlisans başvuruları açısından yüzde birine artırıldığına ilişkin şirket esas sözleşmesinin sunulması zorunludur.
- c) Önlisans alma bedelinin Kurum hesabına yatırıldığına ilişkin belgenin ibraz edilmesi zorunludur. Yerli doğal kaynaklar ile yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi kurmak üzere önlisans almak için başvuruda bulunan tüzel kişilerden önlisans alma bedelinin sadece yüzde onu tahsil edilir.
- ç) Başvuru sahibi tüzel kişinin esas sözleşmesinde;

1) Tüzel kişinin anonim şirket olması halinde, sermaye piyasası mevzuatına göre borsada işlem görenler dışındaki paylarının tamamının nama yazılı olduğuna ve hamiline yazılı pay senedi çıkaramayacağına ilişkin hükme,

2) Önlisans süresince şirketin ortaklık yapısında değişiklik yapılamayacağına ilişkin bu Yönetmelikte öngörülen hüküm ile şirket sermaye miktarının azaltılmasına yönelik esas sözleşme değişikliklerinde Kurumun onayının alınacağına ilişkin hükme, yer verilmesi zorunludur.

d) Rüzgar, güneş, hidrolik veya jeotermal enerjiye dayalı başvurular hariç olmak üzere, önlisans başvurularında Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında alınması gerekli olan kararın sunulması zorunludur.

Önlisans başvuruları kapsamında; linyit, taşkömürü, asfaltit, bitümlü şist, jeotermal, rüzgâr, güneş enerjisi ve hidrolik kaynaklar gibi yerli doğal kaynaklardan elektrik enerjisi üretmek üzere üretim tesisi kurulması talep edildiği takdirde;

a) Yerli kömür ve jeotermale dayalı önlisans başvurularında, enerji kaynağının kullanım hakkı ya da diğer aynı haklarının tesis edilmiş olduğunun veya bu hakların tesis edileceğinin yetkili gerçek veya tüzel kişilerce taahhüt edilmiş olduğuna ilişkin belgenin,

b) Rüzgâr veya güneş enerjisine dayalı kaynaklar açısından; üretim tesisinin kurulacağı sahanın başvuruda bulunacak tüzel kişinin mülkiyetine konu olması halinde, sahanın mülkiyet hakkına sahip olunduğuna ilişkin belgenin,

c) Hidrolik kaynaklar için DSİ ile yapılmış Su Kullanım Hakkı Anlaşmasının veya Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalayabilmeye hak kazanıldığına ilişkin belgenin, sunulması zorunludur.

Rüzgar ve güneş enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak amacıyla yapılacak önlisans başvuruları aşağıdaki usule uygun olarak alınır:

a) TEİAŞ, Kanununun 23 üncü maddesi çerçevesinde, her yıl rüzgar enerjisine dayalı başvurular için 1 Ekim, güneş enerjisine dayalı başvurular için 1 Mayıs tarihine kadar, takip eden beş yıl için ve takip eden on yıl için olmak üzere, bağlantı noktasına göre ve/veya bölgesel bazda, sisteme bağlanabilecek rüzgar veya güneş enerjisine dayalı üretim tesisi kapasitesini Kuruma bildirir.

b) Rüzgar enerjisine dayalı başvurular için her yıl Nisan ayının ilk beş iş gününde, güneş enerjisine dayalı başvurular için her yıl Kasım ayının ilk beş iş gününde, açıklanan kapasite çerçevesinde Kurum tarafından önlisans başvuruları alınır.

c) Başvuru ekinde, bu Yönetmelik kapsamında son üç yıl içinde elde edilmiş en az bir yıl süreli standardına uygun rüzgar veya güneş ölçümünün bulunması zorunludur.

Nükleer enerjiye dayalı üretim tesisi kurulması için yapılan önlisans başvurusu kapsamında ilgili kurumdan alınacak yer lisansının Kuruma ibrazı zorunludur.

Beşinci fıkranın (b) bendi çerçevesinde yapılacak olan asgari sermaye hesabında;

a) Birden fazla önlisans veya lisans başvurusunda bulunan tüzel kişinin sermayesinin, her bir önlisans veya lisans başvurusu için öngörülen sermaye miktarlarının toplanması suretiyle bulunan miktardan az olmaması,

b) Lisans veya önlisans sahibi bir tüzel kişinin yeni bir önlisans veya lisans başvurusunda bulunması halinde, şirketin sermayesinin, yeni başvuru için öngörülen sermaye miktarıyla, geçici kabulü yapılmamış her bir üretim tesisine ilişkin lisans ile önlisans ve varsa mevcut başvurular için Kurum tarafından öngörülen sermaye tutarlarının toplanması suretiyle bulunan tutardan az olmaması, zorunludur.

1.3.2. Önlisans Başvurularının Alınması ve İncelenmesi

Başvuru sırasında tüzel kişilerden istenen belgelerin gereğine uygun olarak teslim edilip edilmediği hakkındaki inceleme, sunulan belgelerin Kurum evrakına giriş tarihini izleyen yirmi iş günü içerisinde tamamlanır. Rüzgar ve güneş enerjisine dayalı önlisans başvurularında sunulan bilgi ve belgelerin eksik olması veya ilgili mevzuatta aranan şartları sağlamaması hallerinde başvuru yapılmamış sayılarak başvuru dosyası iade edilir. Diğer başvurularda ise ilgili mevzuata uygun olarak yapılmadığı tespit edilen önlisans başvurularındaki eksikliklerin ilgisine yapılan tebligattan itibaren on beş iş günü içerisinde giderilmesi istenerek, giderilmediği takdirde başvurunun yapılmamış sayılarak başvuru sırasında sunulan belgelerin iade edileceği bildirilir. Bu süre içerisinde eksikliklerin giderilmemesi veya başvurudan

vazgeçildiğinin Kuruma yazılı olarak bildirilmesi halinde, ilgili ana hizmet birimi tarafından başvuru yapılmamış sayılır ve başvuru sahibinin talebi halinde, başvuru sırasında sunulan belgeler iade edilir. Bu durumda yatırılmış ise başvuru sahibinin talebi halinde, önlisans alma bedeli iade edilir.

Önlisans başvuru esaslarına göre eksiksiz olarak yapıldığı tespit edilen başvurular, başvuru tarihi itibariyle veya birinci fıkra kapsamında eksikliklerin giderildiğine ilişkin bilgi ve belgelerin Kurum evrakına giriş tarihi itibariyle değerlendirmeye alınmış sayılır.

Değerlendirmeye alınan önlisans başvurusuna ilişkin bilgiler Kurum internet sayfasında duyurulur. Duyurusu yapılan başvuruya, üçüncü şahıslar tarafından on iş günü içerisinde ve sadece kişisel hak ihlali açısından yazılı olarak itirazda bulunulabilir.

Yapılacak ilanda başvuruya konu yerin il, ilçe, köy ve/veya mahalle, ada ve/veya parsel ve/veya 1/25.000'lik pafta numarası ve/veya UTM-ED50 (6° lik) sisteme göre belirlenmiş koordinat bilgileri ilan edilir.

1.3.3. Önlisans Başvurularının Değerlendirilmesi

Yukardaki esaslara uygun olarak eksiksiz olarak yapıldığı tespit edilen başvurular değerlendirmeye alınır.

Değerlendirmeye alınan önlisans başvuruları ile ilgili olarak;

- a) Kurum tarafından, kurulacak üretim tesisinin iletim ve/veya dağıtım sistemine bağlantısı ve sistem kullanımı hakkında TEİAŞ ve/veya üretim tesisinin bulunduğu dağıtım bölgesindeki dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiden görüş istenir.
- b) TEİAŞ ve/veya ilgili dağıtım şirketi, başvuru kapsamındaki üretim tesisinin bağlanması talep edilen trafo merkezi ile bağlantı kapasitesine ilişkin ilgili

mevzuat kapsamında oluşturulan görüşünü, bildirim tarihinden itibaren kırkbeş gün içerisinde sonuçlandırarak Kuruma sunar.

c) Kuruma sunulan görüşler, on işgünü içerisinde başvuru sahibine bildirilir. Başvuru sahibinin, bağlantı ve sistem kullanımı hakkında oluşturulan görüş veya görüşleri kabul etmesi halinde söz konusu görüşleri kabul ve taahhüt ettiğine ilişkin belgeyi, aksi halde gerekçeleri ile birlikte itirazını on iş günü içerisinde Kuruma sunması zorunludur. Aksi halde bağlantı ve sistem kullanım hakkındaki görüş veya görüşleri kabul ve taahhüt etmiş sayılır.

Kişisel hak itirazı bakımından değerlendirilmiş, rüzgar veya güneş enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak için yapılan önlisans başvuruları, aşağıdaki şekilde değerlendirilir:

a) Önlisans başvurusunda bulunan tüzel kişiler tarafından her bir tesis için ilan edilen bağlantı noktalarından veya bağlantı bölgelerinden yalnızca bir bağlantı noktası veya bölgesi ilgili mevzuat çerçevesinde tercih edilebilir. Başvuruya esas kurulu güç, tercih edilen bağlantı noktası ve/veya bağlantı bölgesinde ilan edilen kapasiteden fazla olamaz. Rüzgar ve güneş enerjisine dayalı önlisans başvurularında, santral sahasının birden fazla bağlantı bölgesi içinde yer alması halinde, santral sahasının en fazla yer kapladığı bağlantı bölgesinde yer aldığı kabul edilir.

b) Önlisans başvurularının ilgili mevzuat çerçevesinde teknik değerlendirmesinin yapılabilmesi için istenen bilgi ve belgeler, Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğüne gönderilir. Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü teknik değerlendirmeyi tamamlayarak Kuruma bildirir. Bu kapsamda teknik değerlendirmesi uygun bulunan önlisans başvuruları, bağlantı görüşlerinin oluşturulması için TEİAŞ'a ve/veya ilgili dağıtım şirketine gönderilir.

c) Söz konusu başvuru kapsamındaki üretim tesisinin bağlantı noktası ve gerilim seviyesi, TEİAŞ ve/veya dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi tarafından belirlenir.

ç) Aynı bağlantı noktasına ve/veya aynı bağlantı bölgesine bağlanmak için ve/veya aynı sahaya birden fazla başvurunun bulunması halinde, başvurular

arasından ilan edilen kapasite kadar sisteme bağlanacak olanları belirlemek için TEİAŞ tarafından yarışma yapılır.

d) Yukarıdaki kapsama girmeyen başvurularla ilgili bağlantı görüşleri Kuruma bildirilir ve söz konusu başvuruya ilişkin önlisans işlemlerine Yönetmelik hükümleri çerçevesinde Kurum tarafından devam edilir.

Başvuru sahibinden, değerlendirme sürecinin sonuçlandırılabilmesi için ihtiyaç duyulan her türlü ek bilgi ve belge ayrıca istenebilir ve başvuru sahibi tüzel kişiyi temsile yetkili şahıslar doğrudan görüşme yapmak üzere çağrılabilir.

Önlisans başvurusunun değerlendirmeye alınması, önlisans almaya hak kazanıldığı anlamını taşımaz.

1.3.4. Önlisans Başvurularının Sonuçlandırılması

Kurum tarafından yapılan değerlendirme Kurula sunulur ve önlisans başvurusu Kurul kararıyla sonuçlandırılır. Yönetmelikte belirtilen yükümlülükleri yerine getiren tüzel kişiye Kurul kararı ile önlisans verilir ve önlisans sahibi tüzel kişinin ticaret unvanı ile aldığı önlisans süresi ve önlisansa konu üretim tesisinin bulunduğu yere ilişkin bilgiler, Kurumun internet sayfasında duyurulur.

Önlisans başvurusuna ilişkin kişisel hak itirazları Kurul kararıyla sonuca bağlanır ve itiraz kapsamında gerekli görülmesi halinde Kurul tarafından başvurunun reddine karar verilebilir.

Önlisans başvuruları aşağıdaki hallerde Kurul kararı ile reddedilir:

- a) TEİAŞ veya ilgili dağıtım şirketi tarafından uygun bağlantı görüşü verilmeyen başvurular.
- b) Rüzgar ve güneş enerjisine dayalı başvurularda, üretim tesisinin kurulacağı sahanın maliki tarafından başvuru yapılması durumunda aynı saha için yapılan diğer başvurular.

c) Önlisans başvurusu kapsamında kurulması planlanan üretim tesisinin iletim ve/veya dağıtım sistemine bağlantısı ve sistem kullanımı hakkında, ilgili mevzuat çerçevesinde uygun bağlantı görüşü oluşturulamayan ve/veya başvuru sahibi tüzel kişi tarafından özel direkt hat tesis edilmesi tercih edilmeyen başvurular.

ç) Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü tarafından teknik değerlendirmesi uygun bulunmayan başvurular.

d) Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü tarafından ölçüm istasyonunun, üretim tesisine ilişkin bilgi formunda verilen koordinatlara göre üretim tesisinin kurulacağı önlisans başvurusu yapılan santral sahası alanında yer almadığı bildirilen başvurular.

Önlisans başvurularının sonlandırılması aşağıdaki hallerde ilgili ana hizmet birimi tarafından yapılmaktadır.

a) Önlisans verilmesi hakkında karar alınmadan önce, başvurudan vazgeçildiğinin Kuruma bildirildiği başvurular.

b) 6/12/2013 tarihli ve 28843 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Rüzgâr ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Önlisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği kapsamında yarışmayı kazanamadığı Kuruma bildirilen başvurular.

Bu iki halde Kurula ait yetki hizmet birimine devredilmiş olmaktadır. EPDK’nun yoğun iş yükü sebebiyle böyle bir yetki devri yapılması zorunlu hale gelmiştir.

1.3.5. Önlisans Süresi İçerisinde Tamamlanması Gereken İş ve İşlemler

Önlisans sahibi tüzel kişi, önlisansa konu üretim tesisinin yatırımına başlanabilmesi için önlisans süresi içerisinde aşağıdaki iş ve işlemleri tamamlamakla yükümlüdür:

- a) Üretim tesisinin kurulacağı sahanın önlisans sahibi tüzel kişinin mülkiyetinde olmaması halinde, söz konusu sahanın mülkiyet veya kullanım hakkının elde edilmesi, hidroelektrik santrallerinde su tutma alanları ile ilgili olarak kamulaştırma kararının alınması, nükleer santrallerde üretim tesisinin kurulacağı sahaya ilişkin tahsis işlemlerinin yapılması.
- b) Kurulması planlanan üretim tesisine ilişkin imar planlarının onaylanması.
- c) Üretim tesisinin inşaatına başlanabilmesi için gerekli olan ön proje veya proje veya kat' i proje onayının alınması.
- ç) Bağlantı anlaşması için TEİAŞ veya ilgili dağıtım şirketine başvurunun yapılması.
- d) Rüzgar enerjisine dayalı önlisansa konu üretim tesisi için Teknik Etkileşim İzninin alınması.
- e) Rüzgar, güneş, hidrolik veya jeotermal enerjiye dayalı başvurular için Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında gerekli olan kararın alınması.
- f) Üretim tesisine ilişkin yapı ruhsatının veya söz konusu ruhsatın yerine geçecek belgenin alınması veya söz konusu ruhsatın alınmasına gerek olmadığına ilişkin belgenin sunulması.
- g) Önlisansa konu üretim tesisi ile ilgili olarak;

1. Yerli kömüre dayalı üretim tesisleri ile jeotermal kaynağa dayalı üretim tesisleri için kaynak kullanım hakkına ilişkin anlaşmanın,
2. Hidrolik kaynağa dayalı üretim tesisleri için DSİ ile yapılmış Su Kullanım Hakkı Anlaşmasının,
3. Rüzgar veya güneş enerjisine dayalı üretim tesisleri için TEİAŞ ile imzalanmış RES veya GES Katkı Payı anlaşmasının yapılmış olması.

Önlisans sahibi tüzel kişiler, önlisans verilmesine ilişkin Kurul kararının tebliğ tarihinden itibaren;

- a) Rüzgar, güneş, hidrolik veya jeotermal enerjiye dayalı üretim tesisleri için Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında gerekli olan kararın alınması amacıyla doksan gün içerisinde,
- b) Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisleri için Teknik Etkileşim İzninin alınması amacıyla yüz seksen gün içerisinde, ilgili kuruma başvurmak zorundadır.

1.3.6. Önlisansın Tadil Edilmesi

Önlisans aşağıdaki durumlarda tadil edilebilir:

- a) Önlisans sahibinin talep etmesi ve talebin uygun bulunması.
- b) Mevzuat değişikliklerinin ve mevzuat kapsamındaki uygulamaların önlisansa kayıtlı hususlarda değişiklik gerektirmesi.

Önlisans tadil başvurusu ile ilgili olarak,

- a) Tadil başvurusu, Yönetmelik ekinde (Ek-7) yer alan dilekçeyle birlikte, “Önlisans ve Lisans İşlemleri İle İlgili Başvurularda Sunulması Gereken Bilgi ve Belgeler Listesi” uyarınca sunulması gereken belgelerin ibraz edilmesi suretiyle yapılır.
- b) Tadil başvurusu sırasında tüzel kişilerden istenen belgelerin gereğine uygun olarak teslim edilip edilmediği hakkındaki inceleme, sunulan belgelerin Kurum evrakına giriş tarihini izleyen on iş günü içerisinde tamamlanır. Gereğine uygun olarak yapılmadığı tespit edilen önlisans tadil başvurusundaki eksikliklerin, ilgisine yapılan tebligattan itibaren on beş iş günü içerisinde giderilmesi istenir ve söz konusu eksikliklerin giderilmediği takdirde, başvurunun yapılmamış sayılacağı ilgili tüzel kişiye bildirilir. Bu çerçevede sunulan bilgi ve belgeler on iş günü içerisinde incelenir. Başvurudan vazgeçildiğinin Kuruma yazılı olarak bildirilmesi veya inceleme sonucu eksikliklerin giderilmediğinin ilgili ana hizmet birimi tarafından tespiti halinde

başvuru yapılmamış sayılır ve bu husus ilgili tüzel kişiye bildirilir. Başvuru sırasında sunulan belgeler, başvuru sahibinin talebi halinde iade edilir.

c) Eksiksiz olarak yapıldığı tespit edilen başvurular, başvuru tarihi itibarıyla veya (b) bendi kapsamında eksikliklerin giderilmesine ilişkin bilgi ve belgelerin Kurum evrakına giriş yaptığı tarih itibarıyla, bu madde çerçevesinde değerlendirmeye alınır.

Önlisans süresi, Yönetmeliğin 35. maddesinde belirtilen mücbir sebepler kapsamında tadil edilebilir.

Önlisansın tadil edilmesine karar verilmesi halinde bu kapsamdaki yükümlülükler süre tayin edilerek ilgili tüzel kişiye bildirilir. Bu yükümlülükler, mücbir sebep halleri hariç olmak üzere süresi içinde yerine getirilmez ise tadil işlemi iptal edilir.

Önlisansa konu üretim tesisinin kurulu gücünün değiştirilmesi suretiyle önlisans tadili başvurusunda bulunulması halinde, üretim tesisinin iletim ve/veya dağıtım sistemine bağlantısı ve sistem kullanımı hakkında 15 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü uygulanır. Söz konusu başvurunun Kurul tarafından uygun bulunması halinde, yeni kurulu güce göre;

- a) Şirket asgari sermayesinin, Kurum tarafından öngörülen sermaye tutarına artırıldığına ilişkin bilgi ve belgeler ile teminat tutarının, ilgili Kurul kararında öngörülen tutara artırıldığına ilişkin bilgi ve belgelerin ilgili Kurul kararında belirlenen süre içerisinde,
- b) Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında alınması gerekli olan kararın önlisans süresinin sona ermesine kadar, Kuruma sunulması zorunludur.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı önlisans sahibi tüzel kişiler;

- a) Önlisanslarında belirlenen sahalardan dışına çıkılmaması,

- b) Önlisansa dercedilmiş tesis toplam elektriksel kurulu gücünün değişmemesi,
- c) Rüzgar ve güneş enerjisine dayalı önlisanslar için, Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü tarafından yapılan teknik değerlendirmenin uygun olması,
- ç)Yükümlülüklerin tamamlanması, kaydıyla ek mekanik kapasite kurabilirler.

Önlisansa konu üretim tesisi sahasının değiştirilmek istenmesi ve bu durumun mücbir sebepler veya Kurul tarafından uygun bulunan haller kapsamında olduğunun tespiti durumunda, talep edilen değişikliğin üçüncü kişilere ilişkin hak ihlaline yol açmaması, Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğünün teknik değerlendirmesinin uygun olması ve bağlantı noktasının veya bağlantı bölgesinin değişmemesi halinde, söz konusu önlisansta gerekli tadiller yapılabilir.

Önlisansa kayıtlı ünite koordinat ve/veya santral sahası koordinat bilgilerinin tadil edilmesinin uygun bulunması halinde;

- a) Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında alınması gerekli olan kararın,
- b) Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisleri Teknik Etkileşim İzininin, alınması için kararın tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içerisinde ilgili kurumlara başvuru yapılması zorunludur.

İlgili ana hizmet birimi;

- a) Önlisans sahibi tüzel kişinin unvan ve nev'i değişikliğine,
- b) Önlisansın özel hükümlerinde yer alan bağlantı noktası ve kurulu gücü değişmemek kaydıyla, ünite sayısı, ünite gücü, ünite koordinatları, yıllık elektrik enerjisi üretim miktarı, bulunduğu il, ilçe, mevki ve üretim tesisi adına,
- c) Önlisansın özel hükümlerinde yer alan bildirim adresi değişikliğine,
- ç) Kanununun 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, tüzel kişilikte doğrudan veya dolaylı pay sahibi olan gerçek ve tüzel kişilere ait bilgilere,

d) Kurulu gücün, toplamda yüzde onuna kadar değiştirilmesi kapsamında yapılacak değişikliklere, ilişkin tadil taleplerini sonuçlandırır. Rüzgar enerjisine dayalı önlisanslarda yapılacak koordinat değişikliklerinde Teknik Etkileşim İzni ile tesis sahasına komşu sahalardaki türbin koordinatlarının etkilenmediği yönünde Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğünden uygunluk belgesi aranır. Kurulu gücün yüzde onuna kadar yapılacak tadiller için Yönetmeliğin sermaye ve teminat yükümlülüklerine ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Önlisans sahibinin talebiyle yapılacak tadillerde, tadil hakkındaki kararın ardından önlisans tadil işlemi, ilgili ana hizmet birimi tarafından gerçekleştirilir. Tadile ilişkin kararda herhangi bir yükümlülüğün belirlenmesi halinde, söz konusu yükümlülüğün tadile ilişkin kararın tebliğinin yapıldığı tarihten itibaren otuz gün veya tadile ilişkin kararda öngörülen süre içerisinde Kuruma sunulması zorunludur. Belirlenen yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, önlisans tadili talebi reddedilmiş sayılır. Önlisans tadili başvurusunun reddedilmesi halinde, red kararı gerekçesi ile birlikte ilgili tüzel kişiye bildirilir.

Görüldüğü gibi, önlisans tadillerinde de Kurul'un yetkisi ilgili hizmet birimine devredilmektedir.

1.3.7. Önlisansın Sona Ermesi ve İptali

Önlisans sahibi tüzel kişinin önlisansını sonlandırmak istemesi halinde, önlisans aslının başvuru ekinde Kuruma sunulması zorunludur.

Önlisans; süresi uzatılmadığı takdirde süresinin bitiminde, önlisans sahibi tüzel kişinin talebi veya iflası halinde, önlisans sahibi tüzel kişinin üretim lisansı alması halinde, kendiliğinden sona erer.

Önlisans, sonlandırma talebinin Kurum evrakına giriş yaptığı tarih itibarıyla sona erer. Önlisansın sona erdiği hususu, Kurum tarafından ilgili tüzel kişi ile kurum ve kuruluşlara yazılı olarak bildirilir.

Önlisans, Yönetmelikte belirtilen istisnalar dışında, lisans alınıncaya kadar, veraset ve iflas nedenleri dışında, önlisans sahibi tüzel kişinin ortaklık yapısının doğrudan veya dolaylı olarak değişmesi, payların devri veya birleşme ve bölünme gibi payların devri sonucunu doğuracak iş ve işlemlerin yapılması durumunda, iptal edilir.

Ayrıca Kurum tarafından belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde bu kapsamda 4664 sayılı Kanunun 16'ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkraları çerçevesinde iptal edili

İKİNCİ BÖLÜM YÜKÜMLÜLÜKLER

2. YÜKÜMLÜLÜKLER

2.1. Kanundan Kaynaklanan Yükümlülükler

Üretim, iletim, dağıtım, toptan veya perakende satış gibi birçok faaliyeti içinde barındıran elektrik piyasasının bu geniş yelpazesi nedeniyle düzenlenmesi ve kontrol altında tutulabilmesi amacıyla oluşturulan mevzuatı da oldukça geniş kapsamlıdır. Söz konusu mevzuatın elektrik piyasasında faaliyette bulunan gerçek ve tüzel kişiler için getirmiş olduğu hak ve yükümlülüklerle hem bu kişiler hem tüketiciler hem de idare adına elektrik kamu hizmetinin en iyi şekilde yürütülmesi amaçlanmaktadır. Zira herhangi bir santralde üretilen elektriğin kullanım alanına ulaşıncaya kadar geçtiği aşamalarda yaşanan her türlü olumsuzluk hem ülke ekonomisine hem de tüketicilerin bütçesine büyük bir yük oluşturacaktır.

Elektrik kamu hizmetinden mümkün olduğu kadar etkin ve verimli bir şekilde faydalanılabilmesi için elektrik üretim faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişilere

çeşitli kanun ve yönetmeliklerle birçok yükümlülük getirilmiştir. Bu yükümlülüklerin tamamının incelenmesi ve aktarılması çalışmanın hacmini gereksiz şekilde büyüteceği için temel nitelikteki yükümlülükler ele alınmıştır.

Bilindiği üzere, elektrik enerjisinin tüketicilere ulaşması ve bir bütün olarak elektrik piyasasının³² oluşmasının ilk aşaması “üretim” faaliyetidir. 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun “tanımlar” başlıklı 3. maddesine göre üretim; “enerji kaynaklarının, elektrik üretim tesislerinde elektrik enerjisine dönüştürülmesidir. Yine aynı maddeye göre üretim şirketi ise, “sahip olduğu, kiraladığı, finansal kiralama yoluyla edindiği veya işletme hakkını devraldığı üretim tesisi ya da tesislerinde elektrik enerjisi üretimi ve ürettiği elektriğin satışıyla işgal eden özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiyi” ifade etmektedir.

Üretim faaliyeti, lisansları kapsamında kamu ve özel sektör üretim şirketleri ile organize sanayi bölgesi tüzel kişiliği tarafından yürütülebilir. Üretim şirketi, almış olduğu lisans kapsamında; ”tedarik şirketlerine, serbest tüketicilere ve özel direkt hat tesis ettiği kişilere elektrik enerjisi veya kapasitesi satışı; “elektrik enerjisi veya kapasite ticareti”; “tedarik etmekle yükümlendiği elektrik enerjisi veya kapasitesini teminen, bir takvim yılı için lisansına dercedilen yıllık elektrik enerjisi üretim miktarının, Kurul tarafından belirlenen oranını aşmamak kaydıyla elektrik enerjisi veya kapasitesi alımı” faaliyetlerini yapabilir. (6446 s.k./m.7)

2.1.1.6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunundan Kaynaklanan Yükümlülükler

Elektrik piyasasında üretim faaliyetinde bulunacak herhangi bir tüzel kişinin temel yükümlülüğü, faaliyetine başlamadan önce ilgili mevzuatta belirtilen koşulları

³² Nitekim 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 4. maddesine göre; “piyasada, bu Kanun hükümleri uyarınca lisans almak koşuluyla yürütülebilecek faaliyetler şunlardır: a) Üretim faaliyeti b) İletim faaliyeti c) Dağıtım faaliyeti ç) Toptan satış faaliyeti d) Perakende satış faaliyeti e) Piyasa işletim faaliyeti f) İthalat faaliyeti g) İhracat faaliyeti”

sağlayarak “lisans” adı verilen izni almaktır.³³³⁴ Tüzel kişiler lisans almanın yanı sıra faaliyet alanlarına göre mevzuatın gereklerini yerine getirmekle de yükümlüdür.

Diğer taraftan piyasada faaliyet gösterecek özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilerin, ilgili mevzuat hükümlerine göre anonim şirket veya limited şirket olarak kurulması³⁵ ve anonim şirketlerin sermaye piyasası mevzuatına göre borsada işlem görenler dışındaki paylarının nama yazılı olması şarttır.³⁶³⁷ (6446 s.k./m.4)

Lisans sahibi tüzel kişiler; tesislerini, yasal defter ve kayıtlarını Kurum denetimine hazır bulundurmak, Kurum tarafından talep edildiğinde denetime açmak ve Kurumun faaliyetlerini yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi ve belgeyi zamanında, tam ve doğru olarak Kuruma vermek zorundadır. (6446 s.k./m.5)

Elektrik piyasasında üretim faaliyetinde bulunan gerçek ya da tüzel kişiler için getirilen bir diğer yükümlülük ise üretebilecekleri toplam elektrik enerjisi miktarının sınırlanmasıdır. Zira herhangi bir gerçek veya özel sektör tüzel kişinin kontrol ettiği üretim şirketleri aracılığıyla üretebileceği toplam elektrik enerjisi üretim miktarı, bir önceki yıla ait yayımlanmış Türkiye toplam elektrik enerjisi üretim miktarının yüzde yirmisini geçemez. (6446 s.k./m.7)

³³ Nitekim 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 4. maddesine göre, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu da tüzel kişilerin yetkili oldukları faaliyetleri ve bu faaliyetlerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini tanımlayan Kurul onaylı lisansların verilmesinden sorumludur.

³⁴ Lisans konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Bölüm 1

³⁵ Kurulan bu şirketlerin ortaklık yapılarında herhangi bir değişiklik yapılabilmesi için Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun onayı alınması gerekmektedir. Zira 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 8. maddesine göre, “Piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin ortaklık yapılarında herhangi bir nedenle yüzde on veya daha fazla, halka açık şirketlerde ise yüzde beş veya daha fazla bir sermaye payı değişimi veya bu tüzel kişilerin birleşmeleri veya herhangi bir tüzel kişinin konsolidasyon, kontrolün değişmesi, satış, devir veya diğer düzenlemeler ile tüzel kişilik yapısının değişikliğe uğraması ya da bir tüzel kişinin sahibi olduğu üretim, iletim veya dağıtım tesislerinin önemli bir kısmında herhangi bir satış, devir veya diğer bir düzenleme sonucu değişiklik olması durumunda, Kurul onayı alınması gereklidir.”

³⁶ Söz konusu kuralın istisnası 6446 sayılı Kanununun 13. maddesinde düzenlenmektedir. Buna göre; “12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununa göre kurulan organize sanayi bölgeleri tüzel kişiliklerinden Kurumun yönetmelikle belirleyeceği şartları sağlayanlar 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre şirket kurma şartı aranmaksızın, onaylı sınırları içerisinde, Kurumdan üretim ve/veya dağıtım lisansı alarak üretim ve/veya dağıtım faaliyetlerinde bulunabilir.”

³⁷ Anonim ve limited şirketler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yay., Ankara, 2016; KAYIHAN, Şaban, Şirketler Hukuku, Seçkin Yay., Ankara, 2015; BİLGİLİ, Fatih, DEMİRKAPI, Ertan, Şirketler Hukuku, Dora Yay., Bursa, 2013

Öte yandan sınırda yer alan illerde kurduğu üretim tesisinde ürettiği elektriği iletim veya dağıtım sistemine bağlantı tesis etmeden kuracağı özel direkt hat ile ihraç etmek isteyen tüzel kişilerin üretim lisansına ilave olarak Bakanlığın uygun görüğu doğrultusunda Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'ndan da izin almaları gerekmektedir. (6446 s.k./m.12)

Elektrik piyasasında üretim ve iletim faaliyetleriyle ilgili olarak ortaya çıkan bu yükümlülüklerin söz konusu faaliyetlere ilişkin tesislerin el değiştirmesinden nasıl etkileneceği hususu 6446 sayılı Kanunun 18. maddesinde düzenlenmektedir. Buna göre; 6446 sayılı Kanun uyarınca yapılacak özelleştirme, satış ve hisse devriyle ilgili işlemler aşamasında, Hazine Müsteşarlığının taraf olduğu veya garantör olduğu iç ve dış ikraz anlaşmaları çerçevesinde, ilgili elektrik üretim ve iletim tesislerinin finansmanı amacıyla gerçekleştirilen yatırımlardan doğan mali yükümlülükler, bu tesisleri devralan ilgili tüzel kişinin yükümlülükleri arasında yer almak üzere EÜAŞ (Elektrik Üretim Anonim Şirketi), TEİAŞ, Hazine Müsteşarlığı ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığı arasında yapılacak protokol ile tespit edilir.

Yukarıda da belirtildiği üzere elektrik piyasasında iletim faaliyeti TEİAŞ tarafından gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla söz konusu faaliyet kapsamında mevzuatın getirdiği yükümlülükler de TEİAŞ'a aittir. Bu bağlamda 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 8. maddesinde TEİAŞ'ın görev ve yükümlülükleri düzenlenmektedir. Buna göre TEİAŞ'ın görev ve yükümlülükleri şunlardır:

- a) Kurulması öngörülen yeni iletim tesisleri için iletim yatırım planı yapmak, yeni iletim tesislerini kurmak ve iletim sistemini elektrik enerjisi üretimi ve tedarikinde rekabet ortamına uygun şekilde işletmek ve gerektiğinde iletim sisteminde ikame ve kapasite artırımı yatırımı yapmak.
- b) Bu Kanun kapsamında yürüttüğu faaliyetlere ilişkin tarife tekliflerini Kurumun belirlediği ilke ve standartlar çerçevesinde hazırlamak ve Kurumun onayına sunmak.
- c) Şebeke, dengeleme ve uzlaştırma ve yan hizmetler hakkındaki yönetmeliklerin uygulanmasını gözetmek, bu amaçla gerekli incelemeleri

yapmak, sonuçları hakkında Kuruma rapor sunmak ve gerekli tedbirlerin alınmasını talep etmek.

ç) Yük dağıtımı ve frekans kontrolünü gerçekleştirmek, piyasa işletim lisansı kapsamında yan hizmetler piyasasını ve dengeleme güç piyasasını işletmek, gerçek zamanlı sistem güvenilirliğini izlemek, sistem güvenilirliğini ve elektrik enerjisinin öngörülen kalite koşullarında sunulmasını sağlamak üzere gerekli yan hizmetleri belirlemek ve bu hizmetleri ilgili yönetmelik hükümleri doğrultusunda sağlamak.

d) İletim sisteminde ikame ve kapasite artırımı yapmak.

e) Bakanlığın kararı doğrultusunda uluslararası enterkonneksiyon çalışmalarını yapmak, iletim sistemine bağlı veya bağlanacak olan serbest tüketiciler dahil tüm sistem kullanıcılarına şebeke işleyişine ilişkin mevzuat hükümleri doğrultusunda eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin iletim ve bağlantı hizmeti sunmak.

Bunlara ilave olarak TEİAŞ, iletim kısıtlarını asgari seviyeye indirecek şekilde iletim şebekesinin planlanmasından, tesisinden, işletilmesinden, sistem güvenilirliğinin muhafaza edilmesinden ve üretim kapasite projeksiyonu ile yirmi yıllık Uzun Dönem Elektrik Enerjisi Üretim Gelişim Planının hazırlanmasından sorumludur. (6446 s.k./m.20)

2.1.2. 5346 Sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanundan Kaynaklanan Yükümlülükler

Elektrik enerjisi üretiminde yaygın olarak kullanılan su veya petrol gibi kaynaklar, tükenebilir nitelikte sınırlı ve çevreye olumsuz etkileri olabilecek kaynaklar oldukları için hem ülke ekonomisine hem de gelecek adına ciddi maliyetleri olan kaynaklardır. Yenilenebilir enerji kaynakları³⁸ (YEK) ise bunun tam

³⁸ 5346 sayılı Kanunun 3. maddesine göre, yenilenebilir enerji kaynakları (YEK); Hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyokütleden elde edilen gaz (çöp gazı dâhil), dalga, akıntı enerjisi ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynaklarını; bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynakları; Rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyokütleden elde edilen gaz (çöp gazı dâhil), dalga, akıntı enerjisi ve gel-git ile kanal veya nehir tipi veya rezervuar alanı onbeş kilometrekarenin altında olan

tersi olarak çevrenin korunması adına daha güvenli ve bir o kadar da ekonomik kaynaklardır.

Dolayısıyla yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik enerjisi üretimi amaçlı kullanımının yaygınlaştırılması, bu kaynakların güvenilir, ekonomik ve kaliteli biçimde ekonomiye kazandırılması, kaynak çeşitliliğinin artırılması, sera gazı emisyonlarının azaltılması, atıkların değerlendirilmesi, çevrenin korunması ve bu amaçların gerçekleştirilmesinde ihtiyaç duyulan imalat sektörünün geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. (5346 s.k. / m.1)

Yenilenebilir enerji kaynaklarının ihtiva ettiği bu önem nedeniyle kanun koyucu, söz konusu kaynaklara dayalı olarak elektrik enerjisi üretimi yapacak kişilere diğer mevzuatlarda yer alanlara ilave olarak 5346 sayılı Kanunla çeşitli yükümlülükler getirmiştir.

Nitekim 5346 sayılı Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üretimi yapmak üzere lisans alan tüzel kişiler, lisanslarında belirlenen sahaların dışına çıkılmaması ve işletme anında sisteme verilen gücün lisanslarında belirtilen kurulu gücü aşmaması kaydıyla ek kapasite kurabilirler. Ayrıca 31/12/2013 tarihine kadar iletim sistemine bağlanacak YEK Belgeli güneş enerjisine dayalı üretim tesislerinin toplam kurulu gücü 600 MW'dan fazla olamaz. (5346 s.k./m.6/C)

Milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ile tabiatı koruma alanlarında, muhafaza ormanlarında, yaban hayatı geliştirme sahalarında, özel çevre koruma bölgelerinde yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisi kurmak isteyenler ise ilgili Bakanlığın, doğal sit alanlarında ise ilgili koruma bölge kurulunun olumlu görüşünü almak zorundadır. (5346 s.k./m.8)

Ayrıca 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında tanımlanan mevcut sözleşmeler arasında yer alan ve 5346 sayılı Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim yapacak olan işletmeye girmemiş, yap-işlet-devret modeli kapsamındaki tüzel kişiler, mevcut sözleşmelerinden doğan haklarından feragat hidroelektrik üretim tesisi kurulmasına uygun elektrik enerjisi üretim kaynaklarını ifade etmektedir.

etmek şartıyla, bu Kanun kapsamındaki uygulamalardan yararlanabileceklerdir. (5346 s.k./geçici madde 1)

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olarak yapılacak elektrik enerjisi üretimi hem çevreye hem de ülke ekonomisine olan büyük katkısı nedeniyle söz konusu kaynaklara dayalı olarak yapılan veya yapılacak elektrik enerjisi üretimi, 5346 sayılı Kanun kapsamında YEK destekleme mekanizması³⁹ ile devlet tarafından desteklenerek teşvik edilmektedir.⁴⁰

Söz konusu destek unsurlarından yararlanmak isteyen üreticilerin ise yerine getirmesi gereken bazı yükümlülükler bulunmaktadır. Öncelikle YEK Destekleme Mekanizmasına bir sonraki takvim yılında tabi olmak isteyenler YEK Belgesi⁴¹ almak ve 31 Ekim tarihine kadar EPDK'ya başvurmak zorundadır. EPDK başvuruları incelemek ve gerektiğinde reddetmek yetkisine sahiptir.⁴² YEK

³⁹ 5346 sayılı Kanunun 3. maddesine göre, YEK Destekleme Mekanizması; "Bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösterenlerin faydalanabileceği fiyat, süreler ve bunlara yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları içeren destekleme mekanizmasını" ifade etmektedir.

⁴⁰ İdarenin yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olarak yapılan enerji üretimini desteklemesi ve teşvik etmesi tıpkı kamu hizmeti ve kolluk gibi idarenin faaliyetlerinden biridir. Fakat idarenin bu faaliyetinin hukuki niteliği konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Zira doktrinde DURAN, söz konusu faaliyetin kolluk faaliyetleri ile kamu hizmeti arasında yer alan bir faaliyet olduğunu savunurken; ağırlıkta olan görüşteki yazarlar ise bu faaliyetin bir kamu hizmeti olduğunu teşvik ve desteklemenin de kamu hizmeti görülüş usullerinden biri olduğunu kabul etmektedir. Söz konusu görüşler için bkz. DURAN, Lütfi, İdare Hukuku Ders Notları, Fakülteler Mat., İstanbul, 1982, s. 346 vd.; AKGÜNER, Tayfun, Özel Girişim Özgürlüğü ve Yatırımları Teşvik Tedbirleri, Formül Mat., İstanbul, 1979 s.226 vd.; YILDIRIM, Turan, Türk İhracat Rejimi ve İlgili Mevzuat, Kazancı Hukuk Yay., İstanbul, 1991, s. 107 vd.; TAN, Turgut, Planlamanın Hukuki Düzeni, Sevinç Mat., Ankara, 1976, s. 205 vd.

⁴¹ 5346 sayılı Kanunun 5. maddesine göre, "Yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik enerjisinin iç piyasada ve uluslararası piyasalarda alım satımında kaynak türünün belirlenmesi ve takibi için üretim lisansı sahibi tüzel kişiye EPDK tarafından "Yenilenebilir Enerji Kaynak Belgesi" (YEK Belgesi) verilir."

⁴² Danıştay 13.Dairesine göre, başvuruların değerlendirilmesinde yetkili idare EPDK'dur. Karar şöyledir: "... Dava; ...Rüzgar Elektrik Santrali Üretim Tesisi bünyesinde yer alan "Sayalar II" elektrik üretim tesisinin 2015 yılı yerli katkı ilave fiyatından yararlandırılması talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 30.10.2014 tarih ve 1941 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesi'nce; üretim tesisinin yalnızca lisans alındığı tarihteki kapasitesiyi kapsamadığı, 5 yıllık süre içerisinde yahut bu süre geçtikten sonra meydana gelecek kapasite artışları hakkında da yenilenebilir enerji kaynaklarının belgelendirilmesi ve desteklenmesinde aranan şartların taşınması durumunda yerli katkı ilave fiyatının uygulanabileceği, davalı idarece (Bakanlık); "Sayalar II" üretim tesisinin ayrı bir üretim tesisi olduğu, ayrı bir üretim tesisi olarak ayrı bir üretim lisansı alması gerektiği, bu nedenle tek bir üretim lisansına sahip davacı şirkete ait üretim tesisinde yapılan kapasite artışlarının geçici kabul tarihlerinin üretim tesisinin işletmeye giriş tarihini ileriye götürmeyeceği iddia edilmiş ise de, konuya ilişkin mevzuatın amacının açıkça yerli sanayiye ve üretimi desteklemek, yerli sanayinin bilgi birikimi ve teknolojik yeterliliğini artırmak olduğu, yine "Sayalar II" üretim tesisinin "Sayalar I"den ayrı ve bağımsız bir üretim tesisi niteliği arzemesi karşısında, "Sayalar" rüzgar elektrik üretim tesisi

bünyesinde yer alan "Sayalar II" elektrik üretim tesisinin 2015 yılı yerli katkı ilave fiyatından yararlanma istemiyle yaptığı başvurunun tesisin işletmeye girdiği 25.12.2013 tarihinin gözardı edilerek, "Sayalar I" üretim tesisinin işletmeye giriş tarihi olan 25.06.2008 tarihinin esas alınarak beş yıllık sürenin tamamlandığı ve 2015 yılı yerli katkı ilave fiyatından yararlanma imkanı bulunmadığından bahisle reddine ilişkin dava konusu işleminde hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş, bu karar davalı idare tarafından temyiz edilmiştir.

5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun

'un 3. maddesinin 14. bendinde "YEK Destekleme Mekanizması"; "Bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösterenlerin faydalanabileceği fiyat, süreler ve bunlara yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları içeren destekleme mekanizması" olarak tanımlanmış,

"YEK Destekleme Mekanizması" başlıklı 6. maddesinde; "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği 18.05.2005 tarihinden 31.12.2015 tarihine kadar işletmeye girmiş veya girecek YEK Destekleme Mekanizmasına tabi üretim lisansı sahipleri için, bu Kanuna ekli I sayılı Cetvelde yer alan fiyatlar, on yıl süre ile uygulanır. Ancak, arz güvenliği başta olmak üzere diğer gelişmeler doğrultusunda 31.12.2015 tarihinden sonra işletmeye girecek olan YEK Belgeli üretim tesisleri için bu Kanuna göre uygulanacak miktar, fiyat ve süreler ile kaynaklar Cetveldeki fiyatları geçmemek üzere, Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

YEK Destekleme Mekanizmasına bir sonraki takvim yılında tabi olmak isteyenler YEK Belgesi almak ve 31 Ekim tarihine kadar EPDK'ya başvurmak zorundadır.

YEK Destekleme Mekanizmasında öngörülen süreler; tesislerden işletmedekiler için işletmeye girdiği tarihten, henüz işletmeye girmemiş olanlar için işletmeye girecekleri tarihten itibaren başlar. YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanlar, uygulamaya dâhil oldukları yıl içerisinde uygulamanın dışına çıkamaz.

YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanların listesi ile bunlara ait tesislerin işletmeye giriş tarihlerine, yıllık elektrik enerjisi üretim kapasitelerine ve yıllık üretim programına ilişkin bilgiler, kaynak türlerine göre her yıl 30 Kasım tarihine kadar EPDK tarafından yayımlanır.

Güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesislerindeki aksamın sağlanması gereken standartlar ve denetimlerde uygulanacak test yöntemleri ile birlikte, bu tesislerde ve hibrit üretim tesislerinde üretilen elektrik enerjisi içerisindeki güneş enerjisine dayalı üretim miktarlarının denetimine ilişkin usul ve esaslar EPDK'nın görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

PMUM, her fatura dönemi için YEK toplam bedelini ilan eder ve her bir tedarikçinin ödeme yükümlülüğü oranını belirler. Ödeme yükümlülüğü oranının belirlenmesi sırasında, bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilerek YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olmaksızın serbest piyasada satışı yapılan elektrik enerjisi miktarı bu Kanun kapsamındaki hesaplamalara dâhil edilmez. Tüketicilere elektrik enerjisi sağlayan her bir tedarikçinin ödemekle yükümlü olduğu tutar belirlenerek ilgili tedarikçiye fatura edilir ve yapılan tahsilat YEK Destekleme Mekanizmasına tabi tüzel kişilere payları oranında ödenir. Bu fıkra kapsamındaki PMUM dâhil uygulamalara ilişkin usul ve esaslar, EPDK tarafından çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten tesislerin lisanslarına derç edilecek yıllık üretim miktarı, bu tesislerin kaynağına göre mevcut kurulu gücü ile üretebileceği yıllık azami üretim miktarıdır. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olan lisanslar da ilgililerin müracaatı ile üç ay içinde bu doğrultuda tadil edilir.

Bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten ve bu madde hükmüne tabi olmak istemeyen tüzel kişiler, lisansları kapsamında serbest piyasada satış yapabilirler." kuralı,

Yerli ürün kullanımı" başlıklı 6/B maddesinde; "Lisans sahibi tüzel kişilerin bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı ve 31.12.2015 tarihinden önce işletmeye giren üretim tesislerinde kullanılan mekanik ve/veya elektro-mekanik aksamın yurt içinde imal edilmiş olması hâlinde; bu tesislerde üretilerek iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrikenerjisi için, I sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlara, üretim tesisinin işletmeye giriş tarihinden itibaren beş yıl süreyle; bu Kanuna ekli II sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlar ilave edilir.

II sayılı Cetvelde yer alan yurt içinde imalatın kapsamının tanımı, standartları, sertifikasyonu ve denetimi ile ilgili usul ve esaslar, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

31.12.2015 tarihinden sonra işletmeye girecek olan YEK Belgeli üretim tesisleri için yerli katkı

ilavesine ilişkin usul ve esaslar, Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenerek ilan edilir." kuralı yer almaktadır.

Söz konusu yasal düzenleme çerçevesinde, "YEK Destekleme Mekanizması"nın işleyişine ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) ve Bakanlığın yetki ve sorumluluk alanları ikincil düzenlemelerle somutlaştırılmıştır.

01.10.2013 tarih ve 28782 sayılı Resmî Gazete'de EPDK tarafından yayımlanan Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesi ve Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik'in 4/1 maddesinde; yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösteren üretim lisansı sahibi tüzel kişilerin kayıt olmak suretiyle faydalanabileceği 5346 sayılı Kanun'a ekli I ve II sayılı Cetveller uyarınca belirlenecek fiyatların "YEK Destekleme Mekanizması"nın unsurları olduğu kuralına, 5/1 maddesinde; yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim lisansı sahibi tüzel kişiler, lisans bazında, bir sonraki takvim yılında YEKDEM'e kayıt olmak istemeleri hâlinde

31 Ekim tarihine kadar Kurum'a (EPDK) başvuru yapacakları kuralına, 6/1. maddesinde; "5. maddeye göre yapılan başvurulardan tam ve eksiksiz olduğu tespit edilenler değerlendirmeye alınır ve bu Yönetmelikte öngörülen bilgileri içeren ön YEK listesi, Kasım ayının ilk on günü içerisinde Kurum internet sayfasında ilan edilir." kuralına, 7/1 maddesinde ise; "5. madde kapsamındaki başvurusu değerlendirmeye alınan tüzel kişilerden bir sonraki takvim yılında YEKDEM'den yararlanabilecek olanları içeren nihai YEK listesi, 6. ve 8. madde hükümleri dikkate alınarak 30 Kasım tarihine kadar sonuçlandırılır. Nihai YEK listesi, Kurul kararı ile belirlenecek örneğe uygun olarak düzenlenerek Kurum internet sayfasında duyurulur ve Piyasa İşletmecisine bildirilir." kuralına yer verilmiştir.

Diğer yandan, 19.06.2011 tarih ve 27969 sayılı Resmî Gazete'de Enerji Bakanlığı tarafından yayımlanan Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Enerjisi Üreten Tesislerde Kullanılan Aksamın Yurt İçinde İmalatı Hakkında Yönetmelikle; yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten tesislerde kullanılan ve bütünleştirici parçaları ile birlikte yurt içinde imal edilen aksamın ve bütünleştirici parçaların, 5346 sayılı Kanun'un ekinde yer alan II sayılı Cetvele göre ilave fiyatının belirlenmesi, belgelendirilmesi ve denetlenmesi ile ilgili usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat birlikte değerlendirildiğinde; "YEK Destekleme Mekanizması"na ilişkin başvuruları değerlendirip sonuçlandırmakla yetkili olan idarenin EPDK olduğu, yerli ürün kullanımına ilişkin Kanun'un 6/B maddesinde öngörülen ve Kanun'un ekli II sayılı Cetvelinde belirtilen ilave fiyatların da "YEK Destekleme Mekanizması"nın bir unsuru olduğu, bu yönüyle EPDK'nın bu çerçevedeki başvuruları da değerlendirip sonuçlandırma yetkisinin devam ettiği, ancak yapılan başvuruların YEK Destekleme Mekanizmasının kapsamında olup olmadığı dışında, Kanun'un II sayılı Cetvelinde yer alan ve yerli katkı miktarının tespitine ilişkin olarak yurt içinde imalatın kapsamının tanımı, standartları, sertifikasyonu ve denetimi ile ilgili usul ve esaslar noktasında Bakanlığın yetkili olduğu anlaşılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, davacı şirketin EÜ/312-1-434 numaralı üretim lisansı kapsamında 08.04.2010 tarihinde lisans tadili yaparak 34,2 MW olan kapasitesini 20 MW değerinde artırarak 54,2 MW'a yükselttiği, bu kapsamda ...RES projesinin 34,2 MW'lık ilk kısmında 38 adet ENERCON marka, E-44 model rüzgar türbini kullandığı, son kısmi geçici kabulünün 06.09.2009 tarihinde yapılarak işletmeye alındığı, kapasite artışı yapılan ikinci kısımda (20MW) ise 3 adet ENERCON marka, E-70 model ve 7 adet ENERCON marka, E-82 model rüzgar türbinleri kullandığı, son kısmi geçici kabulünün 25.12.2013 tarihinde yapılarak işletmeye alındığı, bunun üzerine anılan elektrik üretim tesisinde başlatılan tadiller hakkında 25.12.2013 tarihinde geçici kabullerinin yapılarak santralin nihai olarak 54,2 MW güce ulaştığı, akabinde santralin kapasite artışının 25.12.2013 tarihinde geçici kabulü yapılarak işletmeye alınan ve bağımsız sayaca sahip olan "Sayalar II" üretim tesisi için 6094 sayılı Kanun'un 6/B maddesinde belirtilen 2015 yılı yerli imal edilmiş aksam desteğinden yararlandırılması istemiyle 24.09.2014 tarihli dilekçe ile Bakanlığa yapılan başvurunun, davalı idarece tek bir üretim lisansına sahip üretim tesisinde yapılan kapasite artışlarının geçici kabul tarihlerinin üretim tesisinin işletmeye giriş tarihini ileriye götürmeyeceğinden bahisle reddi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, yukarıda yer alan mevzuat uyarınca Bakanlığın yetkisinin yerli katkı oranının tespiti ve denetimiyle sınırlı olduğu, 6094 sayılı Kanun'un 6/B maddesi uyarınca yerli katkı için yararlandırılacak destek dâhil, YEK Destekleme Mekanizmasına ilişkin başvuruların değerlendirilmesi ve gerektiğinde reddine karar verilmesinde EPDK'nın yetkili olduğu, bu nedenle davalı idarenin ret işleminde yetki yönünden hukuka aykırılık bulunduğundan, dava konusu işlemin iptali yolundaki temyize konu Mahkeme kararında sonucu itibarıyla hukukî isabetsizlik bulunmamaktadır. E:2016/1097

Destekleme Mekanizmasına tabi olanlar, uygulamaya dâhil oldukları yıl içerisinde uygulamanın dışına çıkamaz (5346 s.k./m.6).

Öte yandan Piyasa Mali Uzlaştırma Merkezi (PMUM), her fatura dönemi için YEK toplam bedelini⁴³ ilan eder ve her bir tedarikçinin ödeme yükümlülüğü⁴⁴ oranını belirler. Ödeme yükümlülüğü oranının belirlenmesi sırasında, 5346 sayılı Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilerek YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olmaksızın serbest piyasada satışı yapılan elektrik enerjisi miktarı bu Kanun kapsamındaki hesaplamalara dahil edilmez. Tüketicilere elektrik enerjisi sağlayan her bir tedarikçinin ödemekle yükümlü olduğu tutar belirlenerek ilgili tedarikçiye fatura edilir ve yapılan tahsilat YEK Destekleme Mekanizmasına tabi tüzel kişilere payları oranında ödenir. (5346 s.k./m.6)

2.2. Yönetmeliklerden Kaynaklanan Yükümlülükler

2.2.1. Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler

Söz konusu yönetmelik ağırlıklı olarak dağıtım faaliyetiyle uğraşan tüzel kişileri ilgilendirse de “Üretim Faaliyeti Gösteren Tüzel Kişiler Dışındaki Kullanıcılar” ve “Üretim Faaliyeti Gösteren Tüzel Kişiler” şeklinde bir ayırım yaptığı için üretim faaliyetine ilişkin de birtakım yükümlülükler getirdiği görülmektedir.

Nitekim yönetmeliğin 10. maddesine göre, “üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi; dağıtım sistemine bağlanacak tesis ve/veya teçhizatının, sistemdeki tesis ve/veya teçhizata, bu Yönetmeliğe, bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşmaları ile

⁴³ 5346 sayılı Kanunun 3. maddesine göre, YEK toplam bedeli; “YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanların her biri tarafından iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi miktarı ile YEK listesindeki fiyatların çarpılması suretiyle, enerjinin sisteme verildiği tarihteki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden Türk Lirası olarak hesaplanan bedellerin toplamını” ifade eder.

⁴⁴ 5346 sayılı Kanunun 3. maddesine göre, ödeme yükümlülüğü oranı; “Tüketicilere elektrik enerjisi satışı yapan tedarikçilerin ödemekle yükümlü olacağı tutarın hesaplanmasında kullanılacak olan, her bir tedarikçinin tüketicilerine sattığı elektrik enerjisi miktarının, bu tedarikçilerin tamamının tüketicilere sattığı toplam elektrik enerjisi miktarına bölünmesi suretiyle hesaplanan oranı” ifade eder.

27/12/2008 tarihli ve 27093 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasası Yan Hizmetler Yönetmeliğine uygun olduğunu aşağıdaki usul ve esaslar çerçevesinde dağıtım şirketine bildirir.

- a) Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi; tesis ve/veya teçhizatına ait imalat testi veya sertifikaları içerecek şekilde gerekli tüm teknik verilerin ve parametrelerin yer aldığı bir uyum raporu taslağını ünitenin servise alınması ve senkronizasyonundan en az üç ay önce hazırlar.
- b) Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi; dağıtım şirketi ile mutabık kaldığı bir test programı ve takvimi çerçevesinde, otomatik gerilim ve hız regülatörleri, diğer kontrol ve iletişim sistemleri üzerinde yapılacak servise alma testlerinin bir parçası olan açık ve yüklü devre ve fonksiyon testlerini TEİAŞ’ın bilgisi dahilinde dağıtım şirketinin gözetimi altında yapar.
- c) Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi; testlerden elde edilen sonuçları ve kontrol sistemi parametrelerinin son ayarlarını içeren bir nihai uyum raporu hazırlar.”

Bunun yanında dağıtım sistemine bağlı bir tesis ve/veya teçhizat üzerinde ve/veya bunların ayarlarında herhangi bir değişiklik teklifi, dağıtım sisteminin bütünlüğü ve diğer kullanıcıların tesis ve/veya teçhizatı üzerindeki etkilerinin incelenebilmesi için üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi tarafından yeterli bir süre önceden dağıtım şirketine bildirilir. Dağıtım şirketi, dağıtım sisteminin bütünlüğünü olumsuz yönde etkileme ihtimali olan değişikliklerin yapılmasını kabul etmeyebilir.

(m.11)

Ayrıca üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi, ünitelerini⁴⁵ 47.5-52.5 Hz aralığı dışındaki frekanslardan doğabilecek zararlara karşı korumakla yükümlüdür. Bu aralık dışındaki frekanslarda teçhizatın, tesisin ve/veya personelin güvenliği için ünitenin sistem ile bağlantısını kesme ve diğer her türlü tedbirin alınması hususundaki

⁴⁵ Yönetmeliğin 3. maddesine göre, ünite; “bağımsız olarak yük alabilen ve yük atabilen her bir üretim grubunu, kombine çevrim santralleri için her bir gaz türbin ve jeneratörü ile gaz türbin ve jeneratörüne bağlı çalışacak buhar türbin ve jeneratörünün payını” ifade eder.

yükümlülükler üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiye aittir. (m.15)

2.2.2. Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler

Bu Yönetmelik; dengeleme mekanizmasının ve uzlaştırmanın taraflarının görev, yetki ve sorumlulukları ile aktif elektrik enerjisi arz ve talebinin dengelenmesine ve lisans sahibi tüzel kişilerin dengeleme mekanizması ve uzlaştırmaya katılımları sonucu oluşan alacak ve borçlarının mali açıdan uzlaştırılmasına ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır. (m.2)

Piyasa katılımcılarının bu Yönetmelik ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde gerçekleştirdikleri faaliyetlerini piyasa ve/veya sistem işletimine zarar vermeyecek şekilde gerçekleştirmeleri esastır. Piyasa katılımcıları; üretim lisansı sahibi, tedarik lisansı sahibi, OSB üretim lisansı sahibi, dağıtım lisansı sahibi, iletim lisansı sahibi tüzel kişilerinden oluşur. (m.10)

Yönetmeliğin 12. maddesi sistem işletmecisi olarak kabul edilen TEİAŞ'ın sorumluluklarını düzenlemektedir. Buna göre, sistem işletmecisi aşağıda tanımlanan faaliyetleri eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin, şeffaflık ve sorumluluk ilkeleri çerçevesinde yürütür:

- a) Gün öncesinde talep tahminlerinin yapılması,
- b) Sistemde anlık dengenin, yeterli arz kalitesini sağlayacak şekilde sağlanması, yan hizmet alımı ve dengeleme mekanizması yoluyla gerekli yedeklerin tutulması,
- c) Gerçek zamanlı dengelemenin, bu Yönetmelik ve Elektrik Şebeke Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde yürütülmesi,
- ç) Dengeleme güç piyasası kapsamındaki yük alma ve yük atma teklif miktarları için asgari sınırın gerektiğinde güncellenmesi ve piyasa katılımcılarına duyurulması,
- d) Sistemin etkin gelişimi ve kullanımını destekleyecek çözümlerin

- geliştirilmesi için önerilerde bulunulması,
- e) İlgili mevzuatın, yeterli arz kalitesinin ve sistemin etkin kullanımının sağlanması çerçevesinde izlenmesi ve gerekli önerilerin geliştirilmesi,
 - f) Teklif bölgelerinin ve ticaret sınırlarının belirlenmesi,
 - g) Elektrik piyasası ve arz kalitesine ilişkin önem taşıyan bilgilerin hazırlanması ve ilgili taraflara iletilmesi,
 - ğ) Uzlaştırma için gerekli bilgilerin Piyasa İşletmecisine zamanında bildirilmesi,
 - h) Sistem işletimine ilişkin olarak Kurum tarafından talep edilecek raporların hazırlanması ve yayımlanması,
 - ı) İlgili mevzuatın diğer hükümleri çerçevesindeki görevlerin yerine getirilmesi.
 - i) Sisteme bağlantısı, Elektrik Şebeke Yönetmeliği ile belirlendiği şekilde kısıt kayıtlı bağlantı niteliği taşıyan üretim tesislerinin ve söz konusu tesisler için teknik olarak gerçekleştirilebilecek azami kapasitenin belirlenmesi ve Piyasa İşletmecisine bildirilmesi.
 - j) İletim sisteminde meydana gelen hat ve trafo arızaları ile planlı ve plansız olarak yapılacak olan bakımlar ile ilgili bilgilerin PYS aracılığıyla piyasa katılımcılarına duyurulması.

Ayrıca sistem işletmecisi, mevcut iletim kapasitesinin iletim sistemi kısıtları ve sistem işletim güvenliği kriterleri dahilinde maksimum enerji iletimini sağlayacak şekilde kullanıma sunulmasından sorumludur. Ulusal iletim kapasitelerinin optimum kullanımını sağlamak için Sistem İşletmecisi ve Piyasa İşletmecisi⁴⁶ işbirliği yapar.

Bununla birlikte “TEİAŞ organize toptan elektrik piyasalarının işletimine ve sistem işletim faaliyetlerine ilişkin sorumluluklarına ek olarak, dengeleme ve uzlaştırmaya ilişkin, aşağıda belirtilen diğer faaliyetleri yürütür:

- a) İletim sistemine bağlı uzlaştırmaya esas veriş-çekiş birimi ve dengeleme birimi olan piyasa katılımcılarının uzlaştırmaya esas veriş-çekiş birimi

⁴⁶ Yönetmeliğin 4. maddesine göre, piyasa işletmecisi: Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketidir.

konfigürasyonu içerisinde yer alan tüm sayaçlarının ve iletim sistemine bağlı olan serbest tüketicilerin sayaçlarının, piyasa katılımcılarının kayıt işlemlerine ilişkin hükümler doğrultusunda kayıt altına alınması;

b) Sayaçlara yönelik test, kontrol ve denetim çalışmaları yapmak suretiyle uzlaştırmaya esas ölçüm verilerinin doğruluğunun sağlanması, sayaçların OSOS vasıtasıyla okunması, üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiler hariç olmak üzere diğer piyasa katılımcılarına ait iletim sisteminde yer alan sayaçların ve iletim sistemine bağlı serbest tüketicilere ait sayaçların OSOS ile iletişim sağlamasını temin etmek üzere gerekli iletişim altyapısının ve aktif ve pasif cihazların tesis edilmesi ve işletilmesi, uzlaştırmaya esas veriş-çekiş birimi konfigürasyonlarının belirlenmesi, ölçüm verilerinin saklanması, zamanında ve Piyasa İşletmecisi tarafından belirlenen formatta Piyasa İşletmecisine bildirilmesi, ilgili tek hat şemalarının onaylanması,

c) Uzlaştırmaya esas ölçüm verilerine yapılan itirazlara ilişkin, piyasa katılımcıları ile 82 nci maddede belirtildiği şekilde mutabakat sağlanması,

d) (a) ve (b) bendinde sayılan işlemlerin gerçekleştirilmesinde kullanılacak olan uzaktan otomatik veri toplama, saklama ve işleme sistemlerinin (OSOS) kurulumu, işletimi ve bakımı,

e) Bu Yönetmelik kapsamındaki iş süreçlerine ilişkin usul ve esas ve iç mevzuatın hazırlanması ve uygulanması,

f) İlgili mevzuatın diğer hükümleri çerçevesindeki görevlerin yerine getirilmesi.

Öte yandan üretim ve iletim faaliyetiyle uğraşan lisans sahibi tüzel kişiler piyasa katılımcısı oldukları için bu Yönetmelik kapsamında belirtilen zaman sınırları içerisinde Piyasa İşletmecisine kayıt yaptırmaları zorunludur. (m.17)

Bununla birlikte sisteme bağlantısı gerçekleştirilerek tesis geçici kabulü yapılmış ancak Bakanlık tarafından geçici kabulü yapılmamış bir üretim tesisinin, iletim veya dağıtım sisteminden çektiği elektrik enerjisini, sınırları içinde bulunduğu dağıtım bölgesinde faaliyet gösteren görevli tedarik şirketinden ya da ilgili üretim tesisine ait uzlaştırmaya esas veriş-çekiş biriminin Piyasa İşletmecisine

kaydettirilmesi suretiyle tedarik etmesi esastır. Aksi durumda, bu üretim tesisinin iletim veya dağıtım sisteminden çektiği elektrik enerjisi miktarı, usulsüz elektrik enerjisi tüketimine ilişkin ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirilir. Söz konusu üretim tesisinin iletim veya dağıtım sistemine verdiği elektrik enerjisi uzlaştırma hesaplamalarında dikkate alınmaz. (m.17)

2.2.3. Elektrik Piyasası Yan Hizmetler Yönetmeliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler

2.2.3.1. Yan Hizmetler

Söz konusu Yönetmelik elektrik piyasasında yan hizmetler kapsamında sunulan hizmetlerin tedarikine ilişkin ticari usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla çıkarılmıştır. (m.1)

Yönetmeliğin 5. maddesine göre, “yan hizmetler⁴⁷, sistemin işletme güvenliği ve sistem bütünlüğü sağlanacak şekilde ve Elektrik İletim Sistemi Arz Güvenilirliği ve Kalitesi Yönetmeliğinde yer alan arz kalitesi ve işletme koşullarına ilişkin kriterler doğrultusunda işletimini sağlamak üzere Sistem İşletmecisi tarafından kullanılan ve Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde tanımlanan hizmetlerden meydana gelir.”

Ayrıca yan hizmetlerin tedarik edilmesi, Sistem İşletmecisi tarafından ihtiyaç duyulan yan hizmetlerin, hizmeti sağlayabilecek tüzel kişilerce TEİAŞ’a sunulması, TEİAŞ tarafından hizmetin alınacağı tesis ve/veya tüzel kişilerin tespit edilmesi, gerektiğinde yan hizmet anlaşmalarının imzalanması ve bu işlemler sonucu doğan

⁴⁷ Yönetmeliğin 4. maddesinde yan hizmetler “Bu Yönetmelik uyarınca iletim sistemine veya dağıtım sistemine bağlı ilgili tüzel kişilerce sağlanacak olan, iletim veya dağıtım sisteminin güvenilir şekilde işletimini ve elektriğin gerekli kalite koşullarında hizmete sunulmasını sağlamak üzere bu Yönetmelik ve 22/1/2003 tarihli ve 25001 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde ayrıntılı olarak tanımlanan hizmetleri” ifade etmektedir.

alacak ve borç işlemlerinin yürütülmesine ilişkin TEİAŞ tarafından yürütülen faaliyetleri ve bu faaliyetler için gerekli idari işlemleri içerir.⁴⁸ (m.5)

Öte yandan Yönetmeliğin 6. maddesiyle yan hizmetlerin tedarikine ilişkin genel esaslar belirlenmektedir. Buna göre yan hizmetlerin tedarikine ilişkin işlemler aşağıdaki genel esaslar çerçevesinde yürütülür;

- a) Yan hizmetler, bu hizmetlerin etkin şekilde sağlanmasını temin eden, yan hizmetlerin sağlanmasına ilişkin maliyetleri en aza indiren, eşit taraflar arasında ayırım gözetmeyen ve yan hizmet sağlama yeteneğine sahip yeni üretim ve tüketim tesisi yatırımlarını teşvik edici yöntemler çerçevesinde tedarik edilir,
- b) TEİAŞ, yan hizmet sağlayacak tesis ve/veya tüzel kişilerin belirlenmesi, gerektiği durumda yan hizmet anlaşmalarının imzalanması ve hizmetin sağlanması hususlarında, teknik gereklilikler, sistem şartları ve bölgesel gereklilikleri de dikkate alarak, eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin hareket eder,
- c) TEİAŞ'ın, Elektrik İletim Sistemi Arz Güvenilirliği ve Kalitesi Yönetmeliğinde yer alan arz kalitesi ve işletme koşullarına ilişkin kriterler doğrultusunda iletim sisteminin işletimini sağlayacak yan hizmetleri, sistemin işletme güvenliği ve sistem bütünlüğü sağlanacak, yan hizmetlerin tedarik edilmesine ilişkin maliyetleri en aza indirecek ve eşit taraflar arasında ayırım gözetmeyecek şekilde tedarik etmesi esastır.

Ayrıca ilgili mevzuat ve/veya yan hizmet anlaşmaları gereği yan hizmet sağlamla yükümlü olan tüzel kişilerin, yan hizmet sağlayacakları tesislerinin ilgili yan hizmeti sağlama niteliğine sahip olduğunu TEİAŞ'a sunulacak bir sertifika aracılığıyla belgelendirmeleri esastır. Yan hizmet sertifikaları yan hizmet sunmaya

⁴⁸ İdari işlem; idarenin idare işlevine ilişkin olarak, kamu gücü kullanmak suretiyle yaptığı tek yanlı irade açıklamaları şeklinde tanımlanabilir. Bkz. YILDIRIM, İdare Hukuku, s. 366; KARAHANOGULLARI, İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler, s. 141 vd.; ERKUT, Celal, İptal Davasının Konusunu Oluşturma Bakımından İdari İşlemin Kimliği, Ankara, 1990

başlamadan önce ve anlaşmada belirlenecek periyotlarla TEİAŞ'a sunulur. Her bir yan hizmet ayrı bir sertifika ile belgelendirilir. (m.8)

Yan hizmet sağlayacak olan bir tüzel kişinin ilgili yan hizmete ilişkin performans testlerini akredite edilmiş firmalar aracılığıyla gerçekleştirmesi ve ilgili yan hizmet sertifikasının alınarak TEİAŞ'a sunulması tüzel kişilerin sorumluluğundadır. İlgili yan hizmete ilişkin performans testleri TEİAŞ'ın gözetiminde gerçekleştirilir. (m.8)

Söz konusu Yönetmeliğin 9. maddesinde yan hizmetlerin izlenmesi, kontrolü ve incelenmesi düzenlenmektedir. Buna göre, "TEİAŞ, Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği gereği, sağlanan yan hizmetleri izlemek ve kontrol etmekle yükümlüdür. Tüzel kişilerce sunulan yan hizmetlerin izlenmesi ve kontrolü, Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde ele alınan usul ve esaslar çerçevesinde, hizmetin sunulduğu tesisin bağlı bulunduğu ilgili BYTM'nin⁴⁹ ve/veya Sistem İşletmecisi'nin sorumluluğundadır."

Ayrıca yan hizmet sağlayacak tesislerin ilgili hizmet için Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde tanımlanmış özellikleri sağlayacak şekilde izlenebilir olmaları esastır. Yan hizmet sunan tüzel kişiler, TEİAŞ'ın izleme sistemi ile veri alışverişi gerçekleştirmek üzere bağlantı kurulması için gerekli yazılım ve donanımı sağlamakla yükümlüdürler. (m.9)

2.2.3.2. Primer frekans kontrolü

Yönetmeliğin 10. maddesinde belirtilen üretim tesisleri hariç olmak üzere kurulu gücü 50 MW ve üzerinde olan tüm üretim tesislerinin primer frekans kontrolüne katılımları zorunludur. 10.maddede sayılan üretim tesisleri; kanal veya nehir tipi hidroelektrik üretim tesisleri, rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisleri, güneş enerjisine dayalı üretim tesisleri, dalga enerjisine dayalı üretim tesisleri, gel-git

⁴⁹ Yönetmeliğin 4. maddesine göre bölgesel yük tevzi merkezi (BYTM); "TEİAŞ bünyesinde yer alan ve iletim sisteminin belli bir bölgesine ait üretim, iletim ve tüketim faaliyetlerini izleyen, işletme manevralarının koordinasyonunu ve kumandasını yürüten kontrol merkezini" ifade etmektedir.

enerjisine dayalı üretim tesisleridir.

Söz konusu niteliklere sahip üretim tesisi olan lisans sahibi tüzel kişinin primer frekans kontrolüne katılmak üzere primer frekans kontrol hizmet anlaşmasını imzalaması zorunludur. Ayrıca bu türden üretim tesisi olan lisans sahibi tüzel kişiler, üretim tesislerinin toplam kurulu güçlerinin en az primer frekans kontrolüne katılım oranı seviyesinde primer frekans kontrol rezerv miktarı sağlayacak şekilde ve sürekli olarak primer frekans kontrol hizmetine katılmakla yükümlüdürler. Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiler sağlamakla yükümlü oldukları primer frekans kontrol rezerv miktarını kendi adlarına kayıtlı üretim tesislerinden ya da bu Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda üretim faaliyeti gösteren başka bir tüzel kişiden sağlayabilirler. (m.10)

Yönetmeliğin 13. maddesinde primer frekans kontrolü⁵⁰ yükümlülüğünün transferi düzenlenmektedir. Buna göre “üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiler sağlamakla yükümlü oldukları primer frekans kontrol rezerv miktarının tamamını ya da bir kısmını primer frekans kontrol hizmet anlaşması imzalamış olan başka bir üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiden sağlayabilirler. Primer frekans kontrol rezerv miktarının başka bir üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi tarafından sağlanabilmesi için imzalamış olduğu primer frekans kontrol hizmet anlaşması nedeniyle yükümlü olan tüzel kişinin ve yükümlülüğün transfer edildiği tüzel kişinin bir gün öncesinde saat 16:00’a kadar Sistem İşletmecisi’ne PYS⁵¹ aracılığıyla bildirimde bulunması esastır. Primer frekans kontrolü yükümlülüğünün transferi Sistem İşletmecisi’nin onayı ile birlikte geçerlilik kazanır.

Primer frekans kontrolü yükümlülüğü konusunda karşılaşılan temel sorun bu yükümlülüğün yerine getirilememesinin şirketlerden kaynaklanmayan sebeplerden doğması halidir. Yönetmelik, primer frekans kontrolü yükümlülüğünün yerine getirilememesini mazur gösterecek mazeretleri düzenlememiştir. Bu sebeple örneğin

⁵⁰ Yönetmeliğin 4. maddesine göre; primer frekans kontrolü, “sistem frekansının düşmesine veya yükselmesine tepki olarak ünite aktif çıkış gücünün hız regülatörü ile otomatik artırılması veya azaltılması yoluyla sistem frekansının yeni bir denge noktasına getirilmesini” ifade etmektedir.

⁵¹ Yönetmeliğin 4. maddesine göre piyasa yönetim sistemi (PYS); “dengeleme mekanizması ve uzlaştırmaya ilişkin işlemlerin yürütülmesi amacıyla, Piyasa İşletmecisi, Sistem İşletmecisi, piyasa katılımcıları ve sayaçların okunmasından sorumlu iletim ve dağıtım lisansı sahibi tüzel kişilerin kullanımına sunulan internet tabanlı uygulamaları” ifade etmektedir.

teknik arıza sebebiyle veya üretim yapılmadığı dönemde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi dahi yaptırım gerekçesi olarak kullanılabilir. Ankara 10.İdare Mahkemesinin kararına konu olan bir örnek uyuşmazlıkta şirketin mazeretleri Kurul tarafından kabul edilmemiş; Mahkeme sadece yükümlülüğün yerine getirilmediği gerekçesiyle verilen para cezasını hukuka uygun bulmuştur.

Karar şöyledir: “...Davacının Anayasa’ya aykırılık iddiası ciddi bulunmayarak işin gereği görüldü; Dava, Elektrik üretim lisansına sahip olan davacı şirket tarafından, 2014 yılı Mart ayı primer frekans kontrol rezerv miktarını, ilgili Yönetmelikte belirtilen tolerans dahilinde katılma yükümlülüğünü eksik yerine getirmesi ve yapılan uyarıya rağmen 2014 yılı Mayıs ayı da ihlali aynı şekilde devam ettirdiğinden bahisle 519.650,00 idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu’nun 03.03.2015 tarih ve 5505-3 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 5. Maddesinin 2. Fıkrasının (e) bendinde; tüzel kişilerin lisans almanın yanı sıra faaliyet alanlarına göre mevzuatın gereklerini yerine getirmekle yükümlü oldukları belirtildikten sonra, 16. Maddesinin 1. Fıkrasının (c) bendinde; Bu Kanun, ikincil mevzuat veya lisans hükümlerine aykırılık yapılmış olduktan sonra niteliği itibarıyla düzenleme imkanı olmayacak şekilde aykırı davranılması durumunda ihtarla gerek kalmaksızın beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası verileceği kurala bağlanmıştır.

Elektrik Piyasası Yan Hizmetler Yönetmeliği’nin 10. Maddesinin 1. Fıkrasında: “Aşağıda belirtilen üretim tesisleri hariç olmak üzere kurulu gücü 50 MW ve üzerinde olan tüm üretim tesislerinin primer frekans kontrolüne katılmaları zorunludur.

Kanal veya Nehir tipi hidroelektrik üretim tesisleri,Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisleri,Güneş enerjisine dayalı üretim tesisleri, Dalga enerjisine dayalı üretim tesisleri, Gel-git enerjisine dayalı üretim tesisleri.

“hükmüne, 13, maddesinde;

(1) Üretim faaliyetine gösteren tüzel kişilik sağlamakla yükümlü oldukları primer frekans kontrol rezerv miktarının tamamını ya da bir kısmı primer frekans kontrol hizmet anlaşması imzalanmış olan başka bir üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiden sağlayabilirler.

(2) Primer frekans kontrol rezerv miktarının başka bir üretim faaliyet gösteren tüzel kişi tarafından sağlanabilmesi için imzalamış olduğu primer frekans kontrol hizmet anlaşması nedeniyle yükümlü olan tüzel kişinin ve yükümlülüğün transfer edildiği tüzel kişinin bir gün öncesinde saat 16:00’a kadar Sistem İşletmecisi’ne PYS aracılığıyla bildirimde bulunması esastır.

(3) Primer frekans kontrolü yükümlülüğünün transferi Sistem İşletmecisi’nin onayı ile birlikte geçerlilik kazanır. “hükmüne, 15.maddesinin 5. Fıkrasında; “ Sistem frekansında gün içinde sekiz saatlik dilimlerle meydana gelen ± 50 mHz’i aşan en büyük genlikli en az birer sapmayı içeren kontrol noktaları MYTM tarafından örnekleme yöntemi ile seçilerek üreticiler ve BYTM’lere bildirir. Bildirilen durumlar için BYTM’ler tarafından primer frekans kontrol hizmeti sağlayan üretim tesislerinin vermiş oldukları primer frekans kontrol tepkilerini kontrol etmek üzere, PYS’de belirtilen primer frekans kontrol rezerv miktarlarının, Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğine göre frekansta meydana gelen değişim ve hız eğitimi ile orantılı olarak sağlanıp sağlanmadığı incelenir. Bildirilen rezerv miktarını, elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen tolerans dahilinde sağlanan üretim tesislerine ilişkin katılım süresi değeri “1”, belirtilen toleransın dışında tepki verdiği tespit edilen üretim tesislerine ilişkin katılım süresi değeri “0” olarak belirlenir. Bu kapsamda MYTM tarafından belirlenen ve birbirini takip eden iki kontrol noktasında da üretim tesislerinin bildirmiş oldukları primer frekans kontrol rezerv miktarlarını Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen tolerans dahilinde sağlamaları halinde bahse konu kontrol noktaları arasındaki saatler için primer frekans kontrol hizmetinin sağlandığı kabul edilir. Üretim tesisinin primer frekans kontrol tepkisini sağlayamadığı tespit edilen kontrol noktalarında, MYTM tarafından tespit edilen bir önceki ve bir sonraki kontrol noktaları arasında frekansta meydana gelen ± 50 mHz’i aşan değişim ve hız eğitimi ile orantılı olarak

tepki vermediği belirlenen saatler tespit edilerek, bu saatler için katılım süresi değeri “0” olarak belirlenir. Yapılan incelemeler çerçevesinde primer frekans kontrol tepkisini Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen tolerans dahilinde sağlamadığı tespit edilen üretim lisansı sahibi tüzel kişilere bu Yönetmeliğin 16 ncı maddesinde belirtilen cezai yaptırımlar uygulanır.” hükmüne, 16. Maddesinin 4. Fıkrasında; “15 inci maddenin beşinci fıkrası uyarınca primer frekans kontrol tepkisini Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen toleransın dışında verdiği tespit edilen üretim lisansı sahibi tüzel kişilerin bu ihlale bir fatura dönemi içinde 60 saat dilimi ve üzeri sayıda düşmesi durumunda TEİAŞ, ihlalin devamını engellemek için yazılı uyarıda bulunur. İlgili yazı içerisinde uyarı yazısı takip eden herhangi bir fatura döneminde de üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi tarafından ihlalin aynı şekilde devam ettirilmesi halinde TEİAŞ, ihlalin ayrıntılarını içeren bir rapor düzenleyerek Kuruma başvurur.” 5. Fıkrasında; “ Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişinin, 11 inci maddenin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca yükümlülük transferleri dahil olmak üzere, sağlamakla yükümlü olduğu primer frekans kontrol rezerv miktarını bildirimde bulunmakta ihlale düştüğü, bir fatura dönemi için 20 saat dilimi ve üzeri sayıda tespit edilirse TEİAŞ ihlalin devamını engellemek için yazılı uyarıda bulunur. İlgili yıl içerisinde uyarı yazısı takip eden herhangi bir fatura döneminde de üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi tarafından ihlalin aynı şekilde devam ettirilmesi halinde TEİAŞ ihlalin ayrıntılarını içeren bir rapor düzenleyerek Kuruma Başvurur.” hükmüne yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden davacı şirketin, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca elektrik üretim lisansına sahip olduğu, TEİAŞ ile davacı şirket arasında 15.08.2012 tarihli primer frekans kontrol hizmet anlaşmasının imzalanmış olduğu, bu sözleşme ile mevzuatta yer alan primer frekans kontrolü yükümlülüğüne uymayı kabul ve taahhüt ettiği, 2014 yılı Mart ayı primer frekans kontrol rezerv miktarını, ilgili Yönetmelikte belirtilen tolerans dahilinde katılma yükümlülüğünü eksik yerine getirmesi ve yapılan uyarıya rağmen 2014 yılı Mayıs ayında da ihlali aynı şekilde devam ettirdiğinden bahisle dava konusu Kurul kararı ile 519.650,00 TL idari para cezası ile cezalandırılması üzerine görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, davacı şirketin 2014 yılı Mart ayı primer frekans kontrol rezerv

miktarını, ilgili Yönetmelikte belirtilen tolerans dahilinde katılma yükümlülüğünü eksik yerine getirdiği, yapılan uyarıya rağmen 2014 yılı Mayıs ayında da ihlali devam ettirdiği anlaşılmakta olup, her ne kadar üretim yapılmaması ya da üretimin belli bir seviyenin altında kalması halinde primer frekans kontrolüne katılım yükümlülüğünün devam etmeyeceği iddia edilmekte ise de; söz konusu hallerin gerçekleşmesi halinde onay alınmak suretiyle primer kontrolüne katılım yükümlülüğünün başka tesislerden sağlanması imkanı bulunduğundan alınan iddianın yerinde olmadığı, bu itibarla davacı şirketin 519.650,00 TL idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır...⁵²

2.2.3.3. Sekonder Frekans Kontrol Hizmeti Verme

Öte yandan Yönetmeliğin 13. maddesinde belirtilen üretim tesisleri⁵³ hariç olmak üzere kurulu gücü 100 MW ve üzerinde olan tüm üretim tesislerinin Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde tanımlandığı şekilde, otomatik üretim kontrol sistemi tarafından gönderilecek sinyalleri alan ve işleyen teçhizat vasıtasıyla sekonder frekans kontrol hizmeti verebilme özelliğine sahip olmaları zorunludur.

Ayrıca belirtilen niteliklere sahip üretim tesisi olan söz konusu lisans sahibi tüzel kişinin sekonder frekans kontrolüne katılmak üzere TEİAŞ'a başvuruda bulunarak sekonder frekans kontrol hizmet anlaşması imzalaması zorunludur. Bu tüzel kişilerin TEİAŞ ile imzalamış oldukları anlaşma doğrultusunda bu Yönetmeliğin 21 inci maddesi çerçevesinde TEİAŞ tarafından seçilmesi durumunda, sekonder frekans kontrolüne katılmaları zorunludur. (m.13)

Söz konusu Yönetmeliğin getirdiği bir diğer yükümlülük ise 49. maddede düzenlenmektedir. Buna göre, harici bir enerji kaynağına ihtiyaç duymadan devreye

⁵² Ankara 10.İdare Mahkemesi E:2015/1557

⁵³ Söz konusu üretim tesisleri;kanal veya nehir tipi hidroelektrik üretim tesisleri, rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisleri, güneş enerjisine dayalı üretim tesisleri, dalga enerjisine dayalı üretim tesisleri, gel-git enerjisine dayalı üretim tesisleri, kojenerasyon tesisleri, jeotermal üretim tesisleri, bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihte devrede olup Otomatik Üretim Kontrol Sistemi teçhizatı bulunmayan üretim tesisleridir.

alınabilen ya da TEİAŞ'ın vereceği süre içinde yapacağı yatırım ile bu özelliğe sahip olabilecek üretim tesisine sahip üretim faaliyeti gösteren tüzel kişilerin TEİAŞ tarafından talep edilmesi halinde bu Yönetmelikte tanımlandığı şekilde oturan sistemin toparlanması hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşması imzalaması zorunludur.

Ayrıca Sistem İşletmecisi'nin oturan sistemin toparlanması hizmetini almak üzere anlaşma imzalayacağı üretim tesislerini, yürütülen müzakereler sonucunda sistem kısıtlarını dikkate alarak ve oturan sistemin toparlanmasına ilişkin toplam maliyeti en aza indirecek şekilde seçmesi esastır. Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiler ise, Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen standartlara uygun olarak, oturan sistemin toparlanması hizmetini vermek üzere seçilen üretim tesislerinin sistem toparlanma planı çerçevesinde hizmet vermesini temin eder. (m.49)

2.2.4. Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler

2.2.4.1. Perakende satış sözleşmesi

Söz konusu yönetmelik perakende satış sözleşmesi veya ikili anlaşma kapsamında hizmet alan veya veren taraflara uygulanacak standart, usul ve esasların belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. (m.1)

Yönetmeliğin 3. maddesine göre, görevli tedarik şirketi; dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin hukuki ayrıştırması kapsamında kurulan veya son kaynak tedariki yükümlüsü olarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından yetkilendirilen tedarik şirkettir. Tedarik şirketi ise, elektrik enerjisinin ve/veya kapasitenin toptan ve/veya perakende satılması, ithalatı, ihracatı ve ticareti faaliyetleri ile iştigal edebilen tüzel kişiyi ifade etmektedir. Tedarikçi de elektrik enerjisi ve/veya kapasite sağlayan üretim şirketleri ile tedarik lisansına sahip şirketlerdir.

Herhangi bir tüzel kişi lisans almak koşuluyla ürettiği elektriği toptan ya da

perakende satarak tedarik şirketi konumunda olabilmektedir.

Perakende satış sözleşmesi,tedarikçi şirket, elektrik bedelini sadece sözleşmenin tarafı olanlardan talep etme imkanı tanımaktadır. Danıştay 13. Dairesi, bir uyuşmazlıkta bu hususu vurgulamıştır. 13.Daireye göre; önceki müşterinin borcu sebebiyle sözleşme yenilemekten kaçınma mümkün değildir. Karar şu şekildedir: “...Dava; ... İstanbul adresinde yapımı devam etmekte olan bina ile ilgili abonelik tesisi talebinin reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesi'nce; ilgili mevzuat ve sözleşme hükümlerinin incelenmesinden, idarenin perakende satış sözleşmesi kapsamında kullandığı elektrikten kaynaklanan fatura bedelini ancak sözleşmeye taraf olan gerçek ve tüzel kişilerden isteyebileceği, aynı kullanım yerine ait olmak üzere, yeni müşterilerden önceki dönemlere ilişkin tüketimlerinden kaynaklanan borçları isteyemeyeceği, kullanıcılar ile yapmış olduğu sözleşmelerde bulunan hükümler çerçevesinde kullanımdan kaynaklanan bedellerin ödenmesini sözleşmenin tarafından talep edebileceği, bu nedenle, bulunduğu dağıtım bölgesinde, başka bir tedarikçiden elektrik enerjisi ve/veya kapasite temin edemeyecek durumdaki tüketiciler ile perakende satış sözleşmesi yapmak zorunluluğu bulunan idarenin, sözleşme yapımını eski müşterinin kullanımından kaynaklanan bedelin ödenmesi şartına bağlayarak, abonelik tesisi talebinin reddine yönelik olarak tesis ettiği dava konusu işlemde hukuka uyarlılık görülmediği, her ne kadar dava tarihinden sonra taraflar arasında abonelik sözleşmesinin akdedildiği görülmekte ise de; anılan sözleşmenin eski müşteriye ait borçlardan bir kısmının ödenmesi üzerine akdedildiği anlaşıldığından, davanın konusunun kalmadığının söylenemeyeceği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş, bu karar davalı tarafından temyiz edilmiştir... Dava konusu işlemin yukarıda özetlenen gerekçeyle iptali yolundaki temyize konu İstanbul 1. İdare Mahkemesi'nin 28.04.2010 tarih ve E:2009/1521, K:2010/650 sayılı kararında, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, temyiz istemi yerinde görülmeyerek anılan Mahkeme kararının ONANMASINA...”⁵⁴

⁵⁴ E: 2010/2892

Söz konusu yönetmelik de tedarik şirketlerine çeşitli yükümlülükler getirmektedir. Yönetmeliğin 6. maddesine göre; görevli tedarik şirketi, usulüne uygun olarak yapılan başvuruları, başvuru tarihini izleyen en geç üç iş günü içerisinde sonuçlandırır. Perakende satış sözleşmesi görevli tedarik şirketi ile başvuru sahibi tüketici arasında imzalanır ve söz konusu sözleşmenin “aslının ayıdır” onaylı bir nüshası, ilgili tüketiciye verilir. Ayrıca 5’nci maddenin ikinci fıkrası kapsamında perakende satış sözleşmesi için başvuruda bulunulması halinde; bu kapsamda sağlanacak ek hizmetlerin bedellerinin, önceden görevli tedarik şirketinin internet sitesinde ilan edilmesi zorunludur. Görevli tedarik şirketi, imzalanan her bir perakende satış sözleşmesi hakkında ilgili dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiye imza tarihini izleyen üç gün içerisinde, kayıt altına alınmak suretiyle, bilgi vermekle yükümlüdür.

Bununla birlikte tüketicinin, elektronik imza ile veya görevli tedarik şirketine yazılı olarak başvuruda bulunması veya tedarikçi değişikliği yapmak isteyen tüketiciler tarafından doldurulan EK-3 formunun tüketicinin yeni tedarikçisi tarafından görevli tedarik şirketine sunulması kaydıyla, perakende satış sözleşmesi sona erdirilir. Bu fıkra kapsamında yapılan başvuru, en geç üç iş günü içerisinde sonuçlandırılır. Görevli tedarik şirketi, perakende satış sözleşmesinin sona erdirileceği tarihin en az iki gün öncesinden, ilgili dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiye, kayıt altına alınmak suretiyle, bilgi vermekle yükümlüdür. (m.8)

Ayrıca perakende satış sözleşmesinin tarafları, bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanması sonucu sahip oldukları bilgilerin gizli tutulması için gerekli tedbirleri almak ve söz konusu bilgileri, Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde düzenlenen hususlar dışında kullanmamak ve açıklamamak ile yükümlüdür. (m.9)

İkili anlaşma ile elektrik enerjisi ve/veya kapasite satın almakta olan bir serbest tüketicinin ikili anlaşmasının herhangi bir nedenle sonlandırılması halinde ise, ilgili görevli tedarik şirketi söz konusu tüketiciye son kaynak tedariki kapsamında elektrik enerjisi ve/veya kapasite sağlamakla yükümlüdür. (m.10)

Söz konusu yönetmeliğin tüketici lehine getirdiği bir diğer yükümlülük ise belli şartlar altında ilgili tüketicinin talebi halinde taksit yapma zorunluluğudur. Buna göre tüketicinin tüketim dönemi, bir aydan az olmamak ve bir yılı geçmemek üzere, görevli tedarik şirketi tarafından belirlenir. Tüketim dönemlerinin altı ay veya üzerinde olacak şekilde görevli tedarik şirketi tarafından belirlenmesi durumunda, ilgili tüketicinin talebi halinde, üç aydan az olmamak ve tüketim dönemi içerisindeki ay sayısını aşmamak üzere, tüketiciye vade farkı uygulanmaksızın, taksit imkânının sağlanması zorunludur. Tüketim dönemlerinin altı aydan az olacak şekilde belirlenmesine rağmen, sayaçların fiilen altı ay veya üzerinde okunması halinde, ilgili tüketicinin talebi halinde, fiili tüketim dönemi içerisindeki ay sayısını aşmamak üzere, tüketiciye vade farkı uygulanmaksızın, taksitlendirme yapılması zorunludur. (m.11)

Öte yandan görevli tedarik şirketi tarafından düzenlenen ödeme bildirimini, son ödeme tarihinden en az on gün önce tüketiciye tebliğ edilir. Ödeme bildiriminde yer alan bilgilerin okunaklı olması zorunludur. Ödeme bildirimlerinde serbest tüketici hakkını elde eden tüketicileri belirli bir tedarikçiye yönlendirici herhangi bir bilgiye yer verilemez. Görevli tedarik şirketleri veya hizmet alımı yapılan kişiler tarafından faturaların tahsilatı işlemi sebebiyle tüketicilerden herhangi bir ad altında bedel talep edilemez. (m.12)

TEİAŞ veya dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi tarafından elektriği kesilmiş olan tüketicinin, ilgili yükümlülüklerini yerine getirmesi ve görevli tedarik şirketinin TEİAŞ veya dağıtım şirketine bildirmesi üzerine; imar yerleşim alanında iki gün, imar yerleşim alanı dışında üç gün içerisinde, elektrik enerjisi yeniden bağlanır. Söz konusu yönetmeliğin 15'nci maddesi sebebiyle yapılacak bağlama işleminden sonra ilgili tüketiciye bağlama bildiriminde bulunulur. Bağlama bildiriminde, bağlama tarihi ile saatine ve son endeks değerine yer verilmesi zorunludur. (m.16)

Ayrıca elektrik enerjisinin yeniden bağlanması için, tüketici tarafından ödenecek kesme-bağlama bedeli, kesme-bağlamanın TEİAŞ veya dağıtım şirketi tarafından görevli tedarik şirketine bildirimini takip eden bir sonraki döneme ait

ödeme bildirimine yansıtılır. Bu kapsamda; fiilen elektriği kesilmeyen tüketiciden kesme-bağlama bedeli talep edilmez. Görevli tedarik şirketinin iletim veya dağıtım şirketine elektriğin kesilmesi bildiriminde bulunmasından sonra, tüketicinin yükümlülüklerini yerine getirmesine rağmen bu durumun söz konusu tedarikçi tarafından TEİAŞ veya ilgili dağıtım şirketine bildirilmemesi ve TEİAŞ veya dağıtım şirketinin yükümlülüklerin yerine getirildiğini kesme- bağlama işleminin uygulanması için varmış olduğu kullanım yerinde öğrenmesi halinde, söz konusu kesme-bağlama bedelinin yarısı oranında bir bedelin, ilgili görevli tedarik şirketi tarafından TEİAŞ veya ilgili dağıtım şirketine ödenmesi zorunludur. Ödenen bu bedel tüketicinin ödeme bildirimine yansıtılamaz. (m.16)

Bununla birlikte görevli tedarik şirketleri internet sitelerinde, kolayca görülebilecek ve erişilebilecek şekilde “İtiraz veya Şikâyet Başvurusu” erişimine yer vermeleri zorunludur. (m.16)

2.2.4.2. Bilgilendirme

Öte yandan görevli tedarik şirketleri, tüketicilerin yeterli, güvenli, sürekli ve kolay bir şekilde hizmet almalarını ve hizmet seçeneklerini öğrenmelerini teminen, gerekli bilgilendirme faaliyetini, yerine getirmekle yükümlüdür. Bunun yanında tüketicilere satış yapan tedarikçilerin her biri, bir önceki yıla ait satışları içerisindeki yenilenebilir enerji kaynaklarından olan alıma ilişkin bilgileri internet sayfalarında duyurmakla yükümlüdür. (m.19)

Söz konusu yönetmeliğin 23. maddesinde tedarikçilerin yükümlülükleri düzenlenmektedir. Buna göre, serbest tüketiciye ikili anlaşma yoluyla elektrik enerjisi ve/veya kapasite sağlayan tedarikçi aşağıdaki yükümlülükleri yerine getirmek zorundadır;

- a) Serbest tüketiciyi; tüketici hakları, ikili anlaşmalar kapsamındaki ticari seçenekler ve muhtemel riskler ile talep tarafı katılımına ilişkin bilgiler hakkında anlaşma yapılmadan önce tüketici tarafından bilgi aldığına dair

imzalanmak kaydı ile yazılı olarak veya tüketicinin kayıtlı elektronik posta adresi yoluyla bilgilendirmek ve talep edildiğinde söz konusu bilgilendirmeyi Kuruma belgelemek,

c) İkili anlaşma kapsamında taahhüt ettiği elektrik enerjisi ve/veya kapasiteyi anlaşmanın koşulları çerçevesinde kesintisiz olarak sağlamak,

ç) Dengeleme ve uzlaştırma ile ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde piyasa işletmecisine gerekli bilgileri vermek,

d) TEİAŞ ve/veya dağıtım lisansı sahibi tüzel kişilere, serbest tüketicilere ait kayıtların güncel halde tutulmasını sağlayacak nitelikteki bilgileri vermek.

(2) İkili anlaşmalarda ilgili mevzuata aykırı hükümlere yer verilemez.

Ayrıca kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla, bir önceki takvim yılına ait olmak üzere; TEİAŞ, iletim sistemine doğrudan bağlı olup tedarikçisini seçme hakkını kullanan serbest tüketiciler tarafından tüketilen toplam elektrik enerjisi miktarını her yıl Şubat ayı içerisinde Kuruma bildirmek ve internet sitesinde yayımlamak suretiyle kamuoyuna duyurmak zorundadır. (m.24)

2.2.5. Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler

Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği, esas olarak elektrik dağıtım şirketlerinin uyması gereken esasları düzenlemektedir. Ancak doğrudan sisteme bağlı olarak faaliyette bulunan üretim şirketleri de bu Yönetmelikte yer alan yükümlülüklere uymak zorundadırlar. Bu sebeple Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğindeki yükümlülükler de değinmek gerekmektedir. Ancak 148 madde ve ekleriyle birlikte geniş bir hacme ulaşan düzenlemelerin tamamı değil önemli olanları ele alınmıştır.

2.2.5.1. Bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşması imzalanması

Üretilen elektriğin tüketicilere ulaştırılması için TEİAŞ tarafından yürütülen iletim faaliyetinden yararlanmak gerekmektedir. Yönetmelik, elektrik iletim

sisteminden yararlanmak isteyenlerin TEİAŞ'a başvurarak bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşmasını düzenlemektedir. Üretici şirket elektrik enerjisini tüketiciye satmak için bağlantı ve kullanım sözleşmelerini imzalamak zorundadır.

Yönetmeliğin 7.maddesine göre; Kuruma yapılan talepler TEİAŞ'a yazılı olarak bildirilmektedir. TEİAŞ, Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği uyarınca üretim tesislerinin iletim sistemine bağlantı ve/veya sistem kullanım talebi hakkındaki görüşlerini Kurum tarafından yapılan yazılı bildirim tarihinden itibaren kırkbeş gün içerisinde gerekçeleri ile Kuruma sunar. Sisteme bağlantı yapılması halinde, sistem kullanımı açısından kapasitenin yetersiz olması nedeniyle genişleme yatırımı veya yeni yatırım yapılmasının gerekli olduğu ve yeterli finansmanın mevcut olmadığı hallerde, söz konusu yatırım TEİAŞ adına bağlantı yapmak isteyen gerçek veya tüzel kişi tarafından ilgili mevzuat kapsamındaki teknik standartlar sağlanarak yapılabilir veya finansman koşulları TEİAŞ tarafından uygun bulunması halinde gerçek veya tüzel kişi tarafından finanse edilebilir. Bu durumda; gerçekleşen yatırıma ait toplam harcama tutarı, sisteme bağlantı yapan gerçek veya tüzel kişi ile TEİAŞ arasında yapılacak bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşması çerçevesinde kullanıcının sistem kullanım bedelinden düşülür. Bağlantı talebinin, bağlantı noktası itibarıyla Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 38 inci maddesinde yer alan hükümlere göre kabul edilmesinin mümkün olmaması ve öne sürülen red gerekçelerinin Kurul tarafından da uygun bulunması durumunda, talep reddedilir ve mümkün olması halinde, TEİAŞ tarafından bir başka bağlantı noktası teklif edilir. Kurum bu alternatif bağlantı noktası hakkında talep sahibi tüzel kişinin görüşünü alır. Alternatif bir bağlantı noktasının gösterilememesi veya teklif edilen bağlantı noktasının talep sahibi tüzel kişi tarafından kabul edilmemesi durumunda, talep sahibi tüzel kişi Kurumdan, lisans başvurusu kapsamındaki üretim tesisi ile ortakları ve/veya müşterileri arasında özel bir direkt iletim hattı tesis etmeyi talep edebilir. Kurum, bu talep hakkında TEİAŞ'dan otuz gün içinde görüş alır. Bu görüşler çerçevesinde yapılan inceleme sonucunda talebin Kurul tarafından uygun görülmesi durumunda, lisans sahibi tüzel kişi ile TEİAŞ arasında iletim kontrol anlaşması yapılması kaydıyla söz konusu hat tesis edilebilir.

8.maddeye göre; Yönetmeliğin 5 numaralı ekinde yer alan standart planlama verileri ile iletim sistemine bağlanacak tesis ve/veya teçhizata ilişkin bilgilerin tüzel kişi tarafından TEİAŞ'a verildiği tarihten itibaren altmış gün içerisinde bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşması TEİAŞ tarafından tüzel kişiye önerilir. TEİAŞ'ın bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşması önerisini yapabilmesi için ek bilgiye ihtiyaç duyması halinde, ayrıntılı planlama verileri de tüzel kişiden talep edilebilir. Bu hallerde TEİAŞ tarafından bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşmasının önerilmesine ilişkin süre doksan gün olarak uygulanır. Tüzel kişi TEİAŞ'ın anlaşma önerisine otuz gün içerisinde yazılı yanıt verir. Tarafların mutabakatı halinde bağlantı ve/veya sistem kullanımına ilişkin hüküm ve şartları içeren bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşması imzalanır.

Sisteme bağlandığı halde sistem kullanım anlaşması imzalanmaması halinde TEİAŞ, sistem kullanım anlaşması imzalanmış gibi yaptırımlar uygulamıştır. Ancak Danıştay 13.Dairesi, bu uygulamayı kanuni idare ilkesine aykırı bularak iptal etmiştir.Karar şöyledir: “Dava; Sistem Kullanım Anlaşması'nın 10. maddesi ve Yöntem Bildirimi'nin 1.4. maddesi gereğince Mayıs 2012 döneminde aylık olarak bağlı olduğu fidere arıza intikal ederek kesicinin açılması şeklinde tanımlanan ihlâl ile ilgili olarak ceza faturası düzenlenmesine ilişkin 22.06.2012 tarih ve 6932 sayılı işlem ile 31.05.2012 tarih ve 579444 numaralı 1.138.132,18-TL tutarındaki ceza faturasının iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesi'nce; Sistem Kullanım Anlaşması'nın imzalanmadığı, bu nedenle ceza verilemeyeceği davacı tarafından belirtilmiş olsa da, Yöntem Bildirimi'nin ilgili maddelerinden anlaşıldığı üzere, Sistem Kullanım Anlaşması imzalanmasa da bir kullanıcının, iletim sistemine bağlı olarak faaliyet göstermesi, dolayısıyla iletim sistemini kullanması halinde kullanıcıların, iletim sisteminde arz güvenilirliği ve kalitesinin sağlanması amacıyla öngörülen yaptırımlarla karşılaşabileceği; olayda yapılan tespitlere göre davacı elektrik dağıtım şirketinin kullanım nedeniyle arıza intikallerinin olduğu ve bu nedenle kesici açılmasından kaynaklı para cezası yaptırımının uygulandığı, bunun karşılığının da ihlâl ve açma sayısınca tespit edildiği anlaşıldığından, tespit edilen ihlâller nedeniyle Sistem Kullanım Anlaşması'nın 10. ve Yöntem Bildirimi'nin 1.4. maddesi uyarınca davacıya para cezası verilmesinde mevzuata aykırılık görülmediği

gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, bu karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2. maddesinde, kabahat deyiminden, kanunun karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılması gerektiği belirtilmiş; 3. maddesinde, bu Kanun'un idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, diğer genel hükümlerinin ise, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanacağı ifade edilmiş; 4. maddesinde ise, hangi fiillerin kabahat oluşturduğunun, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi, kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriğinin, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabileceği, kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarının ise ancak kanunla belirlenebileceği kurala bağlanmıştır.

22.01.2003 tarih ve 25001 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği'nin 8. maddesinde; "Ek - 5 Bölüm 1'de yer alan standart planlama verileri ile iletim sistemine bağlanacak tesis ve/veya teçhizata ilişkin bilgilerin tüzel kişi tarafından TEİAŞ'a verildiği tarihten itibaren altmış gün içerisinde bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşması TEİAŞ tarafından tüzel kişiye önerilir. TEİAŞ'ın bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşması önerisini yapabilmesi için ek bilgiye ihtiyaç duyması halinde, Ek - 5 Bölüm 2'de yer alan ayrıntılı planlama verileri de tüzel kişiden talep edilebilir. Bu hallerde TEİAŞ tarafından bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşmasının önerilmesine ilişkin süre doksan gün olarak uygulanır. Tüzel kişi TEİAŞ'ın anlaşma önerisine otuz gün içerisinde yazılı yanıt verir.

Tarafların mutabakatı halinde bağlantı ve/veya sistem kullanımına ilişkin hüküm ve şartları içeren bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşması imzalanır. TEİAŞ ve lisans sahibi tüzel kişinin, bağlantı ve/veya sistem kullanımına ilişkin anlaşmanın hükümleri üzerinde mutabakata varamamaları halinde, ihtilaflar Kanun'un ve tarafların ilgili lisanslarının hükümlerine göre Kurum tarafından

çözümüne kavuşturulur ve konu hakkında alınan Kurul kararları bağlayıcıdır.

İletim sistemine hâlihazırda bağlı olan üretim tesisleri ile bağlantı ve/veya sistem kullanımına ilişkin olarak üretim tesisleri dışında gerçek ve tüzel kişiler tarafından TEİAŞ'a yapılan diğer başvurularda da aynı süreç uygulanır.” kuralına; Geçici 6. maddesinde ise, “Bu Yönetmeliğin yayımı tarihi itibarıyla iletim sistemini kullanmakta olan ya da iletim sistemine bağlantısı olan kullanıcılar ile TEİAŞ arasında Bağlantı ve/veya Sistem Kullanım Anlaşması, 01 Kasım 2003 tarihine kadar imzalanır.” kuralına yer verilmiştir.

Yukarıda aktarılan Yönetmelik uyarınca elektrik dağıtım faaliyetinde bulunan şirketlerin Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ) ile Bağlantı Anlaşması ve Sistem Kullanım Anlaşması olmak üzere iki anlaşma imzalaması gerekmektedir.

Dosya içeriğinden, davacı şirket ile TEİAŞ arasında Bağlantı Anlaşması imzalandığı, Sistem Kullanım Anlaşması'nın ise imzalanmadığı anlaşılmaktadır.

Sistem Kullanım Anlaşması'nın “Cezai Şartlar” başlıklı 10. maddesinde, kullanıcının ilgili mevzuat, taraflar arasında imzalanan bağlantı anlaşması ve bu anlaşma hükümlerinin herhangi birini ihlâl etmesi, söz konusu ihlâli TEİAŞ'ın uyarısına rağmen uyarıda belirtilen süre içinde sona erdirmemesi durumunda TEİAŞ'ın maddede belirtilen cezaları uygulayacağı belirtilmiş, maddede “TEİAŞ tesislerinde kullanıcının bağlı olduğu fidere 00:00-24:00 saatleri arasında üç veya daha fazla arıza intikal ederek kesiciyi açması” ihlâl olarak tanımlanarak bu ihlâlin tespit edilmesi durumunda 00:00-24:00 saatleri arasında her üç açma için kullanıcının içinde bulunan aya ait sistem kullanım fiyatına göre hesaplanan bedelin % 1'i oranında ceza uygulanacağı, üçün katına ulaşmayan açma sayılarının üçün katına doğru aşağı çekilerek hesaplanacağı belirtilmiştir.

Davalı idare tarafından tek taraflı olarak kabul edilerek uygulamaya konulan 01.01.2012 tarihli İletim Sistemi Sistem Kullanım ve Sistem İşletim Tarifelerini Hesaplama Yöntem Bildirimi'nin 1.2. maddesinde, iletim sistemine doğrudan

bağlanan kullanıcıların Bağlantı Anlaşması ile Sistem Kullanım Anlaşması'nı yapmak zorunda oldukları belirtilmiş; 1.4. maddesinde ise, bir kullanıcının TEİAŞ ile Sistem Kullanım Anlaşması imzalamamış olmasına rağmen iletim sistemine bağlı olarak faaliyet göstermesi, dolayısıyla iletim sistemini kullanması halinde, Elektrik Piyasasında İletim ve Dağıtım Sistemlerine Bağlantı ve Sistem Kullanımı Hakkında Tebliğ'in Geçici 3. maddesi uyarınca kullanıcıların lisans almamış olmaları ve/veya sistem kullanım anlaşmalarının yapılmamış olması halinde dahi bu kullanıcıların Elektrik Piyasası Tarifeler Yönetmeliği doğrultusunda onaylanan sistem kullanım bedelini ve/veya sistem işletim bedelini ödeme yükümlülüklerinin bulunduğu, Sistem Kullanım Anlaşması bulunmaksızın iletim sistemini kullanmakta olan kullanıcıların iletim sisteminde arz güvenilirliği ve kalitesinin sağlanması amacıyla maddede yer alan ihlallerle karşılaşılması durumunda cezai işlem uygulanacağı belirtilmiş, maddede "TEİAŞ tesislerinde kullanıcının bağlı olduğu fidere 00:00-24:00 saatleri arasında üç veya daha fazla arıza intikal ederek kesiciyi açması" ihlâl olarak tanımlanarak bu ihlâlin tespit edilmesi durumunda 00:00-24:00 saatleri arasında her üç açma için kullanıcının içinde bulunan aya ait sistem kullanım fiyatına göre hesaplanan bedelin % 1'i oranında ceza uygulanacağı, üçün katına ulaşmayan açma sayılarının üçün katına doğru aşağı çekilerek hesaplanacağı belirtilmiştir.

Davacı ile davalı idare arasında imzalanan Bağlantı Anlaşması'nda ise, TEİAŞ tesislerinde kullanıcının bağlı olduğu fidere 00:00-24:00 saatleri arasında üç veya daha fazla arıza intikal ederek kesiciyi açması durumunun ihlâl olarak kabul edildiğine ve bu ihlâl nedeniyle yaptırım uygulanacağına ilişkin herhangi bir kurala yer verilmemiştir.

Dosyanın incelenmesinden; elektrik dağıtım faaliyetinde bulunan davacının, Mayıs 2012 döneminde TEİAŞ tesislerinde bağlı olduğu fidere 00:00-24:00 saatleri arasında üç veya daha fazla arıza intikal ederek kesiciyi açması nedeniyle davacı şirkete 1.138.132,18-TL para cezası verilmesi üzerine, ihlâl ile ilgili olarak ceza faturası düzenlenerek davacıya gönderilmesine ilişkin 22.06.2012 tarih ve 6932 sayılı işlem ile 31.05.2012 tarih ve 579444 numaralı 1.138.132,18-TL tutarındaki ceza faturasının iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

5326 sayılı Kanun'un yukarıda aktarılan düzenlemeleri gereğince, bir fiilin idarî yaptırıma konu edilebilmesi için, bu fiil kanunda açıkça tanımlanmalı veya kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve kuralın içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle doldurularak bu fiilin idarî yaptırımı gerektirdiği ortaya konulmalı, bir fiil nedeniyle uygulanacak yaptırımın türü, süresi ve miktarı ise kanunla belirlenmelidir.

Dosya içerisinde yer alan Bağlantı Anlaşması'nda, "TEİAŞ tesislerinde davacının bağlı olduğu fidere 00:00-24:00 saatleri arasında üç veya daha fazla arıza intikal ederek kesiciyi açması" fiilinin cezai yaptırımı gerektirdiğine ilişkin herhangi bir hüküm yer almamakta, bu yönde yaptırım içeren Sistem Kullanım Anlaşması ise davacı tarafından imzalanmamış bulunmaktadır.

İhlâl olarak belirtilen bu fiilin işlenmesi halinde hangi cezanın verileceğine ilişkin herhangi bir kanun hükmü de bulunmamaktadır.

Bu durumda; davacı ile davalı idare arasında Sistem Kullanım Anlaşması imzalanmadığından bu anlaşma gereğince davacıya idarî para cezası verilemeyeceği, davalı idare tarafından tek taraflı olarak kabul edilen İletim Sistemi Sistem Kullanım ve Sistem İşletim Tarifelerini Hesaplama Yöntem Bildirimi'nde "TEİAŞ tesislerinde davacının bağlı olduğu fidere 00:00-24:00 saatleri arasında üç veya daha fazla arıza intikal ederek kesiciyi açması" fiilinin cezai yaptırımı gerektirdiği belirtilmekle birlikte, 5326 sayılı Kanun'un yukarıda aktarılan düzenlemeleri gereğince idarî yaptırımı gerektiren bu fiili tanımlayan bir kanun maddesi bulunmadığı gibi, kanunda bu yönde bir fiile yaptırım uygulanması gerektiğine ilişkin idarece içi doldurulabilecek bir düzenleme de bulunmamakta olup; ayrıca, fiilin işlenmesi durumunda uygulanacak yaptırımın ancak kanunla belirlenmesi gerektiğine ilişkin 5326 sayılı Kanun'da yer alan kurala rağmen, böyle bir fiilin varlığı durumunda her üç açma için kullanıcının içinde bulunulan aya ait sistem kullanım fiyatına göre hesaplanan bedelin %1'i oranında ceza uygulanacağına ilişkin bir kanun hükmü de bulunmadığından, davalı idare tarafından hukuken geçerli bir dayanağı olmadan

davacı şirkete idarî para cezası uygulandığı sonucuna ulaşıldığından, dava konusu işlemlerde hukuka uygunluk ve davanın reddi yolundaki temyize konu Mahkeme kararında da hukukî isabet görülmemiştir.”⁵⁵

2.2.5.2. Uyum ve Testler

Elektrik iletim sistemini kullanmak isteyen şirketler, üretim tesisinin ve/veya iletim sistemine bağlanacak tesis ve/veya teçhizatın, sistemdeki tesis ve/veya teçhizata, Yönetmeliğe, bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşmaları ile yan hizmetler anlaşmalarına ve gerektiğinde uluslararası enterkonneksiyon şartının temel kurallarına uygun olduğunu Yönetmelikte düzenlenen usul ve esaslar çerçevesinde TEİAŞ’a bildirmekle yükümlüdür.

12.maddeye göre,kullanıcı; tesis ve teçhizata ait imalat testi veya sertifikaları içerecek şekilde gerekli tüm teknik verilerin ve parametrelerin yer aldığı bir uyum raporu taslağını ünitenin servise alınması ve senkronizasyonundan en az üç ay önce hazırlar.

Sisteme bağlanacak olan şirket, TEİAŞ ile mutabık kaldığı bir test programı ve takvimi çerçevesinde, otomatik gerilim ve hız regülatörleri, diğer kontrol ve iletişim sistemleri üzerinde yapılacak servise alma testlerinin bir parçası olan açık ve yüklü devre ve fonksiyon testlerini TEİAŞ’ın gözetimi altında yapmalıdır.

Ayrıca, testlerden elde edilen sonuçları ve kontrol sistemi parametrelerinin son ayarlarını içeren bir nihai uyum raporu hazırlanması gerekmektedir. Bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşması çerçevesinde kullanıcı tarafından hazırlanan nihai uyum raporunun TEİAŞ’a sunulduğu tarihten itibaren otuz gün içerisinde TEİAŞ, kullanıcının bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşması gerekliliklerini yerine getirip getirmediği hakkındaki değerlendirmesini tamamlayarak kullanıcıya bildirir. TEİAŞ’ın değerlendirme yazısında; kullanıcının yükümlülüklerini yerine getirdiğinin tespiti halinde, fiziki bağlantının yapılacağı tarih de kullanıcıya bildirilir.

⁵⁵ E:2013/1308

Değerlendirme yazısı kapsamında bağlantıya onay verilmediği takdirde, buna esas olan gerekçeler kullanıcıya bildirilir ve eksikliklerin giderilmesi için kullanıcıya ek süre verilir. TEİAŞ; iletim sistemine bağlı bir kullanıcının, iletim sistemi üzerindeki tesis ve/veya teçhizatının çalışmasını izleme hakkına sahiptir. İletim sistemine bağlı bir tesis ve/veya teçhizat üzerinde ve/veya bunların ayarlarında herhangi bir değişiklik teklifi, iletim sisteminin bütünlüğü ve diğer kullanıcıların tesis ve/veya teçhizatı üzerindeki etkilerinin incelenebilmesi için kullanıcı tarafından yeterli bir süre önceden TEİAŞ'a bildirilir. TEİAŞ, iletim sisteminin bütünlüğünü olumsuz yönde etkileme ihtimali olan değişikliklerin yapılmasını kabul etmeyebilir.

2.2.5.3. İletişim Sistemi Kurma

Yönetmeliğin 26.maddesine göre; iletim sisteminin yönetimi, işletilmesi ve kontrolünün sağlanması amacıyla TEİAŞ ile kullanıcılar arasında kurulan iletişim ve kontrol sisteminin teknik özellikleri, tesis ve işletme bakım yükümlülükleri bağlantı anlaşmalarında yer alır.

Yönetmeliğin 27.maddesinde sesli iletişim sistemi düzenlenmiştir. Buna göre; sesli iletişim sistemi, TEİAŞ ve kullanıcının kontrol operatörünün, çeşitli iletişim ortamları üzerinden sistemin kontrolü, işletilmesi ve denetiminin sağlanması amacıyla iletişimi sağlayan özel haberleşme sistemidir. Yük dağıtım ve sistem işletme merkezleri ile kullanıcı tesisleri arasındaki sesli iletişim, kullanıcı tarafından tesis edilen ve TEİAŞ'ın mevcut iletişim araç ve gereçlerine uyumlu donanım ve yazılım ile sağlanır. Diğer ilgili merkezlerde de bağlantı anlaşmasında belirtilen gerekli teknik değişiklikler ve ilavelerin yapılması, kullanıcıların yükümlülüğündedir. İletim sisteminin yönetiminde, işletilmesinde ve kontrolünde etkinliğin sağlanması amacıyla, bağlantı anlaşması uyarınca kullanıcının ilgili kontrol odasına, ulusal telefon şebekesine bağlı telefon hattı tesis edilir.

TEİAŞ ve dağıtım şirketlerinin kontrol merkezlerinde, üretim tesislerinin kontrol odasında, ticari işlemlerin yürütüldüğü ve doğrudan bağlı müşterilerin kontrol noktalarında ulusal telefon şebekesine bağlı telefona ilave olarak ayrı bir hat üzerinden çalışan bir faks cihazı da bulundurulur. İletişim tesis ve/veya teçhizatı

sisteme bağlanmadan önce, telefon ve faks numaraları ile bu numaralarda yapılacak değişiklikler, değişiklik yapılmadan önce kullanıcı tarafından TEİAŞ ve/veya dağıtım şirketlerine bildirilir.

İletim sisteminin güçlendirilmesi, geliştirilmesi ve yenilenmesi nedeniyle, kullanıcıya ait mevcut ses ve veri iletişim sistemindeki ortaya çıkan değişiklik ihtiyaçları kullanıcı tarafından yerine getirilir.

2.2.5.4. Önemli Olayların Bildirilmesi

Yönetmeliğin 71.maddesine göre sistem gerilim ve frekansının normal işletme sınırlarının dışına çıkması, iletim sistemi kararsızlığı, tesis ve/veya teçhizatın aşırı yüklenmesi ve bunlar sonucu kişi ve/veya kamu haklarına zarar veren olaylar, önemli olay olarak kabul edilir. Kullanıcının TEİAŞ'a bildirdiği bir olayın, iletim sistemi üzerinde önemli bir etkisi olduğuna TEİAŞ tarafından karar verilmesi halinde, TEİAŞ kullanıcıdan önemli olay raporunu yazılı olarak hazırlamasını talep edebilir. Bu rapor talep edildikten sonraki ilk iş günü Yönetmeliğin 11.Ekine uygun olacak şekilde hazırlanır ve TEİAŞ'a gönderilir. TEİAŞ, gerekli gördüğü takdirde, kullanıcılardan olaya ilişkin önemli olay raporu hazırlanmasını da talep edebilir.

Raporlama esasları Yönetmeliğin 91.,92. ve 93 maddelerinde yer almaktadır. Sistemin işletilmesi esnasında ortaya çıkan önemli olaylar, taraflar arasında gerekli bilgi akışının sağlanması ve işletme politikası oluşturulması için TEİAŞ'a yazılı olarak rapor edilmelidir.

Raporlama prosedürü şöyledir: a) Raporlar yazılı olarak hazırlanır, b) Raporlar bölgesel yük dağıtım merkezlerine gönderilir, c) Raporlar sözlü bildirimlerin yazılı teyitlerini de içerir, d) Raporlar olayı izleyen ilk işgünü içinde gönderilir, e) Raporlar Yönetmelik Ek-8'de verilen formata uygun olarak düzenlenir.

TEİAŞ, olaydan etkilenmesi muhtemel diğer kullanıcılar olması durumunda,

bu kullanıcıları raporu hazırlayan tarafın izni ile bilgilendirebilir. Bu hallerde raporu hazırlayan taraf, ticari önemi haiz kısımları çıkarılmış raporu, diğer kullanıcılara iletmek üzere TEİAŞ'a gönderir. Rapor, TEİAŞ tarafından gizlilik kuralları içerisinde değerlendirilir.

2.2.5.5. Çalışma Güvenliği Önlemleri

Çalışmaya başlamadan önce kullanıcılar birbirlerinin elektrik kesme ve topraklama ile ilgili güvenlik önlemlerini onaylar. Kullanıcılar karşılıklı 36 olarak birbirlerine çalışmanın bittiğini teyit edene kadar güvenlik önlemleri muhafaza edilir. Kullanıcılardan birinin güvenlik önlemlerinde bir değişiklik meydana gelmesi halinde değişiklik karşılıklı teyit edilir ve güvenlik önlemleri yeniden onaylanır(m.76).

Yönetmeliğin 78.maddesine göre; ortak bağlantı noktası ile birden fazla iletim hattı veya merkezi birleştiren tesis ve/veya teçhizat üzerinde yapılacak çalışmalarda, güvenlik önlemlerinin alınabilmesi için, çalışma izni isteği, ilgili yük dağıtım merkezine, çalışmayı yapacak kullanıcı tarafından Yönetmelik Ek-8'deki form doldurulmak suretiyle çalışmanın başlamasından en az bir hafta önce iletilir. Çalışma izni isteğinin ilgili yük dağıtım merkezi tarafından kabul edilmesini takiben çalışma izni onayı verilir. Onaylanmış çalışma izni isteği ancak ilgili yük dağıtım merkezinin onayı ile iptal edilir.

TEİAŞ ve kullanıcı, her işletme sahasında, o sahadaki güvenlik ile ilgili tüm mesajların kronolojik kaydını tutar. Bu kayıtlar en az bir yıl süre ile saklanmak zorundadır(m.81.).

Taraflardan birinin mülkiyeti veya sorumluluğundaki bir sahada yer alan bir tesis ve/veya teçhizat üzerinde çalışma yapan diğer taraf, mülkiyet sahibi tarafın güvenlik kurallarına ve güvenliğe ilişkin yasal yükümlülüklerine göre faaliyet gösterir. Aynı şekilde; bir kullanıcının mülkiyeti veya sorumluluğundaki bir sahada çalışma yapan yetkili bir TEİAŞ çalışanı da, kullanıcının güvenlik kurallarına ve güvenliğe

ilişkin yasal yükümlülüklerle göre faaliyet gösterir. TEİAŞ ve kullanıcılar bu konularla ilgili kendi elemanlarına beş yılı aşmayan periyotlarda eğitim verir. Taraflardan birinin bağlantıları için; taraflar arasındaki işletme ve varlık mülkiyeti sınırlarını da kapsayacak şekilde saha düzenini gösteren veya bu hususa esas teşkil edecek şekil, prensip, temel prosedür, saha sorumluluk çizelgesi ve manevra şeması talep edilmesi halinde mülkiyet sahibi tarafça diğer tarafa verilir. TEİAŞ ile kullanıcılar yaptıkları çalışmalarda çevre korunmasına yönelik gerekli tedbirleri alırlar(m.82.).

2.2.5.6. Anlaşmazlıkların Çözümü

Yönetmeliğin 8.maddesinde dikkat çeken önemli bir düzenleme mevcuttur. TEİAŞ ve lisans sahibi tüzel kişinin, bağlantı ve/veya sistem kullanımına ilişkin anlaşmanın hükümleri üzerinde mutabakata varamamaları halinde, ihtilaflar Kanununun ve tarafların ilgili lisanslarının hükümlerine göre Kurum tarafından çözüme kavuşturulur ve konu hakkında alınan Kurul kararları bağlayıcıdır.

Anlaşmazlıkların çözümü başlıklı 145. maddede aynı hüküm bulunmaktadır. 145. maddeye göre; Yönetmeliğin uygulanmasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların TEİAŞ ve ilgili taraflar arasında çözümlenememesi halinde anlaşmazlığın çözümü konusunda Kuruma başvurulur. Kurulun bu konuda vereceği karar tarafları bağlar.

Bu düzenlemeye göre, özellikle sistem kullanım sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar da yargı mercileri tarafından değil, EPDK tarafından çözümlenecektir. Yönetmelikle Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu ve yargılama usulü yasaları etkisiz kılınmaktadır. Yönetmeliğe böyle bir hukuki sonuç bağlanamayacağına göre, bu madde şöyle anlaşılmalıdır: Taraflar aralarındaki anlaşmazlığı önce EPDK'na başvurarak çözmeye çalışacaklar; Kurul kararı tatmin edici olamadığı takdirde yargı yoluna başvuracaklardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DENETİM VE YAPTIRIMLAR

3. DENETİM VE YAPTIRIMLAR

Günlük hayatın olmazsa olmaz bir ihtiyacı haline gelen elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin yapılması büyük önem taşımaktadır.

Bu amaçlarla hazırlanarak 30.3.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu; elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı, toptan veya perakende satışı, ithalat ve ihracatı, piyasa işletimi faaliyetlerini düzenlediği gibi; bu

faaliyetlerle ilgili tüm gerçek ve tüzel kişilere çeşitli hak ve yükümlülükler de getirmektedir.

Söz konusu düzenlemelerin amacına ulaşarak tüketici konumundaki bireylerin elektrik hizmetinden en iyi şekilde yararlanmaları için, elektrik piyasasında faaliyette bulunan tüzel kişilerin ilgili mevzuat gereği ortaya çıkan yükümlülüklerini yerine getirmeleriyle mümkün olacaktır. Bu kişilerin mevcut yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği ise, yapılacak olan denetimlerle veyahut resen veya şikayet üzerine yapılan ön araştırma ve soruşturmalarda tespit edilebilecektir.

Hem bu denetim, ön araştırma ve soruşturmaların etkin bir şekilde yürütülerek amacına ulaşabilmesi hem de faaliyette bulunan tüzel kişilerin sahip oldukları hakların korunabilmesi için belli bir usul ve esasın takip edilmesi gerekmektedir. İşte bu usul ve esaslar da 28.01.2003 tarihinde yayımlanan “Elektrik Piyasasında Yapılacak Denetimler ile Ön Araştırma ve Soruşturmalarda Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ile düzenlenmiştir.

Söz konusu yönetmelik, elektrik piyasasında faaliyette bulunan tüzel kişilerle ilgili yapılacak denetimler ile bu kişilerin ilgili mevzuat hükümlerine aykırı faaliyet ve işlemleri nedeniyle yapılacak ön araştırma ve soruşturmalarda takip edilecek usul ve esasları kapsamaktadır.

3.1. Elektrik Piyasasında Yapılacak Denetimlere İlişkin Usul ve Esaslar

3.1.1. Genel Olarak

Denetim, elektrik piyasasında faaliyette bulunan tüzel kişilerin her türlü faaliyetlerinin, uygulamalarının, işlem, hesap ve mali tablolarının ilgili mevzuat hükümlerine ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygunluğunun Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu ve/veya kurul adına yetkilendirilen Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu personeli tarafından incelenerek; muhtemel hata, noksanlık,

usulsüzlük ve suistimallerin tespit edilmesi ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda öngörülen gerekli yaptırımların uygulanması suretiyle; elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve rekabete dayalı esaslar çerçevesinde çevreye zarar vermeyecek şekilde tüketicilerin kullanımına sunulmasını sağlamak ve mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik piyasası oluşturmak amacıyla yapılan çalışmalar bütünüdür.

Elektrik piyasasında faaliyette bulunan tüzel kişilere yönelik bu denetim , Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu adına Denetim Dairesi Başkanlığı'nda görevli enerji uzman ve/veya uzman yardımcıları vasıtasıyla yürütülmektedir. Denetimlerde, ihtiyaç duyulması halinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun diğer hizmet birimlerinden de kurul başkanının onayıyla uzman ve/veya uzman yardımcıları görevlendirilebilmektedir.

Ayrıca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu söz konusu denetim yükümlülükleri ile ilgili olarak, sonuçları itibarıyla Bakanlık ve Kurum açısından bağlayıcı olmayacak ve yaptırım içermeyecek şekilde inceleme, tespit ve raporlama yapmak üzere yetkilendirecekleri şirketlerden ilgili mevzuatına uygun bir şekilde hizmet satın alabilir. Dolayısıyla Kurul gerek görmesi durumunda, elektrik piyasasında faaliyette bulunan tüzel kişilerin faaliyet ve uygulamaları ile işlem ve hesaplarını bağımsız denetim kuruluşları ve/veya teknik denetim yapan kuruluşlar vasıtasıyla da denetleyebilir.

3.1.2. Denetim Görev ve Yetkisi

Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin eşitlik ve şeffaflık standartlarına uymalarını sağlamak için faaliyetlerini, uygulamalarını ve ilgili lisans hüküm ve şartlarına uyup uymadıklarını denetlemekle görevlidir.

Bu denetim görevini yerine getirecek Kurum personeli;

- a) Gerekli görülen her türlü bilgi ve belgeyi isteme, yasal defter ve kayıtları inceleme, bunların aslı ve/veya örneklerini alma ve yerinde inceleme yapmaya,
- b) Konu ile ilgili yazılı veya sözlü bilgi isteme ve gerekli tutanakları düzenlemeye,
- c) Görevinin gerektirdiği durumlarda, diğer resmi veya özel kurum ve kuruluşlardan bilgi ve belge istemeye,
- d) Görevinin gerektirdiği durumlarda, mülkiye amirleri ve emniyet güçleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarından yardım istemeye yetkilidir.

3.1.3. Denetimde Uyulması Gereken İlke ve Esaslar

3.1.3.1. Denetim Yapan Görevli Personelin Yükümlülükleri

Denetim yapmakla görevlendirilen personel, göreve başlamadan önce Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu personeli olduğuna dair kimlik belgesi ile kendisini denetlenen kişilere tanıtmak zorundadır. Kurum personeli, görevinin gerektirdiği durumlarda ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar ile yapacağı yazışmaları Denetim Dairesi Başkanlığı aracılığıyla veya yetkilendirilmesi durumunda doğrudan yapar.

Diğer taraftan denetlenen tüzel kişilerin haklarının korunabilmesi ve ihlal edilmemesi amacıyla görevli Kurum personelinin denetim süresince yerine getirmesi gereken çeşitli yükümlülükler vardır. Buna göre ilgili Kurum personeli;

- a) İlgili tüzel kişiler tarafından kendisine tevdi edilen defter ve belgeleri işlerinin gerektirdiği süre içinde olduğu gibi muhafaza ve işin bitiminde iade etmekle,

- b) Denetim faaliyeti dolayısıyla edindiği bilgilerden gizlilik taşıyanları, kanunen yetkili kılınanlardan başkasına açıklamamak ve doğrudan veya dolaylı şekilde kendi yararına kullanmamakla,
- c) Defter, kayıt ve belgeler üzerinde incelemenin gereği olan işaretler dışında; şerh, ilave ve düzeltme yapmamakla,
- d) Denetim yaptığı yerlerde, görev ve sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmamak ve icraya müdahale etmemekle yükümlüdür.

3.1.3.2. Denetime İlişkin İlkeler

Bu yükümlülüklerin yanında denetim yapmakla görevlendirilen Kurum personelinin denetim faaliyeti sırasında genel olarak uyması gereken bazı ilkeler de bulunmaktadır. Bu ilkeler şu şekilde sıralanabilir;

- a) Denetim faaliyeti sırasında, sonuçların değerlendirilmesinde ve denetim raporunun hazırlanmasında tarafsız bir bakış açısına sahip olmak,
- b) Dürüstlük ve tarafsızlığını etkileyebilecek hiçbir müdahaleye imkan vermemek,
- c) Denetim faaliyetine ilişkin çalışmaların her aşamasında, mesleğin gerektirdiği özen ve titizliği göstermek,
- d) İlgili mevzuatla düzenlenen denetim ilke ve esaslarının yanı sıra genel kabul görmüş denetim ilke ve esaslarına uymak,
- e) Denetim sırasında piyasa faaliyetlerini olumsuz yönde etkileyebilecek derecede önem arz eden hususların tespit edilmesi halinde, denetim faaliyetinin sonuçlanmasını beklemeksizin denetim dairesi başkanlığı aracılığıyla Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanlığını derhal bilgilendirmek.

3.1.3.3. Denetlenen Tüzel Kişilerin Yükümlülükleri

Denetim faaliyetinin sağlıklı bir şekilde yürütülerek amacına ulaşabilmesi için, iş ve işlemleri denetlenen tüzel kişilerin de bu denetim esnasında yerine getirmesi gereken çeşitli yükümlülükleri vardır. Buna göre söz konusu tüzel kişiler;

- a) İşletme, tesis ve yatırımları ile yasal defter, kayıt ve belgelerini Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu denetimine sunmakla,
- b) Denetim yapmakla görevlendirilen Kurum personeli tarafından gerekli görülen her türlü bilgi, belge ve defterin aslı ve/veya örneklerini zamanında vermekle,
- c) İstenildiğinde yazılı ve sözlü bilgi vermek ve düzenlenen tutanakları imzalamakla,
- d) Görevli Kurum personelinin gerekli gördüğü tüm bilgi, belge ve kayıtlara zamanında erişmelerini ve personelin çalışmasına elverişli bir mekanı sağlamakla,
- e) Hesap, işlem ve mali tabloları ile iç kontrol sistemlerini denetime uygun ve hazır hale getirmekle yükümlüdür.

Diğer taraftan denetlenen tüzel kişiler, gizlilik ve sır saklama hükümlerini ileri sürerek bilgi ve belge vermekten imtina da edemez.

3.1.4. Denetim Raporunun Sunulması ve Sonuçları

Denetim yapmakla görevlendirilen Kurum personeli tarafından denetim raporu düzenlenir ve Denetim Dairesi Başkanlığı'na iletilir. Denetim Dairesi Başkanı, kendi görüşünü de belirtmek suretiyle raporu Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanlığına sunar. Başkan, denetim raporunu Kurul gündemine öncelikle alır.

Yapılan denetimlerde, bir başka ifadeyle denetim raporu sonucuna göre ilgili mevzuat hükümlerine aykırılık tespit edilmesi halinde; elektrik piyasasında ön araştırma ve soruşturmalara ilişkin usul ve esaslar takip edilerek gerektiğinde fiilin niteliğine göre ilgili yaptırım ve cezalar uygulanır.

3.2. Elektrik Piyasasında Yapılacak Ön Araştırma ve Soruşturmalara İlişkin Usul ve Esaslar

3.2.1. Genel Olarak

Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu, re'sen veya kendisine intikal eden ihbar veya şikayetler üzerine, elektrik piyasasında faaliyette bulunan tüzel kişilerin ilgili mevzuat hükümlerine aykırı faaliyet ve işlemleri nedeniyle, doğrudan soruşturma açılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için ön araştırma yapılmasına karar verebilir.

Öte yandan Kurul, re'sen ya da yapılmakta olan denetimler ile ön araştırma veya soruşturmanın herhangi bir safhasında elde edilen bulgular neticesinde, ilgili mevzuat hükümlerine açıkça bir aykırılık tespit etmesi halinde, dava açmak da dahil olmak üzere her türlü adli ve idari makama başvuru kararı alabilir. Bu tür kararlar ilgili mercilere ivedilikle bildirilir.

Ayrıca Kurul, kendisine intikal eden ihbar veya şikayetlerden isimsiz, imzasız veya adres belirtilmemiş olanlar ile kapsam olarak ön araştırma ve soruşturma yapılması için yeterli bulmadıklarını işleme koymayabilir.

Bu noktada Kurul, ihbar veya şikayet üzerine ön araştırma ve/veya soruşturma yapılmasına gerek gördüğü veya görmediği konularla ilgili olarak, lüzum görmesi halinde ihbar veya şikayet sahiplerine yazılı bilgi verilmesini kararlaştırabilir.

3.2.2. Ön Araştırma

Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından ön araştırma yapılmasına karar verilmesi halinde Kurul Başkanı, ön araştırmayı yürütmek üzere Denetim Dairesi Başkanlığını görevlendirir. Ön araştırma, Denetim Dairesi Başkanlığında

görevli enerji uzman ve/veya uzman yardımcıları vasıtasıyla yürütülür. İhtiyaç duyulması halinde Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumunun diğer hizmet birimlerinden de Kurul Başkanının onayıyla uzman ve/veya uzman yardımcıları görevlendirilebilir. Denetim Dairesi Başkanı, gerekirse konu hakkında ilgili hizmet birimlerinden yazılı görüş de talep edebilir.

Ön araştırma yapmakla görevlendirilen Kurum personeli, görevlendirildiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde elde ettiği bilgileri, delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini içeren ön araştırma raporunu, Denetim Dairesi Başkanlığına iletir. Daire Başkanı, kendi görüşünü de belirtmek suretiyle raporu Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanlığına sunar.

Söz konusu ön araştırma raporu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanı tarafından Kurul gündemine öncelikle alınır. Kurul, raporu değerlendirerek soruşturma açılıp açılmamasına karar verir.

3.2.3. Soruşturma

3.2.3.1. Soruşturmaya Başlama ve Soruşturma Süresi

Doğrudan veya ön araştırma neticesinde soruşturma açılmasına karar verildiği takdirde Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanı, soruşturmayı yürütmek üzere Denetim Dairesi Başkanlığını görevlendirir. Soruşturma, Daire Başkanlığında görevli Enerji uzman ve/veya uzman yardımcıları vasıtasıyla yürütülür. İhtiyaç duyulması halinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun diğer hizmet birimlerinden de Kurul Başkanının onayıyla uzman ve/veya uzman yardımcıları görevlendirilebilir. Bunun yanında Denetim Dairesi Başkanı, gerekirse konu hakkında ilgili hizmet birimlerinden yazılı görüş talep edebilir.

Denetim Dairesi Başkanlığı bünyesinde yürütülen söz konusu soruşturma, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'na soruşturma açılmasına karar verildiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde tamamlanır. Gerekli görüldüğü hallerde bir defaya mahsus olmak üzere Kurul tarafından üç aya kadar ek süre verilebilir.

3.2.3.2. Delillerin Toplanması

Soruşturma yapmakla görevlendirilen Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu personeli gerekli her türlü bilgi ve belgenin verilmesini, konu ile ilgili yazılı veya sözlü açıklama yapmalarını soruşturulan kişi, kurum ve kuruluşlardan isteyebilir. Söz konusu bilgi ve belgeleri yerinde inceleyip bunların aslı ve/veya örneklerini alabilir ve gerekli tutanakları düzenleyebilir.

Soruşturma süresince ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar kendilerinden talep edilen her türlü defter, belge ve bilgiyi vermekle yükümlüdür. Gizlilik ve sır saklama hükümlerini ileri sürerek bilgi ve belge vermekten imtina edemezler.

Diğer taraftan soruşturma safhasında, ilgili mevzuat hükümlerini ihlal ettiği iddia edilen tüzel kişi, kararı etkileyebilecek her türlü bilgi ve delili her zaman Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna sunabilir.

3.2.3.3. Soruşturma Raporunun Hazırlanması, İlgiliye Tebliği ve İlgilinin Savunması

Soruşturma yapmakla görevlendirilen Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu personeli, yapmış olduğu çalışmaların neticesinde hazırladığı soruşturma raporunu Denetim Dairesi Başkanlığına iletir. Söz konusu raporda ilgili mevzuat hükümlerine aykırılık tespit edilmiş olması halinde, raporun bir nüshası Denetim Dairesi Başkanı tarafından hakkında soruşturma yapılan tüzel kişiye tebliğ edilir. Hakkında soruşturma yapılan kişiye tebliğ edilecek raporda, ihbar ve şikayet sahiplerinin kimlikleri ile üçüncü kişilerin ticari nitelikli sırlarının korunması amacıyla gerekli önlemler alınır.

Soruşturma raporunun tebliğ yazısında, hakkında soruşturma yapılan tüzel kişiye otuz günlük süre verilerek, raporda tespit edilen hususlarla ilgili yazılı

savunmasını Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna göndermesi istenir.⁵⁶ Şayet ilgili tüzel kişi, süresi içinde söz konusu savunmasını göndermemişse daha sonra verilen savunma dikkate alınmaz.

Hakkında soruşturma yapılan tüzel kişinin süresi içinde Kuruma intikal eden yazılı savunmasıyla ilgili olarak, soruşturmayı yapmakla görevlendirilen Kurum personelinin varsa ek görüşü alınır. Ek görüş, Denetim Dairesi Başkanı tarafından hakkında soruşturma yapılan tüzel kişiye tebliğ edilir. İlgili kişinin on beş gün içinde bu görüşe de cevap verme imkanı bulunmaktadır.

Bütün bu aşamalardan sonra Denetim Dairesi Başkanı; düzenlenen soruşturma raporu, hakkında soruşturma yapılan tüzel kişinin yazılı savunması, bu savunmayla ilgili soruşturmayı yapmakla görevlendirilen Kurum personelinin varsa ek görüşü ve ek görüşe ilişkin ilgili kişinin varsa savunması ile bunların tümü üzerindeki kendi görüşünden oluşan soruşturma dosyasını Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanlığına sunar. Başkan tarafından da soruşturma dosyası Kurul gündemine öncelikle alınır.

3.2.3.4. Soruşturmanın Neticelendirilmesi

Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanlığına sunulan soruşturma dosyası Başkan tarafından Kurul gündemine öncelikle alınır. Kurul, soruşturma dosyası üzerinde yapacağı inceleme sonucunda kararını verir.

Soruşturma raporunda ilgili mevzuat hükümlerine aykırılık tespit edilmiş olması ve bu tespitin Kurul tarafından da sabit görülmesi halinde, hakkında soruşturma yapılan tüzel kişiye gerekli yaptırım ve cezalar⁵⁷ uygulanır.

⁵⁶ Her türlü iddia karşısında kişinin kendisini savunma hakkı, anayasanın 36. maddesinde yer alan “hak arama hürriyeti” kapsamında koruma altına alınmıştır. Söz konusu maddeye göre; “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” Fakat buna rağmen Danıştay’ın savunma hakkını yok sayan, bu hakkı göz önünde bulundurmeyen kararları da mevcuttur. Bkz. Danıştay 13. Daire, T. 16.5.2008, E. 2006/205, K. 2008/4255; Danıştay 13. Daire, T. 8.10.2008, E. 2006/122, K. 2008/6594; Danıştay 13. Daire, T. 25.4.2008, E. 2006/394 K. 2008/3928

Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından uygulanan yaptırım, ilgili tüzel kişiye belli bir süre verilerek mevzuat hükümlerine aykırılığın giderilmesinin ihtar edilmesi Şeklinde olabilir. Bu ihtimalde, yapılan ihtar üzerine ilgili mevzuat hükümlerine aykırılığın verilen süre içinde düzeltilip düzeltilmediği Denetim Dairesi Başkanlığı tarafından tespit edilerek Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanlığına bildirilir. Bunun  zerine Başkan da, konuyu Kurul gündemine öncelikle alır.

Yapılan ihtar üzerine ilgili mevzuat hükümlerine aykırılığın verilen süre içinde düzeltilmiŐ olması halinde Kurul, yapılmakta olan soruşturmanın sona erdirilmesine karar verir.

Verilen süre içinde ilgili mevzuat hükümlerine aykırılığın tam olarak düzeltilmemiş olması halinde ise Kurul, gerekli yaptırım ve cezaların uygulanmasını kararlaştırır.

3.2.3.5. Özel Soruşturma Halleri

3.2.3.5.1. Soruşturmaya Doğrudan Yazılı Savunma Alınarak Başlanması

Elektrik piyasasında faaliyette bulunan tüzel kişilerin ilgili mevzuat hükümlerine aykırı faaliyet ve işlemlerinin ilgili mevzuat hükümlerine aykırılığı,  n araştırma prosedürüne ve soruşturma raporu düzenlenmesine gerek olmayacak derecede açık olduğu Kurul tarafından belirlenmesi durumunda; soruşturmaya, Denetim Dairesi Başkanlığı vasıtasıyla ilgili tüzel kişiye on beş günden az olmamak üzere uygun bir süre verilerek yazılı savunması alınmak suretiyle baŐlanır. Daire Başkanı, ilgili tüzel kişinin yazılı savunmasını, kendi görüŐüyle birlikte Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanlığına sunar. Bunun  zerine Başkan da, konuyu Kurul gündemine öncelikle alır.

⁵⁷ Söz konusu yaptırım ve cezalar 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 16. maddesinde ayrıntılı bir Şekilde düzenlenmiştir.

Kurul, yazılı savunma ve konuya ilişkin Daire Başkanlığı görüşünü inceleyerek kararını verir. İlgili mevzuat hükümlerine aykırılığın Kurul tarafından sabit görülmesi halinde, hakkında soruşturma yapılan tüzel kişiye gerekli yaptırım ve cezalar uygulanır.

Bu noktada Kurulca uygulanan yaptırımın süre verilerek mevzuat hükümlerine aykırılığın giderilmesinin ihtar edilmesi şeklinde olması halinde, yapılan ihtar üzerine ilgili mevzuat hükümlerine aykırılığın verilen süre içinde düzeltilip düzeltilmediği Denetim Dairesi Başkanlığı tarafından tespit edilerek Enerji Piyasası Denetim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Başkan, konuyu Kurul gündemine öncelikle alır. Verilen süre içinde ilgili mevzuat hükümlerine aykırılığın tam olarak düzeltilmemiş olması halinde de Kurul gerekli yaptırım ve cezaların uygulanmasını kararlaştırır.

3.2.3.5.2. Denetim Raporlarının Soruşturma Raporu gibi Değerlendirilebileceği Haller

Yukarıda da bahsedildiği üzere, Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin eşitlik ve şeffaflık standartlarına uymalarını sağlamak için faaliyetlerini, uygulamalarını ve ilgili lisans hüküm ve şartlarına uyup uymadıklarını denetlemekle görevlidir.

Bu denetim görevi kapsamında yapılan denetimler neticesinde düzenlenen denetim raporlarında tespit edilen ilgili mevzuat hükümlerine aykırılıkların, Kurul tarafından ayrıca bir soruşturma yapılmasına gerek olmayacak derecede açık görülmesi halinde; ilgili denetim raporunun, soruşturma raporu gibi değerlendirilmesi kararlaştırılabilir. Dolayısıyla bu ihtimalde ön araştırma aşaması atlanarak doğrudan soruşturma raporunun, bir diğer ifadeyle denetim raporunun ilgili tüzel kişiye tebliğ edilmesi aşamasına geçilir.

3.2.3.6. Kararların Tebliği ve Para Cezalarının Tahsili

Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu'nun karar  rneği, hakkında soruşturma yapılan ilgili gerçek veya tüzel kişiye tebliğ edilir. İdari para cezalarının süresi içerisinde ödenmemesi halinde, cezanın ilgili vergi dairesi aracılığı ile tahsili sağlanır.

Hakkında soruşturma yapılan ilgili kişi Kurul kararlarına karşı kararın tebliğinden itibaren süresi içinde Danıştay'a başvurulabilir.

Öte yandan Kurulca kamuya açıklanması uygun görülen kararlar, ilgili tarafın ticari nitelikli sırlarını iŐa etmeyecek Şekilde kamuya duyurulur.

3.3. Yaptırımlar

3.3.1. Genel Olarak

Hukuk kurallarına aykırı davranışların önlenebilmesi için kişileri hukuk kurallarına uymaya zorlayan tedbirlere de ihtiyaç vardır. Bu bağlamda yaptırımlar, elektrik üretim faaliyetinde bulunan kişilerin, hizmet gereklerine ve mevzuata uygun davranmalarını sağlamaktadırlar.

Kanuna bakıldığında yaptırımların ihtar, lisans iptali, para cezası, Şirket gelirleri ve yönetimi hakkında karar vermek olarak düzenlendiğini görmekteyiz. AŞağıda  nce Kanunun 16.maddesindeki düzenleme genel olarak verilecek, daha sonra ayrıntılı olarak incelenecektir. Kanunun yaptırımları düzenleyen 16.maddesi Őyledir:

“ (1) Kurul, piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilere aşağıdaki yaptırım ve cezaları uygular:

a) Kurul tarafından bilgi isteme veya yerinde inceleme hâllerinde; istenen bilgilerin yanlış, eksik veya yanıltıcı olarak verildiğinin saptanması veya hiç bilgi verilmemesi ya da yerinde inceleme imkânının verilmemesi hâllerinde, on beş gün içinde bilgilerin doğru olarak verilmesi veya inceleme imkânının sağlanması ihtar edilir. Yapılan yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere, beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

b) Bu Kanun, ikincil mevzuat veya lisans hükümlerine, Kurul kararlarına ve talimatlara aykırı hareket edildiğinin saptanması hâlinde, aykırılığın niteliğine göre aykırılığın otuz gün içinde giderilmesi veya tekrarlanmaması ihtar edilir ve yapılan yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettiren veya tekrar edenlere beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

c) Bu Kanun, ikincil mevzuat veya lisans hükümlerine aykırılık yapılmış olduktan sonra niteliği itibarıyla düzeltme imkânı olmayacak şekilde aykırı davranılması durumunda ihtara gerek kalmaksızın beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

ç) Lisans müracaatında veya lisans yürürlüğü sırasında, lisans verilmesinde aranan şartlar konusunda, gerçek dışı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya lisans verilmesini etkileyecek lisans şartlarındaki değişikliklerin Kurula bildirilmemesi hâlinde, sekiz yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Anılan gerçek dışı belge veya yanıltıcı bilgi veya lisans şartlarındaki değişikliğin düzeltilmesinin mümkün olmaması veya otuz gün içinde düzeltilmesi için yapılacak yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlerin lisansı iptal edilir.

d) Lisans süresi boyunca iştirak ilişkisi yasağına aykırı davranışta bulunulması hâlinde, otuz gün içinde iştirak ilişkisinin düzeltilmesi ihtar edilir. Yazılı ihtara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere dokuz yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

e) Piyasada lisans kapsamı dışında faaliyet gösterildiğinin saptanması hâlinde, on beş gün içinde kapsam dışı faaliyetin veya aleyhte faaliyetin durdurulması

ihbar edilir. Yapılan yazılı ihbara rağmen aykırı durumlarını devam ettirenlere bir milyon Türk Lirası idari para cezası verilir.

f) Lisans verilmesine esas olan şartların lisansın yürürlüğü sırasında ortadan kalktığına veya bu şartların baştan mevcut olmadığına saptanması hâlinde lisans iptal edilir.

g) Bu Kanuna göre yapılan talep ve işlemlerde kanuna karşı hile veya gerçek dışı beyanda bulunulduğunun tespiti hâlinde lisans iptal edilir.

(2) Yukarıdaki para cezalarını gerektiren fiiller için Kurul, fiilin niteliğine göre ihbar sürelerini farklı uygulayabilir. Söz konusu para cezalarının uygulanmasını takiben para cezasına konu fiilin; verilen ihbar süresi içerisinde giderilmemesi veya tekrarlanması hâllerinde para cezaları, her defasında bir önceki cezanın iki katı oranında artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Ancak, aynı fiilin iki yıl içinde tekrar işlenmesi hâlinde artırılarak uygulanacak para cezasının tutarı, cezaya muhatap tüzel kişinin bir önceki mali yılına ilişkin bilançosundaki gayrisafi gelirinin yüzde onunu aşamaz. Cezaların bu düzeye ulaşması hâlinde Kurul, lisansı iptal edebilir.

(3) Bir dağıtım bölgesinde lisansı kapsamında faaliyet gösteren dağıtım şirketinin, mevzuat ihlallerinin dağıtım faaliyetini Kurum tarafından hazırlanan yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara uygun biçimde yerine getirmesini kabul edilemeyecek düzeyde aksattığının veya mevzuat ihlallerinin dağıtım faaliyetinin niteliğini ya da kalitesini kabul edilemeyecek düzeyde düşürdüğüne veya mevzuata aykırılıkları itiyat edildiğinin veya acze düşmesi ya da acze düşeceğinin Kurul kararıyla belirlenmesi durumunda aşağıdaki yaptırımlar ayrı ayrı veya birlikte uygulanabilir:

a) Lisans sahibi tüzel kişinin yönetim kurulu üyelerinin bir kısmına veya tamamına görevden el çektirilerek yerlerine Kurul tarafından atama yapılır.

b) Dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi tarafından tarife kapsamında yerine getirilmesi gerekirken getirilmeyen hizmetlerin ve yatırımların mali karşılıkları öncelikle şirketin diğer faaliyetlerinden elde ettiği gelirlere, yetmemesi

hâlinde mevcut ortakların temettü gelirlerinden ve nihayet hisseleri nama yazılı ortakların malvarlıklarından temin edilir.

c) Dağıtım sistemini işletme hakkına sahip tüzel kişinin tespiti için gereken iş ve işlemler 18 inci maddenin birinci fıkrası çerçevesinde gerçekleştirilir.

ç) İlgili dağıtım sistemini işletme hakkını elde ettiğini tevsik eden ve bu Kanun uyarınca öngörülen yükümlülükleri yerine getiren tüzel kişiye yeni lisans verilir.

d) Kurum tarafından tüketicilerin korunması ve hizmetlerin aksamaması için, lisansı sona erdirilen dağıtım bölgesi için başka bir tüzel kişiye dağıtım lisansı verilene kadar her türlü önlem alınır.

(4) Bir görevli tedarik şirketinin, mevzuat ihlallerinin düzenlemeye tabi faaliyetlerini Kurum tarafından hazırlanan yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara uygun biçimde yerine getirmesini kabul edilemeyecek düzeyde aksattığının veya mevzuat ihlallerinin düzenlemeye tabi faaliyetlerin niteliğini ya da kalitesini kabul edilemeyecek düzeyde düşürdüğünün veya mevzuata aykırılıkları itiyat edindiğinin veya acze düşmesi ya da acze düşeceğinin Kurul kararıyla belirlenmesi durumunda aşağıdaki yaptırımlar ayrı ayrı veya birlikte uygulanabilir:

a) Lisans sahibi tüzel kişinin yönetim kurulu üyelerinin bir kısmına veya tamamına görevden el çektirilerek yerlerine Kurul tarafından atama yapılır.

b) Kurum tarafından tüketicilerin korunması ve hizmetlerin aksamaması için, lisansı sona erdirilen görevli tedarik şirketinin yerine, son kaynak tedarikçisi olarak başka bir tüzel kişinin belirlenmesine kadar, her türlü önlem alınır.

c) Kurul tarafından son kaynak tedarikçisi olarak belirlenen tüzel kişiye yeni tedarik lisansı verilir.

(5) Dağıtım lisansı sahibi organize sanayi bölgesinin mevzuat ihlallerinin dağıtım faaliyetini öngörülen usul ve esaslara uygun biçimde yerine getirmesini kabul edilemeyecek düzeyde aksattığının, mevzuat ihlallerinin dağıtım faaliyetinin niteliğini ya da kalitesini kabul edilemeyecek düzeyde düşürdüğünün, mevzuata aykırılıkları itiyat edindiğinin, acze düşmesi ya da acze düşeceğinin Kurul kararıyla belirlenmesi durumunda lisansı iptal edilir ve dağıtım faaliyeti ilgili dağıtım şirketince yürütülür.

(6) Kurum dördüncü fıkra kapsamındaki iş ve işlemlerin yapılması hususunda diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği yapabilir veya gerçek ya da özel hukuk tüzel kişilerinden ilgili mevzuat hükümlerine göre hizmet satın alabilir. Bu hükümlerin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

(7) Kurulca dağıtım şirketlerinin yönetim kurullarına atanan üyeler aleyhine görevlerinin ifası sebebiyle açılan davalar, atamayı yapan ilgili merci olan Kurum aleyhine açılmış sayılır ve bu davalarda husumet Kuruma yöneltilir. Yargılama sonucunda Kurum aleyhine karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi sebebiyle Kurumun ödeme yapması hâlinde bu meblağ ilgililerinden, kusurlu olduklarına dair mahkeme kararının kesinleşmesi hâlinde, kusurları oranında rücu edilir. Dördüncü fıkra kapsamındaki iş ve işlemlerin yapılmasında görev alan Kurum personeli 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna tabidir.

(8) Bu maddede düzenlenen tüm idari para cezaları hiçbir şekilde ilgili cezayı ödeyen tüzel kişi tarafından hazırlanacak tarifelerde maliyet unsuru olarak yer almaz.”

3.3.2. İhtar

16.maddeye göre şirketlerin bazı ihlalleri karşısında Kurul tarafından uyarılmaları düzenlenmektedir. İhtar işlemi, şirkete herhangi bir yükümlülük getirmediği için, yaptırım olmadığı düşünülebilir. Ancak ihtar sonrasında ihlalin tekrarı halinde daha ağır yaptırımlar geleceği için, ihtar işlemi Kanundaki en hafif yaptırım niteliğini taşımaktadır. Bu sebeple ihtar, dava konusu edilebilir bir işlem niteliğindedir.

Ancak 16.maddenin 1.fikrasının (a) bendine göre; Kurul tarafından bilgi isteme veya yerinde inceleme hâllerinde; istenen bilgilerin yanlış, eksik veya yanıltıcı olarak verildiğinin saptanması veya hiç bilgi verilmemesi ya da yerinde inceleme imkânının verilmemesi hâllerinde, on beş gün içinde bilgilerin doğru olarak verilmesi veya inceleme imkânının sağlanması ihtar edilir. Bu bentte düzenlenen

ihtarın yaptırım niteliğinde olmadığını belirtmek gerekir. Çünkü bu bentteki ihtar, şirketten bilgi isteme veya inceleme yapılmasına imkan sağlanması amaçlıdır. Asıl yaptırım bilgi verilmemesi veya inceleme yapılmasına imkan sağlanmaması fiilleri için getirilmiştir.

Fakat şu ihtimali de dikkate almak gerekmektedir: Şirket eksik, yanlış veya yanıltıcı bilgi verilmediği iddiasında bulunabilir. Bu iddia, Kanunda düzenlenen para cezası işlemi sonrasında mı ileri sürebilecektir? Benzer şekilde, Kurul tarafından istenen bilgilerin veya yerinde inceleme talebinin, elektrik üretim faaliyetiyle ilgisi olmaması, başka Kanunlara korunan ticari sır vb. kapsamında olması durumunda bu ihtar sonrasındaki para cezası mı beklenecektir? Bu ihtimaller göz önünde bulundurulduğunda ilgililerin bu tür ihtarlar karşısında da yargı yoluna başvurabileceklerini kabul etmek gerekecektir.

Yaptırım niteliğindeki ihtarlar ise şöyledir: “ Kanun, ikincil mevzuat veya lisans hükümlerine, Kurul kararlarına ve talimatlara aykırı hareket edildiğinin saptanması hâlinde, aykırılığın niteliğine göre aykırılığın otuz gün içinde giderilmesi veya tekrarlanmaması ihtar edilir.”(m.16/1-b).

Lisans süresi boyunca iştirak ilişkisi yasağına aykırı davranışta bulunulması hâlinde, otuz gün içinde iştirak ilişkisinin düzeltilmesi ihtar edilir (m.16/1-d).

Piyasada lisans kapsamı dışında faaliyet gösterildiğinin saptanması hâlinde, on beş gün içinde kapsam dışı faaliyetin veya aleyhte faaliyetin durdurulması ihtar edilir(m.16/1-e).

Böyle bir ihtarla muhatap olan şirket, mevzuata uygun davrandığı gerekçesiyle itiraz edebilir, ihtar işlemini dava konusu edebilir. Çünkü şirketler ihtar gereklerine uygun davranmaya zorlanmaktadırlar. Ayrıca ihtar gereklerine uygun davranılmaması halinde para cezası uygulanacaktır. Muhtemel bir para cezası işleminin önlenmesi için ihtarın hukuka aykırılığının dava konusu edilmesi gerekmektedir.

16.maddenin 1.fıkrasının (ç) bendinde ise, lisans müracaatında veya lisans yürürlüğü sırasında, lisans verilmesinde aranan şartlar konusunda, gerçek dışı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya lisans verilmesini etkileyecek lisans şartlarındaki değişikliklerin Kurula bildirilmemesi hâlinde önce para cezası sonra ihtar düzenlenmiştir. İhtara rağmen düzeltilme yapılmazsa lisans iptali işlemi tesis edilecektir. Bu düzenlemede ihtar yaptırımının niteliği daha da belirginleşmektedir.

3.3.3. Para Cezası

Kanunun 16. maddesinde, ihtar sonrasında mevzuata aykırı işlem veya eylemlerini sürdüren şirketlere para cezası verilmesi öngörülmüştür. Ayrıca yukarıda belirtildiği üzere (ç) bendinde doğrudan para cezası verilmesi,daha sonra ihtar yaptırımı düzenlenmiştir.

16.maddenin 1.fıkrasının (c) bendine göre ise bazı ihlallerde ihtar gereksizdir para cezası verilebilmektedir. Düzenleme şöyledir: “Bu Kanun, ikincil mevzuat veya lisans hükümlerine aykırılık yapılmış olduktan sonra niteliği itibarıyla düzeltme imkânı olmayacak şekilde aykırı davranılması durumunda ihtara gerek kalmaksızın beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.” Görüldüğü üzere aykırılığın düzeltilmesi imkanı mevcutsa önce ihtar gerekmektedir. Ancak mevzuata aykırılık düzeltilemeyecek nitelikteyse artık ihtara gerek olmaksızın para cezası verilecektir.

16.maddenin ikinci fıkrasına göre para cezalarını gerektiren fiiller için Kurul, fiilin niteliğine göre ihtar sürelerini farklı uygulayabilir. Bu düzenleme, Kurula süreleri uzatma veya kısaltma yetkisi tanımaktadır. Ancak Kanun, bu yetkinin sınırlarını öngörülebilir şekilde ve objektif olarak belirlememiştir. Bu sebeple özellikle sürelerin kısaltılması işlemlerinde yargı mercileri, Kanuna aykırılığı tespit etmelidirler. İdari işlemle kanunun değiştirilmesine imkan vermemelidirler.

Para cezaları konusunda üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise cezaların arttırılmasıdır. 16.maddenin ikinci fıkrasına göre; para cezalarının uygulanmasını takiben para cezasına konu fiilin; verilen ihtar süresi içerisinde giderilmemesi veya tekrarlanması hâllerinde para cezaları, her defasında bir önceki cezanın iki katı oranında arttırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Ancak, aynı fiilin iki yıl içinde tekrar işlenmesi hâlinde arttırılarak uygulanacak para cezasının tutarı, cezaya muhatap tüzel kişinin bir önceki mali yılına ilişkin bilançosundaki gayrisafi gelirinin yüzde onunu aşamaz. Cezaların bu düzeye ulaşması hâlinde Kurul, lisansı iptal edebilir.

3.3.3.1. Para Cezalarının Anayasaya Uygunluğu Sorunu

16.maddedeki düzenlemelere bakıldığında Anayasaya uygunluk bakımından üzerinde durulması gereken şu konular ön plana çıkmaktadır: a)Cezalandırılacak fiilin ne olduğu belirgin değildir. b)Cezada alt ve üst sınır bulunmamaktadır. c)Sektörde faaliyet gösteren tüm firmalara ekonomik gücüne bakılmaksızın aynı miktarda ceza öngörülmektedir.

Tespit edilen bu konular, Anayasanın 2.,13.ve 38.maddeleri bakımından Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmasını gerektirdiğinden aşağıda bu sıralamayla inceleme ve değerlendirme yapılacaktır.

Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik tanımına göre; Hukuk devleti: Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Belirlilik, Anayasa Mahkemesi tarafından hukuk devletinin temel ilkelerinden biri olarak nitelendirilmektedir. Belirlilik, insanların güven ihtiyacının zorunlu bir sonucudur. Kendilerini güven içinde hissetmek insanlar için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. Bu sebeple hukuk devleti, insanların güven duygusunu sarsacak işlem ve eylemlerden kaçınmak zorundadır.

Anayasa Mahkemesi belirlilik ilkesini son yıllarda daha belirginleştirmiş hukuksal güvenlikle bağlantısını daha kuvvetli şekilde vurgulamaya başlamıştır. Mahkemenin ifadesiyle: “Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını belirler. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.”⁵⁸

Kanuna bakıldığında; cezalandırılan fiillerin, Kanundan Talimatlara kadar uzandığı görülmektedir. 16.maddenin (b) ve (c) Bendlerinde suç olarak sayılan eylemler: 6446 sayılı Kanuna, Kanunun uygulanması için çıkarılan düzenleyici işlemlere, lisans hükümlerine, Kurul kararlarına ve talimatlara aykırı hareket edilmesidir.

Bu durumda suç olarak nitelenen davranışların somut olmadığı görülmektedir. Özellikle Kurul Kararları ve talimatlar, öngörülebilir olmaktan uzaktır. Böyle olması da yürütülen hizmetin gereğidir. Çünkü elektrik sektöründe bazen anlık karar alınması gerekebilir, bazen de alınan kararların aynı süratle kaldırılması icap edebilir.

⁵⁸ E.2015/22

Kanun hükmü, idarenin yürüttüğü hizmetin özelliklerini dikkate almaksızın ceza öngördüğü için hukuk güvenliği ve belirlilik ilkesine aykırılık içermektedir. Sürekli değişme özelliği taşıyan düzenleyici işlemlerin, EPDK kararlarının ve firmalar yönelik talimatların önceden bilinmesi ve bu değişikliğe göre yatırım yapılması, hizmet sunulması mümkün değildir. Bu sebeple, Kanundan lisans hükümlerine kadar uzanan, geniş bir yelpazeye aykırılığı suç olarak düzenlemek Anayasanın Hukuk Devleti ilkesine aykırılık oluşturur. Çünkü bu kural, düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması esasıyla bağdaşmamaktadır.

Hukuk devletinin belirlilik ve öngörülebilirlik şartı ilkelerinin açıklandığı önemli bir kararda Anayasa Mahkemesi, cezalarda idareye takdir yetkisi tanınmasını Anayasaya uygun bulmuş; ancak bu yetkinin kullanımında esas alınacak objektif ölçütlerin de Kanunda yer almasını zorunlu kılmıştır. İmar Kanunundaki para cezalarına ilişkin düzenlemeyi iptal ederken Mahkeme şu gerekçeyi kullanmıştır: “...Yasa kuralı, ilgili kişilerin mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak şekilde düzenlenmelidir. 'Öngörülebilirlik şartı' olarak nitelendirilen bu ilkeye göre yasanın uygulanmasında takdirin kapsamı ve uygulama yöntemi bireyleri keyfi ve öngöremeyecekleri müdahalelerden koruyacak düzeyde açıklıkla yazılmalıdır. Belirlilik, kişilerin hukuk güvenliğini korumakla birlikte idarede istikrarı da sağlar. Değişen sosyal, siyasal ve ekonomik koşullar kimi durumlarda devlet idarelerine bir takım hakların tanınması gereğini ortaya çıkarmıştır. Gelişen, büyüyen, çeşitlenen ve çoğalan toplumsal gereksinimleri yerinde, zamanında ve etkin bir biçimde karşılayabilmek için çağdaş yönetimlerde idareye değişik alanlarda yaptırım uygulama yetkileri tanınmaktadır...İdari makamların Yasa'nın belirlediği sınırlar arasında cezanın takdirinde esas alacakları objektif ölçütler Yasa'da gösterilmemiştir. Yasa'yla imar para cezasının alt ve üst sınırları gösterilmiş, bu alan içinde cezayı uygulama yetkisi idareye bırakılmıştır. İdarelerin hangi ölçütleri esas alacakları açık, belirgin ve somut olarak Yasa'da yer almamıştır. Yasa kuralı bu anlamda belirli ve öngörülebilir değildir. Alt ve üst sınır arasında idareye bırakılan takdir alanı geniş,

sınırsız ve ölçüsüzdür. Cezanın belirlenmesinin alt ve üst sınır arasında elli kat gibi makul ve ölçülü olmayan şekilde genişliği, uygulamada, yorum ve değerlendirme farklılıklarına dayalı olarak eşitsizliğe, haksızlığa ve keyfiliğe yol açabilecek niteliktedir. Yasakoyucu, kamu düzeninin korunması amacıyla ceza hukuku alanında hangi eylemlerin suç sayılacağı ve suç sayılan bu eylemlerin hangi tür ve ölçüde cezai yaptırıma bağlanacağı konusunda takdir yetkisine sahip olmakla birlikte, cezaların yasallığı ve hukuksal güvenlik ilkelerinin gereği olarak, farklı ve keyfi uygulamalara neden olmamak için, imar hukukuna uygun geçerli sebepler ve objektif ölçütleri yasada göstermesi gerekir...Bu tür idari işlemlere karşı yargı yolu açık olmakla birlikte, bu güvencenin uygulama aşamasından sonra ve ancak itiraz yoluyla ortaya çıkacağı göz önünde bulundurulduğunda, yasa kurallarının yürürlükte olduğu sürece keyfiliği ortadan kaldırmaya yeterli olduğu söylenemez. Hukuk kuralları, yargının yorumuna ihtiyaç göstermeyecek ve uygulayıcılar tarafından anlaşılabilir şekilde açık ve belirgin olmak, uygulayıcılara güvence vermek zorundadır. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir...”⁵⁹

16.madde, alt- üst sınır içermediği için İdare yukarıda açıklanan geniş yelpazedeki davranışlardan hangisini cezalandıracağını belirlemek zorunda kalacaktır. Çünkü, her türlü Kanun maddesi Kurul Kararı veya lisans hükmüne aykırılık bu ağır cezayı gerektirecek nitelikte olmayacaktır. Bu durumda alt sınır ceza vermemek-üst sınır ise Kanundaki cezadır. İdare, takdir yetkisini, ceza vermekle vermemek arasında kullanacaktır.

Yukarıda aktarılan Anayasa Mahkemesi Kararı, bu durumun Anayasanın Hukuk Devleti ilkesine aykırı olduğunu ortaya koymuştur. Mahkemeye göre; Hukuk kuralları, yargının yorumuna ihtiyaç göstermeyecek ve uygulayıcılar tarafından anlaşılabilir şekilde açık ve belirgin olmak, uygulayıcılara güvence vermek zorundadır.

⁵⁹ E:2005/5

İdareye takdir yetkisi tanınması, idarenin "keyfi " olarak hareket edebileceği anlamına gelmez. İdareye tanınan takdir yetkisinin, somut olayın özellikleri, eylemin ağırlığı, oluşan zararın büyüklüğü gibi durumlar göz önünde bulundurularak eşitlik, kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olarak kullanılması ve işlenen fiil ile tayin edilecek ceza arasında adil bir dengenin gözetilmesi, hukukun genel ilkelerindedir. İdare, cezanın alt sınırının üzerine çıktığında, bunun nedenlerini ortaya koymak ve gerekçelerini açıklamak zorundadır. İdarenin, alt sınırın üzerinde ceza tayin etmesinin gerekçesini açıklayamaması veya açıklanan gerekçenin makul, haklı ve doyurucu olmaması, diğer bir anlatımla, kamu yararı ile idari yaptırımın muhatabının özel yararı arasındaki dengeye dikkat etmemesi veya bu dengeyi ölçsüz bir şekilde kurması durumunda, cezanın yargı yerlerince iptal edilebileceği tabiidir.

Kanuni düzenlemede, verilecek cezanın alt ve üst sınırı belirtilmemiştir. Kanunda belirtildiği üzere Kanuna, düzenleyici işlemlere EPDK kararlarına, talimatlara ve lisans hükümlerine aykırılık oluşturan davranışlar 500.000, 900.000, 1.000.000 TL gibi ağır para cezasıyla cezalandırılacaktır. İdareye takdir yetkisi tanınmamakta ya da ceza vermeme gibi Kanuna aykırı bir seçenek sunulmaktadır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki ceza işlemlerinde idareye geniş takdir yetkisi tanınması, belirlilik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Anayasa Mahkemesi, İmar Kanununun 42.maddesini denetlediği davadaki kararından "ayrıldığı" bir başka kararda dahi, Kabahatler Kanununa atıf yoluyla alt ve üst sınırları belirlemede takdir yetkisinin sınırlandığını belirtmektedir. Ayrıca ceza işlemlerinde idarenin takdir yetkisinin ne şekilde kullanılması gerektiği de Kararda yer almıştır. Mahkemeye göre, işlenen fiil ile tayin edilecek ceza arasında adil bir denge kurulmalıdır. Ayrıca kamu yararı ile idari yaptırımın muhatabının özel yararı arasındaki dengeye de dikkat edilmeli ve bu denge ölçsüz bir şekilde kurulmamalıdır.

Kararın ilgili kısımları şöyledir: "...İdareye takdir yetkisi tanınması, idarenin "keyfi " olarak hareket edebileceği anlamına gelmez. İdareye tanınan takdir yetkisinin, somut olayın özellikleri, eylemin ağırlığı, oluşan zararın büyüklüğü gibi durumlar göz önünde bulundurularak eşitlik, kamu yararı ve hizmet gereklerine

uygun olarak kullanılması ve işlenen fiil ile tayin edilecek ceza arasında adil bir dengenin gözetilmesi, hukukun genel ilkelerindedir. İdare, cezanın alt sınırının üzerine çıktığında, bunun nedenlerini ortaya koymak ve gerekçelerini açıklamak zorundadır. İdarenin, alt sınırın üzerinde ceza tayin etmesinin gerekçesini açıklayamaması veya açıklanan gerekçenin makul, haklı ve doyurucu olmaması, diğer bir anlatımla, kamu yararı ile idari yaptırımın muhatabının özel yararı arasındaki dengeye dikkat etmemesi veya bu dengeyi ölçüsüz bir şekilde kurması durumunda, cezanın yargı yerlerince iptal edilebileceği tabiidir. Öte yandan dava konusu kurallarda düzenlenen kabahatler, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na tabi olup anılan Kanun'un genel hükümleri içinde yer alan 17. maddesinde, idari para cezası uygulanırken hangi ölçütlerin esas alınacağı gösterilmiştir. Söz konusu maddenin (2) numaralı fıkrasına göre, idarî para cezasının, kanunda alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle belirlendiği durumlarda, idarî para cezasının miktarı tespit edilirken işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumu birlikte göz önünde bulundurulur. Dolayısıyla idari para cezasının tayininde hiçbir ölçütün belirlenmediği ve idarenin keyfî bir şekilde ceza takdir etmesine olanak sağlandığı söylenemez. Bu nedenle kuralda hukuk devleti ilkesine aykırı bir yön görülmemiştir...⁶⁰

6446 Sayılı Kanununun 16.maddesinin ilk fıkrasının (b) ve (c) bendlerinde alt sınır belirlenmeksizin doğrudan ağır bir miktarın düzenlenmesi bu yönüyle de Anayasaya aykırıdır. Çünkü idareye eylemle ceza arasında adil bir denge gözetme imkanı tanımamaktadır. Hemen yukarıda değinilen (E:2013/95) Kararda Anayasa Mahkemesi, idareye takdir yetkisi tanınmasının eylemle ceza arasında adil bir denge kurulması için gerekli olduğunu da vurgulamaktadır. Mahkemeye göre; “...İdareye bu şekilde takdir yetkisi tanınması, kabahat ile idari yaptırım arasındaki adil dengenin sağlanabilmesi bakımından gereklidir. Bu suretle idare, somut olaya en uygun düşen yaptırımı belirleyebilecektir. Ayrıca her eylem biçimi için kanunda ayrı ceza tayin edilmesi ve idareye takdir yetkisi tanınmaması, bazı durumlarda adalete aykırı sonuçlar da doğurabilir...”

⁶⁰ E:2013/95

6446 Sayılı Kanun, ceza belirlerken, firmaların ekonomik-mali durumunu dikkate almamıştır. Elektrik piyasasında faaliyet gösteren firmaların tümü aynı ekonomik-mali seviyede değildir. Bu durum gözetilmeksizin tüm firmalara aynı miktarda ceza verilmesi adalet ve hakkaniyete aykırıdır. Kişilerin özel durumlarını, yeteneklerini dikkate olmadan herkese eşit muamelede bulunma, denkleştirici adalet olarak adlandırılır. Ancak, herkese aynı işlemin yapılması her zaman adil olmaz. Denkleştirici adalet bazı somut olaylarda adaleti sağlayamadığı için bir başka kavram devreye girmektedir. Dağıtıcı adalet. Dağıtıcı adaletin amacı kişi ile toplum ve devlet arasındaki ilişkileri düzenlemektir. Dağıtıcı adalet, insanların yeteneğini ve toplum içindeki durumunu dikkate alır.⁶¹

Anayasa Mahkemesinin bir çok kararında belirtildiği üzere; Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasa'ya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir. Kanunların kamu yararının sağlanması amacıyla genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle, kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.”⁶²

Adaletin somut olayda adil şekilde uygulanması hakkaniyet ilkesinin gereğidir. Nitekim Anayasa Mahkemesi bir kararında denkleştirici adaletin uygulanmasının adil olmayan farklılıklar doğurduğunu belirerek dava konusu düzenlemeyi Anayasaya aykırı bulmuştur. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir: “...1991 yılında konut edinmek amacıyla yatırılan paralar geri verilirken, iptal konusu kuralın yürürlüğe girdiği tarihe kadar yargı kararlarıyla denkleştirici adalet ilkesi uygulanıp, bu tarihten sonra geriye dönük olarak itiraz konusu kuralla yasal faizin uygulanması hukuk güvenliği ilkesiyle bağdaşmaz. Yatırılan paralara geçmişten geçerli olarak

⁶¹ Güriz A.,Adalet Kavramı,www.anayasa.gov.tr/files/pfd/a... Erişim Tarihi.07.05.2015

⁶² E:2013/126

yasal faiz uygulanması, paralarını aynı tarihte yatıran hak sahiplerinden yargıya başvurarak davası sonuçlanmış olanlarla davası yasanın yürürlüğe girdiği tarihte sonuçlanmamış olanlar ve çeşitli nedenlerle dava açamamış olanlar arasında adil olmayan farklılık doğmasına yol açar...”

Görüldüğü üzere firmaların tümüne aynı cezanın uygulanması, adil olmayan sonuçlar doğuracaktır. Çünkü firmaların yetenekleri (mali güçleri) eşit değildir. Bu sebeple inceleme konusu düzenleme, Anayasanın 2.maddesine aykırıdır.

Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların da Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin yakın tarihli bir kararında bu ilke şu şekilde tanımlanmaktadır: “Ölçülülük ilkesi, amaç ve araç arasında hakkaniyete uygun bir dengenin bulunması gereğini ifade eder. Ölçülülük, aynı zamanda yasal önlemin sınırlama amacına ulaşmaya elverişli olmasını, amaç ve aracın ölçülü bir oranı kapsamasını ve sınırlayıcı önlemin demokratik toplum düzeni bakımından zorunluluk taşımasını da içeren bir ilkedir.”⁶³

Anayasa Mahkemesi, Anayasanın 13.maddesindeki ölçülülük ilkesini, ceza hukukunun temel ilkesi olarak da nitelemektedir. Mahkemeye göre, Kanun Koyucu suç ve ceza siyasetini belirlerken takdir yetkisini, ölçülülük ilkesine uygun kullanmakla yükümlüdür. Mahkeme'nin söyleyişiyle : “Ölçülülük ilkesiyle devlet, cezalandırmanın sağladığı kamu yararı ile bireyin hak ve özgürlükleri arasında adil bir dengeyi sağlamakla yükümlüdür.”⁶⁴

Bilindiği üzere ölçülülük ilkesi, “*elverişlilik*”, “*gereklilik*” ve “*orantılılık*” olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. “*Elverişlilik*”, başvuru önlemin

⁶³ E:2014/25

⁶⁴ E:2012/143

ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, “*gereklilik*” başvuru olan önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını ve “*orantılılık*” ise başvuru olan önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir.

6446 sayılı Kanununun 16.maddesinde, Kanun, düzenleyici işlem, EPDK kararları ve talimatlar ile lisans düzenlemelerindeki tüm kuralların ihlali karşılığında tek bir yaptırım kabul edilmiştir. Eylemin ağırlığı ile ulaşılmak istenen amaç arasında bir ölçü gözetilmemektedir. Yürütülen hizmet bakımından önemsiz bir sonuç doğuracak aykırılık ile vahim sonuçlara yol açabilecek aykırılık aynı yaptırıma tabi tutulmuştur. Bu durumun ölçülülük ilkesiyle bağdaşmadığı açıktır.

Nitekim Anayasa Mahkemesi bir kararında bu noktayı şöyle vurgulamıştır: “...İtiraz konusu kuralda disiplin cezası gerektiren farklı fiiller için ayırım yapılmaksızın tek bir yaptırım benimsenmiştir. Diğer bir ifadeyle uyarma cezasını gerektirecek bir fiil karşılığında uygulanacak yaptırım ile daha ağır bir disiplin cezasını gerektirecek bir davranış aynı sonuca bağlanmıştır. Buna göre bireyin kamu hizmetinde kalmasının, disiplin cezası gerektiren eylemlerin ağırlığına uygun herhangi bir kademelendirme yapılmayarak, adil ve makul bir denge gözetilmeksizin ölçüsüz bir biçimde memuriyetten çıkarılma yaptırımına tabi tutulmasının hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmayacağı açıktır...”⁶⁵

Özetlemek gerekirse; eylemlerle yaptırım arasında adil bir dengeyi gözetmeyen, eylemlerin ağırlığını dikkate almaksızın tüm firmalara aynı cezanın verilmesini öngören düzenleme, Anayasanın 13.maddesine ve ölçülülük ilkesine aykırıdır.

Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, Anayasanın 38.maddesinde yer almaktadır. 38.maddeye göre; kimse kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz. Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konur. İdari suç ve cezalarda da Anayasanın 38.maddesindeki ilkelerin uygulanması gerektiği, yerleşik Anayasa Mahkemesi görüşü haline gelmiştir. Örneğin bir kararda şöyle

⁶⁵ E:2013/15

denilmektedir: “...Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan “suçta ve cezada kanunilik” ilkesi uyarınca, hangi eylemlerin yasaklandığı ve bu yasak eylemlere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak eylemleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır. Anayasa'nın 38. maddesinde idari ve adli cezalar arasında bir ayırım yapılmadığından disiplin cezaları da bu maddede öngörülen ilkelere tabidir...”⁶⁶

Ancak hemen belirtmek gerekir ki Anayasanın 38.maddesindeki ilkelerin adli ve idari cezalar arasında fark gözetilmeksizin uygulanması görüşü, suçlar konusunda farklılaşmaktadır. İdari cezaları gerektiren fiillerin idari düzenleyici işlemlerle belirlenmesi kabul edilmektedir. Anayasa Mahkemesinin ifadesiyle belirlemek gerekirse: “...Anayasa Mahkemesinin kimi kararlarında vurgulandığı üzere, idari suçun kanunda tanımlanmış ve karşılığında bir cezanın gösterilmiş olması yeterli olup suç sayılan eylem ve cezası kanunda açıkça gösterildikten sonra yasama organının uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin konularda alınacak önlemlerin duyulan gereksinmelere uygunluğunu sağlamak amacıyla yürütme organına kimi kararlar almak üzere yetki vermesi idari kararlarla suç ihdası ve dolayısıyla kanunilik ilkesinin ihlali anlamına gelmemektedir...”⁶⁷

Suçta kanunilik ilkesinin Anayasa Mahkemesi tarafından “daha esnek” uygulandığı bu Kararda dahi suç sayılan eylemin kanunda gösterilmesi, uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin konularda alınacak önlemler için gerektiğinde yürütme organına yetki verilmesi kabul edilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin (kişisel olarak katılmadığım) bu yorumuyla değerlendirme yapıldığında da inceleme konusu düzenlemenin Anayasaya aykırı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Çünkü, 16.maddenin ilk fıkrasının (b) ve (c) bendlerinde hangi fiillerin suç oluşturacağı konusunda, idareye kural koyma yetkisi tanınmamıştır. Kanuna, ikincil mevzuata ile talimatlara ve lisans hükümlerine aykırı davranma fiili suç olarak nitelenmektedir.

⁶⁶ E:2013/83

⁶⁷ E:2015/22

İkincil mevzuatın neler olduğu? Hangi idari birimin düzenlemeleri olduğu, talimatları kimin vereceği belli değildir.

Yukarıda değinilen belirlilik ilkesiyle birlikte ele alındığında hangi fiilin bu ağır yaptırım gerektireceği Kanundan anlaşılmalıdır. Elektrik piyasasında ikincil mevzuat olarak nitelenecek işlemlerin tümünü, EPDK kararlarının tümünü ve firmalara talimat verme yetkisine sahip olan tüm idari birimlerin talimatlarını suç unsuru halinde getirecek düzeyde genel bir düzenleme 38.maddeyle uyumlu değildir.

3.3.3.2. Emsal Anayasa Mahkemesi Kararı

Anayasa Mahkemesi yukarıda incelenen 16.madde hükümlerinin aynısı olan Petrol Piyasası Kanununun para cezalarına ilişkin hükümlerini iptal etmiştir. Mahkemenin iptal kararı şöyledir.⁶⁸

“13. Başvuru kararında özetle, itiraz konusu kuralda Kanun’un 8. maddesinin ihlali hâlinde sorumluların belirtilen maktu idari para cezası ile cezalandırılacağı düzenlendiği, Kanun’un 8. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendine göre bayilik lisansı sahibi olan davacıya, akaryakıt istasyonunda bağlı bulunduğu dağıtıcı haricinde akaryakıt ikmal ettiğinden bahisle maktu idari para cezası verildiği, 5015 sayılı Kanun’un 8. maddesinde öngörülen tüm yükümlülüklerin ihlali halinde uygulanan ceza miktarının aynı olduğu, itiraz konusu kuralla işletmelerin ekonomik büyüklüğü, fiilin haksızlık içeriği gözetilmeden her bir ihlal için aynı miktarda para cezası uygulanmasının hukuk devletinin gereği olan adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa’nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür...

14. Kanun’un 8. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde, bayilerin lisanslarının devamı süresince, bayisi olduğu dağıtıcı haricinde diğer dağıtıcı ve onların bayilerinden akaryakıt ikmali yapmaları yasaklanmış, itiraz konusu kuralla da

⁶⁸ E:2015/109

yasaklanan bu eylemi gerçekleştiren sorumluların sekiz yüz elli bin Türk Lirası idari para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

15. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

16. Hukuk devletinde ceza hukukuna ilişkin düzenlemelerde olduğu gibi idari yaptırımlar açısından da hangi eylemlerin kabahat sayılacağı, bunlara uygulanacak yaptırımın türü ve ölçüsü, yaptırımın ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenlerinin belirlenmesi gibi konularda kanun koyucu takdir yetkisine sahiptir. Ancak kanun koyucu, kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

17. Hakkaniyet, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenmiş olup hâkime takdir yetkisi tanınan durumlarda, hâkimin bu takdir yetkisini somut olayın özelliklerine uygun olarak ve adalet ilkelerini gözeterek kullanmasını ifade etmektedir. Hakkaniyet kavramı, hukukun genel bir ilkesi olduğundan, anayasa yargısında da dikkate alınmalıdır. Kanun koyucu da tıpkı mahkemeler gibi takdir yetkisi kullanırken hakkaniyeti gözetmekle yükümlüdür.

18. Kanun koyucu, petrol piyasası faaliyetlerinin sağlıklı ve düzenli şekilde yürütülebilmesi amacıyla bayilere, bayisi olduğu dağıtıcı haricinde diğer dağıtıcı ve onların bayilerinden akaryakıt ikmal yapmamalarına ilişkin getirdiği yükümlülüğün ihlal edilmesi hâlinde itiraz konusu kuralla idari para cezası öngörmüş olup kural, kabahat sayılan eylemin işlenmesini önlemeye yönelik “*caydırıcılık*” fonksiyonunu yerine getirmektedir.

19. Petrol piyasasında faaliyette bulunan aktörlerin eylemlerinden dolayı petrol piyasasının bozulmaması ve piyasadaki faaliyetlerin şeffaf, eşitlikçi ve istikrarlı şekilde yürütülebilmesi amacıyla bayilere bu şekilde yükümlülük getirilmesi ve bu yükümlülüğü ihlal eden bayilerin idari para cezasıyla cezalandırılmaları kanun koyucunun takdir hakkı kapsamında kalmaktadır. Bununla birlikte kanun koyucunun, takdir hakkı kapsamında öngördüğü yaptırımın, adil ve hakkaniyete uygun olması gerekmektedir.

20. Özel bir faaliyet alanında kamu düzenini korumak veya belli bir sektörü düzenlemek amacıyla ilgili kanunlarda özel olarak yetkilendirilmiş idari makamlar tarafından verilen idari cezalar “*regülatif cezalar*” olarak ifade edilmektedir. Bağımsız idari otoritelerden olan Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından özel kolluk veya düzenleme yetkileri kapsamında verilen idari cezalar da bu kategoriye girmektedir.

21. Regülatif idari para cezalarının meblağları yüksek olduğundan muhatapları üzerinde çok ağır sonuçlar doğurabilmekte olup bu idari para cezalarının çoğunlukla nispi veyahut alt ve üst sınır gösterilmek suretiyle düzenlendiği görülmektedir.

22. İtiraz konusu kuralda bayilerin bağlı buldukları dağıtıcı haricinde başka dağıtıcılardan veya onların bayilerinden akaryakıt ikmal etmeleri durumunda öngörülen idari para cezası “*regülatif idari para cezası*” niteliğinde maktu olarak düzenlenmiştir. Bu cezada, işletmelerin ekonomik büyüklüğü ve sınıfına ilişkin herhangi bir kademelendirme yapılmadığı görülmektedir. Buna göre, tek pompa ile faaliyet gösteren ve idari para cezası miktarı kadar yıllık cirosu bulunmayan bir akaryakıt istasyonu ile büyük ölçekteki akaryakıt istasyonunu işletenler açısından yükümlülüğün ihlali halinde verilecek ceza miktarı aynı olmakla birlikte, para cezasının miktarının yüksek olması göz önüne alındığında tek pompa ile faaliyet gösteren ve cirosu yüksek olmayan akaryakıt bayisi için verilen ceza daha ağır sonuçlar doğurabilmektedir.

23. Diğer taraftan, bayilerin bağlı buldukları dağıtıcı haricinde başka dağıtıcılardan veya onların bayilerinden akaryakıt ikmal etmeleri durumunda maktu idari para cezası ile cezalandırılmalarının öngörölmesi nedeniyle, idari para cezası uygulanırken fiilin işleniş şekli, diğer bir ifadeyle akaryakıtın ikmalinin ne şekilde yapıldığı, failin kusur durumu başka bir ifadeyle bayinin fiili kasıtlı veya taksirle işleyip işlemediği ve ikmal edilen akaryakıtın miktarı gibi hususlarda dikkate alınmamaktadır.

24. Bu itibarla bayilerin bağlı buldukları dağıtıcı haricinde başka dağıtıcılardan veya onların bayilerinden akaryakıt ikmal etmeleri hâlinde fiilin haksızlık içeriği, bayilerin kusur durumu dikkate alınmadan, ekonomik büyüklüklerine ve sınıflarına göre adil bir denge gözetilmeden, itiraz konusu kuralla ölçülü ve makul olmayan idari para cezası ile cezalandırılmaları, hukuk devletinin gereği olan “*adalet*” ve “*hakkaniyet*” ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

...25. Açıklanan nedenlerle kural, Kanun’un 8. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi yönünden Anayasa’nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir...

28. Kanun’un 7. maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde bayilere sözleşme yaptığı yeni dağıtıcının ürünlerini pazarladığı anlaşılacak şekilde faaliyetlerine devam etme yükümlülüğü getirilmiş, itiraz konusu kuralla da bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlerin altı yüz bin Türk Lirası idari para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

29. Akaryakıt tüketicilerinin istedikleri dağıtıcıya ait akaryakıt ürünlerine kolaylıkla ulaşmalarını sağlamak ve dağıtıcıların kendi müşteri çevrelerine akaryakıt ürünlerini pazarlama noktasında sıkıntı yaşamalarını önlemek amacıyla kanun koyucunun bayilere bu şekilde yükümlülük getirmesi ve bu yükümlülüğü yerine getirmeyen bayileri idari para cezası ile sorumlu tutması takdir hakkı kapsamında kalmaktadır. Bununla birlikte kanun koyucunun, takdir hakkı kapsamında öngördüğü yaptırımın, adil ve hakkaniyete uygun olması gerekmektedir.

30. İtiraz konusu kuralda, öngörülen idari para cezası belli bir sektörü düzenlemek için öngörölmüş “*regölatif idari para cezası*” niteliğinde olup maktu olarak düzenlenmiştir. Bu idari para cezası maktu düzenlendiği için uygulanırken işlenen fiilin haksızlık içeriği, bayinin kusur durumu bir başka deyişle fiilin kasten veya taksirle işlenip işlenmediği hususları dikkate alınamadığı gibi bayilerin işletmelerinin ekonomik büyüklüğü, cirosu, kârı gibi kriterler de değeriendirilememektedir. Buna göre, tek pompa ile faaliyet gösteren ve uygulanan idari para cezası miktarı kadar yıllık cirosu bulunmayan bir akaryakıt istasyonu ile büyük ölçekteki akaryakıt istasyonunu işletenler açısından bu yükümlölüklerin ihlali halinde verilecek ceza miktarı aynı olmakla birlikte para cezasının miktarının yüksek olması göz önünde bulundurulduğunda tek pompa ile faaliyet gösteren ve cirosu yüksek olmayan akaryakıt bayisi için verilen ceza daha ağır sonuçlar doğurabilmektedir.

31. Bu itibarla bayilerin bağlı buldukları dağıtıcıya ait ürünleri pazarladıklarının anlaşılması için istasyonlarında dağıtıcıya ait marka ve logoları buldurmamaları hâlinde, işlenen fiilin haksızlık içeriği, bayilerin kusur durumu dikkate alınmadan, ekonomik büyüklüklerine ve sınıflarına göre adil bir denge gözetilmeden, itiraz konusu kuralla ölçölü ve makul olmayan idari para cezası ile cezalandırılmaları, hukuk devletinin gereği olan “*adalet*” ve “*hakkaniyet*” ilkeleriyle bağdaşmamaktadır...”

3.3.3.3. Para Cezalarında Kabahatler Kanunu İlkelerinin Uygulanması

Elektrik üretimi faaliyetinde bulunanlara verilecek para cezaları konusu incelenirken, Kabahatler Kanunu ilkelerini de dikkate almak gerekmektedir. Çünkü Kabahatler Kanunu, idari para cezalarında uyulması gereken temel esasları düzenlemektedir. Kanunun 3. Maddesindeki hüküm şöyledir: “ Bu Kanunun; a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya

mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır.”

Kabahatler Kanununun bu kuralı doğrultusunda öncelikle görev sorunu ele alınmalıdır. 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 12.maddesi Enerji Piyasası Kurumu kararlarına karşı idari mahkemeleri yetkili kılmıştır.⁶⁹ Bu sebeple idari para cezalarına karşı işlemi tesis eden Kurumun bulunduğu yer (Ankara) idare mahkemesi görevli ve yetkilidir.

4628 sayılı Kanunda para cezalarına karşı dava açılmasının cezanın tahsilini durdurmayaacağı yönünde açık kural olmadığı için Kabahatler Kanununun 3. Maddesi gereğince para cezalarının tahsilinde Kabahatler Kanunu uygulanacaktır. Kabahatler Kanununun 27.maddesine göre para cezalarına karşı yargı yoluna başvurulması halinde ceza kesinleşmemektedir. Bu sebeple idari yargıda açılacak davalarda da para cezasının kesinleşmediği kabul edilmeli ve mahkeme kararı beklenmelidir.

Nitekim Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu bu konuda şöyle karar vermiştir:⁷⁰“...Bu arada 24.5.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5496 sayılı Yasa'nın 5. maddesi ile 4628 sayılı Kanunu'nun 15. maddesine eklenen (e) fıkrası ile, Kurumun 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine tabi olmadığı düzenlenmişken, yine 5728 sayılı Kanun ile bu düzenleme de yürürlükten kaldırılmıştır.

5728 sayılı Yasanın gerek genel, gerekse madde "Gerekçesinde bu değişiklikleri nedeni" İdari yaptırım kararlarının tebliği, kesinleşmesi, takip ve tahsili ile zamanaşımı konularının Kabahatler Kanununun genel hükümler kısmında ayrıntılı olarak düzenlendiğinden buna ilişkin düzenlemelere madde metninde yer verilmemiştir." denilerek açıklanmıştır.

⁶⁹ Her iki Kanun da aynı adı taşımaktadır. Ancak 6446 sayılı Kanun, 4628 sayılı Kanunu EPDK'nun kuruluş kanunu niteliğine dönüştürmüştür.

⁷⁰ E:2008/3398

Bu durumda, 5015 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca ilgililere verilen idari para cezalarının takip ve tahsilinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanacağı sonucuna varılmıştır.

Bu bağlamda 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2. maddesinde; "Kabahat" deyiminin, kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlamına geldiği belirtilmiş; aynı Kanun'un "Genel Kanun Niteliği" başlıklı, değişik, 3. maddesinde, Bu Kanunun;

- İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,
- Diğer genel hükümlerinin, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanacağı düzenlemesine yer verilmiştir. Öte yandan aynı Kanun'un "Zaman Bakımından Uygulama" başlıklı 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun zaman bakımından uygulamaya ilişkin hükümlerinin kabahatler bakımından da uygulanacağı belirtilmiş, maddede gönderme yapılan 5237 sayılı Kanun'un "Zaman Bakımından Uygulama" başlıklı 7. maddesinin (2) numaralı fıkrasında "Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur." hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca, 5326 sayılı Kanun'un "İdari Para Cezası" başlıklı 17. maddesinin (7) numaralı fıkrasında "İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır." hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda değinilen yasal hükümler karşısında; idari para cezalarında, ceza verilmesinin dayanağı kuralın yürürlükten kaldırılması veya lehe düzenleme yapılması yoluyla ortaya çıkan yeni hukuki durumun dikkate alınması

gerekmektedir. Bu itibarla, Daire kararında yer alan, idari para cezası verildikten sonra idari para cezasına esas alınan Yasa hükümlerindeki değişikliğin tekrar dikkate alınmayacağı yolundaki gerekçede hukuki isabet bulunmadığı sonucuna varılmıştır...”

3.3.4. Şirketlerin Yapısına Yönelik Yaptırımlar

6446 sayılı Kanununun 16.maddesinde ihtar ve para cezası dışında şirketlerin yapısına dair yaptırımlar da düzenlenmiştir. Ayrıca yukarıda görüldüğü gibi lisans iptali, en ağır yaptırım olarak maddede yer almaktadır.

16. maddenin 4.fikrasına göre; Bir görevli tedarik şirketinin, mevzuat ihlallerinin düzenlemeye tabi faaliyetlerini Kurum tarafından hazırlanan yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara uygun biçimde yerine getirmesini kabul edilemeyecek düzeyde aksattığının veya mevzuat ihlallerinin düzenlemeye tabi faaliyetlerin niteliğini ya da kalitesini kabul edilemeyecek düzeyde düşürdüğünün veya mevzuata aykırılıkları itiyat edildiğinin veya acze düşmesi ya da acze düşeceğinin Kurul kararıyla belirlenmesi durumunda aşağıdaki yaptırımlar ayrı ayrı veya birlikte uygulanabilir:

- a) Lisans sahibi tüzel kişinin yönetim kurulu üyelerinin bir kısmına veya tamamına görevden el çektirilerek yerlerine Kurul tarafından atama yapılır.
- b) Kurum tarafından tüketicilerin korunması ve hizmetlerin aksamaması için, lisansı sona erdirilen görevli tedarik şirketinin yerine, son kaynak tedarikçisi olarak başka bir tüzel kişinin belirlenmesine kadar, her türlü önlem alınır.
- c) Kurul tarafından son kaynak tedarikçisi olarak belirlenen tüzel kişiye yeni tedarik lisansı verilir.

Aslında bu fıkroda somut bir yaptırım düzenlendiğini söylemek kolay değildir. Şirketin yönetim kurulu üyelerinin değiştirilmesi somut bir yaptırımdır. Ancak her türlü önlem gibi soyut, belirsiz bir kavramın yaptırım olarak öngörülmesi hukuk

devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Çünkü, ilgililer, hangi eylemin hangi yaptırıma bağlandığını bilememektedirler.

Aynı şekilde mevzuat ihlallerinin neler olduğu da bilinmemektedir. EPDK tebliğine aykırılık gerekçesiyle, lisans sona erdirilebilecektir. Kabul edilemez düzeyde ihlalin ne olduğu Kurumun takdirine bırakılmıştır. Bu düzenleme hem şirketler hem de Kurum bakımından kabul edilir düzeyde değildir. Bu sebeple ihlaller ve yaptırımlar önceden bilinecek şekilde ayrıntılı düzenlenmelidir.

SONUÇ

Elektrik piyasası faaliyetlerinin çeşitlenmesi ve hacminin genişlemesi, bu faaliyetlerin düzenlenmesi ve denetlenmesinde idarenin daha fazla müdahaleci olmasına yol açmıştır. Elektrik piyasasında serbest piyasa sistemine ve rekabetçi düzene geçiş, umulduğu gibi idarenin iş yükünü, yetkisini ve müdahalesini azaltmamış tam tersine hizmetin sürekliliğini sağlamak için farklı mekanizmaları devreye sokmuştur. Bir başka ifadeyle Devlet sadece kuralları koyarak, uygulanmasını gözetmekle yetinmemekte, faaliyetleri en ufak ayrıntılarına kadar düzenlemekte ve müdahale etmektedir.

Üretim şirketlerinin sermaye yapısı, şirket yönetimi idarenin düzenlemelerine uymakla yükümlü kılınmıştır. Elektrik üretecek şirketi kuracak kişiler, yönetici ve denetçileri, idarenin belirlediği koşulları taşımak zorundadır.

Ayrıca üretim faaliyetinin izin, kuruluş ve işleyiş aşamalarında da mevzuat ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararlarına uygun davranma yükümlülüğü bulunmaktadır.

Bu müdahale, piyasada faaliyet gösteren özel hukuk kişilerinin ikili ilişkilerinde de kendini göstermektedir. Elektrik piyasasında yapılan ikili anlaşmalar, idarenin sıkı düzenlemesiyle ve denetimiyle gerçekleşmekte, hatta yargı yoluna gitmezden önce anlaşmazlıkların Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından çözümlenmesi yolu öngörülmektedir.

Elektrik üretimi faaliyetinin kamu hizmeti niteliği taşıması sebebiyle, idarenin hizmete bu derece müdahalesi, kamu hizmeti teorisine uygundur. Ancak, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun piyasadaki rolü ve düzenlemeleri, faaliyet gösteren şirketlere ağır bürokratik engeller de çıkarmaktadır. Örneğin, değişen ekonomik koşullar sebebiyle üretimini azaltmak isteyen şirket, sebeplerini bildirerek üretimin azaltabileceken, Kurul kararını beklemek zorunda kalmaktadır. Elektrik üretimi faaliyetinde görülen bir diğer sorun da yaptırımlara yol açan düzenlemelerin belirgin olmamasıdır. İdari yaptırımlarda suçlarda kanunilik ilkesi

esnek olarak uygulanmaktadır. Ancak, sık değişen Kurul kararlarına aykırılık gibi önceden belirlenemeyecek, faaliyet koşullarının ayarlanmasının mümkün olamayacağı hallerde de yaptırım öngörülmesi, hukuk devletinin belirlilik ilkesine aykırıdır. Bu sebeple, elektrik üretim faaliyetinde cezalandırılacak fiillerin öngörülebilir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Yaptırımlar konusunda dikkati çeken husus, para cezaların maktu ve cezaların miktarının yüksek olmasıdır. Anayasa Mahkemesi, doğal gaz piyasası faaliyetlerinde alt ve üst oranlara yer verilmeksizin para cezası düzenlenmesini Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. Benzer düzenlemeyi içeren elektrik piyasasına ilişkin cezalarında Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

Kamu hizmeti niteliğindeki faaliyetin düzenli ve sürekli yürütülmesi esas olduğuna göre, şirketleri cezalandırmaktan ziyade faaliyetlerini sürdürmelerine imkan tanıyacak yaptırımlara yer verilmesi daha uygun gözükmektedir. Bu sebeple Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda doğalgaz piyasasında düzenleme yapılırken, elektrik piyasasındaki yaptırımlar da yeniden düzenlenmelidir.

Cezalarda alt ve üst sınırlar belirlenmeli, hizmetin yürütülmesi bakımından zorunlu olmadıkça, şirketlerin ağır mali yük altına sokulması önlenmelidir. Her fırsatta ağır cezalarla karşılaşan firmaların hizmetten çekilmelerinde kamu hizmetlerinin sürekliliği açısından kamu yararı olmadığı açıktır.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, ilk oluşturulduğunda elektrik piyasasında sınırlı faaliyetlerle ilgilenmekteydi. Ancak daha sonra petrol, doğalgaz, sıvılaştırılmış petrol gazı faaliyetleri de Kurumun görevleri arasına alınmıştır.

Bu durum, Kurumun etkinliğini azaltmaktadır. Öyle ki Kurula ait bazı yetkiler artık Daire Başkanlıklarına aktarılmıştır. Düzenleyici denetleyici kurumların görevlerini etkili ve verimli yerine getirmelerinin çaresi yetkileri, kurullardan alıp daire başkanlıklarına vermek olmamalıdır. Daire başkanlıkları, bu kurulların yetkilendirilme amacına uygun değildir. Bağımsız karar alma yeteneğine sahip

kurullar oluşturulması, bu faaliyetlerin hem şirketler hem de kamu bakımından taşıdığı önemden kaynaklanmaktadır.

Bu sebeple elektrik piyasası faaliyetleri ayrı bir kurumun düzenleme ve denetleme yetkisine bırakılmalıdır.

KAYNAKÇA

AKBULUT, Emre, Türk İdare Hukukunda Kanuni İdare İlkesi, Bata Yayınları, İstanbul, 2013.

AKILLIOĞLU, Tekin, Kamu yararı kavramı üzerine düşünceler" İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, Cilt9, Sayı1-3.

AKGÜNER, Tayfun, Özel Girişim Özgürlüğü ve Yatırımları Teşvik Tedbirleri, Formül Matbaası, İstanbul, 1979.

ALAN, Nuri, "Türk İdari Yargısında Yerindelik ve Takdir Yetkisinin Değerlendirilmesi", İdari Yargıda Son Gelişmeler Sempozyumu, Ankara, Haziran 1982

BİLGİLİ, Fatih & DEMİRKAPI, Ertan, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa, 2013.

ÇAKIR, Hüseyin Melih, Sağlık Hizmetlerinin Özel Hukuk Kişileri tarafından yürütülmesi, 12, Levha Yayınları, İstanbul, 2015.

DURAN, Lütfi, İdare Hukuku Ders Notları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982.

ERGÜN, Çağdaş Evrim, Elektrik Piyasasında Kamu Hizmeti, Çakmak Yayınları, Ankara, 2010

ERKUT, Celal, İptal Davasının Konusunu Oluşturma Bakımından İdari İşlemin Kimliği, Danıştay Matbaası, Ankara, 1990.

EVREN, Çınar Çan, "İdarenin Sorumluluğunu Etkileyen Neden Olarak Mücmir Sebep, GÜHFD. Cilt14, 2010.

GÖNEN, Yakup, Türkiye'de Elektrik Kamu Hizmetinin yürütülmesi ve lisans usulü, Adalet Yayınları, Ankara, 2011.

GÖZÜBÜYÜK, A.Şeref, TAN, Turgut, İdare Hukuku Genel Esaslar, C,1, Turhan Kitapevi, Ankara, 2010

GÜLAN, Aydın, Kamu Hizmeti ve Görülüş Usulleri, İstanbul Üniversitesi S.B.E. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi.

GÜLAN, Aydın, Maden İdare hukukumuzun Ana İlkeleri ve Temel Müesseseleri, Lamure Yayınevi, İstanbul, 2008.

GÜNDAY, Metin, İdare Hukuku, İmaj Yayınları GÜNEŞ, Turan, Türk Pozitif Hukukunda Yürütmenin Düzenleyici İşlemleri, Sevinç Matbaası, Ankara, 1965.

GÜRİZ,Adnan, Adalet Kavramı, www.anayasa.gov.tr/files/pfd/a

.Erişim tarihi ,07/05/2015

KALABALIK,Halil, İdare Hukukunda Takdir Yetkisi Kavramı ve Benzer Kurumlar ile Karşılaştırılması, GÜHFD.,Cilt,2,Sayı2,Aralık1987.

KARAHANOĞULLARI, Onur, İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler, Turhan Yayınevi, Ankara, 2015.

KARAHANOĞULLARI, Onur,Kamu Hizmet i(Kavram ve Hukuksal rejim)Turhan Yayınevi, Ankara,2015

KARAN,Nur, Elektrik Piyasası Lisanslarının Tabii Olduğu Esaslar.,XII.Levha Yayınları.İst.2011

KAYA, Cemil, İdarenin Takdir Yetkisi ve Yargısal Denetimi,12.Levha Yayınları, İstanbul, 2014.

KAYIHAN, Şaban, Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara, 2015.

KENT, Bülent, Elektrik Piyasasının Düzenlenmesi ve Düzenleyici kurumlar, Ankara, Adalet Yayınları,2012

OĞURLU, Yücel, İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma İdari Ceza Hukuku ve İdari Cezalara Karşı Başvuru Yolları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2001.

OĞURLU,Yücel,,İdare Hukukunda Kazanılmış Haklara Saygıve Haklı Beklentiler Sorunu,Seçkin Yayıncılık.,Ankara,2003.

ÖZAY, İlhan , Günışığında Yönetim, Filiz Kitapevi, İstanbul. 2004.

ÖZCAN, Elvin Evrim, İdare Hukuku Açısından Türkiye'de Elektrik Sektörü Regülasyonu . ve Avrupa Birliği, Rusya, Çin ve Güney Amerika Uygulamaları , Turhan Kitapevi, Ankara, 2010.

ÖZDEMİR H.Eyüp.,Nükleer Güç Santrallerinin Kurulmasına ilişkin Esaslar,İstanbul,2012.

PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.

TAN, Turgut, Planlamanın Hukuki Düzeni, Sevinç Matbaası, Ankara, 1976.

TAN. Turgut, "Anayasa Mahkemesi kararlarında Kamu Hizmeti Yaklaşımı" Anayasa Yargısı Dergisi ,Cilt VIII.

TAN,Turgut, "Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Yürütmenin Düzenleme Yetkisi, Anayasa Yargısı Dergisi, CiltIII, 2008.

Tan , Turgut, İdare Hukuku,5.Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2015

ULUSOY, Ali, İdari Yaptırımlar, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013.

YAŞAR, Hasan Nuri, İdare Hukuku, 2. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2014.

YAYLA, Yıldızhan, "İdarenin Takdir Yetkisi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 30, Sayı 1-2, 1964.

YAYLA, Yıldızhan, İdare Hukuku, Bata Yayınları, İstanbul, 2009.

YILDIRIM, Turan, Türk İhracat Rejimi ve İlgili Mevzuat, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1991.

YILDIRIM, Turan, "Kamu yararı ve Disiplin Cezalarının Affı", Anayasa Yargısı Dergisi, Cilt 18, s, 438-449

YILDIRIM, Turan, YASİN, Melikşah, KAMAN, Nur, ÖZDEMİR Eyüp, ÜSTÜN, Gül ve OKAY T., Özge, İdare Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015.

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesi ve Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik, <https://www.epias.com.tr/wp-content/uploads/2016/01/yenilenebilir-enerji-kaynaklarinin-belgelendirilmesi-ve-desteklenmesine-.pdf>, 23.11.2016 tarihinde erişildi.

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Enerjisi Üreten Tesislerde Kullanılan Aksamin Yurt İçinde İmalatı Hakkında Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160624-1.htm>, 23.11.2016 tarihinde erişildi.

4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu, http://www.teias.gov.tr/eBulten/makaleler/2009/okulyeni2/elektrik/elektrik_piyasalari_kanunu.pdf, 23.11.2016 tarihinde erişildi.

5346 Sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/05/20050518-1.htm>, 23.11.2016 tarihinde erişildi.

6094 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, <http://resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/01/20110108-3.htm>, tarihinde erişildi.

6446 Sayılı Elektrik Piyasası <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/03/20130330-14.htm>, 23.11.2016 tarihinde erişildi.

ÖZGEÇMİŞ

Adı	Zarife Figen	Soyadı	Samuray
Doğum Yeri	İstanbul	Doğum Tarihi	08/04/1960
Uyruğu	T.C	TC Kimlik No	11285508358
E-mail	figen@samuray.av.tr	Tel	00905326123149

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık	İstanbul Üniversitesi Kamu Hukuku- Medipol Üniversitesi	
Yüksek Lisans	İstanbul Üniversitesi Kamu Hukuku	1988
Lisans	İstanbul Üniversitesi Sosyoloji	2014-...
Lisans	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi	1988
Lisans	İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi	1983
Lise	Kadıköy Anadolu Lisesi	1978

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre
1.Araştırma Görevlisi	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi	1984-1991
2.Avukat	Samuray Hukuk Bürosu	

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama	Yazma	Konuşma
İngilizce	Çok iyi	Çok iyi	Çok iyi

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma Becerisi
Microsoft Word	iyi
Microsoft Powerpoint	iyi
İnternet	İyi

Uluslararası ve Ulusal Yayınları/Bildirileri/Sertifikaları/Ödülleri/Diğer

1. Amerikan Modeli Anayasa Yargısı ,Yüksek Lisans Tezi İstanbul Üniversitesi
2. Vakıf Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Statüsü Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2010

